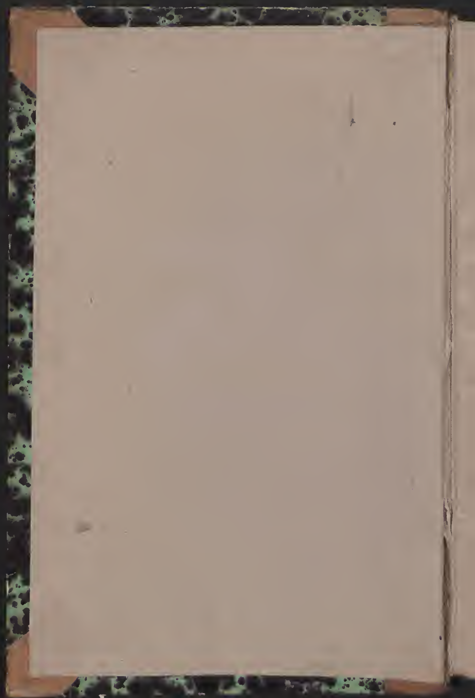

DEN ÆLDRE EDDA.

EN SAMLING

AF DE NORDISKE FOLKS

ÆLDSTE SAGN OG SANGE,

VED

SÆMUND SIGFUSSÖN

KALDET HIN FRODE.

OVERSAT OG FORKLARET

VED

FINN MAGNUSEN,

PROFESSOR OG MEDLEM AF DEN KONGELIGE COMMISSION FOR OLDSAGERS OPBEVARING M. M.

FJERDE BIND.

KJÖBENHAVN.

FORLAGT AF DEN GYLDENDALSKE BOGHANDLING.

TRYKT I DET SCHULTZISKE OFFICIN.

1823.

FORERINDRING.

Endelig fremkommer det 4de og sidste Bind af nærværende Værk. At det först skeer saa sildig, er ikke min Skyld, men Opholdet er foraarsaget af jævnlig forefaldende Hindringer i Bogtrykkeriet.

Skjönt jeg har sögt at fatte mig saa kort som mueligt, saavel i de nödvendigste Anmærkninger, som den tilföjede mythologiske Ordbog, *samt tvende andre Registre — overgaaer Bindet dog den af Forlæggeren forud bestemte Störrelse, uden at Prisen derved forhöjes. Det blev mig derfor umueligt at optage flere Digte i denne Samling end de, som egentlig höre til den ældre Edda*). Ej heller kunde den i Fortalen lovede kalendari-*

*) *Adskillige andre ældgamle Qvad ville læses; oversatte af mig, i en Samling af* nordiske Digtninger, *som snart skal udkomme (i et Octav-Bind) hvis den understöttes af et tilstrækkeligt Antal Subscribenter.*

ske Afhandling medfölge, hvorimod den vil blive indrykket i min der (S. XI) ommeldte Edda-Lære, *hvis Trykning jeg haaber snart vil kunne begynde. Af förmeldte Aarsag kan jeg ikke her, efter mit förste Forsæt, give nogen fuldstændig Underretning om Kunstnere, som have udmærket sig ved Behandling af Gjenstande, valgte fra den nordiske Mythologie. Kun tager jeg mig den Frihed at meddele fölgende Bemærkninger desangaaende.*

Danmarks i sin Tid berömte Billedhugger Wiedewelt († 1802) *var den förste som forsögte sig i dette Fag. Hans dertil hörende Tegninger opbevares her i det Bibliothek, som tilhörer det Kongl. Academie for de skjönne Kunster. Af Maleren* Abildgaard *haves ogsaa nogle slige Udkast, samt Malerier over Æmner af Nordens heroiske Oldsagn. Enkelte andre Historiemalere levede, omtrent paa samme Tid, forskjellige Stykker over lignende Gjenstande, som tildels ere stukne i Kobber. Noget senere blev Tydsklands* Gräter *dog den förste blandt de Lærde, som alvorligen sögte at formaae Artisterne til Nordens Gudelæres og mythiske*

Digtningers Bearbeidelse *). *Forskjellige tydske Kunstnere benyttede hans Vink. Blandt dem erindrer jeg nu især Billedhuggeren* Tieck. *Maleren* Füessli *havde allerede forhen med Held fremstilt Scener af vore Kjæmpesagn. — Hos os fulgte* Jens Möller, *som Forfatter,* Gräters *Exempel* **). *Snart saa vi ogsaa enkelte praktiske Forsög ved Malerne* Eckersberg *og* Kratzenstein-Stub. *Regjeringen sögte at fremme lignende Bestræbelser ved den fornyede Kongl. Fundatz for Kunst-Academiet af* 28de *Julii* 1814, *og befalede at offentlige Forelæsninger skulde holdes der over den nordiske Mythologie. Paa samme Tid vakte Sagen stor Opmærksomhed i Naboriget Sverrig. Efter Kunstnernes egen Begjæring holdt Digteren* Ling *Forelæsninger af samme Art i* Stockholm, *i Aarene* 1814 *til* 1817. *Selskabet* det gothiske Forbund *opmuntrede Artisterne ved udsatte Præmier til Fremstillinger af Nordens Gudelære*

---

*) *See f. Ex.* Gräters Breve over den nordiske Mythologies og de nordiske Guddommes artistiske Fremstilling m. v. oversatte af Thomas Overskou. Khavn. 1821. *jfr.* Idunna und Hermode 1812 *S.* 20 *o. f.*

**) *Ved sin Afhandling* om den nordiske Mythologies Brugbarhed for de skjönne tegnende Kunster *i det Scandinaviske Literatur-Selskabs Skrifter for* 1812.

og Oldsagn *), *hvormed den sindrige Maler* Hörberg *allerede længe havde beskjæftiget sig i Stilhed* **). *Denne Opfordring frembragte mange Kunstværker, hvoriblandt nogle bedömtes af Kjendere som sande Mesterstykker. Af de svenske Artister, som præsterede Arbeider af dette Slags, fortjene disse især at nævnes: som Billedhuggere:* B. E. Fogelberg *og* J. Salmson *(begge nu værende i* Rom); *som Malere: Professorerne* E. Limnell, Sandberg *og* Hasselgren, *samt Historiemalerne* J. F. v. Breda, P. Berggren *o. Fl.*

Ikke desmindre udbröd her i Danmark, *i Aaret* 1820 ***), *en vidtlöftig Pennestrid om den nordiske Mythologies* Ubrugbarhed *for de skjönne Kunster. De hertilhörende Stridsskrifter ere endnu i frisk Minde, og deres*

---

*) *I den Anledning udkom adskillige Smaaskrifter i Sverrig. Deraf nævner jeg kun:* Geyers Betraktelser i Afseende på de nordiske Mythernes Anwändande i skiön Konst *i Idunna's* 7de *Hefte* 1817, *samt en anden Forfatters* Betraktelser öfwer de år 1818 i Stockholm for Allmenheten exponerade Konststycken, jämte några deraf föranledda Reflexioner öfwer sjelfständig nordisk Konst och wår Mythologies anwändbarhet såsom grund for en sådon. (4to).

**) *See* Svensk Literatur-Tidning 1818. *S.* 782. Hörberg *er især bekjendt hos os af* Molbechs *biographiske Efterretninger om ham i Scand. Lit. S. Skrifter for* 1817.

***) *Allerede* 1819 *havde en Recensent i* Danske Literatur-Tidende *(No.* 32-34*) anbefalet* Oehlenschlägers *da udkomne*

Opregnelse her bliver derfor overflödig *). 1821 *sammentraadte her i Staden (efter Hr. Etatsraad, Finanz-Deputeret og Ridder* Collins *Indbydelse) et Selskab af anseete og fortjente Mænd, som udsatte forskjellige Præmier (af* 200 *Speciers Belöb) for de beste Tegninger over Æmner af den nordiske Mythologie. Adskillige slige indleveredes og bleve* 1822 *bedömte af nogle blandt det Kongl. Kunst-Academies Professorer* (Hansen, Lorenzen, Eckersberg *og* Hetsch). *Priserne bleve tilkjendte Historiemalerne Prof.* Lund *i* Kjöbenhavn *og Hr.* Koop *i* Rom, *samt Billedhuggeren Hr.* Freund *i* Rom (Thorvaldsens *værdige Eleve). De kronede Skizzer stikkes nu i Kobber af Hr.* Petersen, *forhen bekjendt som Graveur i Landskabsfaget. Saaledes stadfæstedes ogsaa her den gyldne Horatziske Regel:*

Pictoribus atqve poëtis
Quidlibet audendi semper fuit æqva potestas.

Ej heller vil nogen egensindig Usurpator af Smagens Herredömme herefter kunne sætte

---

episke Digt, Nordens Guder, *som fortrinlig brugbart for den dannende Kunstner. Denne Dom har Erfaringen siden fuldelig bekræftet.*

*) *Desuden kunde den ikke blive fuldstændig, da Striden snart forplantedes til Tydskland, og vedvarer der endnu.*

den ud af Kraft). I dette faste Haab henviser jeg de Kunstnere, som fremdeles ville benytte de oldnordiske Digtninger, til vore her oversatte ældste Heltedigte eller Kjæmpeviser, som en rig Kilde til fortrinlige Gjenstande for artistisk Fremstilling.*

Jeg har ikke sparet nogen Umage, der stod i min Magt, for at give nærværende Skrift den Værd, som Omstændighederne tillode det at modtage. I denne Overbevisning anbefaler jeg det til mine ærede Læseres Yndest og billige Bedömmelse.

Næst H. M. Kongen, *ved hvis allerhöjeste Naade jeg har seet mig i Stand til uafbrudt at fortsætte mine Arbeider i det oldnordiske Videnskabs-Fag, nævner jeg især Hs. Excellence Hr. Geheime-Conferenzraad*

---

*) *Slige Forsög synes og at have været vor Tidsalder forbeholdte. I det sidstafvigte Aarhundrede, da adskillige Forfattere heftig bestrede de nyopdagede Osfianske Digtes Ægthed, benyttede dog Kunstnerne, uden nogen Modsigelse, mange Æmner af disse höjskotske Oldtidsqvad, uagtet de selvsamme Indvendinger kunde have været fremsatte mod dem, som nu mod de nordiske. De fleste navnkundige brittiske Malere fremstilte Osfianske Scener med almindeligt Bifald, og det er bekjendt, at et sligt Æmne gav Frankeriges berömte* Gérard *Stoffet til et af hans störste og ypperligste Arbeider. Hos os have* Abildgaard, Kratzenstein-Stub *og* Höjer *behandlet Opgaver af Osfian, uden at man da havde det mindste at indvende mod disse deres Foretagender.*

Johannes Bülow *til Sanderumgaard, Ridder af Elephanten m. m., som den Ædling, ved hvis kraftige Opmuntring og Understöttelse dette mit Skrift först blev foranlediget. Den hosfölgende Liste over Værkets Subscribenter viser dets övrige höje og hæderlige Befordrere.*

Kjöbenhavn, den 7de Febr. 1823.

Finn Magnusen.

Indhold af fjerde Bind.

OLDNORDISKE

HELTEDIGTE

ELLER

KJÆMPEVISER

OM

VOLSUNGER, BUDLUNGER, GIUKUNGER ELLER NIEFLUNGER

O. FL.

[Fortsættelse og Slutning].

SINFIÖTLES ENDELIGT.

[Uden Tvivl et Folkesagn, som Levning af gamle tabte Digte, hvis Indhold dog fortælles end udförligere i *Volsunga-Saga*. See den st. Udg. II, 117-22, 915. Saga-Bibl. II, 44-47, 56 o. f.]

Signund Volsungssön var Konge i *Frakland.*[1]) *Sinfiötle* var den ældste af hans Sönner, den anden *Helge*, den tredie *Hamder.*[2]) *Borghilde*, *Sigmunds* Kone, havde en Broder som hed *Gunnar*; men han og *Sinfiötle*, hendes Stifsön, beilede begge til en Qvinde. Af den Aarsag dræbte *Sinfiötle Gunnar*. Da han kom hjem viste *Borghilde* ham bort. *Sigmund* tilböd hende Pengeböder, og dem maatte hun tage imod. Ved Arveöllet bar *Borghilde* Drikken frem. Hun tog et stort Horn fuldt med Gift og gav *Sinfiötle* det. Da han saa paa Drikken, mærkede han at den indeholdt Gift og sagde til *Sigmund*: "Den Drik er stærk gjæret." *Sigmund* tog Hornet og drak deraf. Man siger

1) o: Frankland, Frankernes Land. 2) A. *Hamund.*

at *Sigmund* var saa haardför, at Gift hverken kunde skade ham indvendig eller udvendig; men alle hans Sönner kunde modstaa al Gift, som kom paa den blotte Hud. *Borghilde* bar et andet Horn for *Sinfiötle* og bad ham drikke, men det gik alt ligesom för. Den tredie Gang bragte hun ham Hornet med forsmædelige Ord,[3]) hvis han ikke vilde drikke deraf. Han sagde endnu det samme som för til *Sigmund*, som da svarede: "Lad da Skjægget[4]) sie, min Sön!" *Sinfiötle* drak og döde i det samme. — *Sigmund* bar hans Lig en lang Vej i sine Arme. Han kom til en smal og lang Fjord, hvor der laa et lidet Skib med en Mand paa. Han tilböd *Sigmund* at sætte ham over Fjorden, men da *Sigmund* bar Liget ud paa Skibet, var Baaden fuldladt. Gubben sagde at *Sigmund* skulde gaa uden om Fjorden — men skjöd Skibet fra Land og forsvandt i Öjeblikket.

Kong *Sigmund* opholdt sig længe i *Danmark* i *Borghildes* Rige efter at han fik hende. Nu drog han sönder paa til *Frakland*, til det Rige som han ejede der. Da ægtede han *Hjordise*, *Eylimes* Datter. Deres Sön var *Sigurd*. Kong *Sigmund* faldt i et Slag for *Hundings* Sönner; men *Hjordise* giftedes da med *Alf*,[5]) *Hjalpreks* Sön;

3) El. Bebrejdelser, Uqvemsord. 4) El. Læben.
5) Ogsaa kaldet *Half*.

der opvoxte *Sigurd* i sin Barndom. *Sigmund* og alle hans Sönner overgik langt alle andre Mænd i Styrke og Væxt og Mod og alle Færdigheder. Dog var *Sigurd* den ypperste af dem alle, og i alle Oldsagn nævnes han som overgaaende andre Mænd, og som den mest berömte blandt alle Hærkonninger.

FÖRSTE QVAD OM SIGURD FAFNERSBANE,
OGSAA KALDET
GRIPERS SPAADOM.

[See den store Udg. II, 123-148, 916-19. *Saga-Bibl.* II, 57-59].

Griper hed *Eylimes* Sön, *Hjordises* Broder; han raadte over Lande, samt var den viseste blandt Mænd og forudsaa tilkommende Begivenheder. Engang red *Sigurd* ene ud og kom til *Gripers* Hall. *Sigurd* var let at kjende. Uden for Salen traf han en Mand som kaldte sig *Geiter*. *Sigurd* indlod sig i Samtale med ham og spurgte:

1. "Hvo beboer
Disse Borge,

Hvad nævnes vel
Den Folk-hersker?" [1])

2. GEIT. "*Griper* heder
Mænds Behersker,
Som raader for
Rige og Folk."

3. SIG. "Er gjæv Konning
Hjemme i Landet?
Vil han vel mig
Unde Samtale?
Sligt behöver
Ukjendt Mand;
Snart jeg maa
Griper see."

4. GEIT. "Derom glad Konge
Geiter vil spörge
Hvo den mön være
Som vil med *Griper* tale."

5. SIG. "*Sigurd* jeg heder,
Af *Sigmund* avlet,
Men *Hjordise* er
Fyrstens Moder." —

6. Da *Geiter* gik
Griper at sige:
"En ukjendt Mand er
Her ude kommen;
Han anseelig
Er at skue;

---

1) Egentlig: Folk-Konge (raadende for et stort Rige).

Han vil Konge!
Med dig tale."
7. Fra Salen udgaaer
Drotten for Helte
Og hilser vel
Kommende Fyrste:
"Dig indbyder jeg *Sigurd*
För det burde skee;
Men du *Geiter!*
Grane modtage."
8. Da de raadkloge
Mænd kom sammen,
De Talen begyndte
Og talte om meget.
9. SIG. "Sig mig hvis du veed det
Moderbroder!
Hvordan vil *Sigurds*
Levnet vendes?"
10. GRIP. "Af Mænd vil du vorde
Störst under Solen,
Ophöjet over
Hver en Konning.
Gavmild paa Guld,
Sparsom paa Flugt,
Herlig at skue
Og i Tale klog."
11. SIG. "Sig gjeve Konge!
Nöjer' end jeg spör
Sigurd — du Snilde!
Hvis see det du troer:

Hvad vil mig först
Til Fremme skee
Naar fra din Vaaning
Vandret jeg er?"

12. GRIP. "Först vil du Fyrste!
Din Fader hævne
Og *Eylimes*
Hele Sorg udslette.
Du skal de haarde
Hundings Sönner
Tapperlig fælde;
Sejer vil du have."

13. SIG. "Sig du ædle Konge!
Mig din Ætling
Viselig, medens
Vi fortrolig tale —
Seer du vel forud
Sigurds kjække Daad,
Som under hvalte Himmel [2])
Höjest svæve vil?"

14. GRIP. "Ene skal du fælde
Glimrende Slange,
Som graadig ligger
Paa *Gnitaheide.*
Du skal baade
Regins og *Fafners*
Drab forvolde. —
Sandt nu *Griper* taler."

---

2) E. O. under Himlens Skjöd ɔ: Poler.

15. SIG. "Stor [3]) min Rigdom vorder
Hvis jeg slige Drab
Öve skal blaudt Folk
Som for vist du spaaer.
Overvej end mere,
Længere fortæl
Hvad der end mig hændes [4])
I min Levetid?"
16. GRIP. "Du vil finde
Fafners Leje
Og den skinnende
Skat borttage.
Granes Bove med
Guld belæsse,
Saa til *Giuke* ride
Kamperömte Helt!"
17. SIG. "End maa du Fyrsten
I fortrolig Tale,
Forudseende Konge!
Mere sige —
Giukes Gjæst jeg vorder
Og gaaer der fra;
Hvad er end tilbage
Af min Levetid?"
18. GRIP. "En Fyrstedatter
Paa Fjeldet sover,
Lysfaver i Brynie
Efter *Helges* Död;

3) El. overflödig. 4) El. hvad der end er tilbage af mit Liv.

Hugge du skal
Med hvasse Sværd
Og med *Fafners* Bane
Brynien gjennemskjære."

19. SIG. "Brynien er brudt,
Möen begynder
Atter at mæle
Opvaagnet af Sövnen;
Hvad mon hun da helst
Med *Sigurd* tale,
Som til hans
Held kan tjene?"

20. GRIP. "Hun vil dig, Mægtige!
Runer lære;
Alle dem som Folk
Fatte burde
Og af hver Mands Tunge
Udsiges skulde [5]) —
Liv [6]) med Lægedom,
Konge, Held dig fölge!"

21. SIG. "Nu er det forbi,
Kloge Taler [7]) lærte,
Og jeg er deden
Færdig at ride.
Overvej end mere,
Længere fortæl
Hvad vel mere vil
I mit Levnet hændes?"

5) El. lære dig at tale i alle Sprog. 6) El. Lægemidler (*lif* for *líf*). 7) El. Videnskaber, Kundskaber.

22. GRIP. "Du skal hitte
Heimers Bolig
Og fro være
Folkstyrerens Gjæst —
Tabt[a]) er det *Sigurd!*
Hvad jeg forudsaa,
Ej bör meer end saa
Griper udfrittes." —

23. SIG. "Det Ord du nu talte
Bringer mig Sorg;
Længer seer du Fyrste!
I Fremtiden ind;
Alt for stor Ulykke
Du veed skal *Sigurd* hændes,
Derfor *Griper!* du
Meer ej sige vil."

24. GRIP. "For mig din Alders
Ungdom laa
Lysest at
Eftergrandske.
Ej særdeles vis
Kaldes jeg med rette
Eller forudseende —
Tabt er det jeg vidste!"

25. SIG. "Ingen Mand jeg kjender
Ovenfor Jorden,
Som flere Ting kan see
Forud, end du *Griper!*

---

a) ɔ: glemt.

Intet skal du fortie
Hvor fælt det end er,
Om end min Skjæbne
Ulykkelig vorder."

26. GRIP. "Ej er til Laster
Dit Levnet bestemt,
Det ypperlige
Ædling! vel du mindes;
Thi dit Navn,
Spydstormens Forkynder!
Hædres skal medens
Mennesker leve."

27. SIG. "Værst mig det tykkes,
Hvis med slig Besked
Sigurd maa fra
Kongen skilles.
Alt forud bestemtes —
Ædle Moderbroder!
Vejen, hvis du vil,
Vise jeg dig beder."

28. GRIP. "Nu skal jeg *Sigurd*
Nöje berette,
Da Fyrsten mig
Dertil nöder;
Vistnok du veed
At Lögn er ej dette:
En Dag er dig
Til Död beskikket."

29. SIG. "Ej vældig Folkherskers
Vrede jeg önsker,

Heller vil jeg *Gripers*
Gode Raad modtage —
For vist vil jeg vide
Om kjært det end ej blir
Hvad sees nu kan
At *Sigurd* forestaaer."
30. GRIP. "Hos *Heimer* er
En faver Qvinde,
Kaldet af
Mænd *Brynhilde*
Budles Datter,
Men haardsindet Mö
Fostres af *Heimer*
Herlig Konning."
31. SIG. "Hvi gjelder det mig
At Möen er
Faver at skue,
Fostret af *Heimer?*
Det skal du *Griper!*
Klarlig sige,
Thi (min) hele Skjæbne
Du seer forud."
32. GRIP. "*Heimers* den favre
Fosterdatter
Dig fleste Glæder
Vil betage;
Ej en Sövn du sover,
Ej om Sager taler,
Ej Mennesker ændser —
Uden Möen du seer."

33. SIG. "Hvad er da til Tröst
For *Sigurd* bestemt?
Sig *Griper!* det,
Hvis see det du troer.
Naaer jeg vel den Brud,
Og med Fæstensgave
Kjöber den skjönne
Kongedatter?"

34. GRIP. "I skulle alle
Eder vinde,
Fuldelig fast
Faa dog holde.
Har du været *Giukes*
Gjæst en Nat,
Glemmer du *Heimers*
Vakkre Fostermö."

35. SIG. "Hvad er sligt *Griper!*
Forklar mig det vel!
Kan du trolöst Sind
I Kongens Hjerte see?
At jeg mod den Mö
Löfter skal bryde,
Hvem jeg elske tyktes
Af min hele Sjæl?"

36. GRIP. "Her rammes du Fyrste!
Af Andres Svig,
Og maa undgjelde
Grimhildes Raad;
Lyshaaret Qvinde
Dig vil tilbyde

Sin Datter og Helten
Med Rænker omspænde."
37. SIG. "Skal jeg da besvogres
Med *Gunnar* og dem, [9])
Og gaae hen
Gudrun at ægte?
Fuldvel gift
Da Fyrsten var,
Hvis gruelig Harm
Mig ej plaged."
38. GRIP. "Dig skal *Grimhilde*
Fuldstændig bedaare,
Hun beder dig bejle
Til *Brynhilde*
For *Gunnar* den
Gothers [10]) Drot;
Hastig Kongens Moder
Reisen du forjætter."
39. SIG. "Ulykker mig vente,
Det skue jeg kan;
Sigurds Lykke [11])
Raver til Fald,
Hvis den ædle Mö,
Som höjt jeg elskte,
Jeg begjære skal
En Anden til Haande."
40. GRIP. "I skulle alle
Eder vinde,

---

9) E. O. med dem *Gunnar*, o: *Gunnar* og hans Brödre.
10) El ligefrem: Mændenes (*gotna*). 11) El. Forstand.

Gunnar og *Högne*,
Du Konge! den tredie,
Thi undervejs I skulle
Skikkelser bytte
Gunnar og du —
Griper lyver ikke."

41. SIG. "Hvortil skal sligt?
Hvi skulle vi bytte
Skikkelser og Lader
Mens vi paa Reisen ere?
Vist Andres Falskhed
Fölger dermed
Fiendtlig i Alt —
Fortæl mere *Griper!*"

42. GRIP. "Da har du *Gunnars*
Udseende og Lader,
Men dine Talegaver
Og vældige Forstand; [12])
Dig vil du fæste
Den höjmodige [13])
Heimers Fosterdatter —
Ingen det kan hindre." [14])

43. SIG. "Værst det mig tykkes,
Ond skal jeg *Sigurd*
Kaldes blandt Mænd
Af slig Bedrift.
Ikke jeg vilde

---

12) El. kraftfulde Tanker. 13) El. ærgjerrige.
14) El. forudsee, forebygge.

Lokke [15]) med Svig
Den Ædlinge-Brud
Som ypperst jeg kjendte."

44. GRIP. "Du skal hvile,
Hærens Anförer!
Reen hos Möen,
Som hun din Moder var;
Derfor skal medens
Mennesker leve,
Folkets Konning!
Hædres dit Navn.

45. *Sigurds* og *Gunnars*
Bryllupper skulle
Begge sammenfejres [16])
I *Giukes* Sale.
Da bytter I Hamme
Naar hjem I komme,
Dog hver sit Sind
Selv beholder."

46. SIG. "Skal vel *Gunnar*
Herlig blandt Mænd
Ægte ædel Qvinde?
Sig mig det *Griper!*
Skjönt rasksindet
Heltens Brud tre Nætter
Sovet har hos mig —
Sligt er vist uhört!

---

15) El. anfalde, behandle. 16) E. O. drikkes (efter gammel Talebrug).

47. Hvor kan til Glæde
Siden vorde
Svogerskab blandt Mænd,
Sig mig det *Griper!*
Vil det vel
Siden bringe
Gunnar Fryd
Eller selve mig?"
48. GRIP. "Eder vil du mindes,
Maa dog tie,
Men under *Gudrun*
God Forening;[17])
Brynhilde sig tykkes
En Brud ilde gift;
Svig hun ophitter
Sig at hævne."
49. SIG. "Hvad vil til Bod
Den Brud vel tage,
Da vi hende
Have sveget?
Qvinden har af mig
Sorne Eder,
Ingen opfyldte —
Og kun liden Glæde."
50. GRIP. "Hun vil *Gunnar*
Klarlig sige,
At vel du ikke dine
Eder skaante,

---

17) Ægteskab (med dig selv).

Da ypperlig Konge,
Giukes Arving,
Af ganske Hjerte
Helten troede."

51. SIG. "Hvad er dette *Griper!*
Du mig fortælle:
Kan sligt sandfærdig
Siges om mig,
Eller hædret Qvinde
Lyver mig paa
Og sig selv tillige?
Sig mig *Griper!* det."

52. GRIP. "Mod dig vældig Frue
Drevet af Vrede
Og umaadelig Sorg
Ej ret vel sig teer —
Aldrig du den Ædle
Skade volder,
Dog Kongebruden
Maatte pröve Svig."

53. SIG. "Skal kjække *Gunnar,*
Guttorm og *Högne*
Siden efter hendes
Tilskyndelser gaa?
Ville *Giukes* Sönner
Paa mig deres Svoger
Sværdseg blodfarve? —
Sig det end *Griper!*"

54. GRIP. "Grumhed da omgiver
Gudruns Hjerte,

Hendes Brödre dig
Myrde skulle;
Intet til Glæde
Siden vorder
For vis Qvinde,
Det volder *Grimhilde.*

55. Det skal dig tröste,
Du Hærförer!
Den Lykke er Heltens
Liv beskjæret.
Ingen större Mand
Vil paa Jorden komme
Under Solens Veje,
Sigurd! end du." [18])

56. SIG. "Vi skilles — Held os fölge!
Mod Skjæbnen Ingen magter;
Nu har du *Griper!*
Gjort hvad jeg bad.
Gjerne du vilde
Mig have spaaet
Et blidere Liv
Hvis maattet du havde!" —

[18]) E. O. End du *Sigurd!* tykkes (Andre) at være.

ANDET QVAD OM SIGURD FAFNERSBANE.[1])

[See den store Udg. II, 149-66, 919-21. *Saga-Bibl.* II, 54 o. f. 108 o. f. 209. Den *yngre Eddas* Fab. 68-72. *Skalda* 39-40].

OM SIGURD OG REGIN.

Sigurd gik til *Hjalpreks* Stutterie, og valgte sig der en Hest, som siden blev kaldet *Grane.* Da var *Regin*, *Hreidmars* Sön, kommet til *Hjalprek*; han var behændigere[2]) end alle Andre, men en Dverg af Væxt. Han var vis, grum og tryllekyndig. *Regin* fostrede og oplærte *Sigurd* samt holdt meget af ham. Han fortalte *Sigurd* om sine Forældre, og de Begivenheder, at *Odin*, *Hœner* og *Loke* engang kom til *Andvarefos*; i den Fos var en Mængde Fiske. En Dverg hed *Andvare,* som ofte opholdt sig i Fossen i Skikkelse af en Gedde, og sögte saa sin Föde. Vores Broder, sagde *Regin,* hed *Otur;* han besögte Fossen tit i en Odderham. Engang havde han fanget en Lax, og sad paa Aabredden og aad med lukkede Öjne. *Loke* slog Odderen ihjel med en Steen. Aserne

[1]) Dets förste Deel i den st. Udg.

[2]) El. kunstrigere.

ansaa sig for at have været ret heldige, og flaaede Bælgen af Odderen. Den samme Aften vilde de gjæste hos *Hreidmar*, og viste deres Fangst. Da grebe vi dem, og forelagde dem at löse deres Liv med at fylde Odderbælgen med Guld og hylle den udvendig til med röden Guld. Da udsendte de *Loke* for at skaffe Guldet. Han kom til *Ran* og fik hendes Garn, gik siden til *Andvarefos* og udkastede Garnet for Gedden, som löb deri. Da sagde *Loke:*

1. "Hvad er det for en Fisk
Som i Vandene svömmer,
Og Farer ej veed at undgaa?
Dit Hoved du
Fra Döden löse,
Hit mig Flodens Flamme!" [a])

2. ANDV. "*Andvare* jeg heder,
Oin hed min Fader,
Over mangen Fos jeg foer;
En Ulykkes-Norne
Fra Ophav mig bestemte
At jeg skulde i Vandet vade."

3. LOKE. "Sig du det *Andvare!*
Hvis du vil beholde
Liv i Menneskers Sale,
Hvilken Straf

---

a) o: Guld.

Mænds Sönner faa
Hvis de mundhugges."[4])

4. ANDV. "Overvættes haardt
Straffes Mænds Sönner,
Som i *Vadgelmer*[5]) vade.
Usande Ord
Som paa Andre lyves
For lange Fölger avle."[6])

Loke saa alt det Guld som *Andvare* ejede. Da han havde baaret Guldet frem havde han en Ring tilbage og den tog *Loke* fra ham. Dvergen gik ind i Stenen og sagde:

5. "Det Guld som
Dvergen ejed
Tvende Brödres
Död skal volde,
Mellem otte Fyrster
Fiendskab stifte —
Ingen af mit Gods
Godt skal nyde." —

Aserne bragte Skatten til *Hreidmar*, udstoppede Odderbælgen og reiste den op; da skulde Aserne opstable Guldet og hylle den til,[7]) men da det var skeet gik *Hreidmar* frem, saa et langt Haar[8]) og sagde at det

---

4) E. O. slaa hinanden med Ord. 5) Maaske det samme som *Hvergelmer* (den nordiske *Acheron*). 6) El. Straffes med for langvarige Plager. 7) Brödr. *Grimm* anmærke denne Handlings Overensstemmelse med de ældste tydske Loves Forskrift i visse Drabssager. Om en lignende orientalsk Vedtægt see den kbh. Udg. II, 886. 8) Egentl. et Skjægbaar, Læbehaar.

maatte skjules. Da drog *Odin Andvares* Ring frem og skjulte Haaret.

LOKE sang:

6. "Guld har du nu
Og svære Lösepenge
For mit Hoved faaet.
Ej for din Sön
Er Lykke bestemt —
Det jer begges Död skal vorde."

HREIDMAR sagde:

7. "De Gaver du gav
Ej Vennegaver ere,
Ej givne af oprigtig Sind.
Ved eders Liv I skulde
Skilte være
Havde jeg slig Ulykke anet.

8. End værre er
Hvad jeg vide troer,
Slægtningers Strid om en Qvinde.
De Fyrster ej endnu
Troer jeg födte være
Hvem sligt til Had blev udtænkt.

9. For röden Guld jeg haaber
At jeg raade skal
Saa længe som jeg lever.
Ej frygter jeg dine
Fiendtlige Trudsler —
Farer kun heden hjem!"

Fafner og *Regin* fordrede Slægtbod af *Hreidmar*, efter *Otur*, deres Broder. Han sagde

Nej dertil; men *Fafner* gjennemstak sin Fader med et Sværd da han sov. *Hreidmar* kalder paa sine Döttre:

10. "*Lyngheide* og *Lofnheide*
Vider mit Liv udrinder, [9]
Til meget Skjæbnen tvinger!" [10]

LYNGHEIDE svarte:

"Faa Söstre ville,
Om Fader end de miste,
Den Harm paa Broder hævne."

11. HREIDM. "Föd da en Datter,
Ulvsindede Dise!
Hvis ej med en Helt
Sön du avler.
Skaf Möen en Mand,
Det Nöden udkræver; [11]
Da skal hendes Sön
Din Sorrig hævne." —

Siden döde *Hreidmar* men *Fafner* tog alt Guldet. Da begjærte *Regin* at maatte faa sin Fædrenearv, men *Fafner* sagde Nej dertil. *Regin* sögte Raad hos sin Söster *Lyngheide*, hvorledes han skulde naa Arven efter sin Fader. Hun sagde:

12. "Blidelig din Broder
Du bede skal
Om Arv og höjere Yndest;
Ej sig det sömmer

---

9) El. at jeg er skilt ved Livet. 10) El. Skjæbnen sender mange Plager. 11) El. til stor Nytte.

At med Sværd du skal
Gods af *Fafner* kræve."

Disse Sagn fortalte *Regin Sigurd.* En Dag da han kom til *Regins* Bolig tog man der vel mod ham. REGIN sagde:[12])

13. "*Sigmunds* Slægtning
Hid er kommen,
Kjæksindet Yngling
Til vore Sale;
Mere Mod han har
End jeg gamle Mand;
Af saa grisk en Ulv
Kan en Dyst[13]) man vente.

14. Jeg skal fostre[14])
Krigsdjærv Helt;
Nu er *Yngves* Slægtning
Til os kommen.
Vældigst under Sol
Vorde skal den Konning,
Over alle Lande
Vil hans Skjæbne tone."[15]) —

Sigurd opholdt sig da jævnlig hos *Regin,* som sagde ham at *Fafner* laa paa *Gnitaheide* i en Slanges Skikkelse, og besad Forfærdelsens Hjelm,[16]) hvorfor alle Levende maatte

12) De fölgende Stropher (13-18) ere (ligesom Str. 5, 23 og 26) af forskjelligt Versemaal, og hörte vel oprindelig til et andet Digt.

13) El. Fangst.

14) El. föde, bespise.

15) El. han vil udvikle sin Skjæbnes Kjede over alle Lande.

16) I Texten *Ægirs,* o: Skrækkens el. den Frygteliges Hjelm, formodentlig den saakaldte *Slange-Krone.* See den st. Udg. S. 922.

skjælve. *Regin* gjorde et Sværd til *Sigurd* som kaldtes *Gram;* det var saa skarpt, at naar han hug det ned i *Rhinen* og lod en Tot Uld drive for Strömmen, saa gjennemskar det Uldtotten ligesaa færdig som Vandet. Med det Sværd klövede *Sigurd Regins* Ambolt. Derefter opfordrede *Regin Sigurd* til at dræbe *Fafner;* han svarede:

15. "Höjt ville lee
Hundings Sönner,
De som *Eylimes*
Alder forkorted,
Hvis Fyrsten mere
Lyster at vinde
Favre Ringe
End Fader at hævne."

Kong *Hjalprek* overlod *Sigurd* en bemandet Flaade til Faderhævnen. De fik en stærk Storm og krydsede forbi et Forbjerg. Paa Klinten stod en Mand og sagde:

16. "Hvilke ride der
Ræfils[17]) Heste,
Over höje Bölger,
Brölende Hav;
Seilenes Foler
Af Sved dryppe;
Neppe Vovens Gang're
Vinden udholde."

---

[17]) En Vikings eller Sökonges, o: Skibene.

REGIN svarede:

17. "Her ere vi *Sigurd*
Paa Sötræer;
Os gives den Bör,
Som truer med Döden.
Steil Brænding styrter
Over Stængerne,
Roergangerne snuble —
Hvo spör derom?"

MANDEN paa Klinten:

18. "*Hnikar*[18]) man mig kaldte,
Da *Hugin*[19]) jeg glæded,
Unge *Volsung!* og
Kjæmpet jeg havde.
Nu kan du mig kalde
Gubben paa Bjerget,
Feng eller *Fjölner*[20]) —
Fart vil jeg begjære."

De vege til Landet og Manden gik ombord paa Skibet. Da lagde Stormen sig.

SIGURD sagde:

19. "Sig du mig *Hnikar!*
Da du baade kjender
Varsler[21]) for Guder og Mænd,
Hvilke Varsler ere

---

18) Et af *Odins* Navne. 19) ɔ: *Odins* Ravne.
20) *Feng*, Fangst eller Fangende; *Fjölner*, den Mangefoldige o. s. v. Begge *Odins* Navne. 21) El. Held, Lykke, heldige Varsler.

Beste for Kamp
Hvor Sværdene svinges?"

HNIKAR svarede:

20. "Mange ere gode
Hvis Mænd dem kjendte
Varsler ved Sværdenes Gny;
For en Kriger troer jeg
Dunkel Ravn mon yde
Trofast Fölgeskab.

21. Det er et andet,
Naar du er udkommen
Og til Afreise bered,
Hvis tvende du seer
I Tale [22]) stædte
Hæderslystne Mænd.

22. Det er det tredie,
Hvis tude du hörer
Ulv under Askens Grene,
Held dig da undes
Over Hjelmbærere,
Hvis du seer foran dem fare. [23]) —

23. Ingen blandt Mænd
Vaaben svinge
Sildig mod Maanens
Straalende Söster; [24])
Sejer de have

---

22) Andre oversætte: *a)* paa Tæerne; *b)* i Kamp.

23) Ulven tilhörte baade *Odin* og *Mars*. Hin Overtro er ellers almindelig i Asien, og er endnu ikke udryddet i Tydskland.

24) El. mod Maanens langtstraalende Söster (Solen).

Som see kunne,
Kamp-raske og klogt
Ordnende Hæren.[25])

24. Det er stor Fare,
Hvis din Fod snubler
Naar du i Striden gaaer.
Forræderske Diser[26])
Staa dig paa begge Sider
Og ville dig saaret see.

25. Kæmmet og toet være
Hver vakker Mand,
Og om Morgen mæt;
Thi uvist det er
Hvor han om Aftnen kommer —
Ondt er det for Skjæbnen at styrte." [27])

Sigurd holdt et stort Slag mod *Lyngve Hundingssön* og hans Brödre. Der faldt *Lyngve* og de tre Brödre. Efter Slaget sang *Regin:*

26. "Nu er blodig Örn
Med skarpe Sværd,
Sigmunds Banemand,
Paa Bagen indskaaren. —
Ej gives en större
Konningesön,
Som Jorden blodfarved
Eller Ravnen glæded." —

---

25) Egtl. de som danne en kileformet Slagorden.

26) ɔ: Ulykkes-Norner.

27) En smuk rimet Oversættelse af Str. 19-25 læses i *Grundtvigs* Oversættelse af *Norna-Gjæsts Saga* i *Heimdall* (1816) S. 38-39. Jfr. *Havam.* Str. 61, 33.

Sigurd tog hjem til *Hjalprek*. Da opfordrede *Regin Sigurd* til at dræbe *Fafner*.

FAFNERSMAAL.

[I den store Udg. som anden Deel af det 2det Qvad om *Sigurd Fafnersbane* II, 166-88, 921-24. Jfr. dette Værks Fortale (1ste D.) S. XIX. See ellers *Saga-Bibl.* II, 56 o. f. 110 o. f. 208 o. f., samt den yngre *Eddas* Fab. 72 (Stokholms. Udg. S. 133). Digtet kaldes af nogle det 3die Qvad om *Sig. Fafnersb.*]

Sigurd og *Regin* droge til *Gnitahede*, og hittede der *Fafners* Sti, hvorpaa han kröb til Vandet. Der paa Vejen gjorde *Sigurd* en stor Grav og gik ned i den — men da *Fafner* kröb fra Guldet sprudede han Gift, men den flöj hen over *Sigurds* Hoved. Da *Fafner* foer over Graven gjennemborede *Sigurd* ham med Sværdet lige til Hjertet. *Fafner* rystede sig og slog med Hoved og Hale. *Sigurd* sprang frem af Graven, da de saa hinanden.

FAFNER sagde:

1. "Svend! — Ungersvend! [1])
Af hvilken Svend er du avlet?

---

[1]) I *Vilkina-Saga* kaldes Helten *Sigurd Svend (Sveinn)* i Kjæmpeviserne *Snaren-Svend*.

Af hvilken Æt er du baaren?
Da du den blanke Klinge
I *Fafners* Blod rödfarved —
Sværdet mig til Hjertet gaaer."

Sigurd skjulte sit Navn fordi det var Folks Tro i Oldtiden at et döende Menneskes Ord formaaede meget, naar det forbandede sin Uven ved hans Navn.[2]) Han svarede:

2. "*Ædelt Dyr*[3]) jeg heder,
Men gaaet jeg har
Yngling uden Moder;
Ej har jeg en Fader
Som Mændenes Sönner,
Og ensom jeg vandrer."

3. FAFN. "Veed du, hvis du Fader ej havde
Som Mændenes Sönner,
Hvilket Vidunder dig avled?"

4. SIG. "Min Slægt jeg dig siger
Ubekjendt at være,
Mig selv ligervis —
Sigurd jeg heder,
Sigmund hed min Fader;
Dig jeg har med Vaaben fældet."

5. FAFN. "Hvo dig opfordred?
Hvi lod du dig forlede
Til mit Liv at fortære?
Du skarpöjede Svend!

---

2) Jfr. mine Forsög til Forklaring ov. n. St. af *Ossian* IX. Afdel. (S. 167).
3) ɔ: *Sigurdýr (Sigurdur)* i Texten: *gaefvgt dýr.*

Havde en grum Fader [4]) —
Ufödt har og sin Deel!"
6. SIG. "Mig Modet opfordred,
Jeg hjalp mig med egne
Hænder og det hvasse Sværd.
Sjelden blir den kjek,
Naar affældig han vorder,
Som var i Barndom blöd."
7. FAFN. "Veed jeg, hvis du voxe kunne,
For dine Venners Bryst
Saa man dig kjæmpe vred;
Nu er du bunden
Og en Krigsfange —
Man siger Fanger stedse bæve."
8. SIG. "Hvi bebreider du mig *Vafuer!*
At jeg fjærnet er
Fra min Faders Gods —
Ikke er jeg bunden
Skjönt jeg blev i Krigen fangen,
Du fandt at lös [5]) jeg lever."
9. FAFN. "Hadske Ord dig tykkes
I Alt at være,
Naar kun sandt jeg dig siger —
Det lysende Guld
Og den ildröde Skat —
De Penge [6]) dig Döden skal volde."

---

4) Et dunkelt Sted, hvor jeg har fulgt *Ólafsens* Oversættelsesmaade. *Ufödt* (egentlig *ubaaren* — sigtende til en Ceremonie som ellers fuldbyrdedes af Faderen) er her det latinske *posthumus*, födt efter Faderens Död. Jfr. *Havamaale* 72de Str.

5) ɔ: fri. 6) Egtl. Ringe.

10. SIG. "For Gods vil stedse raade
Enhver blandt Mænd
Indtil den ene Dag —
Thi en Gang
Enhver som blev födt
Heden til *Hel**) skal fare."

11. FAFN. "For dig skal stedse
Staa Norners Dom
Over en uklog Daare —
I Vand skal du drukne
Hvis i Vind du sejler —
Alt er farligt for den som skal döe." [7])

12. SIG. "Sig du mig *Fafner!*
Da man siger du er
Vis og ret meget veed,
Hvilke ere de Norner
Som i Nöden staa bi
Og Barnet fra Moderen kaare?"

13. FAFN. "Meget ulige
Troer jeg Norners Herkomst være,
Slægt de ikke eje sammen;
Nogle ere af *Asers* Kjön,
Nogle af *Alfers* Kjön,
Nogle ere *Dvalins* [8]) Döttre."

14. SIG. "Sig du mig *Fafner!*
Da man siger du er
Vis og ret meget veed,

---

*) El. Döden, Graven. [7]) ɔ: som skal döe inden kort Tid. Orig. *feigr* (i Norge og Skotland *fey*).

[8]) Dvergens (af dette Navn); Dvergenes overhoved.

Hvad den Kampmark[9]) heder,
Hvor Sværd-væske blande
Surtur og *Aser* sammen?"

15. FAFN. "*Oskopner*[10]) den heder,
Der alle Guder skulle
Spydene svinge.
Bifröst[11]) brister
Da bort de drage,
Hestene i Söen[12]) svömme.

16. *Ægers* Hjelm[13]) jeg bar
Over Menneskers Sönner,
Medens jeg paa Skatten laa.
Ene stærkest af alle
Troede jeg mig være;
Ej traf jeg mange Mænd!"

17. SIG. "*Ægers* Hjelm ikke
Ene bjerger
Hvor Vrede stride —
Da det erfares,
Naar man blandt flere kommer,
At ingen er raskest af Alle."[14]) —

18. FAFN. "Edder jeg spruded[15])
Mens paa min store
Faderarv jeg laa!"

19. SIG. "För spraglede Slange!

---

[9]) Egentl. Holm (maaske ogsaa ö). Jfr. I, 88, 104.
[10]) ɔ: *uskabt* eller *ufravigelig*. [11]) Gudebroen (Regnbuen eller Melkevejen; *Bifröst* eller *Bilröst*).
[12]) Egtl. *(mòda)* *a)* en stor Elv (maaske Luftelven *Iving*); *b)* Dunst, Taage. [13]) See næstforegaaende Digt Anm. 16.
[14]) Jfr. *Havamaals* 64de Str. [15]) E. O. fnyste.

Fnyste du saare,
Blev saa haard i Hu —
Meer rasende vorder
Mændenes Vrede
Ved den Hjelm at have."

20. FAFN. "Nu raader jeg dig *Sigurd!*
Det Raad du modtage!
Rid kun heden hjem —
Det lysende Guld
Og den ildröde Skat —
De Penge dig Döden skal volde."

21. SIG. "Raad mod dig er fundet,[16]) —
Nu jeg ride vil
Til det Guld som i Lynget ligger.
Men du *Fafner!* lig
I Livets sidste Kamp
Der hvor dig *Hel* have!"

22. FAFN. *"Regin* mig forraadte,
Han dig forraade vil,
Os han begge Död skal volde.
Nu *Fafner* sit Liv
Lade maa;
Din större Styrke vandt!"

Regin var gaaet bort medens *Sigurd* dræbte *Fafner* — men kom tilbage da *Sigurd* törrede Blodet af Sværdet.

REGIN sagde:

23. "Hil dig nu *Sigurd!*
Nu har du Sejer vundet

16) El. fuldbyrdet.

Og *Fafner* ombragt.
Af Mænd som Muld betræde
Mest uforfærdet
Siger jeg dig födt at være."

24. SIG. "Uvist er det at vide
Naar vi komme alle sammen,
Sejerguders [17]) Sönner,
Hvo mest uforfærdet födtes —
Mangen en er kjek,
Som Klingen dog ej stöder
Ind i en Andens Bryst."

25. REG. "Glad er du *Sigurd!*
Glad af din Sejer,
Da du törrer *Gram* i Græsset.
Du har min
Broder saaret,
Selv er jeg dog i noget Skyld."

26. SIG. "Du det voldte,
At jeg ride skulde
Hid over höje [18]) Fjelde;
For Rigdom og Liv
Raadte end den spraglede Slange,
Havde du mig ej hidset til Strid." —

Da gik *Regin* til *Fafner* og skar Hjertet ud af ham med det Sværd som kaldes *Ridil*, og drak derefter Blod af Saaret. Han sagde:

27. "Sid du nu *Sigurd!*
Til Sövn vil jeg gaa,

---

17) El. Sejerheltes. 18) E. O. *a) heilög*, o: hellige, el. *b) hélug*, bedækkede med Rimfrost eller tynd Snee.

Hold kun *Fafners* Hjerte til Ilden;
En slig Ret [19])
Vil jeg nyde
Efter denne Drik af Blod."

28. SIG. "Du fjærnede dig
Mens jeg i *Fafners* Blod
Min skarpe Klinge farved.
Min Styrke jeg satte
Mod Slangens Kræfter
Medens du i Lynget laa."

29. REG. "Længe vilde du
Lade den gamle
Trold i Lynget ligge,
Havde du ej nyttet
Det Sværd som selv jeg gjorde,
Din hvæssede Klinge.

30. Mod er bedre
End Sværdstyrke
Hvor Vrede stride skulle;
Thi den kjække Mand
Seer jeg stedse vinde
Sejer med den slöve Klinge.

31. Bedre er for den Tappre
End den Forsagte
I *Hildes* Leg at gaa;
Bedre har den Glade
End den Modlöse [20])
I hvad ham end kan möde." —

---

19) Om det dunkle Ord *Æiscavld* see den st. Udg. Gl. II, 574 og *Grimm* I, 195 o. f.

20) El. den Sörgende, Nedslagne.

Sigurd tog *Fafners* Hjerte og stegte det paa en Ten, men da han troede det maatte være fuldstegt, og Saften fraadede ud af Hjertet, da tog han derpaa med Fingrene, for at kunne skjönne om det var stegt nok. Han brændte sig og stak Fingeren i Munden, men da *Fafners* Hjerteblod kom paa hans Tunge, forstod han Fuglenes Sprog.[21] Han hörte at Svaler[22] qviddrede i Krattet, og at en af dem sagde:

32. "Der sidder *Sigurd*
Bestænkt med Blod,*)
Fafners Hjerte han
Ved Flammen steger.
Vis tyktes mig
Ringes Giver,
Hvis selv han fortærte
Spraglet Livs-gjemme."

33. 2den SVALE. "Der ligger *Regin*,
Tænker ved sig selv,
Vil svige den Yngling
Som ham troer.
Vred han sammenhamrer[23]
Vrange Ord;
Den Ulykkers Smed
Nu vil Broder hævne."

---

[21] Om den samme Overtro blandt Grækerne see *v. d. Hagens Eddal. v. d. Nib.* til dette Digt; hos de gamle Danske *Saxos* Fortælling om Erik den Veltalende, 5te Bog. *) El. Sved.

[22] Maask. rett.: Hun-Örne. [23] El. sammendynger.

34. 3die sv. "Han graahærdet Taler
Hovedlös burde
Sende til *Hel;*
Da han ene kunde
For hele Skatten raade,
Fafners dyre gyldne Leje."
35. 4de sv. "Vis han tyktes mig,
Hvis han fölge kunde
Söstre! eders gode
Venne-Raad —
Tænkte sig om, [24])
Ravnen glæded;
Der jeg Ulven venter
Hvor jeg hans Ören seer." [25])
36. 5te sv. "Ej er saa vis
Raske Kriger,
Som af Hærföreren
Ventet jeg havde,
Hvis han en Broder
Bort lader slippe,
Naar han har den Andens
Alder forkortet."
37. 6te sv. "Han er meget uklog
Hvis han sparer
Den folkskadende Fjende,
Regin, som der ligger
Forraadende ham —
Kan han ikke sligt afværge." [26])

24) El. bevarede sig selv.
25) Et Ordsprog; latiniseret i *Saxos* 5te Bog (efter *Grimms* Anm.)
26) El. forudsee, tage sig i Agt.

38. 7de sv. "Han rimkolde Jætte
Ved Hovedet skille
Og Ringene med! —
Da skal du det Gods
Som *Fafner* bevogted
Enevældig eje."

39. SIG. "Ej saa vældig Skjæbnen
Vorde skal, at *Regin*
Min Död forkynder,
Thi brat skulle begge
Brödre fare
Heden til *Hel*."

Sigurd hug Hovedet af *Regin*, aad derefter *Fafners* Hjerte og drak baade hans og *Regins* Blod.[27]) Da hörte *Sigurd* at Svalerne talte:

40. "*Sigurd!* du samle
Gyldne Ringe;
Ej kongeligt det er
At qvæles af Frygt[28]) —
Jeg kjender en Mö
Langt skjönnere end alle,
Begavet med Guld —
Hvis hende faa du kunde.

41. Til *Giuke* ligge
Grönne Veje,
Skjæbnen vinker
Vandrerne frem;

27) See herom Anm. i den kbh. Udg. II, 923. Om den hele Mythes indiske Oprindelse m. m. ssteds. S. 922-24.
28) E. O. at frygte for meget i Fremtiden.

Der en herlig Könning
Har en Datter fostret,
Du hende *Sigurd!* skal
Med Fæstensgave vinde.

42. Paa *Hindens* höje
Fjeld staaer en Sal,
Uden til den heelt
Omgives af Flammer;
Den have vise
Mænd opreist
Af det ikke dunkle
Havets Skin. [29])

43. Jeg veed at paa Fjeldet
Den Stridskyndige sover,
Der over leger
Lindens Fare. [30]) —
*Ygger**) för paa Lejet [31])
Stak med (Sövnens) Torn
Qvinden som Helte
Kaare vilde. [32])

44. Du kan Mand! see
Möen hjelmbedækket,
Hende som fra Kampen
Paa *Vingskorner* [33]) red —
Ej Skjoldungers Ætling
Sigurdrifa maa

---

29) o: Guld. Eller: Vise Mænd have omgivet den med en klar forfærdende Lue. 30) o: Ilden, Luen. *) *Odin.*
31) El. Kappen, Björnehuden. 32) See Fortællingen i næste Stykke. 33) Formodentlig en vinget Lufthest (paa hvem *Brynhilde* foer, som Valkyrie, gjennem Luften).

Af Sövnen opvække,
Det Norners Dom forbyder." [34]) —

Sigurd red efter *Fafners* Spor til hans Leje og fandt det aabent. Dets Dörre og Dörstolper, samt alle Husets Bjelker og Stötter, vare af Jern, men Skatten nedgravet i Jorden. Der fandt *Sigurd* en stor Mængde Guld, hvormed han fyldte to Kister. Der tog han Rædselshjelmen, en Guldbrynie, Sværdet *Hrotte* og mange Kostbarheder, hvormed han belæssede *Grane*, men Hesten vilde ikke gaa frem förend *Sigurd* besteg den tillige.

FÖRSTE QVAD

OM

BRYNHILDE BUDLES DATTER

ELLER

SIGURDRIFAS SANG.

[See den st. Udg. II, 189-210, 924-28. *Saga-Bibl.* II, 60 o. f. 110, 209 o. f. Den yngre *Edda* Fab. 73 S. 139].

Sigurd red op paa *Hindarfield* [1]) og reiste sydefter til *Frakland*. Paa Fjeldet saa han

34) o: Hvis den deraf flydende Ulykke skal undgaaes. *Sigurd* adlöd ikke dette gode Raad.

1) *Suhm* mener at Bjergegnen *Hundsrücken* mellem Mosel og Rhin forstaaes herved, eller egentligst *Feldberg* i Hessen, med den saakaldte *Brynhildes Steen* eller *Seng*. See ellers den st. Udg. II, S. 878.

en stor Lysning, som af et brændende Baal, hvorfra Straaler opfore mod Himmelen. Da han kom dertil stod der en Skjoldborg, og midt over den et Banner. *Sigurd* gik ind i Skjoldborgen og saa at der laa en sovende Kriger i fuld Rustning. Han tog Hjelmen af Hovedet, da han saa at det var en Qvinde. Brynien var fast, som var den groet til Kjödet. Da opskjar han Brynien lige fra Hovedaabningen ned efter, og ligeledes gjennem begge Ærmerne. Derpaa tog han Brynien af hende, men hun vaagnede, reiste sig op, saa *Sigurd* og sagde:

1. "Hvad skjar Brynien?
Hvi foer jeg op af Sövne?
Hvo ved de blege
Baand mig skilte?"
2. HAN: "*Sigmunds* Sön
Nylig Brynien
Gjennemskjar
Med *Sigurds* Klinge."
3. HUN: "Længe jeg sov,
Længe mig Sövnen trykte;
Folk maa Skjæbnen længe lyde! [2])
Odin det volder,
At jeg ikke kunde
Fra den Slummer vaagne."

---

2) El. maaske ligefrem: Længe maa Folk ligge!

Sigurd satte sig ned og spurgte om hendes Navn. Hun tog et Horn fuldt af Miöd og gav ham en Mindedrik. 3)

4. "Vær hilset o Dag!
Hil Eder Dagens Sönner!
Nat og Nattens Datter! 4)
Med milde Blik
Skuer os her
Og giver Siddende Sejer!

5. Hil være *Aser!*
Hil *Asynier!*
Hil den meget-givende 5) Jord!
Veltalenhed og Vid
Giver os ædle tvende
Og lægende Hænder, mens vi leve."

Hun kaldte sig *Sigurdrifa* og var en Valkyrie. Hun fortæller 6) at to Konger strede; den ene hed *Hjelm-Gunnar*, som da var bleven gammel, men en udmærket Kriger, og ham havde *Odin* lovet Sejer; den anden hed *Agnar*, *Hada's* Broder, hvis Offer intet [guddommeligt] Væsen vilde antage. 7) *Sigurdrifa* fældede *Hjelm-Gunnar* i Slaget, men *Odin* stak hende med en Sövntorn *) til

---

3) El. en Drik til Velkomst. Jfr. III, 21, 34. 4) E. O. Nat og (dens) Datter (el. Mö, Söster). Her menes vistnok Jorden, Nattens Datter. 5) E. O. meget (mangefoldig) nyttige.

6) o: I Digtets tabte Deel. 7) G. *Magnæus* oversætter: "Hvem intet (qvindeligt) Væsen vilde tage eller have." "Hvem ingen vilde tage" (efter Ordene; *Afzelius*). "Hvem ingen vilde tage (i Beskyttelse)" *Grimm* (nærmest min Mening).

*) Jfr. II, 223, 236; *Rafns nordiske Kjæmpehistorier* I, 22, 153.

Straf derfor, bestemte at hun skulde aldrig tiere vinde Sejer i Slag, og sagde at hun skulde giftes. "Men jeg sagde ham at jeg derimod aflagde det Löfte ikke at ægte nogen Mand som kunde forfærdes." — Han *(Sigurd)* svarer og beder hende lære sig Visdom, hvis hun havde Kundskab om alle Verdener.

SIGURDRIFA sang:

5. "Drik jeg dig bringer
Herlige Kjæmpe!
Blandet med Kraft
Og skinnende Hæder;
Fuld er den af Sange
Og signende Taler,
Gode Trylleqvad
Og glædende Runer. [8])

6. *Sejer-Runer* skal du kunne,
Hvis du vil Sejer have, [9])
Og paa Sværdets Fæste dem riste;
Nogle paa Beltet, [10])
Nogle paa Beslaget,
Og nævne to Gange *Tyr*.

7. *Drik-Runer* skal du kunne,
Vil du ej at fremmed Qvinde,
Hvem vel du troer, dig skal svige;
Paa Hornet skal de ristes,

---

8) ɔ: Samtaler (især efter Membranen af *Vols. S.*)
9) A. Hvis du vil være mild el. klog.
10) ɔ: Gehænget.

Og paa Haanden udvendig
Et N [11]) paa Neglen ridses.
8. Fyldt Bæger maa signes,
Faren afvendes,
Og Lög i Drikken lægges, [12])
Da jeg det veed,
At dig ej vorde skal
Blandet Miöd til Meen.
9. *Bjerge-Runer* *) skal du kunne,
Hvis du bjerge vil
Og Barn fra Koner forlöse;
Indvendig i Haanden de ristes,
Om Lede [13]) bör de spændes
Og Disernes Bistand udbedes.
10. *Hav-Runer* [14]) skal du kunne,
Hvis du bjerge vil
Seilheste paa Söen;
Paa Stavnen skal dem riste
Og paa Roerplanken
Aaren mærkes med Ild; [15])
Ej Brændingen vorder saa steil,
Ej gives saa mörkblaa en Vove,
At frelst du jo fra Havet kommer.

---

11) I Texten *Naud* (Nöd) Bogstavets Navn i Rune-Alphabetet. Om den herommeldte overtrolske Tattovering har jeg handlet i mit lille Skrift om *Picterne*. Jfr. den kbh. Udg. II, 925.

12) *Log* mentes af de gamle Folk at tjene mod Gift og Trolddom; af de nyere mod Pest, Gigt o. s. v.

*) El. Klippe-Runer.

13) El. Ledemod. Om Phylakterier og Ligaturer see den kh. Udg. II, 925.

14) El. Brændings-Runer.

15) ɔ: Tegnene indbrændes deri.

11. *Gren-Runer* skal du kunne,
Hvis Læge du vil blive
Og dig paa Saar forstaa;
De ristes skal paa Barken
Og Stammer[16]) i den Skov
Hvis Grene mod Östen helde.
12. *Maal-Runer*[17]) skal du kunne,
Hvis du vil at Ingen dig
Med harmfuld Vrede rammer;[18])
De om-vindes,
De om-væves,
De om-sættes alle sammen
Paa det Ting
Hvor Folk skulle
Til Ret og Dom forsamles.
13. *Hu-Runer* skal du kunne,
Hvis du blive vil
Sindrigest af alle Mænd;
Dem udtydede,
Dem optegnede,
Dem[19]) udtænkte *Hropter*[20])
Af den Vædske
Som dryppet havde
Fra *Heid-draupners* Hoved,[21])
Fra *Hod-dropners* Horn.[22])

---

16) El. udspringende Qviste. 17) El. Tale-Runer.
18) El. Harm (Fornærmelse) med Vrede (Hævn) gjengjelder.
19) Membr. af Vols. S. *hagdi*, ɔ: anordnede (for *hugdi*).
20) ɔ: *Odin*. Jfr. 1, 209. 21) Sandsynligvis *Ymers* eller *Imers* Hoved, ɔ: Himmelen. 22) Maaske Himmelhjorten *Eikthyrners* Horn (see 1, 175. 252).

14. Paa Bjerget (han) stod
Med flammende Sværd [23])
Og hjelmbedækket Hoved —
Da talte *Mimers* [24]) Hoved
Det förste Visdomsord
Og sande Sagn fremförte.
15. (Det) sagde dem skues paa Skjoldet
Som staaer for den skinnende Gud, [25])
Paa *Arvakurs* Öre
Og paa *Alsvinns* Hov, [26])
Paa Hjulet som ruller
Under *Rögners* Karm, [27])
Paa [28]) *Sleipners* Tömme
Og paa Slædens Baand,
16. Paa Björnens Klo [29])
Og paa *Brages* Tunge,
Paa Ulvens [30]) Klöer
Og Örnens [31]) Neb,
Paa blodige Vinger
Og paa Broens [32]) Ende,

---

23) El. Sværdet *Brimer*. See I, 183, 271.

24) Baade *Imer* og *Mimer* vare Jætter; deres Navne kunde saaledes forvexles i de senere Myther. Af Himlen og dens Phoenomener spaaede alle Astrologer. 25) Solens Skjold (kaldet *Svalin*). See I, 181. 26) Her nævnes begge Solens Heste. See I, 180, 263, 264. *Arvakurs* Öre (Morgenen) *Alsvinns* Hov (Aftenen). *Torfæus*. (Maaske Morgen- og Aften-röde).

27) *Rögner*, ɔ: *Odin*. Her menes maaske *Karlsvognen*, som tilegnedes ham eller *Thor*. 28) *Odins* Hest (Himmelen eller Skyerne). 29) Om de Fölgende m. m. see mine Forklaringer i den st. Udg. II, 925-27. 30) Maaske *Odins* Ulves. 31) Mnelig en af de mythiske Himmel- eller Luft-Örnes. 32) Sandsynligvis Himmelbroens.

Paa forlösende Haand
Og den Lægendes Spoer,
17. Paa Glas og paa Guld,
Paa Menneskers Varsler,[33])
I Vin og i Öl,
Paa en *Vala's* Stol,[34])
Paa *Gungners*[35]) Od
Og paa *Granes*[36]) Bryst,
Paa Nornens Negl
Og Uglens Neb.
18. Alle bleve de aftagne
Som vare paaristede,
Mængede i hellig Miöd[37])
Og vidt omkring udsendte;
De findes blandt *Aser*,
De findes blandt *Alfer*,
Nogle blandt de vise *Vaner*,
Nogle Jordens Mennesker eje,
19. Det ere *Bog-Runer*,[38])
Det ere *Bjerg-Runer*,
Og alle *Drik-Runer*
Og ædle *Kraft-Runer*,

---

33) El. Skytsmidler, Amuleter. I Liniens Sted har *Vols. S.* Membran. (o. Fl.): *Paa godt (ægte) Sölv*. 34) El. paa et kjært Sæde (i Venneselskab — muntert Laug). Her indskyder Membr. af *Vols. S.* m. Fl. *og i* (paa) *Mænds Kjöd* (eller Hud), ɔ: enten som tattoverede eller naturlige Figurer. Jfr. Edd. ant. II, 202, var. *d*. 35) *Odins* Landses eller ethvert Spyds. 36) El. enhver Hests.

37) ɔ: den af *Odin* erhvervede og givne Digterdrik.

38) Runer, indskaarne i Træ eller indsyede paa Tepper. See Gloss. til den st. Udg.

For hvem som dem kunne,
U-vildede*) og uspildte,
Have sig til Held —
Nyd dem, hvis du dem fatted,
Til Magterne forgaa. —
20. Nu skal du vælge,
Da Valget dig bydes,
Skarpe Vaabens Svinger!
Tale eller Taushed
I Tanker selv du kaare —
Alle Farer ere bestemte." [39]):—
21. SIGURD: "Ej skal jeg flye,
Skjönt min Dödsstund du vidste;
Mig er ej Feighed medfödt.
Dine kjærlige Raad
Vil jeg alle holde
Saalænge som jeg lever."
22. SIGURDR. "Först jeg dig raader,
Mod Frænder du stedse
Ulastelig være;
Ej du dig hævne,
Skjönt de dig Uret gjöre,
Det siges de Döde at gavne.
23. Det andet jeg dig raader,
At Eed du ej sværger
Uden sandfærdig den er;
Grusomme Lænker [40])

*) ɔ: uforvildede. 39) El. prövede, overvejede.
40) Figurlig for Plager, Straffe.

Troskabs-Brud omspænde —
Usel Menederen er!

24. Det tredie jeg dig raader,
At paa Ting du ej
Med dumme Mennesker trættes,
Thi uklog Mand
Ofte fremsiger
Værre Ord end han veed.[41])

25.[42]) Alt er tabt
Tier du stille,
Hvis feig man troer du er
Eller for vist[43]) det siger —
Husfællens Dom er farlig
Naar god den ej kan vindes —
Den anden Dag du lade
Hans Liv udfare,
Lön saa den Ledes[44]) Lögn.

26. Det fjerde jeg dig raader,
Hvis en udædisk Qvinde[45])
Boer paa din Vej,
Bedre er at gaa
End gjæste der,
Om end Nat dig overfalder.

27. Til Forsigtigheds[46]) Öjne

---

41) Jfr. *Havamaals* 127de Str. 42) Denne Strophe er neppe rigtig indfört her, og regnes af nogle til *Havamaal.* 43) El. sandfærdig. 44) Efter en Variant *lidom (leidom)* for *lydom* (Folk). 45) El. en lastefuld Hex; Giftblanderinde. 46) El. forsigtige, spejdende (med Hensyn til den ældgamle ogsaa i Orienten udbredte Overtro om onde Öjne. See den kbh. Udg. II, 927).

Trænge Mænds Sönner,
Naar de vrede kjæmpe skulle;
Tit ondskabsfulde Qvinder
I Vejens Nærhed sidde
Som slöve Sværd og Mod.

28. Det femte jeg dig raader,
Om du end favre seer
Möer paa Bænke;
Lad ej deres[47]) Sölv
Raade for din Sövn;
Til Kys du ingen Kone lokke!

29. Det sjette jeg dig raader,
Skjönt blandt Mænd[48]) i Drikkegildet
Vexles uvenlige[49]) Ord,
Ej drukken du skal
Med Krigere tviste,
Vin stjæler manges Vid.[50])

30. Trætter og Drik
Mange have
Voldet Hjerteharm,
Nogle Död,
Nogle Ulykker; —
Mange ere Menneskers Sorger!

31. Det syvende jeg dig raader,

---

47) El. *a)* Qvindernes (Sölv); *b)* Frænde- Venne- el. Frier-Gaver (af Sölv- og Guld-Smykker); *c)* Qvindernes Pynt eller Arvegods. 48) I den kongelige Membran möde hèr 8 blanke Blade. Resten af dette Digt er suppleret af yngre Haandskrifter, og de tabte Strophers Indhold læses tildels i *Volsungasaga.* 49) E. O. avede, bagvendte.
50) Her (og paa fl. St.) Forstand.

Hvis i Kiv du stedes
Med behjertede Kjæmper;
Bedre er at slaaes
End brændes inde
For herlige Mænd. [51])

32. Det ottende jeg dig raader,
For Ondt dig tag i Vare,
Og Falskheds Rænker sky!
Ej Mö du lokke
Eller Mands Kone,
Eller til Kaadhed [52]) dem egge!

33. Det niende jeg dig raader,
At Dödes Lig du bjerger
Hvor du paa Jord dem finder!
Enten de ere sot-döde
Eller vand-döde
Eller vaaben-döde Mænd.

34. Höj bör man opföre
For den hedenfarne,
Toe Hænder og Hoved;
Kjæmme og törre,
För Kisten [53]) ham modtager,
Og önske han salig [54]) maa sove.

35. Det tiende jeg dig raader,
At aldrig du troer

---

51) Maaske Meningen er: det sömmer sig bedre o. s. v.

52) El. Vellyst. E. O. for megen Lystighed eller Fornöjelse.

53) o: Steenkisten (kymr. *Kist-vaën)* et hedensk Gravkammer, som undertiden ligner en stor Ligkisto af Stene.

54) El. lyksalig. Om de herommeldte Begravelsesskikke s. den kh. Udg. II, 928.

Blodhævnerens[55]) Löfter,
Hvis Broder eller Fader
Du fældet har.
En Ulv opvoxer
I den unge Sön,
Om end med Guld han glædes.[56])

36. Trætter og Had
Tro ej söynige være,
Harm ikke heller.
Vid og Vaaben[57]) (tillige)
Vanskelig en Fyrste naaer,[58])
Som ypperst (dog) blandt Mænd skal være.

37. Det ellevte jeg dig raader,
For Ondt dig tag i Vare;
Udfaldet du overveje!
Langt Liv jeg troer
Helten kunde naa;
Det farlig Feide truer!"[59]) —

Sigurd sagde: "Intet Menneske er visere end du. Det sværger jeg, at jeg skal ægte dig, thi[60]) du er ret efter mit Sind." Hun svarede: "dig vil jeg helst have, om jeg saa kunde vælge blandt alle Mænd." Dette stadfæstede de med Eder.

---

[55]) Orig. *Vargdropi* betegner i den islandske Fristats Lov (*Graagaasen*) en Sön af en fredlös Mand og en fri Qvinde. See ellers den st. Udg. II, 828. [56]) See Brödr. *Grimms* Anm. I, 246-47. [57]) o: Forstand og Tapperhed (el. Krigerlykke).

[58]) El. det er vanskeligt at tilvende en Fyrste Vid og Vaaben.

[59]) E. O. en stærk Strid (el. Forræderie) er opstaaet.

[60]) E. O. og.

[De Stykker af *Volsunga-Saga* 20-39 Kap. som ere indförte i nogle Papirs-Codices af denne Edda, og som indeholde Fortællinger, der rimeligvis ere tagne af de nu manglende Digte (bestemte til at afskrives paa de 8 blanke Blade af den Kgl. Membran) findes i den svenske Udg. S. 200-207, samt Overs. S. 195-203. Det hele vil nu kunne læses end fuldstændigere i Hr. Lieut. *Rafns* danske Oversættelse af förstmeldte Saga. Jfr. *Saga-Bibl.* 2den Deel, S. 61-71, 72-73, 226-29. Dog vil jeg her anföre en kort Udsigt over det vigtigste i Fortællingens Gang, samt meddele en Oversættelse af de eddiske Stropher, som ere opbevarede i Sagaen, men ellers tabte for os. De faa Varianter i Viserne fra den svenske Udgave, hvorefter jeg har rettet mig, ere tagne dels af den nysopdagede kjöbenhavnske Membran, og tildels fra *Björners* bekjendte Værk].

Fra *Hindarfield* red *Sigurd* til *Heimers* Gaard; [1]) denne *Heimer* var gift med *Beckhilde*, *Brynhildes* Söster. *Alsvid* (eller *Alvid*) deres unge Sön, indböd *Sigurd* til at opholde sig der en Tid, hvilket han ogsaa gjorde. *Brynhilde* var og kommet der til Stedet, men hendes Bolig laa noget afsides. I det *Sigurd* af en Hændelse forfölger sin Hög til hendes Vinduer, studser han over hendes Skjönhed og hendes kunstige Arbeider, i det hun udsyede hans Heltegjerninger paa en gylden Borde. Efter en synderlig Samtale, hvori *Brynhilde* aabenbarer ham

1) El. Bye, Stad.

at hun er en Skjoldmö, og vil fremdeles kaldes *Krigernes Hjelperinde* — frier *Sigurd* til hende, og hun giver ham sit Troskabs-Löfte. *Sigurd* gav hende da en Guldring, og dvælede der en Tidlang i megen Fryd og Herlighed.

Fra *Heimers* Bolig red *Sigurd* med sin store Skat til *Giukes* Slot. Denne Konges Dronning hed *Grimhilde*. *Gunnar*, *Högne* og *Guttorm* hede deres Sönner og *Gudrun* deres Datter. Her tövede han en Stund, indtil *Grimhilde* giver ham en Trylledrik, som bringer ham til at glemme Forlovelsen med *Brynhilde*, saa at han kort derefter ægter *Gudrun*. *Sigurd* og hendes Brödre tilsore hinanden evigt Venskab. *Sigurd* gav *Gudrun* noget af *Fafners* Hjerte at spise, og derved blev hun meget haard i Sindelag. De fik en Sön sammen som blev kaldet *Sigmund*.

Grimhilde raadte sin Sön *Gunnar* at frie til *Brynhilde*, som havde gjort det Löfte, at hun ikke skulde ægte nogen anden Mand end den, som kunde ride over det brændende Baal, hvormed hendes Bolig var omgivet.[2]) Kun *Sigurd* var i Stand dertil. *Gunnar* troer at det er Hestens Skyld, og faaer *Grane* til Laans, men under ham vil den ikke styrte

[2]) Slige fortryllede Flammekredse forekomme ogsaa i den indiske Mythologie. See f. Ex. *Polier* I, 331, 332, II, 14. Jfr. dette Værks II, 183-97, III, 46, 59, og den kbh. Udg. II, 878-79.

sig i Flammerne. *Sigurd* og *Gunnar* ombytte da deres Skikkelser. *Sigurd* tager Sværdet *Gram* i Haanden, stiger til Hest, giver *Grane* af Guldsporerne, og sprænger gjennem Ilden. Der opkom da en svær Dundren, som det heder i Qvadet:

Ilden da raste,
Jorden skjalv
Og höje Flamme
Til Himmelen steg;
Ej dristed sig mangen
Kjæmpers Hövding
I den Ild at ride
Eller over den stige.
Sigurd med Sværdet
Grane fremdrev,
Da for den Ædling
Ilden sluktes;
Luen sig lagde
For den hæderslystne —
Blank den Sadel skinned
Som *Regin* ejet havde.

Sigurd gaaer ind i *Brynhildes* Sal, hvor han treffer hende i fuld Rustning, siddende paa en Stol. Han beiler til hende i *Gunnars* Navn, hvilket hun afslaaer, med mindre han kan vise, at han overgaaer alle andre Mænd og fælder dem, som forhen havde friet til hende. *Sigurd* erindrer hende om det Löfte, at hun skulde ægte den, som red

gjennem Flammehegnet. Derved föler hun sig overvundet, og modtager ham vel. I tre Nætter hvilte de i een Seng, men Sværdet *Gram* laa nögent imellem dem.[3]) Da fik han sin (og fordum *Andvares)* Ring igjen, men gav hende en anden, som ogsaa havde tilhört *Fafner*. Derefter red han bort til sine Reisefæller og byttede atter Skikkelse med *Gunnar*. De droge da til deres Hjem.

Brynhilde fortæller det skete til sin Fosterfader *Heimer*, og bad ham at opfostre *Aslauge*, hendes og *Sigurds* Datter.[4]) *Brynhilde* tager da hjem til sin Fader Kong *Budle*, og siden med ham til *Giukes* Slot, hvor hun holder Bryllup med *Gunnar*. Da först erindrede *Sigurd* sin förste Forlovelse igjen, men talte dog til ingen derom.

En Dag kom *Gudrun* og *Brynhilde* i Ordstrid sammen, i det de badede sig i *Rhinen*. Der aabenbarede *Gudrun* hende den

---

3) For at de ej skulde komme hinanden nærmere, efter en ældgammel overtroisk Skik. Om slige saakaldte Prövenætter (især brugelige i Norge, Sverrig og Tydskland) see d. kh. Udg. II, 265-66, 937. Jfr. *Brynh. Dödn. F.* Str. 12, *Grip. Spaad.* Str. 41. Her angives Aarsagen til *Sigurds* Afholdenhed at have været hans Troskab mod hans Ven *Gunnar*, hvis Brudgoms-Skikkelse han havde paataget sig.

4). I de Edda-digte, som vi nu have tilbage, ommeldes hun aldeles ikke, ligesom denne Fortælling ogsaa synes at stride mod deres Beretninger. Om hende handler ellers Sagaen om *Ragnar Lodbrog*, som udgjör en Fortsættelse af *Volsunga-Saga*. See endvidere *Edda antiqvior* II, 917, samt *v. d. Hagens* Indledninger til hans *Edda-Lieder* og *Volsungasaga*.

hele Hemmelighed ved *Sigurds* Forklædning, og bebreidede hende, at han, under *Gunnars* Navn, havde sovet hos hende. Til Bevis derfor fremviste hun *Andvares* Ring. [5]) Derved blev *Brynhilde* bleg som Döden, gik hjem, og var meget sörgmodig den hele Aften. Næste Morgen fortsatte Fyrstinderne den begyndte Trætte. I den Anledning anföres denne Vise af det gamle Qvad, hvor *Brynhilde* siger:

Sigurd Slangen dræbte,
Og siden det vil
Aldrig forglemmes
Medens Folk leve;
Men din Broder
Ikke torde
Gjennem Ilden ride
Eller over den stige.

Overvældet af Sorg lagde *Brynhilde* sig i Sengen, og vilde ikke staa op, endskjönt hendes Ægtemand Kong *Gunnar* bad hende derom. Efter hans Begjering taler *Sigurd* da med *Brynhilde,* for at lindre hendes store Bedrövelse. Da kom de deres gjensidige Eder ihu, og endelig tilböd *Sigurd* hende, at ville skilles fra *Gudrune* og tage *Brynhilde* til Ægte, men det vilde hun ikke tage

5) Saaledes volder den alle de fölgende Ulykker. See her foran S. 55, 57. Jfr. S. 31 (Str. 9).

imod. *Sigurd* gik da bort, men den Harm tog saa stærkt paa ham, at hans Brynieringe brast i to fra hans Sider, som det heder i *Qvadet om Völund:*

Ud gik *Sigurd*
Fra Samtalen
I Ædlingers Hall
Og foer sammen,
Saa at den Kamplystnes
Jernvævede Pandser [6])
Fra hans Sider
Sönder brast.

Derefter eggede *Brynhilde Gunnar* til at dræbe *Sigurd,* som den der havde bedraget dem begge, og brudt sine edelige Löfter. *Gunnar* lader sig endelig forlede til dette Forsæt og aabenbarer det for sin Broder *Högne*, som ej vil samtykke deri paa Grund af deres med *Sigurd* indgangne Venskabs-Forbund. *Gunnar* forestiller ham derimod at deres yngste Broder *Guttorm* kunde fuldföre Drabet, da han ej stod i nogen Pagt med *Sigurd,* som desuden havde fortient Döden ved at have krænket *Brynhildes* Mödom. [7]) Dernæst toge de en Slange og Kjöd af en Ulv, lode det kaage og gave ham det at spise; de böde ham desuden Guld og et

---

[6]) E. O. Skjorte (Pandserskjorte).

[7]) See Anmærkning 4 her foran S. 57.

stort Rige, hvis han vilde udföre denne Gjerning, saaledes som det her siges:

Skovens Fisk de stegte, [8])
Vargens [9]) Aadsel toge,
Nogle til *Guttorm*
Guld uddelte,
Gav ham Ulvekjöd
Til kraftig Drik,
Og meget andet
Blandede [10]) deri.

Af denne Föde blev han saa ustyrlig at han længtes heftig efter at fuldbyrde Gjerningen.[11]) Herom heder det i Qvadet om *Sigurd*, da *Gunnar* og *Brynhilde* talte sammen:

Hvi er du *Brynhilde*
Budles Datter!
Fuld af Ulykker
Og Myrde-tanker?
Hvilken Skyld har *Sigurd*
[12]) Sig paadraget,
At du den Tappres
Liv vil röve.

---

8) Membr. af *Vols. S.* Skovens Fiskes Stegere.

9) *Vitnir* kan og betyde en Slange. I Norge og Sverrig kaldes Ulven *Varg* (isl. *vargr*).

10) El. dyppede.

11) Efter en ældgammel Overtro; om Ulvehjerter (til Grusomhed) see f. Ex. *Yngl. S.* 38te Kap. — om Slangehjerter (til Klogskab el. List) her foran S. 37 o. s. v. Jfr. III, 20, 33-34.

12) Her begynder atter Texten af den ældre Edda i den kongelige Membran. Resten af det Digt, hvori Strophen forekom-

TREDIE QVAD
OM SIGURD FAFNERSBANE.

[Kaldet *andet Qvad om Brynhilde* i den svenske Udg. See den kh. Udg. II, 212-44, 928-44. Angaaende Indholdet see endvidere *Saga-Biblioth.* II, 71-73, 251-53].

1. Fordum *Sigurd*,
Volsungen den unge,
Da sejret [1]) han havde
Hjemsögte *Giuke*;
Tog mod tvende Brödres [2])
Troskabslöfter;
Eder vexled
Indbyrdes de Tappre.

2. Med Skattes Mængde
Ham de böd en Mö,
Gudrun den unge,
Giukes Datter.
Mangen Dag de sammen
Drak og talte

mer, kaldes i den kjöbenh. Udg.: *Brot af Brynhildar qvidu annari* (Brudstykke af det andet Qvad om Brynhilde) — i den svenske derimod: *Sigurdar-Qvidia Þridia* (det tredie Qvad om Sigurd). I disse gamle Kjæmpevisers Orden og Overskrift fölge vi den förstnævnte Udgave.

1) ɔ: over Dragen *Fafner*.

2) ɔ: *Gunnars* og *Högnes*, *Giukes* Sönners.

Unge *Sigurd* og
Giukes Sönner,

3. Til de hen foere
At frie til *Brynhilde*,
Saa at *Sigurd* red
I Selskab med dem,
Den unge *Volsung*
Som Vejene kjendte [3]) —
Hende burde ægte [4])
Han, hvis skee det kunde!

4. *Sigurd* den sydlandske
Lagde blottet Sværd,
Blankskinnende Klinge,
Imellem dem;
Ikke Qvinden
Kyssed ham;
Ej hende Hunnisk Konning
Hæved til sin Arm;
Giukes Sön afhænded
Han den skjære [5]) Mö.

5. Ingen Last hun var
I Livet sig bevidst,
Ved sit hele Levnet
Ingen Meen,
Som var en Lyde
Eller være hun troede; —
Der imellem ginge
Skjæbnens grumme Domme. [6])

---

3) El. som kunde stride. 4) El. havde ægtet.
5), El. unge, opblomstreude. 6) Maaske eft. Ord. grumme Norner *(Urdir)*.

6. En Dags Aften ude
Ene hun sad,
Talte hun da
Saa tydelige Ord:
"*Sigurd* skal jeg have,
Den vakkre Ungersvend,
I mine Arme,
Eller jeg skal döe. —
7. Ord som alt jeg angrer
Sagde jeg nu;
Gudrun er hans
Jeg er *Gunnars* Kone. —
Os langvarig Sorg [7])
Fæle Norner skabte."
8. Tit hun gik indvendig
Fuld af Ondt,
Af Frost og af Is, [8])
Hver en Aften
Da han og *Gudrun*
Gaa til Hvile,
Og hende *Sigurd*,
Den Hunniske Konning,
Tilhyller med Teppet,
Blid sin Hustru favner.
9. "Fryd og Mand berövet
Maa jeg vandle,
Glæden maa jeg söge
I grusomme Tanker."

---

7) El. Længsel, Savn.
8) ɔ: af Had og Hævnelyst.

10. Saa af Hævn og Had
Hun til Drab opegges:[9] —
"Du skal *Gunnar!*
Alt[10] forlise,
Mit Land og
Mig selv tillige;
Aldrig jeg skal
Ved[11] Ædlingen frydes.

11. Jeg tilbage
Drage skal,
Did hvor för jeg var,
Til mine nære Frænder;
Der vil jeg sidde
Og Livet hensove,
Hvis du ej lader
Sigurd omkomme
Og den Konning
Overmander.[12])

12. Sönnen vi lade
Faderen ledsage,
Ung Ulv ej bör
Opfostres længe. —
For hvem blev Hævnen
Lettere derved,
Eller selv Forliget,[13])
At Sönnen lever?"

---

9) Meningen er snarere: opeggede, tilskyndte.
10) El. gandske, fuldkommen.
11) El. hos, med.
12) El. bliver selv andre Kongers Konge.
13) El. at Sönnen lever, for at Forlig maa söges med ham.

13. Vred blev *Gunnar*
Og foer sammen,
I urolige Tanker [14])
Sad den hele Dag;
Ej han ret nöje
Udfinde kunde
Hvad han sömmeligst
Gjöre skulde,
Eller hvad der var
For ham det beste,
Naar han sig tænkte
Volsungen berövet,
Og at *Sigurd* vist
Han savne maatte.
14. Atter lige længe
Overvejed han,
At det meget tit
Ikke skete
At Qvinder forlode
Kongedömmet. —
Til hemmelig Samtale
Högne han kaldte,
Der ejed han den
Hvem alt han betroede.
15. "Ene mig *Brynhilde*
Budles Datter er
Bedre end alle,
Ypperst blandt Qvinder.

---

[14]) Forandrede Sindet.

För mit Liv
Jeg lade skal,
End den Kones
Skatte[15]) bortkaste.
16. Vil du Fyrsten svige,
At Rigdom vi naa?
Godt er at raade
For Rhinens Malm[16])
Og med Glæde
Gods bestyre,
I roligt Hjem
Lyksalighed nyde."
17. Det ene *Högne*
Gav til Svar:
"Ej sömmer os
Sligt at udöve;
Bryde med Sværdet
Svorne Ede —
Eder svorne,
Given Tro.
18. Ej over Muld vi kjende
Lyksaligere Mænd,
Medens vi fire
Folket beherske
Og den hunniske
Hærens *Baldur*[17]) lever —
Eller en saa vældig

---

15) Her maaske: Dyder eller Ynder.
16) o: Guldet, *Fafners* Skat. I forrige Tider samlede man ogsaa Guldsand i Rhinen. 17) El. Hærförer, Kjæmpe.

Slægt paa Jorden,
Hvis vi fem Sönner
Fostre længe
Og höjbaaren Æt
Vi foröges see.

19. Kilderne nöje
Kjender jeg; [18])
Brynhildes Tryglen
Bliver for leed. [19])

20. Vi skulle til
Drabet udruste
Vor yngre og
Uklogere Broder;
Han var uden for
Svorne Ede;
Svorne Ede,
Given Tro." —

21. Let at egge
Var den Frække [20]) —
Snart Sværdet stod
I *Sigurds* Hjerte.

22. Hævn forsögte
I Salen den Kamplystne,
Og kasted (Sværdet)
Efter den Frække.
Kraftigen flöj
Af Kongens Haand

---

18) E. O. Jeg veed nöje hvorfra Vejene (for disse Anslag) gaa.
19) El. *Brynh.* heftige Fordringer blive for store.
20) El. Fremfusende.

Til *Guttorm* [21]) *Grams*
Klartblinkende Staal.
23. Hans Fiende faldt
I tvende Dele,
Hænder og Hoved
Til den ene Kant,
Men Underkroppen
Segned tilbage.
24. *Gudrun* i Sengen
Var sovet ind
Ved *Sigurds* Side
Uden Sorger;
Men hun vaagned
Glæden berövet,
Da i *Freyrs* Yndlings [22])
Blod hun flöd.
25. Saa haardt slog hun sammen
Sine Hænder,
At den Modfulde
Mod Lejet sig reiste —
"Græd ikke *Gudrun!*
Saa bitterlig;
Blomstrende Brud!
Dig [23]) Brödre leve.
26. Alt for ung er
Min Arvetager,
Ej kan han undkomme
Af fiendtligt Hus;

21) o: Sværdet *Grams*. 22) E. O. Vens.
23) o: for dig; dig til Hjelp eller Glæde.

Nye Anslag de
Opfundet have,
Grumme og gridske,
Dem selv til Ulykke.[24])
27. Om du end Söstersönner
Syv dem föder,
En slig med dem ej skal
Ride til Stævne. —
Nu jeg klarlig kjender
Tildragelsens Gang;
Al den Ulykke
Volder *Brynhilde*.
28. Mig elsked Möen mere
End nogen anden Mand,
Dog jeg ej *Gunnar*
Gjorde noget ondt;
Slægtskabsbaand jeg agted
Og svorne Eder,
Siden blev jeg kaldet
Hans Kones Ven." —
29. Dybt sukked Qvinden,
Kongens Liv bortveg[25]) —
Saa haardt slog hun sammen
Sine Hænder
At Malm-Bægres[26])

---

24) E. O. dem nærgaaende. 25) E. O. Konen udkastede et Aandedrag (et dybt Suk) men Kongen Livet (opgav Aanden). 26) Jeg fölger Ordet (*kalkar*). *Iva* læser jeg ikke som *ioá*, men troer at det enten betyder det samme som *æva* (*æfa*) — eller og at det burde læses som to Ord: *i vá* eller *i rá*. Hovedmeningen bliver i alle Tilfælde den samme.

Gjenklang svarte,
Og fra Gaarden
Gjæssenes Skrig.[27])
30. Da lo *Brynhilde*
Budles Datter
Af sit hele
Hjerte en Gang;
Naar hun paa Lejet
Höre kunde
Giukes Datters
Skingrende[28]) Graad.
31. Det talte da *Gunnar*
Ædlingers[29]) Fyrste:
"Ej leer du derfor,
Hævnlystne Qvinde!
Glad paa Gulvet,
At godt dig bebudes.[30])
Sig hvi din lyse
Farve du skifter,
Udaads Stifterinde![31])
Jeg troer du snart skal dö.[32])
32. Mest blandt alle Qvinder
Du fortjente
At for dine Öjne

27) Gjæs ommeldes tit i den indiske Poesie, som yndede Fugle. See *Schlegels ind. Bibl.* 1ste B. S. 94. Jfr. det 1ste Qvad om *Gudrune* Str. 16. 28) o: hulkende.

29) E. O. Hærföreres el. höjhaarne Mænds.

30) El. at det betegner noget godt. 31) E. O. Föderinde el. Opfostrerinde. 32) Orig. er *feig*, o: bestemt til en nær Död. (See S. 32).

Atle vi nedhugged;
At du saa din Broders
Blödende Saar,
Og svulmende Vunder
Forbinde du skulde."

33. Da svarte *Brynhilde*
Budles Datter:
"Ingen Mand dig egger,
Nok du myrdet har;
Lidet frygter *Atle*
For din Avind, [33])
Han skal eder
Overleve
Og hans Styrke stedse
Större være.

34. Sige jeg vil dig *Gunnar!*
Selv veed du nöje
Hvor tidlig I eder
Skyld paadroge;
Jeg var for ung
Og utvungen,
Rigt med Guld begavet
I min Broders Hus.

35. Ej nogen Mand
Önsked jeg mig,
För I Giukunger
Til Gaarden kom,
Trende til Hest,

---

[33]) El. Had, Ugunst.

Vældige Konger —
Aldrig skeet have
Skulde den Færd!

36. Da jeg mig forloved
Med den Hersker
Som sad paa *Granes*
Guldbærende Ryg;
Ej var han af Öjne
Eder lig,
Ej af Udseende
I nogen Maade —
Dog troer I eder være
Mægtige Konger.

37. Og det til mig ene
Atle sagde,
At med mig han ej
Ejendele [34]) skifted,
Guld eller Jorde,
Lod jeg mig ej gifte;
At intet han mig undte
Af tilfaldent Gods,
Hvad han mig som Barn
Havde givet,
Eller af Penge
Overdraget.

38. Da stod i Tvivl
Derom mit Sind,
Om jeg skulde kjæmpe

---

[34]) El. Arvegods.

Eller öve Drab,
Bold i Brynie,
For Broderens Skyld. [35])
Det vilde da
Rygtes blandt Folk,
Volde mangen Mand
Hjertesorrig.
39. Dog jeg til Forlig
Lod mig bevæge,
Heller jeg önsked
At modtage
Sigmunds Söns
Herlige Skatte,
Gyldne Ringe;
Ej en anden Mands
Gods jeg have vilde;
Een jeg elskte,
Ikke Flere;
Ej hused Qvinden
Ustadigt Sind.
40. Alt det vil *Atle*
Siden finde,
Naar min Dödningfærd
Fuldbyrdet han spörger;
Ej saa letsindig
Konen vorder
At hun med en andens
Mand sit Liv tilbringer —

---

35) Sag, Fornærmelse.

Da skal min Harm
Hævnet vorde." —

41. Opstod *Gunnar*,
Krigernes Hövding,
Og om hendes Hals
Hænder lagde.
Da efter hinanden
Alle ginge,
Af oprigtigt Sind
Hendes Sorg at stille.[36]

42. Husets Folk hun sig
Fra Halsen stödte;
Fra den lange Gang
Lod sig ingen holde.

43. Til enlig Samtale
Gunnar Högne fordred:
"Alle Mænd jeg vil
Ind i Salen kalde,
Dine med mine
(Nöden det byder)
Om de hindre kunde
Konens Dödningfærd,
At af hendes Tale
Ej Ulykker komme[37] —
Saa vi Skjæbnen lade
For det hele raade."

---

36) El. holde hende tilbage, standse hendes Raserie.

37) Jfr. den gamle af Samleren forhen (S. 30) anförte Bemærkning om den Styrke som Oldtiden tillagde de Döendes Ord; deres Spaadoms-Kraft antoges og af alle gamle Folk, f. Ex. Hebræer, Perser og Græker. Jfr. Str. 51 o. f.

44. Dertil *Högne* ene
Dette svarte:
"Ingen hende holde
Fra den lange Gang,
Hveden gjenfödt aldrig
Hun tilbage vende! [38])
For Moders Knæe
Kom hun vantreven [39])
Til uophörligt
Uheld födt
Og til mangen
Mands Hjertesorg."

45. Mismodig [40]) han sig
Fra Samtalen vendte
Did hvor Fruen
Smykker uddelte;
Over sin hele
Ejendom hun saa
Döde [41]) Trællinder
Og Slots-terner;
Paatog Guldbrynien
(Paa godt hun ej tænkte)
För med skarpe Klinge
Hun sig gjennemstak.

---

38) Jfr. III, 274, 294, 311-312, hvoraf det tydelig sees at den druidisk-brachmanske Tro paa Sjælevandringen var almindelig i det hedenske Norden. 39) Syg el. vanskabt (her det samme som ond, ulyksalig). 40) El. boldende sig fra Ros.

41) El. döende. Eller ogsaa *a)* Hungrige; *b)* begjærlige (efter Guld eller Gave). Er denne Oversætt. rigtig, menes her de Trællinder som bleve dræbte (efter den ældste Overtro) for at fölge deres Frue i Döden og til Ligbaalet. Jfr. Str. 48.

46. Hun mod Dynen[42]) sank
Til den anden Side,
Og sværd-saaret
Udgrundede Raad.
47. "Nu skulle fremgaa
De som af mig ville
Guld eller mindre
Gaver modtage;
Enhver jeg giver
Et Smykke forgyldt,
Teppe[43]) og Lagen,
Skinnende Klæder."
48. Alle tauge,
Tænkte paa Raad
Og alle tilsammen
Gave det Svar:
"Mange nok döde![44])
Vi ville leve;
Slots-terner maa
Sömmeligt forrette."[45])
49. Tilsidst viseligen[46])
Linprydet Kone,
Ung af Alder,
Gjenmælte de Ord:
"Ej vil jeg at nogen,

---

42) El. Puden, Sengen. 43) Om det syuderlige Ord bôc (Bog) see Glossariet til den st. Udg. II, 588-89.
44) El. (om vi end ere) meget hungrige el. usle. S. Anm. 41.
45) El. sörge for Anstændighed (ved Hofholdningen).
46) El. efter vis Betænkning.

Uvillig, misnöjet,[47]
Skal for min Skyld
Livet forsage.

50. Paa eders Been
Brænde dog ville
Færre Penge,
Gyldne Smykker,[48]
Naar I heden fare[49]
Mig at hjemsöge.

51. Sæt dig ned *Gunnar!*
Sige jeg dig vil,
At din lyse Brud
Liv ej meer kan haabe;
Ej heelt eders Skib[50]
Over Havet farer,
Om jeg end Aanden
Opgivet haver.

52. Med *Gudrun* du forsones
Förend du troer;
Kongens fortrolige
Qvinde besidder
Efter afdöd Måge
Sörgelige Minder.

---

47) E. O. vanskelig at overtale. 48) E. O. *Menias* gode Meel, o: Guldet (efter Grottesangen og Mythen om Kong *Frodes* Trylleqværn). Her sigtes ellers til den hedenske Tro om de paa Ligbaalet brændte Smykkers o. s. v. Overförelse med Dödningen til den anden Verden.

49). E. O. kommer frem (til det andet Liv).

50) o: Eders Lykke staaer ikke fast. Græker og Romere tillagde Lykken Seil eller Roer som Attribut.

53. Der födes en Mö
Af Moder opdraget,
Den *Svanhilde,*
Solstraalen lig,
Vil lysere vorde
End den klare Dag.[51])
54. *Gudrun* vil du give
En höjbaaren Mand,
For Hæren en
Farlig Skytte;[52])
Hun uheldig gift
Mod sit Önske vorder —
Hende skal *Atle*
Til ægte tage,
Min Broder af
Budle avlet. —
55. Meget maa jeg mindes
Hvor med mig I handled,
Da I svarlig mig
Sveget havde;
Ved Glæden skilt
Var jeg mens jeg leved. —
56. *Oddrun* du skal
Ægte ville,
Men det *Atle*
Ej tillader;
Lönlig I helde

51) El. *Svanhilde* vil blive lysere end Solstraalen o. s. v.
52) Det er uvist om Heltinden eller hendes Ægtemand menes her.

Til hinandens Barm;
Hun vil dig elske
Som jeg det skulde,
Hvis os Skjæbnen blid
Havde kunnet vorde.
57. Dig skal *Atle*
Ondt tilföje,
Du i den ænge
Ormegaard skal kastes.
58. Ej meget længe
Derefter det skeer
At *Atle* selv
Aanden opgiver
Fra sin Lykke og
Livet hensover;
Thi ham *Gudrun*
Grum i Sengen vorder,
Af harmfuldt[53]) Hjerte,
Ved den skarpe Klinge. —
59. Vor Söster *Gudrun*
Sömmed det bedre
Sin förste Mand
At fölge i Döden,
Hvis hende gaves
Godes Raad,[54])
Eller hendes Hjerte
Lignede vort.

---

[53]) El. saaret, bittert.
[54]) El. hvis det undtes hende at kunne fölge Godes Raad.

60. Langsomt[55]) nu jeg taler —
Men hun ikke skal
For vor Skyld
Livet miste;
Höje Bölger skulle
Hende bære
Til *Jonakurs*
Odelsmark —
Tvivlsom er *Jonakurs*
Sönners Lykke![56])

61. Sin og *Sigurds*
Datter *Svanhilde*
Hun ud af Landet
Sende skal;
Hende *Bickes* Raad
Styrte skulle,
Thi *Jormunrek*
Lever til Unytte.[57]) —
Da er *Sigurds* hele
Slægt udryddet,
Men *Gudruns* Sorger
Desto flere.

62. Dig om Et
Monne jeg bede,
Det i Verden vorde
Vil min sidste Bön;
Lad saa bred en Borg[58])

55) El. sparsomt, sagte (som mattet af Dödskampen).
56) El. Raad, Forhold, Foretagender.
57) See Samlingens tvende sidste Qvad.
58) o: Ligbaalet; her et virkeligt *castrum doloris!*

Paa Sletten opreise,
At et lige stort
Rum vi alle faa,
Som i Döden
Sigurd fulgte.

63. Omhæng [59] og Skjolde
Omgive den Borg;
Herlig farvede Tepper [60]
Dödningflok indhylle!
Brænder Hunnisk Helt [61]
Ved min ene Side.

64. Ved Hunnisk Helts [62]
Anden Side brænde
Mine med Smykker
Prydede Svende,
To ved Hovedet
Og to Höge! —
Da alt skal
Skiftes lige.

65. Atter os imellem
Ligge guldomslynget [63]
Det hvasse Sværd, [64]
Som da fordum
Vi bestege

59) El. Telte; Tapetsérier. 60) *Valaript* er maaske: Liglagener; blodige Klæder; Dödningklæder (ligesom *Walaraupa* i de gamle bajerske Love); Ordet kan ogsaa betyde: herligt eller vælsk Linned o. s. v. 61. 62) E. O. den Hunniske (med Hunnerne eller Venderne beslægtede) o. s. v.

63) I Texten tilföjes: Malm. 64) E. O. Jern (Staal).

Begge et Leje
Og kaldtes et
Ægtepar.[65])
66. Da ej ham
Paa Hælene styrte
Hallens favre Porte[66])
Dækkede med Guld,[67])
Hvis mit Fölge ham
Heden ledsager;
Ej vil vor Færd
Usel tykkes.
67. Thi ham fölge
Fem Trællinder,
Otte Svende
Af sömmelig Slægt,[68]).
Min Faders Livegen
Opfostret med mig,
Som *Budle* sit
Barn har givet.
68. Meget jeg sagde,
Skulde dog end meer,
Hvis Klingen[69]) tillod
Talen at forlænge.[70]) —
Rösten svinder,

---

65) E. O. med Ægtefolks Navn.
66) o: Naar hans Lig bæres ud.
67) El. forsynede med en gylden Ring (til Haandtag).
68) E. O. af god Æt eller Herkomst.
69) El. Sværdet. And. Skjæbnen (eller Skaberen).
70) E. O. hvis den undte Talen (Stemmen) mere Rum.

Vunderne svulme;
Kun sandt jeg talte —
Saa (mit Liv) jeg ender!"

BRUDSTYKKE
AF DET
ANDET QVAD OM BRYNHILDE.

[See her foran S. 60. I *Volsungasaga* kaldes det Digt, hvortil disse Stropher höre: *Qvadet om Brynhilde.* Den svenske Udgave foretrækker Titelen: *det tredie Qvad om Sigurd.* See ellers den store Udg. II, 246-56, 934-36. *Saga-Biblioth.* II, 72-73, 111-114, 251-53].

1. GUNNAR. "Hvi er du *Brynhilde*
Budles Datter!
Fuld af Ulykker
Og Myrdetanker?
Hvilken Skyld har *Sigurd*
Sig paadraget,
At du den Tappres
Liv vil röve?"
2. BRYNHILDE. "Mig har *Sigurd*
Svoret Eder —
Svoret Eder,
Idel Lögne![1])

[1]) E. O. alle opdigtede (falske).

Han da mig sveg,
Naar han mig skulde
Ene alle Eder
Oprigtigst bevare." [2])

3. HÖGNE. [3]) "Dig har *Brynhilde*,
Uhelds Stifterinde,
Egget til Vrede,
Ondt at fuldbyrde.
Gudrun hun formener
God Forening, [4])
Og siden dig selv
Sig at beholde." [5]) —

4. Nogle Ulven stegte,
Andre Slangen skjare;
Nogle Vargens Kjöd
Guttorm tildelte,
För, efter Ondt
Higende, de kunde
Paa den kjække Helt
Hænder lægge.

5. Ude stod *Gudrun*
Giukes Datter,
Og hun af Ord
Allerförst det sagde:
"Hvor er nu *Sigurd*,
Kjæmpers Drot,

---

2) Eller: være mig ene den fortroligste, bestandigste Ven.

3) Navnet er hidsat efter Udgiverens Gisning. *Högne* taler til *Gunnar*. 4) ɔ: Ægteskab.

5) E. O. nyde.

Da mine Frænder
Ride foran?"
6. Ene *Högne*
Gav til Svar:
"Med Sværd vi have *Sigurd*
Sönderhugget;
Graa Ganger tviner [6])
Ved Konningens Lig."
6. Da sagde *Brynhilde*
Budles Datter:
"Vel skulle I nyde
Vaaben og Lande!
Ene vilde *Sigurd*
For alt have raadet,
Havde han lidet længer
Livet beholdt.
7. Ej det sig sömmed
At han bestyred
Giukes Arv
Og *Gothers* [7]) Folk,
Da han stridslystne
Sönner fem
Til Hærenes Fald
Avlet havde."
8. Da lo *Brynhilde*
(Den hele Borg gjenlöd)
En Gang af
Sit ganske Hjerte:

---

6) El. staaer stedse og hænger med Hovedet.
7) Maaske: Mændenes.

"Vel skulle I nyde
Lande og Folk,
Da I tapper Fyrste
Falde lode!"

9. Da sagde *Gudrun*
Giukes Datter:
"For vidunderlig
Nu du taler; [8])
Onde Vætter [9]) tage
Gunnar, *Sigurds* Morder! —
Hadefuldt Sind
Hævn skal pröve!" —

10. Död var *Sigurd*
Sönden for *Rhinen*;
Höjt fra Træet
Ravnen skreg:
"I eders Blod sin Klinge
Atle skal farve;
Sorne Eder skulle
Endes med Drab!" [10])

11. Langt ud paa Aftnen
Lystig drukket blev;
Hvad som more kunde
Kom der paa Tale; —
Alle sove ind
Da i Seng de kom.

12. Længer end alle
Ene *Gunnar* vaaged,

8) El. nu taler du om uhörte Ting. 9) El. Rövere.
10) El. (hyppige) Drab skulle fölge de sorne Eder.

Foden bevæged,
Talede meget.
Hærens Ödelægger
Overvejed
Hvad, stædte i Strid, [11])
Stedse Ravn og Örn
Til hinanden sagde
Mens de [12]) rede hjem. — —
13. Vaagnede *Brynhilde*
Budles Datter,
Skjoldungers Frænke,
Kort för Dagen gryede.
"Egger I mig eller [13]) ej
(Ulykken er fuldbyrdet)
Sorg at udsige
Eller saa at döe!" [14])
14. Til de Ord
Alle tauge,
Faa syntes om
De Qvinde-Lader,
At hun nu grædende
Bragte paa Tale,
Hvad för hun leende
Havde begjært.
15. "*Gunnar!* i Sövne
Grum var min Dröm;
Alt i Salen frös,

11) Maaske og: i Striden (mellem *Sigurd* og Brödrene).
12) *Gunnar* og *Högne*. 13) E. O. holder mig fra.
14) El. aflade; holde op; fortie det Onde.

Sengen var mig kold; —
Jeg saa dig ride,
Konge! Fryd berövet,
Fængslet med Kjeder
Til fiendtlig Hær —
Saa vil eders hele
Slægt Niflunger!
Afkræftet vorde —
Meensvorne I bleve!

16. Ej du det *Gunnar!*
Fuldelig mindes,
Da I Blod i Spor
Begge udgjöde; [15])
Ham du det alt
Ilde lönnet haver,
At sig han best [16]) (af eder)
Sögte at vise.

17. Det prövet blev
Da redet han havde
Modig mig at see
Og til mig at frie,
Hvorledes Helten
Holdt de Eder
Som han unge Konning
Havde givet.

18. En guld-omslynget
Klinge lagde

---

15) Efter Fostbroderskabets Ceremonier. Jfr. II, 287. 306-9, den kh. Udg. II, 935. 16) E. O. forrest (maaske i alle Farer og Fristelser) jfr. næste Strophe.

Höjherlig Konning
Mellem os;
Eggen udvendig
Omgaves af Flammer, [17])
Indvendig glattet [18])
Af Edder-draaber." [19]) —

Saaledes fortælles det i dette Qvad om *Sigurds* Död, og Sagnet gaaer ud derpaa, at de dræbte ham ude, men Nogle berette at de myrdede ham sovende i sin Seng. Men tydske Mænd sige at de dræbte ham ude i Skoven, og i den gamle Sang om *Gudrun* [20]) heder det, at *Sigurd* og *Giukes* Sönner havde redet til Ting da han blev skilt ved Livet. Men alles Beretninger ere enige deri, at de forraadte ham mod Tro og Love, samt at de angrebe ham liggende og uberedt. [21])

17) o: var skarp og straalende som Flammen, el. simpelt hen: var dannet af eller hærdet i Ilden. 18) El. overströget.

19) o: flydende Gift. Jfr. III, 263 (den kh. Udg. II, 34).

20) Her vel det andet Qvad om *Gudrune* (Str. 4).

21) El. ubevæbnet. — Dette hele Tillæg af Digtenes Samler viser tydelig nok at han ikke har været deres Forfatter, og at hine Qvad ere ældgamle i Norden, samt uafhængige af de tydske Beretninger som Samleren i sin Tid har kjendt (i det 11te eller 12te Aarhundrede). See videre herom min Anm. i den kh. Udg. II, 890, samt *Müllers* Saga-Bibl. II, 73, 111. 251-58, jævnförte med *v. d. Hagens* für paaberaabte Indledninger.

BRYNHILDES DÖDNINGFART.

[Kaldes ogsaa *Jættindens Qvad (Gýgiarqvida)* men sædvanligst *Helreid Brynhildar*. Digtet indeholdes og i Fortællingen om *Norna-Gest*, frit fordansket af *Grundtvig* i *Heimdall* 1816, S. 48-53. See ellers den kbh. Udg. II, 258 68, 936-37. Saga-Bibl. II, 112, 114. Indledningen synes at være et Udtog af Qvadets tabte Begyndelse].

Efter *Brynhildes* Död bleve to Baal opförte, det ene for *Sigurd* og det brændte först, men *Brynhilde* blev brændt senere, og var hun i en Vogn[1]) som var behængt med kostbare Tepper.[2]) Saa har man sagt, at *Brynhilde* agede med Vognen paa Vejen til *Hel*,[3]) og tog gjennem en Indhegning hvor en Jættinde boede.

JÆTTINDEN sang:

1. "Ej du skal
Gjennemfare
Mine til Stene
Stöttede Gaarde.
Bedre dig sömmed

---

1) *Reid (rheda)* en let, zirlig Vogn. See den kh. Udg. II, 758, 936. 2) *Gudvefr*, e. O. guddommelig Vævning (el. vævet Töj); synes at have været en Art af Flöjel eller stærkt og zirligt Silketöj. See den kh. Udg. II, 500, 649.

3) El. Underverdenen (hvortil Vejen gik over *Udgaard* og *Jotunheim*).

Borden at handtere,[4])
End en andens
Mand at söge.
2. Hvi fra *Valland*[5])
Vil du hjemsöge
(Ogsaa) min Bolig,
Omstreifende Qvinde![6])
Du har Guldsmykkede!
Hvis vide du lyster,
Mild[7]) dig toet af Hænder
Menneskers Blod."
3. BRYNH. "Ej mig du bebreide,
Bjergets Mö!
At jeg har
Hærfærd övet;
Af os (to) jeg vil
Den ypperste tykkes,
Hvor vor Art[8])
Kjendes af Folk."
4. JÆTTIND. "Du *Brynhilde*
Budles Datter,
I uheldigst Stund
Blev til Verden föd;
Du har ödelagt
Giukes Börn,

4) Jfr. *Heimdall* S. 49, og her foran S. 54.
5) Ofte overhoved: et fremmed sydligt Land.
6) E. O. ustadige Hoved! *(hvarfüst*, som har Lyst til at flane omkring overalt). And. Vægelsindige *(hverflyndt)*.
7) Egentl. Gavmild. 8) El. Slægt, Kaar.

Omstyrtet deres
Lyksalige Hus."

5. BRYNH. "Klog vil jeg dig
Fra Karmen sige,
Du saare Vidlöse!
Hvis vide du lyster,
Hvorledes *Giukes*
Menederske Sönner
Mig ved min
Kjærlighed skilte. [9])

6. Vore, otte Söstres,
Hamme [10]) lod
Modfuld Konge
Under Egen bære.
Tolv Vintre jeg fyldte,
Hvis vide du lyster,
Da jeg unge Konning
Troskabslöftet [11]) gav.

7. Alle mig kaldte
I *Hlymdale*:
Hilde under Hjelmen [12]) —
De som mig kjendte.

8. Dernæst jeg lod
I gothisk Land [13])
Den gamle *Hjelm-Gunnar*

---

9) Hvorl. *G.* Sönn. gjorde mig elskovslös og menedersk (mod *Sigurd*). 10) El. Drágter. Her formodentlig Valkyriernes vingede Hamme. Jfr. III, 246, IV, 40. 11) E. O. Ede.

12) Omtrent det samme som *Bryn-Hilde*.

13) *Godþiód*, e. O. Gudernes Folk el. Land. See den kbh. Udg. II, 871-72.

Vandre til *Hel*;
Sejer gav jeg ung
Ada's Broder, [14])
Odin jeg derved
Opegged til Vrede.

9. Mig i *Skate's* Lund [15])
Omgav han med Skjolde
Röde og hvide;
De rörte ved mig.
Den böd han skulde
Bryde stærkest Sövn,
Som ingensteds
Ræddes kunde.

10. Han lod den höje
Skovenes Hærger [16])
Om Hallens [17]) sydlige
Side [18]) brænde.
Böd at ene skulde
Den Helt derover ride,
Der bringe mig kunde det Guld
Som *Fafner* over ruged.

11. God red paa *Grane*
Skattes Uddeler
Did hvor min Fosterfader
For Boliger raadte;
Ene der tyktes
Af alle bedst

14) See foran S. 43 (*Ada* her for *Hqda*).
15) See ellers den kh. Udg. II, 890.
16) E. O. alle Træers Hær (eller Hærger) ɔ: Ilden, Flammen.
17) E. O. min Sals. 18) Maaske: om den sydlige Borg.

Han *Danmarks* [19]) Kjæmpe
I Krigernes Flok.
12. I samme Seng
Vi södelig hvilte,
Som om han var
Födt min Broder;
Ingen af os
I otte Nætter
Over hinanden
Haanden lagde. [20])
13. Mig bebreided *Gudrun*
Giukes Datter,
At i *Sigurds* Arme
Sovet jeg havde;
Da jeg fik at vide
Hvad jeg vilde ej,
At mig de svege
Da Mage jeg fik.
14. Til svare Sorger
Alt for længe skulle
Mænd og Qvinder
Levende födes —
Nu tilsammen vi,
Sigurd og jeg,
Vort Liv tilbringe [21]) skulle — —
Synk Jættinde! du." —

---

19) E. O. Danskes Viking. 20) See her foran S. 57.
21) E. O. slide vor Alder sammen.

DET

FÖRSTE QVAD OM GUDRUNE.

Gudrun sad over *Sigurds* Lig; hun græd ikke som andre Qvinder, men hendes Hjerte var nær ved at briste af Sorg. Baade Koner og Mænd gik hen for at tröste hende, men det var ikke let. — Det er et Folkesagn at *Gudrun* havde nydt noget af *Fafners* Hjerte, og at hun derfor forstod sig paa Fuglenes Sprog. [1]) Dette er endvidere bleven digtet om *Gudrun*:

1. Fordum sig *Gudrun*
Beredte til Döden,
Da sorgfuld hun sad
Ved *Sigurds* Lig;
Ej Öjnene hun væded,
Ej med Hænder slog,
Ikke hun klaged
Som Qvinder andre.

2. Höviske [2]) Jarler [3])
Traadte frem,
For hendes haarde
Hu at formilde;

---

1) See foran S. 37. 2) El. zirlige, belevne.
3) El. Herrer, Hofmænd.

Ikke *Gudrun*
Græde kunde;
Af Sorrig nær
Selve Döden.[4])
3. Jarlers ypperlige
Qvinder sade
Guldprydede
For *Gudrune;*
Hver af dem fortalte
Om den Hjertesorg
Som hun[5]) allerbittrest
Oplevet havde.
4. Da sagde *Giaf-lauge,*
Giukes Söster:
"Mig glædelösest
Veed jeg paa Jorden;
Fem Ægtemænds
Tab har jeg lidt;
Mistet to Döttre,
Trende Söstre,
Otte Brödre —
Dog jeg end lever!"
5. Ikke *Gudrun*
Græde kunde,
Saa var hun sorgfuld
Efter sin Mage,
Saa haardt bedrövet
Ved Konningens Lig.

4) E. O. færdig at briste af Harme.
5) o: Fortællerinden.

6. Da sagde *Herborg*,
Hunalands Dronning:
"Jeg en end haardere
Harm maa beklage;
Mine syv Sönner
I sydligt Land,
Og Manden, den ottende,
Styrted i Kamp.
7. Fader og Moder,
Fire Brödre,
Dem paa Vandet
Vinden sveg;
Bölgen mod Skibets
Planker dem slog!
8. Selv jeg skulde hædre,
Selv til Graven före,
Skulde selv behandle
Deres Jordefærd; [6])
I et Aar
Det alt jeg opleved,
Saa at Ingen mig
Sögte at tröste. [7])
9. Saa blev jeg hæftet
Og krigsfangen
I det samme Aars*)
Sidste Dage.

6) El. Selv den sidste Hæder
Jeg dem vise maatte;
Ordne og udföre
Deres Jordefærd.
7) El. opmuntre, glæde.
*) E. O. Halvaars.

Da jeg maatte pynte
Og Sko binde
Paa en Herses [8]) Qvinde
Hver en Morgen.

10. Hun trued mig
Af Aabryne
Og med haarde
Hug mig slog.
Aldrig en Husbonde
Fandt jeg bedre;
Ej en Husfrue
Nogensinde være." —

11. Ikke *Gudrun*
Græde kunde,
Saa var hun sorgfuld
Efter sin Mage,
Saa haardt bedrövet
Ved Konningens Lig.

12. Da sagde *Guldrande*,
Giukes Datter:
"Ej meget Fostermoder!
Du veed, skjönt klog du er,
Den unge Qvinde
At give til Svar." —
Hun sagde Kongens
Lig ej skjules burde.

13. Bort fra *Sigurds* Krop
Lagenet hun rykte,

---

8) En Friherres.

Hans Aasyn vendte
Mod Hustruens Knæ;
"See til din Elskte!
Din Mund hans Læber röre
Som om du favned .
Fyrsten karsk!" —
14. Did et Blik
Gudrun kasted,
Saa hun Kongens Haar
Klæbrigt af Blod,
Heltens klare
Öjne slukte,
Fyrstens Bryst
Flænget af Sværdet.
15. Da sank mod Bolstret [9])
Gudrun tilbage;
Haarbaandet [10]) lösnedes,
Kinderne rödmed,
Men en Regndraabe
Randt til Knæet ned.
16. Da græd *Gudrun*,
Giukes Datter,
Saa at stride Taarer
Styrtede frem
Og fra Gaarden höjt
Gjæssene [11]) istemte,

---

9) ɔ: Dynen, Puden (i Sengen eller paa Löjbænken).

10) El. *a)* Haarkammen; *b)* Diademet; *c)* selve Haaret.

11) *Afzelius* har forandret dem til Svaner, ligesom *Schlegel* o. fl. de indiske. See foran S. 70. See endv. *Kosegartens Nala* (1820) S. 6, 225-227.

De fromme Fugle
Som Fruen ejed.

17. Da sagde *Guldrande*,
Giukes Datter:
"Eders Kjærlighed
Stærkest-jeg kjendte
Blandt Mennesker alle
Over Muld;
Ingensteds min Söster!
Var du fornöjet,
Ude eller inde,
Uden hos (din) *Sigurd*."

18. Da sagde *Gudrun*,
Giukes Datter:
"Mod *Giukes* Sönner
Min *Sigurd* var
Som Sværd-Lilien [12])
Af Græsset opspiret,
Eller Ædelstenen
Straalerig
Over Kongers
Isse fæstet. [13])

19. För jeg og tyktes
Fyrstens Mænd
Höjere end nogen
Herians [14]) Dise; [15])

---

12) *(Afzelius)*. E. O. som Sværd-Lög.

13) E. O. som den klare, herlige Ædelsteen, trukket paa et Baand over Kongerne. 14) ɔ: *Odins*.

15) El. Nogen Qvinde af kongelig Slægt.

Nu er jeg saa liden
Som Lövet i Skove
Omtumlet af Storm —
Efter Kongens Död.

20. Enten jeg sidder
Eller mig lægger
Fortroligst Ven jeg savner[16]) —
Det *Giukes* Sönner volde —
Giukes Sönner volde
Min Ulykke
Og deres Sösters
Bedske Graad. —

21. Saa I ödelægger
Land og Folk
Som I bevared
Sorne Ede. —
Intet godt af Guldet[17])
Gunnar! du nyder;
Dig skulle de Ringe
Döden bringe
For de Ede som
Du *Sigurd* har givet.

22. Tit var i Gaard
Glæden större
Da min *Sigurd*
Sadlede *Grane*, —
Og de til *Brynhilde*
At beile uddroge,

16) E. O. jeg savner i Sæde og paa Leje min Tale-Ven (ɔ: Hjerte-Ven). 17) ɔ: af *Sigurds* Efterladenskab.

Den Uhelds Trold,
I en ond Time." —

23. Da sagde *Brynhilde*
Budles Datter:
"Gid Mand og Börn
Den Troldqvinde [18]) savne,
Som dig *Gudrun!*
Græde bad
Og dig i Morges
Mælet gav." [19])

24. Da sagde *Guldrande*,
Giukes Datter:
"Du Alle Forhadte!
Med de Ord du tie;
Ædlingers Ulykke [20])
Immer du var;
Hver Vanhelds-Bölge
Dig omtumler;
Du syv Kongers
Bedske Harm,
Qvinde-Venskabs værste
Forstyrrerinde!"

25. Da sagde *Brynhilde*
Budles Datter:
"Al Ulykke ene
Atle volder,
Min Broder af

18) E. O. den Vætte eller Dise. 19) E. O. Maal-Runer, Tale-Runer, o: som du Indgav dig hvad du lærte.
20) Egtl. Vanskjæbne; Ulykkes-Norne.

Budle avlet. —
Da i *Hunners*
Hall vi skued
Slangelcjets Flammer
Konningen pryde;
Siden den Gang
Undgjeldet jeg haver;
Det Syn jeg evig
Angre skal." [21])

26. Ved Stötten hun stod,
Træet hun favned —
Af *Brynhilde*
Budles Datters
Öjne Ild gnistred —
Gift hun fnyste
Da hun saa
Sigurds Vunder. — —

Siden gik *Gudrun* bort derfra, over Skove og Örkener, lige til *Danmark*, hvor hun opholdt sig i syv Halvaar hos *Thora*, *Hakons* Datter. *Brynhilde* vilde ikke overleve *Sigurd;* hun lod dræbe otte af sine Trælle og fem Trælqvinder; derefter gjennemborede hun sig selv med et Sværd tildöde, som det fortælles i det korte Qvad om *Sigurd.* [22])

[21]) Jfr. det tredie Qvad om *Sigurd* Str. 35-40.
[22]) See her foran S. 76-83.

NIFLUNGERNES MORD.

[En Art af kort prosaisk Indholdsliste over de följgende Sange om *Gudruns* Giftermaal med *Atle* og *Niflungernes* endelige Skjæbne. See den kbh. Udg. II, 286-88, 939-40. *Saga-Biblioth.* II, 74-81, 256-66, jfr. 323 o. f. Den *yngre Edda* S. 141].

Gunnar og *Högne* toge da den hele Skat som kaldtes *Fafners Arv*. Da var der Ufred mellem *Giukungerne* og *Atle*; han beskyldte dem for at have været Aarsag i *Brynhildes* Död. Til Forlig blev det bestemt at de skulde give ham *Gudrun* til Ægte; hende gave de en Glemselsdrik förend hun indvilgede i Giftermaalet med *Atle.* [1]) *Atles* Sönner vare *Erp* og *Eitil*, men *Svanhilde* var en Datter af *Sigurd* og *Gudrun*. Kong *Atle* böd *Gunnar* og *Högne* hjem til sig ved Sendebudet *Vinge* eller *Knef-röd.* [2]) *Gudrun* vidste at det skete med Svig, og sendte dem Ord [3]) i

1) See det næstfölg. Qvad Str. 20-37. 2) Efter de af Samleren opskrevne Digtes forskjellige Traditioner. Sendebudet nævnes nemlig *Knef-röd* i *Atla-Qvida* 1ste Str., men *Vinge* i *Atla-maal* 4de Str. Ubegribeligt er det, at man, ved at oversee disse og saa mange andre Grunde, har tvivlet om de eddiske Sanges höje Ælde, eller kunnet troe at de alle vare digtede af een Skjald! 3) El. Budskab.

Runer, at de skulde ikke komme,[4]) og tillige, til *Högne*, Ringen som havde tilhört *Andvare*, hvori hun knyttede Ulvehaar.[5]) *Gunnar* havde beilet til *Oddrune*, *Atles* Söster, men fik hende ikke.[6]) Siden blev han gift med *Glömvare*; men *Högnes* Hustru hed *Kostbera*;[7]) deres Sönner vare *Solar*, *Snævar*[8]) og *Giuke*. Da *Giukungerne* kom til *Atle* bad *Gudrun* sine Sönner at de skulde bede for *Giukungernes* Liv, men det vilde de ikke.[9]) Hjertet blev skaaret ud af *Högnes* Bryst, men *Gunnar* blev kastet i Ormegaarden; han slog Harpen og dyssede Ormene i Sövn, men en Ögle stak ham dog til Leveren.[10])

4) S. *Atlamaal* Str. 4, 8, 11-13, jfr. *Atl. Qv.* Str. 9.

5) *Atla Qv.* Str. 8.

6) Fordi *Atle* afslog det. See *Oddrunes Klagesang*. Jfr. foran S. 78-79.

7) *Atl. M.* Str. 6.

8) Sstds. 38. Isteden for *Giuke* nævnes der en *Orkning*.

9) Dette findes ikke i nogen af de gamle Digte vi endnu have tilbage.

10) See begge Sangene om *Atle*. Formodentlig var det Tonen eller Qvadet til dette Harpespil, hvormed *Norna-Gjæst* morede Kong *Olaf Tryggvesön* og hans Hoffolk under Navn af *Gunnars Slagr* (o: Slaat, Strængeleg). See *Saga-Bibl.* II, 110.

DET

ANDET QVAD OM GUDRUNE.[1])

[See den kbh. Udg. II, 289-324, 940-42. *Saga-Bibl.* II, 74, 77-78, 256, 258, 266. Den prosaiske Indledning er tilföjet af Samleren, uden at den, forsaavidt Kong *Thiodrek* nævnes deri, synes at have den mindste oprindelige Sammenhæng med Digtet. Den beroer da maaske paa en yngre Tradition, som staaer i Forbindelse med Fortællingerne i *Vilkina-Saga*. I *Volsunga-Saga* nævnes *Thiodrek* ikke i denne Anledning, skjönt den (i 41de og 42de Kap. efter *Rafns* Oversættelse) har et Udtog af denne Sang, ved at forudskikke disse Ord: "Det fortælles at som *Gudrun* sad en Dag i sit "Kammer sagde hun" o. s. v. See ellers Indledningen til det næstfölgende Digt].

Kong *Thiodrek*[2]) var da hos *Atle* og havde mistet der de fleste af sine Mænd. *Thiodrek* og *Gudrune* klagede for hinanden deres Sorger. Hun talte til ham og sang:

1. "Reen Mö jeg var,
Af Moder opfödt
Faver i Buret.
Brödre höjt jeg elskte,
Til *Giuke* mig

---

1) Ogsaa kaldet *Gudruns Harm (Gudrúnar-Harmr)*.

2) I *Vilkina-Saga Thidrek* (de danske Kjæmpevisers *Didrik af Bern* o. s. v.) Jfr. det tredie Qvad om *Gudrune*.

Med Guld udstyred —
Med Guld udstyred,
Gav mig til *Sigurd.*

2. Saa over *Giukes* Sönner
Sigurd var
Som grönne Lög
Af Græsset opspired,
Som höjbenet Hjort [3])
Blandt Vildtet i Skove [4])
Og som glödrödt Guld
Mod graaladne Sölv.

3. Til mig formente
Mine Brödre
At have en Mand
Herligst af alle;
Ej de sove kunde,
Ej om Sager dömme,
För de havde ladet
Sigurd omkomme.

4. *Grane* löb til Tinge, [5])
Gny var at höre,
Men da *Sigurd*
Selv ikke kom; —
Alle Sadel-Dyr
Dryppede af Sved, [6])

---

3) Jfr. III, 306. Ligesom de nordiske Skjalde sammenlignede Heltene med *Hjorte*, saaledes og de hebraiske, persiske, arabiske og indiske Digtere de skjönne Qvinder med *Hinde*.

4) E. O. blandt de hvasse, ɔ: vilde Dyr.

5) See her foran S. 89, samt Digtets Str. 11, 12, 29.

6) El. Blod (da *Sveiti* i vort ældste Digtersprog betegner begge Dele).

Ilde tilredte
Af de Stridende.
5. Grædende jeg gik
Med *Grane* at tale,
Jeg med vaade Kinder
Spurgte den Ganger —
Grane foer da sammen,
I Græs sit Hoved skjulte;
Hesten vidste at
Ejeren ej leved. [7]) —
6. Længe jeg omvanked, [8])
Længe Tanker deltes
För jeg Folkets Vogter [9])
Om Konningen spurgte.
7. *Gunnar* stod nedslagen —
Högne (dog) mig
Fortalte *Sigurds*
Qvalfulde Död." —
8. "Hisset ved Floden [10])
Ligger nedhuggen
Guttorms Banemand,
Given Ulve —
See der (din) *Sigurd*,
I sydlig Egn;
Der hörer du

---

7) Saa de svenske; Mbr. *Jorden vidste at Ejerne (Sigurd og hans Sön?) levede ikke* (mere). El. og: (Hestens Hoved) *vendte mod Jorden* (til Tegn paa at) *Ejerne* o. s. v.

8) El. længe betænkte jeg mig. 9) ɔ: *Gunnar.*

10) E. O. Paa hin Side af Floden eller Söen.

Ravne gjalde, [11])
Örne gjalde
Glade ved Braden; —
Ulvene tude
Over din Mand."

9. "Hvi vil du *Högne!*
Slige Sorger
Mig Glædelöse
Saa fortælle —
Heller skulde dit Hjerte
Ravne sönderslide
Over vide Lande, [12])
End var du blandt Mænd!"

10. Den ene Gang
Högne svarte,
Skyende Glæde,
Greben af Smerte:
"Aarsager end flere
Fik du til Graad,
Gudrun! hvis mit Hjerte
Ravnene slede."

11. Ensom jeg mig skyndte
Fra den Samtale;
Rovdyrs vidtomspredte
Levninger jeg sanked —
Ej jeg Öjne væded
Eller slog med Hænder
Eller mig beklaged

11) El. *gjælde*, *gjalre* (i Almuesproget).
12) Jfr. Kjæmpeviserne om Valravnene.

Som Qvinder andre,
Da sorgfuld jeg sad
Over *Sigurds* Lig. [13])
12. Nat med Næ-Mörke
Syntes det mig være,
Da qvalfuld jeg sad
Over *Sigurds* Lig.
Ulvene mig tyktes
Være meget bedre
Hvis de lode mig
Livet miste, [14])
— — — — —
Eller jeg var brændt [15])
Som Birkeved.
13. Foer jeg fra Fjeldet
Fem Dögn tilsammen,
Til *Halfs* [16]) höje
Hall jeg kjendte.
Syv halve Aar
Sad jeg hos *Thora*
Hakons Datter
I *Dannemark*.
14. Hun mig til Gammen
Guld indsyede,
Danske Svaner,
Sydlige Slotte.

13) Jfr. det 1ste Qvad om *Gudruns* Str. 1.
14) Her mangle sandsynligvis et Par Linier.
15) o: paa Ligbaalet. 16) Jfr. foran S. 2. *Vols. S.* 41de Kap.

15. Vi aftegned
Ædlinges Lege,
Kunstig afbilded [17])
Kongens Mænd,
Höjröde [18]) Skjolde,
Hunniske Kjæmper,
Fyrstens Helte
Med Hjelme og Sværd. [19])

16. *Sigmunds* Skibe
Skrede fra Land
Med gyldne og
Udhugne Stavne; [20])
Paa Borden vi udsyede
Hvorledes de strede,
Sigar og *Siggeir*,
Sönder paa i *Fyen*. [21])

17. Da spurgte *Grimhilde*
Gothisk Qvinde
— — — — — [22])
Borden hun kasted,
Sönnerne kaldte;
Hun tit og ofte

---

17) Egtl. ved Brodering eller Vævning. 18) E. O. röde.

19) E. O. Hjelm-hær, Sværd-hær, Kongens Fölge.

20) E. O. med forgyldte Masker eller Hjelme og udgraverede Stavne. 21) Membranen og flere Afskrifter af *Vols. S.* sætte her *Fion* (Fyen) for *Fron* eller *Five.* Jfr. mine Bidrag t. nord. Archæologie S. 163–70.

22) Versebygningen viser öjensynlig at her maa noget mangle. Efter *Vols. S.* 41de Kap. synes Meningen at være: hvorhen *Gudrun* var kommet (hendes Opholdssted).

Spurgte derom,
Om de Söster vilde
Sönnetabet gjælde,
Eller for Mandens
Drab give Bod. [23])

18. *Gunnar* redebon
Guld tilbyde vilde
Til Bod for den Harm,
Högne ligervis.

19. Hun fritted da
Hvem fare vilde
Ganger at sadle,
Karm at styre,
Heste ride,
Hög at före,
Pile fra bugtet
Bue udskyde. [24]) — —

20. *Valdar* (med) Danske
Og *Jarizleif*,
Eymod den tredie
Med *Jarizcar* [25])
Indginge da
Fyrster lige;

---

23) Her er Talen om *Sigurds* og hans Söns Mord.

24) Her synes et temmelig langt Stykke at mangle. Af *Vol. S.* l. c. at dömme, har det handlet om selve Reisen, hvorpaa *Grimhilde* ogsaa begav sig. "De vare i Alt 500 ypperlige Mænd."

25) Disse Navne synes for det meste at være af slavisk eller vendisk Oprindelse. *Valdar* have ellers en eller flere danske Konger hedet. *Vols. S.* har her *Valdemar* (Russ. *Wolodemir*) af Danmark, men udelader *Jarizcar* ganske.

Langbardens Mænd [26])
Bare Kaaber [27]) röde,
Smykkede Brynier,
Stöbte Hjelme
Omgjordede med Sværd [28]) —
Brun-haarede de vare.
21. Enhver vilde mig
Kostbarheder vælge —
Kostbarheder vælge
Og kjærlige Ord,
Hvis mig de kunde
For mange Sorger
Give Forsoning,
Og selv dem jeg troede.
22. Mig bragte *Grimhilde*
Et Bæger [29]) at drikke,
Koldt og bittert, at
Jeg Striden glemme skulde;
Den Drik var styrket
Med Jordens [30]) Kraft,
Svalkold Sö [31])
Og Soningsblod. [32])

---

26) Her har Vols. S. *Der vare Langbarder (Longobarder) Franker og Saxer.* 27) Egtl. Pelse; Ordet *(loda)* forekommer og derom i russiske Oldskrifter.

28) Orig. *Skalme* (lige overensstemmende med det gr. *σκαλμη*, et thracisk Sværd). 29) Egtl. et fuldt Bæger.

30) E. O. en Steen-Urs el. Fjeldklöfts, o: mineralsk Vædske; el. ogsaa (Nornen) *Urdes* Kraft. 31) o: Sövand.

32) El. Blod (af *Qvaser*) fra Karret *Son* (hvori den stærke Digterdrik, Miöd eller Vin, opbevaredes); *Vols. S.* vil *Sönne-Blod.* — Höjst mærkværdig er ellers Overensstemmelsen mellem

23. I det Horn vare
Alskens Stave, [33])
Ristede, rödfarvede, [34])
Dem raade jeg ej kunde;
Haddingers Lands [35])
Lange Slange; [36])
Et uskaarent Ax; [37])
Indgangens Dör. [38])

24. Mange Ulykker
I Drikken vare,
Saft [39]) af alskens Træer,

Tillavningsmaaden af denne Trylledrik og af Argonauternes Offerdrik (i det orphiske Epos V. 320 o. f.) hvori mange forskjellige Ting vare blandede, som *Ceres's nærende Gave*, *Korn* eller *Meel* (her det udskaarne *Ax*, som og helligedes *Freya*, Frugtbarhedens Gudinde), *Oxens Blod* (her kanske *Sonings-Blodet*) og *Havets salte Vand* (her *svalkold Sö* eller *Sövand*). *Offerdyrets Indvolde* hörte ogsaa paa en væsentlig Maade til denne Ceromonie.

33) o: Bog-stave, Karakterer. 34) Jfr. *Eigla*, S. 210 (om slig Adfærd i det 9de Aarh.) samt her foran III, 139.
35) Maaske *Haddingdalens* i Norge; maaske ogsaa blot: en vild Hedes. 36) E. O. Lyngfisk. Kanske Runen ᛦ.
37) Rnnen ᛉ? 38) Runen ᚢ? Her kunde og menes magiske Hieroglypher, da *Slangen* vilde betegne List, Klogskab — eller ogsaa sigte til *Sigurd*, Slangens Drabsmand, og *Fafners* Skat m. m. *Axet* kunde, som helliget *Freya*, hentyde til Kjærlighed og Frugtbarhed (ligesom de slaviske Folk o. fl. bruge det ved Bryllups-Ceromonier, see III, 167-68) og *Indgangens Dör* til Giftermaalet, fordi man forhen sagde, at Möen, da hun giftede sig, *gik med sin Mand*, ligesom vi endnu sige: *at indgaa Ægteskab*. — De fleste have læst *dýra* for *dyra*, hvorved Meningen forandres til *Dyrenes Indgang* eller *dækkede Vej* (Hule eller Skov). Jeg har selv för antaget denne Læsemaade, men hin forekommer mig nu at være rigtigere og tydeligere. Jfr. *Rafns Vols. S.* S. 119, 164. 39) El. Urt.

Agern[40]) dermed;
Arnens Dug,[41])
Offerdyrs Indvolde,
Söden Svinelever,
Som döver Had. —
25. Nedböjet jeg glemte,
Da drukket jeg havde
I Salen, alle
Fyrsten[42]) givne Eder; —
Trende Konger kom
For mine Knæe,
Förend hun mig selv
Sögte faa i Tale.
26. *"Gudrun!* jeg dig giver
Guld at eje,
Stort Arvegods
Efter din Fader;[43])
Gyldne Ringe,
Lödvers Borge,
[44])Teppers hele Mængde
Efter falden Konge;

---

40) *Brændte Agern.* Membr. af *Vols. S.* Jfr. III, 162 (om Egen).

41) E. O. den Arnen omgivende Dug, o: *Sod*, som forhen brugtes til Trolddomskunster, samt endnu til visse Lægemidler. Jfr. 2den *Mos. B.* 9, 8. 10.

42) o: *Sigurd.*

43) El. det meste af det Gods som tilhörte din afdöde Fader.

44) o: *kostbare Teppers.* Med slige bestak Gotherne de romerske Embedsmænd, for at faa et Tilholdssted, da de flygtede for Hunnerne i det 4de Aarhundrede. De gik ogsaa da i prægtige Dragter. Den theodosianske Stötte viser desuden, at den gothiske Smag paa den Tid ikke var saa fordærvet, som mange nu udskrige den for.

Hunniske Möer,
Som kunstigen væve
Og favert Guld indvirke
Til Glæde for dig;
For *Budles* Rigdom
Raade skal du ene,
Med Guld overvældet
Og givet *Atle*." —

27. "Ikke med nogen
Mand vil jeg gaa,
Eller *Brynhildes*
Broder tage.
Med *Budles* Sön
Sömmer mig ej
Slægt at foröge
Eller Livet nyde."

28. "Mod Ædlinger Had
Ikke du nære!
Vi have dette
Voldet först;[45])
Saa skal du lade
Som de leved begge,
Sigurd og *Sigmund*,[46])
Hvis en Sön du föder."

29. "Ej kan jeg *Grimhilde!*
Glæden söge,
Eller Krigsheltes

45) *Grimhilde* havde lokket *Sigurd* til at forlade *Brynhilde* og ægte *Gudrun*, hvorfor han maatte büde med Livet.

46) ɔ: hans og *Gudruns* Sön.

Gjenkomst vente,
Siden Rovdyr med
Ravne sammen drukke
Grueligen *Sigurds*
Hjerteblod."

30. "Den Konning blandt alle
Fundet jeg har
Ædlest af Slægt
Og ypperligst,
Ham skal du eje
Til Alder dig böjer,
Være uden Mand
Vil du ham ej tage."

31. "Lad af at byde
Ideligen
Mig den Slægt *)
Fuld af Ulykker; —
Han vil *Gunnar*
Skade volde
Og af *Högne*
Hjertet slide —
Ej skal jeg aflade
För jeg den liv-glade [47])
Sværdlegs-förer
Tager af Dage." —

32. Grædende greb
Grimhilde det Ord,
Som hendes Sönner

---

*) El. det Slags (Tilbud). 47) El. liv-fulde, raske.

Uheld spaaede
Og hendes Slægt
Megen Sorrig —
"End jeg dig giver
Lande og Folk,
Vinberg og *Valberg*,[48])
Hvis du vil dem modtage,
Ej dem mens du lever
Lyksalig min Datter!"
33. "Ham vil jeg da kaare
Blandt Konninger,
Og dog af mine Frænder
Nödig modtage;
Ej den Mand bliver
Mig til Glæde,
Eller Brödres Harm
Til Sönnernes Værn." —
34. Snart blev til Hest
Hver Mand seet
Og paa Vogn löftede
Vælske Qvinder. —
Over svalt[49]) Land
Syv Dage vi rede,
Og andre syv
Plöjede Bölger,

---

48) Rimeligvis to Steder i Tydskland. Steder af Navnene *Weinberg*, *Weinsberg* ligge i Franken, Bayern og Würtemberg; *Welberg* og *Waldborg* i Schwaben, *Wallenfels* i Franken o. s. v.

49) *Olafsen* har læst *svadt*, ɔ: bredt, slet, sumpigt. (*Nord. g. Digtek.* S. 216).

De tredie syv [50]) over
Tört Land vi fore.
35. Der den höje Borgs
Led-vogtere for os
Porten oplode
För vi i Gaard indrede. [51]) — —
36. *Atle* mig vakte,
Men være jeg tyktes
Fuld af ondt Sind
Efter Frænders Död. [52]) —
37. "Saa mig ret nylig
Norner [53]) opvakte
Ved en gavnlig [54]) Dröm"
(Han vilde jeg den tyded)
"Jeg syntes at du *Gudrun!*
Giukes Datter,
Med forrædersk [55]) Klinge
Mig igiennemstak!"
38. "Ild det betyder
Naar om Jern man drömmer —
Stolthed og Vellyst [56])
Qvindens Vrede —

---

50) *Vols. S.* har stedse 4 (Dage) — og har vel saaledes fulgt Afskrifter af Digtene, der afvege i noget fra dem som vi nu have.

51) Her mangler vistnok atter et Stykke; *Vols. S.* taler i Korthed om *Gudruns* Ankomst og selve Brylluppet, samt tilföjer: "at aldrig glædedes hendes Sind ved *Atle*, og med liden "Kjærlighed var deres Samværen."

52) Fortæltingen derom synes at være bortkommet af Digtet.

53) o: som *Atles* Skytsgudinder.

54) o: advarende.

55) El. blodig, forgiftet.

56) o: betyder.

For Smerter at lindre
Dig brænde jeg skal, [57])
Pleje og læge
Skjönt leed du mig er."

39. "Jeg drömte faldne vare
De unge Planter [58]) her
I Haugen, som jeg önsked
Snart skulde voxe frem —
Oprevne med Rod
Og stænkede med Blod,
Frembaarne over Bænke
Og budne mig til Spise! —

40. Jeg syntes af min Haand
At Höge flöje,
Savnende Brad,
Til Ulykkens Huler; [59])
Jeg tyktes deres Hjerter
At jeg med Honning tygged
Opsvulmede af Blod —
Min Aand af Sorg var mod.

41. Jeg syntes af min Haand,
At Hvalpe nedfaldt,
Ej meer de muntre vare
Men hylte begge to.
Til Aadsler deres Kroppe
Forvandlede bleve,

---

57) o: ved en Brændekur; den bruges endnu hyppig i Indien o. fl. asiatiske Lande; ogsaa af de finske Folk m. fl. Jfr. III, 162. 58) Egtl. Stængler. *Vols. S.* har *Rör-Stængler*.
59) *Vols. S.* "til *Hels* Vaaning."

Sligt Kjöd nödtvungen
Nyde jeg skulde."

42. "Der ville Kjæmper
I Gildesalen [60]) tale —
Höveder [61]) da skulle
Hovedet miste;
Inden faa Nætter
Döden de lide
Kort för Dag —
Folket at mætte." — —

43. "Ej ligge eller sove
Siden jeg vilde
Tungsindig [62]) i Seng —
Saa vil jeg og gjöre." [63]) — —

---

60) Egtl. paa ströet Gulv eller Bænke *(Sæing)* som til et Gilde. Ordet kan og betyde *Seng;* (her da: *omkring Sengen).*

61) Ordet *Hvitingr* har mange Betydninger; her, som jeg troer, *unge Kreature.* Efter denne Oversættelse fortolker *Gudrun* de sidste Drömme paa den samme Maade som de förste; efter de andre (selv *Vols. S.*) hentyder hun dem til de unge Sönners Aflivelse.

62) El. stivsindet, egensindig.

63) *Vols. S.* tillægger end en Dröm om et *Bad,* hvori *Atle* troede at Döden var ham bestemt m. m.

DET

TREDIE QVAD OM GUDRUNE.

[Det betragtes i den svenske Udgave som en Fortsættelse af det andet, hvortil det dog, efter Fortællings-Maaden, ikke kan henföres. See d. kh. Udg. II, 325-34, 942-44, samt *Saga-Bibl.* II, 317, hvor den lærde Forf. antager, at denne Sang er af tydsk Oprindelse, og ikke saa gammel som de övrige eddiske.*) Efter min Mening er den, ligesaavel som de fleste andre, fra den hedenske Tidsalder, skjönt den, ligesom nogle af dem, da kan have været paa en eller anden Maade forplantet hid fra de sydlige Gother eller andre germaniske Folkeslag. Den herommeldte *Thiodrek (Theuderich, Dietrich)* kunde gjerne have været forskjellig fra den berömte Gothiske *Theodorich*, men senere dog forvexlet med ham. Med historisk Vished vide vi, at den ostgothiske Konge *Theodemir (Theudemir, Thiodmar*, af samme Betydning som *Thiodrekr)* blev nödt til at fölge *Attila* en Tidlang paa hans Feldttog. Saaledes bliver det os höjst mærkeligt, at den Fyrste, hvem *Gudrun* beskyldtes for at have omgaaedes paa en ulovlig Maade, virkelig kaldes *Thiod-*

*) Dog tilstaaer Forfatteren at den i meget afviger fra Beretningerne i *Vilkina-Saga*, *Nibelungen-Lied*, *Heldenbuch*, og andre gamle tydske Skrifter. Vi kunne ikke forundre os over at *Thiodrek* (eller *Thiodmar)* ellers ikke nævnes i de eddiske Digte, da saare mange slige uden al Tvivl ere tabte for Aarhundreder siden. Jfr. Yttringen III, 28, i Auledning af *Haldan den Gamle*, fordum höjberömt, men nu dog næsten ubekjendt i Norden.

mar i Digtets 8de Strophe, hvorved *Suhm* ogsaa har skriftlig antegnet det mere fremmede *Theodemir* i en Codex af Edda. Da Digtet blev opskrevet har man troet at Navnet her var urigtigt, og forvandlet det paa de övrige to Steder (Str. 2 og 5) til *Thiodrek.* En *Theuderic (Thiodrek)* herskede ellers over Vestgotherne i *Attilas* Tid, og förte Krige med ham. Ham eller *Theudemir* havde rimeligvis den ældste Digter meent. Er Sangen saaledes hidkommet fra Tydskland, er det ikke underligt, at de der fra Arildstid brugte Ordalier forekomme deri. Skulde dens Urstof söges i Orienten, vare de ligeledes gjængse der paa den selvsamme Maade. Vel kunde man og i meget gamle Tider have kjendt dem her i Norden, skjöndt de ikke fik Lovskraft i Island. Selv *Poppos* Mirakel (som jo dog skulde overbevise de danske Hedninger om hans Sags Retfærdighed) synes at vise det. Desuden finde vi, at den hedenske Berserk i Island, som satte sig imod Omvenderen *Thangbrands* Forkyndelse af den kristne Lære, brystede sig af at kunne vade uskadt gjennem brændende Baal, hvormed han vilde overtyde sine Troesforvandte om de hedenske Guders Magt, og bevise den gamle Troes Rigtighed. Gjennem to af Hedningerne viede Ilde gik han saaledes, men over den tredie,*) som *Thangbrand* havde viet, kunde han ikke gaa (*Nials S.* 104de Kap., jfr. *Kristni S.* 2det Kap.) Her fo-

*) De gamle Italer gik ogsaa tre Gange uskadte gjennem det brændende Baal, til Ære for Solguden *Phoebus*, og styrkede af ham (*Virg. Æneis* XI, 785. *Sil. Ital.* v. 175). — Saaledes var det vel enten *Odin*, *Thor* eller *Freyr* som her i Norden især troedes at udvirke slige Mirakler. Den förste mentes især at kunne stille Ilden. See III, 141-24, 168-69.

rekommer tydelig nok et Ordal ved Ilden, foreslaaet af den hedenske Islænder *Gest Oddleifsen*, og Berserkerne synes ellers der tiere at have benyttet det til deres Fordeel. See endvidere, i Henseende til andre gamle Folks Ordalier, min Anmærkning ved den store Udg. II, 943-44. Foruden de derommeldte ældre og nyere Inder, de gamle Græker, Romere og Germaner, kan man tillægge Celter, samt Mongoler og Kalmukker. Disse bruge endnu Ild- og Jern-pröverne paa samme Maade som de gamle germaniske Folk; det bedste Bevis for at de ikke bör tilskrives Kristendommen, hvori de ere blevne indpodede i Middelalderen med saa megen anden hedensk Overtro].

Herkia hed *Atles* Terne;[1]) hun havde forhen været hans Frille.[2]) Hun sagde *Atle* at hun havde seet *Thiodrek* og *Gudrun* begge tilsammen.[3]) *Atle* blev da meget sörgmodig. Da sagde *Gudrun*:

1. "Hvad fattes dig immer
Atle, *Budles* Sön!
Har du Hjertesorg?
Hvi leer du aldrig?
[4])Rettere det vilde

---

1) E. O. *(Ambått)* Trælqvinde, men i de ældste Digte synes frie Tjenesteqvinder undertiden at nævnes saaledes. I Digtet ommeldes ikke hendes Stand. 2) El. Medhustru. *Attilas* (eller *Etzels*) Dronning (en af hans mange Koner) kaldes ellers i de tydske o. a. Oldskrifter *Helcha*, *Herche*, *Erka*; hos Priscus *Kerka* eller *Kreka*. 3) ɔ: ved et hemmeligt Möde.

4) E. O. höjere (sömmeligere).

Jarlerne tykkes
At med Folk du talte
Og til mig du saa."

2. ATLE. "Det smerter mig *Gudrun*,
Giukes Datter!
Mig i Hallen
Herkia sagde,
At *Thiodrek*[5]) og du
Under Tag sove
Og let (hinanden)
Indhylled i Lin."

3. GUDR. "For det alt jeg dig
Eder skal vinde
Ved den hvide
Hellige Steen,[6])
At jeg intet havde
Med *Thiodmar*[7]) at gjöre
Som Herre[8]) eller
Ægtemand tilkommer.

4. Uden at en Gang
Jeg omfavned
Hærens Hersker,
Hæderlig Konning; —
Af anden Art

---

5) Maaske rettere *Thiodmar;* see 3die Str. jævnfört med Indledningen. 6) Jfr. *Atla Qv.* 31, og her foran III, 304. Græker, Romere, Vender o. fl. sore ved Stene. See min Afhl. om *Ossians* Digte 1 og 2 Afsnit. 7) See Var. 5. Kan og (ligesom *Thiodrek*) betyde: Folkets Fyrste eller Ædling.

8) E. O. Vogter; maaske (i feminin.) en Qvinde, da Meningen blev: "Som Qvinde og Mand kunde."

Vor Adfærd [9]) var
Da sorgfulde to
Sammen vi tälte.

5. Hid *Thiodrek* kom
Med tredive Kjæmper;
Af dem alle tredve
Een ej lever nu. [10])
Omring mig med [11]) Brödre,
Brynjeklædte Mænd,
Omring mig med alle
Ypperligste Frænder.

6. Send du Bud til *Saxe*;
Sydlandske [12]) Konning,
Han kan hellige [13])
Sydende Kjedel."

7. Syv Hundrede Mænd
I Salen ginge,
För Kongens Qvinde
I Kjedelen tog.

8. "Ej kommer nu *Gunnar*,
Ej kalder jeg *Högne*,
Ej seer jeg herefter
Elskede Brödre.
Med Sværd [14]) vilde *Högne*
Slig Uret hævne,

9) El. vore Tanker, Samtaler. 10) o: For at de kunde hjelpe ham mod dig. 11) o: dine.

12) E. O. Söndmænds (sydlige Folks).

13) El. vie. Saaledes viedes og Baalet för Berserken gik derover; see Indl. 14) o: ved Tvekamp (en anden Art af Ordalier).

Nu selv jeg nödes
At nægte den Bröde." [15]) —
9. Den skinnende Haand
Til Bunden hun rakte,
Og der op hun tog
Ædle Stene. [16])
Skuer nu I Mænd! —
Saglös jeg er
Helligen vorden —
Hvor den Kjedel syder!"
10. I *Atles* Bryst
Hjertet lo
Da han *Gudruns* Hænder
Hele saa. —
"Nu skal *Herkia*
Til Kjedelen gaa,
Hun, som *Gudrun*
Spaaede Fordærv."
11. Ynkeligt saa ingen
Som ej det saa
Hvorledes *Herkias*
Hænder forbrændtes.
Til stinkende Sump
De förte den Qvinde [17]) —
Saa da *Gudrun* sine
Sorger hævned.

---

15) ɔ: Bevise min Uskyldighed.

16) Smaastene skulde optages af den kaagende Kjedel ved det saakaldte *Kètiltak* el. *fáng*. Det bruges endnu blandt hedenske Folkeslag i Indien og Africa.

17) ɔ: for at drnk-

ODDRUNES KLAGE.

[I Originalen *Oddrúnar-Grátr*. See den store Udg. II, 335-60, 944-46. Jfr. *Saga-Bibl.* II, 81, hvorved jeg dog maa anmærke, at Forfatteren af *Volsunga-Saga* synes ligesaalidet at have kjendt eller benyttet denne Sang som den næstforegaaende, thi det, hvoraf man har sluttet det modsatte, nemlig *Brynhildes* Spaadom om *Gunnars* ulykkelige Kjærlighed til *Oddrune*, er et öjensynligt Uddrag af det 3die *Qvad om Sigurd* Str. 56 (S. 78-79) men ikke af *Oddrunes* Klage. Ogsaa det Træk, at alle Slanger i Ormetaarnet bleve, paa een nær, neddyssede ved *Gunnars* sidste Harpespil, læses udtrykkelig i Slutningen af denne Eddas korte prosaiske Beretning, kaldet *Niflungernes Mord* (her foran S. 105*).]

---

nes deri. En bekjendt Straf blandt de gamle Germaner for fejge Forrædere (*Tacit. Germ.* Cap. 12).

*) Tydeligst indsees dette ved Sammenligningen af hine Steder med dem i *Volsunga-Saga*, som lyde saaledes (S. 114 hos *Rafn* l. c.): "*Gudrun* skal blive gift med *Atle* mod "sin Villie. *Oddrun* skal du önske dig, men *Atle* vil for-"hindre det. Da ville I begge have lönlige Sammenkom-"ster og hun vil elske dig, men *Atle* skal svige dig" o. s. v. samt (S. 136): "*Gunnar* slog Harpen...... — og saavidt "bragte han det med sin Kunst at alle Ormene sov ind, "undtagen en ögle, stor og skrækkelig; den kröb til ham "og gravede sig ind med sin Braad indtil den stang i hans "Hjerte, og saaledes lod han sit Liv med megen Helte-"mod." Jfr. *Atlaqv.* Str. 32-33 og *Atlam.* Str. 62 (i den kh. Udg.) Sagaskriveren anmærker ikke engang, at *Atles* Moder havde forvandlet sig til öglen, hvilket han dog vel havde gjort, hvis han havde kjendt nærværende Digt. Af

Om BORGNY og ODDRUN.

Heidrek hed en Mand.[1] Hans Datter hed *Borgny*. Hendes Elsker[2] hed *Vilmund*. Hun kunde ikke föde Börn, förend *Oddrun*, *Atles* Söster, kom liende til Hjelp. Hun havde været *Gunnars*, *Giukes* Söns, Kjæreste. Om denne Fortælling har man digtet fölgende:

1. I gamle Sagn
Jeg siges hörte[3])
Hvorledes Qvinden
Kom til Morgenland;[4])
Ingen kunde
Over Jord
Yde Hjelp
Heidreks Datter.

---

dette og andet mere er det indlysende, at den Samling af Eddadigtene, som *Volsunga-Sagas* Forfatter har benyttet, tildels har manglet nogle af de som findes i vor *Cod. reg.* og tildels atter har indeholdt adskillige andre, som vi ikke mere have.

1) Andre: Konge. Den berömte *Heidreks* Slægt hörte til de germaniske Gother, og dette Navn peger da maaske her til en saadan Oprindelse af Sagnet.

2) *Fridill* er egentl. Masc. til *Fridla, Frilla* (Frille) af *Fridr* som oprindelig betydede Kjærlighed, Venskab, og siden *Fred.*

3) See *Saga-Bibl.* II, 132-33.

4) Orig. *Mornaland*; *G. Magnæus* gjætter og at det kunde betyde *Mähren (Moravia)*. I det 11te Aarh. kaldte Islænderen *Illuge* i en Vise, de Egne, som *Harald Haardraade* havde undertvunget: *Sunnlönd*, ɔ: "*sydlige Lande*, hvor *Budles* Sön (*Atle*) gav sine Svogre (det berygtede sidste) Gjæstebud." *Hkr.* III, 60. VI, 149.

2. Det spurgte *Oddrun*,
Atles Söster,
At den Mö havde
Haarde Veer.
Fra Stalden hun tog
Sorte (Ganger)
Bidslet til Ridt,
Sadel paa den lagde.[5])

3. Over jævn Jordvej
Lod hun Hesten rende,
Til höjtknejsende
Hall hun naaede;
Sadlen hun kasted
Af den smækkre Ganger;
Ind gjennem hele
Huset hun gik,[6])
Og hun af Ord
Allerförst det sagde:

4. "Hvorom tales mest
Her blandt Folk,
Hvad er hedest[7])
I *Hunners* Land?"

5. BORGN. "Her ligger *Borgny*
Nedtrykket af Smerter,

---

5) Alt dette lader maaske Digteren hende selv gjöre, for at antyde saa stor en Skynding, at hun ikke vilde bie efter en Tjener, til hvis Forretninger sligt ellers hörte.

6) o: Til de inderste Værelser.

7) Maaske man for *hlæs* burde læse *hlægst*, o: latterligt, mest til Spot. Det Hele sigter vist til *Oddruns* nu röbede Vanære.

Oddrun! din Veninde
See om du kan hjelpe!"
6. ODDR. "Hvilken Hövding har
Lyde (dig) tilföjet?
Hvi ere *Borgnys*
Veer saa haarde?"
7. BORGN. "*Vilmund* heder den
Högförernes [8]) Ven —
Han i varmt Lagen
Möen indhylled
Hele fem Vintre;
For Fader hun det skjulte!" — —
8. Ej troer jeg de talte
Mere end dette —
Mild hun gik at sidde
For Möens Knæ.
Höjt goel [9]) *Oddrune,*
Stærkt goel *Oddrune*
For *Borgny* kraftfulde
Tryllesange. —
9. En Mö og Dreng da monne
Muldvej betræde, [10])
Blide Börn, som *Högnes* [11])
Banemand avled. —

---

8) Falkejagt synes kun da at være bleven brugt af de Store. Jfr. foran S. 54. 9) o: sang; jfr. III, 142 (bruges mest om Tryllesange, deraf kaldede *Galdre*).

10) o: kom til Jorden. 11) Om *Giukes* berömte Sön menes her, kunne vi ikke sige. I det Tilfælde maa *Vilmund* have været en af *Atles* Krigere eller Hofsinder.

Dette talte den
Dödsyge Qvinde,
Saa at hun intet
Ord för sagde:

10. "Saa hjelpe dig,
Hulde Vætter
Frigga og *Freya*[12])
Og flere Guddomme,
Som du fra mig
Fjærnede Nöden!"

11. ODDR. "Ej jeg mig nedlod
Til dig at hjelpe,
Fordi du det var
Værd nogensinde.
Jeg lovede og holdt
Hvad fordum jeg sagde,
At jeg allevegne
Hjelpe skulde
Naar Ædlinge
Arv omskifted."[13])

12. BORGN. "Rasende er du *Oddrun!*
Og afsindig,
At mig af oprört Sind
De fleste Ord du sagde —
Da jeg dig
Fulgte paa Jorden

---

12) I lignende Tilfælde paakaldte ogsaa Romerne saavel *Juno Lucina* som Maanegudinden *Diana*. 13) ɔ: ved Födselen (da Arvegangsmaaden stedse forandres).

Som om tvende Brödres
Börn vi vare."

13. ODDR. "End jeg mindes hvad
Du en Aften talte,
Da for *Gunnar*
Drik jeg laved.
Du sagde sligt
Derefter ej skulde
Nogen Mö hændes
Uden mig alene." —

14. Da sig nedsatte
Sörgmodig Qvinde,
Af megen Harm,
Sit Uheld at fortælle.

15. "Opammet jeg blev
I kongelig Sal,
Omhyggelig plejet
Efter Hövding-Bud; [14])
I Faders Hus
Livet jeg nöd
Kun fem Vintre,
Medens han leved.

16. Disse sidste Ord
Sagde han,
Den mödige Konning,
Förend han döde:

---

14) Kan og oversættes saaledes: i alskens Herlighed, til Brud for en Ædling.

17. Mig bad han udstyre
Med röden Guld
Grimhildes Sön [15])
I sydligt Land til Ægte;
Ej vilde, han sagde,
Til Verden födes
En herligere Mö,
Hvis Skjæbnen sligt ej spildte.

18. *Brynhilde* i Buret
Borden handtered;
Om sig hun havde [16])
Lande og Folk; —
Södt slumred Jorden
Og Himlen foroven,
Da *Fafners* Drabsmand
Borgen kjendte.

19. Da med vælsk Klinge
Kampen blev fört,
Og den Borg opbrudt
Som *Brynhilde* ejed. [17])
Ej længe det vared
(Som underligt ej var)
För den hele Svig [18])
Hun opdaged.

---

15) ɔ: *Gunnar.* 16) ɔ: besad, befalede over.

17) Denne Beretning synes at stemme overens med *Vilk. S.* Kap. 148, hvor det fortælles at *Sigurd* opbröd Jernporten paa *Brynhildes* Slot og ihjelslog dets Vogtere. 18) Ved *Sigurds* Forklædning som *Gunnar* og Frierie i hans Navn.

20. Haardt lod hun sligt
Hævnet vorde,
Det vi alle have
Overflödig prövet;
Hvert Land skal det spörge
Hvor Mennesker boe,
At selv hun med *Sigurd*
Sögte Döden.

21. Men jeg *Gunnar*,
Ringes Uddeler,
Kom til at elske
Som *Brynhild* det skulde. —
Men han *Brynhilde*
Bad Hjelm tage.
Sagde hun Valkyrie [19])
Vorde burde. [20])

22. *Atle* de röde
Ringe böde,
Og min Broder
Böder ej smaa;
End for mig han [21]) böd
Femten Gaarde,
Granes Siders Byrde,
Hvis tage sligt han vilde.

---

19) E. O. *Önskemö*. Jfr. S. 42-43, 55.

20) Man skulde tro at disse 4 Linier handlede om en ældre Begivenhed. Her maa de, jevnförte med Strophens förste Hælvte, tilkjendegive: at *Gunnar* allerede elskede *Oddrune* medens *Brynhilde* levede, var allerede bleven kjed af sin Kone og bad hende at vende tilbage til hendes forrige Skjoldmö-Stand. Dette modsige dog de övrige gamle Fortællinger.

21) ɔ: *Gunnar*.

23. Men *Atle* sagde
Sig aldrig ville
Saadant Gods [22]) modtage
Af *Giukes* Sönner.
Dog vi ikke kunde
Elskov modstaa,
Og mit Hoved
Heltens mödte.
24. Af min Slægt
Mange fortalte
At os tilsammen
Truffet [23]) de havde,
Men *Atle* sagde
At jeg aldrig vilde
Mig Lyde paadrage
Eller Last udöve;
Dog sligt ingen skulde,
For anden Mand,
Forsværge naar
Det Kjærlighed gjelder! —
25. Sine Svende
Sendte *Atle*
Over mörke Skov
Mig at friste;
Og der de kom
Hvor de komme ej burde,

---

22) I Orig. *Mundr*, nemlig *Brudeskat* (forsaavidt som den, efter den ældste fra Österlandene indförte Skik, gaves af Frieren til Brudens Fader.

23) El. grebet, overrumplet.

Da i et Lagen
Os vi tilhylled.

26. Dem vi röde
Ringe böde,
At de sligt ej skulde
Til *Atle* sige;
Men de i Hast
Hjem sig skyndte
Og hurtigen ham
Det hele fortalte. —

27. De for *Gudrune*
Dulgte alt,
Skjönt meget heller
Hun det vide burde. —

28. Guldskoede Heste
Hörte man trave
Da *Giukes* Sönner
I Gaarden indrede [24]) — —
De [25]) af *Högne*
Hjertet skare,
Men den anden i
Ormegaarden kasted! —

29. End en Gang
Var jeg draget
Til *Geirmunds* [26]) Hjem

---

24) Efter *Atles* forræderiske Indbydelse.

25) ɔ: *Atles* Mænd.

26) Navnet *Germund* forekommer ikke allene i det gamle Tydskland, men ogsaa (formodentlig som gothisk) i det hedenske Lithauen.

Gilde at berede. —
Herlig Fyrste
Harpen slog,[27])
Han meente det,
Den höjbaarne Konning,
At ham jeg kunde
Komme til Hjelp.

30. Fra *Hlesey*[28])
Hörte jeg
Hvor hisset de stride
Strænge klange.

31. Terner jeg bad
Berede sig skulde,[29])
Ædlingens Liv
Bjerge jeg vilde.
Over Sundet Færgen
Flyde vi lode
Til jeg saa alle
Atles Gaarde.

33. Ud kom da *Atles*
Arme Moder[30])
I bugtet Fart —
Forbandet hun være!

---

27) Saa höjt, at *Oddrune* kunde höre det i en lang Frastand.

28) Eller *Hliesey*, *Hlèssey*. Her kan ikke det danske *Hlésey* (nemlig *Læfsöe*) menes. *Liesi*, *Lihesi* hed en Egn eller By blandt Ostfrankerne i gamle Dage. Endnu findes i Saxen Stederne *Löfsnig*, *Lefsa* o. s. v.

29) ɔ: til hurtig Bortreise.

30) Hun har saaledes ikke været *Oddrunes* Moder; — her menes vel at hun ved Trolddom har forvandlet sig til en Ögle. See Indledn.

Ind hun sig grov
Til *Gunnars* Hjerte,
At jeg ej kunde
Ædlingen bjerge.[31])

34. Tit siden derover
Undredes jeg,
At jeg, en Qvinde, Livet
Kan beholde,
Da fast jeg troede
At tappreste Kjæmpe
Elsket som
Mig selv jeg havde.

35. Du sad og lytted
Mens jeg sagde dig
Mangen Vanskjæbne,
Min og Andres Lod! —
Efter eget Sind[32])
Lever enhver — —
Nu er *Oddrunes*
Klage til Ende." —

---

31) See her foran S. 105. Den yngre Eddas udförligere Fortælling S. 142, samt *Rafns Vols. S.* S. 136.

32) El. for sin Kjærlighed, sine Elskede.

ATLA-QVIDA.

[ɔ: *Qvad om Atle;* efter den fölgende Overskrift ogsaa kaldet: *det grönlandske;* vistnok saaledes af en Egn i Norge, som fordum hed *Grönland,* liggende i de söndenfieldske Oplande, men ikke af det ved Nordmænd og Islændere opdagede og bebygte. Det hele Stykke kaldes og i nogle Codices *Godrunar-Hefna* eller *Gudruns Hævn.* See ellers den kh. Udg. II, 361-410, 946-50. *Saga-Bibl.* II, 74-82, 256-66, jfr. 324 o. f. Den næstfölgende Sang, *Atlamaal,* vistnok af en anden Forfatter, omhandler end vidtlöftigere de selvsamme Begivenheder. De fremstilles overhoved i *Fouqvés* Sörgespil *Sigurds Rache.* Versemaalet i denne Sang har noget besynderligt ved sig, men afviger dog noget saavel fra *Atlamaal* som de övrige eddiske Digte, skjönt det mest nærmer sig til dette og til *Harbards-qvida*].

ATLE'S DÖD.

Gudrun Giukedatter hævnede sine Brödre, og er det blevet vidtberömt. Först dræbte hun *Atles* Sönner, men siden *Atle* selv, og opbrændte Hallen med alle Hoffolkene. Derom er fölgende Qvad blevet digtet:

DET GRÖNLANDSKE[1]) QVAD OM ATLE.

1. Fordum *Atle* sendte
   Til *Gunnar* at ride

1) See Indledningen.

Navnkundig Mand,
Knefröd[2]) blev han nævnet.
Han kom til *Giukes* Gaarde
Og *Gunnars* Hall,
Arne-Salens [3]) Bænke
Og til herligt Gilde. [4])

2. Hofmænd der drukke
(End de lumske tauge)
Vin i hvalte Hall, [5])
Frygted *Hunners* Vrede [6]).
Da kaldte *Kneföd* —
Kold var hans Röst —
Den sydlandske Mand
Sad paa höjen Bænk.

3. "*Atle* hid mig sendte
Ærende at ride
Paa bidslet Ganger over
Ukjendte mörke Skov, [7])
At bede eder *Gunnar!*
At I til Bænke komme —
Hjelmprydede til Arnen [8])
I *Atles* Hjem, som Gjæster.

---

2) See foran S. 104, Anm. 2.

3) E. O. Arnen omgivende. Andre oversætte: *jernbeslagne.* Saaledes var der og et Arnested anbragt i den phæaolske Konges ellers prægtige Gildesal. *Odyss.* 7de Bog.

4) E. O. Öl el. stærk Drik.

5) Orig. *Valhall*, som er det samme efter Ordets Betydning. See I, 55.

6) See forhen S. 104.

7) El. Skoven *Mörkved (Schwarzwald)* som Egennavn.

8) Grundene til denne Oversættelsesmaade har jeg udviklet i den kh. Udg. II, 565–66. Jfr. Str. 16.

4. Skjolde kunne I der vælge,
Skinnende [9]) Landser,
Hjelme forgyldte
Og *Hunners* Mængde,
Sölvprydede [10]) Sadelklæder,
Krigeres Pandsre,
Værnende Skjolde, [11])
Bidselvante Heste.

5. Eder han tilböd
Vide *Gnita-hede*, [12])
Klingrende Sværd,
Forgyldede Stavne,
Store Skatte
Med *Danp*-Stade, [13])
Og den vidtberömte
Mörkved-Skov." [14]) —

6. Sit Hoved vendte *Gunnar*
Og til *Högne* sagde:
"Hvad raader du raske Kjempe!
Nu da sligt vi höre —
Ej Guld jeg kjendte være
Paa *Gnitahede*
Saa meget, at ej sligt
Selv vi eje. [15])

9) E. O. glattede el. afslebne. 10) E. O. Sölv-forgyldte.

11) Her har Orig. to dunkle Ord, som forklares af *Vols. S.* ved Skjolde. Jfr. den kh. Udg. II, 598-599.

12) Her have muelig Bjergværker været i Oldtiden til Guldets Indsamling eller Virkning. See l. c. II, 370, 947.

13) Om dette Sted see l. c. 368, 868, samt mine Bidrag til nord. Archæolog. S. 201, 203.

14) See Anm. 7. Jfr. kh. Udg. II, 369, 884. 15) Nemlig

7. Syv Sale vi eje
Af Sværd fulde,
Gyldent Hjalte har
Ethvert af dem —
Min Hest jeg troer den beste,
Hvassest min Klinge,
Min Bue Bænke pryder [16])
Med Brynier af Guld,
Hjelm og Skjold de hvideste
Fra *Kjars* Slot [17]) hidbragte;
Ene alle Hunners
Min vist overgaaer."

8. "Hvad troer du Qvinden betegned
Da en Ring os hun sendte
Indsvöbt i Ulvens Dragt? —
Jeg mener hun Varsomhed byder —
Vargens Haar jeg fandt
I gylden Ring indflettet —
Vor Vej paa den Fart
Vil med Svig omspændes." —

9. Ej *Gunnar* tilskyndtes af Sönner,
Ej af nogen Frænde,
Ej Seere, Raadgivere [18])
Eller dem som Mægtige vare —

(efter *Sigurds* Drab) *Fafners* derfra bragte Skat, som *Atle* sögte at tilvinde sig ved Glukungernes Mord.

16) som hængende over dem til Prydelse, ligesaa vel som Brynier og Skjolde.

17) i *Valland* eller de sydlige Lande (helst Wales eller Gallien). Jfr. III, 246. Navnet er vist celtisk og forekommer i *Ossians* Digte.

18) El. de som læste og fortolkede Runer. Jfr. *A. M.* Str. 9, o. f. samt *Vols. S.* 42de Kap.

Fra dem skiltes *Gunnar*
Som en Konning skulde;
Han i Drikkesalen
Höjmodig saa talte:
10. "Stat nu op *Fiörner!*
Lad om Bænke gaa
Skjaldes Guldskaale[19])
Frembaarne af Mænd." — —
11. "For Niflungers Arv
Ulven vil raade,
Skjægprydede Gubber!
Hvis *Gunnar* vi miste. —
Brunpelsede Björne
Hösten[20]) opsluge[21])
Rovdyrflok til Gammen,
Om *Gunnar* hjem ej kommer."
12. Hæderlige Mænd
Udledte af Borgen
Med Graad Landets Konning
Og stridslystne *Hunner*;[22])
Da *Högnes* unge
Arving det sagde:
"Farer karske og kloge
Hvor eder Tanken byder!" —
13. Bidselvante Gangre
Rende lod de Kjekke

19) Maaske for at fremkalde en Afskedssang, hvoraf det fölgende Udraab da vel er et Brudstykke.

20) El. *a)* al Næring; *b)* Jordens Gröde.

21) E. O. afbide, fortære.

22) Her troer jeg *Knefröd* og hans hunniske Fölgesvende menes.

Over Fjelde og
Ukjendt dunkel Skov;[23])
Al *Hunmark*[24]) blev rystet
Hvor Haardmodige fore;
Over grön, Busk-hadende[25])
Slette hen de flöje.
14. *Atles* Land[26]) de saa
Taarne[27]) Dyb-omgivne,
Og paa höje Borg
Bickes[28]) Svende stande;
Den Hall om sydlandsk Folk
Med Bænke tæt omsat
Prydet var med bundne
Blegladne Skjolde
Til Krigeres Værn —
Men *Atle* der drak
Vin i hvalte Hall; —
Vagtens Mænd sad ude
For *Gunnar* at modtage
Hvis her til Gjæst han kom,
Med hvinende Spyd
Mod Helten Strid at vække.
15. Först Sösteren mærked
At i Salen de kom

---

23) Jfr. Anm. 7, 14. 24) Jf. Ordet *Danmark*.

25) o: aldeles skovlös. Denne Beskrivelse svarer til de Sletter eller Stepper som omgave *Attilas* Hovedsæde.

26) El. Borg. See Anm. 54.

27) El. Mure med bævende Porte (Orig. *Lidskjalf*).

28) Enten Forræderen *Bicke* — eller og disse hans Jævninge gives en saadan Benævnelse for Lighedens Skyld.

Hendes Brödre begge,
Ej hende Vinen[29]) döved —
"Forraadt er du nu *Gunnar*!
Hvad nytter vel dig, Tappre!
Mod *Hunners* Svig at kjæmpe;
Il Hallen at forlade!

16. Bedre var det dig Bröder!
At Brynie du iförtes,
End prydet blot med Hjelm[30])
Som Gjæst til *Atle* drog —
I Sadel skulde du sidde
Solklare Dage,
Lade Norner græde
Over [31]) blege Lig,
Lade Hunners Skjoldmöer
Pröve (Krigens) Jammer,
Men *Atle* selv indfare
I Ormegaarden —
Nu for Eder er
Den Ormegaard bestemt." [32])

17. "Seent det er nu Söster!
At samle *Niflunger*;
Til Folkehjelp
Langt det er at söge;
Bag *Rhinens* rue Fjelde
De raske Kjæmper boe." —

---

29) E. O. öl (eller anden stærk Drik). Jfr. Str. 14.
30) Jfr. Anm. 8. 31) E. O. nöd-blege (o: faldne efter Nödvendighedens Bud). Her menes de Döendes Skytsgudinder. 32) El. tildækket, tillavet.

18. *Burgundernes*[33]) Venner
Fangede *Gunnar;*
I Fjættre de ham satte,
Fast de ham bunde.

19. Syv hug *Högne*
Med hvasse Sværd
Ind i hede Ild,
Den ottende han drev —
Saa bör den Kjække
Sig mod Fiender værge!

20. *Högne Gunnars*
Hænder forsvarte;
De spurgte den Tappre
Om gothiske Drot
Livet med Guld
Kjöbe vilde.[34]) — —

21. "*Högnes* Hjerte mig
I Haand skal ligge,
Blodigt af bold Ridders
Bryst udskaaret —
Med slövegget[35]) Dolk
Af den Kongesön."

---

33) Var *Gunnar* den samme som Burgundernes berömte, af *Attila* ombragte, Konge, kaldes *Atle* her saaledes af Ironie. Men vi vide ellers: *a)* at en Art af *Hunnerne* kaldtes *Burgunder*, *b)* at germaniske Burgunder og Burgundioner undertiden virkelig vare *Attilas* Venner eller Undersaatter, og ledsagede ham som Hjelpetropper. 34) Her synes noget at mangle. Efter *Atlamaal* Str. 55 og det 2det Qvad om *Gudrune* Str. 31 maa den fölgende Strophe tilskrives *Atle* selv men ikke *Gunnar* (som nogle mene). Jfr. *Vols. S.* 46de Kap.

35) El. *a)* med grum (smertende) Eg; *b)* med en af Skeden udtrukket Dolk (el. kort Sværd).

22. Af *Hjalles*[36] Bryst
De Hjertet skjare,
Paa Fadet blodigt lagde
Og frem for *Gunnar* bare.
23. Da sagde *Gunnar*,
Kjæmpers Drot:
"Her har jeg Hjertet
Af *Hjalle* den blöde,[37]
Uligt Hjertet
Af *Högne* den tappre,
Da paa Fadet
Det saa bæver,
Det i Brystet har
Bævet dobbelt meer." — —
24. Da lo *Högne*
Naar de til Hjertet skjare
Levende [38] Kampstyrer;
Paa Klynken mindst han tænkte —
Paa Fad det blodigt de lagde
Og frem for *Gunnar* bare.
25. Da sagde det *Gunnar*,
Ædel *Niflung*-Helt:
"Her har jeg Hjertet
Af *Högne* den tappre,
Uligt Hjertet
Af *Hjalle* den blöde;

36) Om denne ulykkelige Træl see *Atlamaal* S. 60 o. f. og *Vols.* S. 46de Kap. 37) ɔ: feige, qvindagtige.

38) Her har Texten et synderligt Ord, der betegner En som opfinder eller anbringer Prydelser paa Hjelme (til Udmærkelses- eller Skjelne-tegn i Slaget).

Kun lidet det bæver
Da paa Fad det ligger,
Ej bæved det saa meget
Mens i Brystet det laa. —
28. Vær *Atle* saa fjærnet
Fra (mine) Öjne, [39])
Som du fra Guldet
Være det skal!
Ene i min Vold
Er den hele skjulte
Niflunge-Skat,
Nu ej *Högne* lever.
29. Ej var jeg eneraadig [40])
Mens Liv vi begge növe,
Nu jeg det er
Da jeg kun ene lever.
Klog, [41]) af Guder yndet, [42])
Rhin beherske skal
Mænds Trætte-Malm,
Niflungers Arv; [43])

---

[39]) Af *Vols. S.* at slntte, har dens Forf. læst *Audno* (Lykke; — Liv) for *Augom* (Öjne) som og kan være en Skriverfeil.

[40]) El. fast i min Beslntning.

[41]) o: som forstaaer at skjule eller bevare Skatten.

[42]) Inder, Perser, Skyther, Geter, Gother, Skandinaver o. fl. dyrkede de store Floder, som havende et himmelsk eller guddommeligt Udspring; saaledes Germanerne især *Rhinen*. See f. Ex. *Tacit. Ann.* V, 17.

[43]) Den yngre Edda beretter at *Giukungerne* skjulte *Fafners* Skat i Rhinen, og at man aldrig har fundet den siden (Sth. Udg. S. 141). Den söger ellers udtrykkelig at oplyse Aarsagerne til disse Guldets tvende Benævnelser. Jfr. foran S. 21 (Str. 8).

För renses de Ringe
I rullende Bölger,
End paa *Hunners* Börns
Hænder Guldet skinne!" —
— — — — —

30. [44])"Frem med hjulbaarne Vogne!
Fangen omspændes af Kjeder." —

31. *Atle* den vældige,
Deres Svoger red
Af Vaaben omgivet
Frem paa vælig[45]) Ganger.
Gudrun Sejerheltes[46])
[47])— — — — —
Ængstet i Hallens Tummel
Med Taarerne stred.

32. "Saa gaa det dig *Atle!*
Som *Gunnar* du holdt
Eder ofte svorne
Og fordum[48]) vùndne,
Ved syd-vandrende Sol,
Ved Sejergudens Bjerg,[49])
Hvilestedets Hvælving[50])

---

44) Her mangler uden Tvivl adskilligt; af *Vols. S.* at dömme, har Digteren lagt *Atle* disse Ord i Munden.

45) Orig. Udtryk synes at betyde *Klang-manket* (hvis Manke er forsynet med Bjelder eller andet Klingrende).

46) El. Sejer-Guders.

47) Versemaalets Bröst angiver en manglende Linie.

48) *Ár* betyder her maaske *tidlig*, i *Morgenstunden*, og de tre fölgende Linier de övrige vigtigste Punkter af Solens daglige Bane.

49) o: Himmel-Bjerget. Ellers maaske: et *Odin* helliget Offerbjerg el. Klippe.

50) El Skjul.

Og ved *Ullers* Ring[51]). —
Dog derefter
Bidslets Ryster
Helten, Skattes Vogter,
Trak til Döden." —

33. Mændenes Flok
Levende Konning
Kastede (bunden)
I Gaarden, som vrimled
Af krybende Slanger —
Gunnar der ene
Harpen, vred i Hu,
Med Aukelen slog.[52])
Saa gyldne Skatte
Gavmild Ædling
Mod fiendtlig Vold
Værge bör.[53])

34. *Atle* fra Mordet
Hjem til sin Borg[54])
Vendte tilbage

---

51) El. Himlens Kreds, hvorpaa den Ring i Nordboernes hedenske Templer, hvorved Eden aflagdes, vel var et Sindbillede. Jfr. I, 194 o. f. Vi finde eller at Avarerne, Hunnernes Frænder, sore ved Himlen og Ildens der boende Gud. See den kh. Udg. II, 949 — ligesom de mongolske Tunguser endnu sværge ved Solen og et helligt Bjerg eller Klippe.

52) Saaledes den kh. Udg. og Overs. i Overensstemmelse med *Atlamaal* Str. 65, samt *Vols. S.* og den yngre Eddas Fortælling (S. 42) at han slog Harpen med Tæerne. Jfr. *Oddrunes Klage* Str. 29-30, og foran S. 105.

53) *Gunnar* forsvarede dem, blot ved at fortie deres Gjemmested.

54) Den Bemærkning synes Orig. *Land* her at have, ligesom foran Str. 14.

Paa vælige [55]) Ganger;
Fra Gaarden gjenlöd
Gny af Hestes Mængde
Og Mænds Vaabensange —
De vare af Heden komne. —

35. *Gudrun* da ud
Gik mod *Atle*
Med forgyldte Kalk
Fyrsten at hædre. [56])
"Glad Konge! du modtage
Af *Gudrun* i din Hall
De til Skyggeriget
Hedenfarnes Værger."

36. Vin-tyngede löde
Atles Drikke-skaale,
Da sammen i Hallen
Hunnerne kom —
Sid-skjæggede Gubber
I Skarer indtrene.

37. Aasynsfaver Dise [57])
Ej de Fyrster huld
Ivrig dem yded
Drik og Gilde-Kraase —
Nid blegnæset *Atle* [58])
Nödig hun forkyndte.

55) Derved udtrykkes vel lettest Hovedmeningen af Orig. dunkle Tillægsord *eyrskán*, o: *markskjærende* el. *köbberskoet*.

56) En slig Procession af *Attilas* Dronning i Spidsen af Hoffets Qvinder, med et fyldt Bæger til Velkomst o. s. v. beskrives af *Priscus*. See den kh. Udg. II, 949.

57) o: ædel Qvinde; Fyrstinde.

58) *Jornandes*

38. "Du har Sværdes Giver!
Dine Sönners
Lig-blodige Hjerter
Med Honning söndertygget;
Af Mennesker, du Kjække!
Vare de Högbrade
Du aad som Drikke-kraase
Og Yndlinge tildelte. [59])

39. Til dine Knæer
Kalder du ej mere
Erp eller *Eitil*, [60])
Drik-muntrede to;
Ej mere du seer
Fra midterst Sæde
De Guld-uddelere
Landser skjæfte,
Manker jævne
Eller Heste tæmme." —

40. Larm opstod paa Bænke,
Sky blev Glædens Sang,
Harmfuld herligst Pragt; [61])
Hunners Börn da græde;
Uden *Gudrun* ene,

(K. 35) beskriver *Atle* som braknæset og styg af Hudfarve. *Vols. S.* 35te Kap. tillægger *Atle* et mörkt eller sortagtigt Udseende.

59) E. O. sendte til Höjsæderne (d. e. Fyrsternes og de ypperste Raadgiveres Sæder). Om de her tilsigtede nordiske, hunniske og asiatiske Skikke see den kh. Udg. II, 401, 949.

60) De myrdede Sönner.

61) E. O. Gny. Tummel (opstod) under Gudvævs-Klæderne (o: enten Hoffolkenes Dragter eller Hallens Tapetserier). Jfr. S. 90, Anm. 2.

Da aldrig hun begræd
Björn-haarde Brödre
Eller blide Sönner,
De unge, uoplærte,
Som hun *Atle* födte.

41. Guld udströede
Den svanhvide,
Med röde Ringe
Huskarle begaved;
Skjæbnen lod hun modnes,
Den skjære Malm udströmme —
Ej skaanede Qvinden
Skatkammerets Gjemmer. [62])

42. Beskjænket var *Atle*,
Mödig af Drik,
Vaaben han ej havde,
Sig vogted ej for *Gudrun*;
Ofte den Leg var bedre
Da kjerlig de skulde
Hinanden tit omfavne
I Ædlingers Flok.

43. Dynen hun med Brod [63])
Blod gav at drikke
Med mordlysten Haand,
Og Hundene [64]) löste;

---

62) El. Forraadshusene; maaske for at hverve Medhjelpere til den forehavte Udaad.

63) o: Sværdets Spidse. See *Vol. S.* K. 47, hvor det og berettes at Mordet skete i Sengen. Jfr. d. *y. Edda* S. 142.

64) Port- eller Lænke-Hundene.

Hallens Dör tilsperred,
Og Huskarle vakte
Hun med hede Brand —
Hævned saa Brödre.

44. Ilden gav hun dem alle
Som der inde vare;
Fra Mord i Mörkets Huler [65])
Komne did tilbage;
Gammel Bygning faldt,
Forraadshuse röge,
Budlung-Slotte brændte,
Og i hede Flammer
Hunners Skjoldmöer [66])
Segnede fra Livet. [67]) —

45. Nok om sligt vi talte —
Aldrig mere saa
Til Broderhævn en Qvinde
Klædes skal i Brynie.
Tre Folke-Konger
Hun, den Favre,
Fældet havde
För hun döde! — — —

End udförligere fortælles dette i det grönlandske *Atlemaal.*

---

65) E. O. Fra *Gunnars* og de Andres Mord i Mörkhjem (Mörkets Hjem) o: Fængslerne, Ormetaarnet.

66) Jfr. Str. 16.

67) E. O. hindrede fra at leve

DET
GRÖNLANDSKE ATLAMAAL.

[See den kbh. Udg. II, 411-86, 950-56. Saga-Bibl. l. c., samt især *Volsunga-Saga* Kap. 42-47 jevnfr. med den *yngre Edda* S. 141-42. Stoffet er bearbeidet dramatisk i *de la Motte Fouqués* Sörgespil: *Sigurds Rache*].

1. Vidt spurgtes de Sagn [1])
At fordum holdte
Mænd [2]) en Forsamling,
Stadfæsted ved Eder
Lönlig Aftale —
Dem siden Faren trued,
Dog *Giukes* Sönner ej mindre,
Thi de forraadte vare.

2. Skjoldungernes Skjæbne
Modnedes til Död;
Ilde handled *Atle*,
Havde dog Forstand;
Stærk Stötte han fældte,
Stred haardt mod sig [3]) —
Svigfuldt Bud han sendte
Svogre, snart at komme.

1) Egtl. Udaad eller fiendske Anslag.

2) o: *Atle* og hans Venner. See *Rafns Vols. S.* S. 123. Giukungernes Skatte lokkede ham til disse forræderske Anslag.

3) o: forberedte sin egen Undergang.

3. Klog var Husfruen,
Fornuftig hun tænkte,
Lagt havde hun Mærke
Til lönlige Taler;
Ondt havde den Vise,
Hun vilde dem hjelpe,
Skulde over Sö seile
Men selv ej reise kunde.

4. Runer da hun risted, [4])
Vinge [5]) dem forfalsked —
Det Fordærv han förte —
För han dem afhænded.
Atles Sendebud
Siden foere
Over bugtet Fjord [6])
Did hvor Kjæmper boede.

5. Ved Drik de [7]) sig glæded,
Gildets Ild [8]) blev tændt;
Ingen Svig de aned
At det Komme [9]) voldte;
Mod Gaver de toge
Som Venskab [10]) dem sendte;
Paa Söjlen dem ophængte [11]) —
Paa ingen Fare tænkte.

---

4) ɔ: Indskar dem paa en Trætavle der skulde tjene isteden for et Brev. See min Anm. i den kh. Udg. II, 950.

5) See foran S. 104.

6) Egtl. en Fjord el. Flod med mange Arme eller Bugter. I *Niflunga-Saga* nævnes Rhinen.

7) ɔ: *Giukungerne*. Jfr. *Vols. S.* S. 124.

8) Paa Arnen eller Kaminen.

9) ɔ: *Atles* Gesandteres.

10) Jeg læser *fridr* (ikke *fridr*, ɔ: skjön, anseelig).

11) til Skue for Hoffolkene.

6. Ind kom da *Högnes*
Hustru *Kostbera,*
En heel-forsigtig Qvinde,
Og hilste dem begge;[12])
Glad var og *Glömvare,*
Gunnars Mage;
Ej Höviskheds Pligter hun glemte
Men sörged for Gjæsters Behov. —
7. Hjem böde de[13]) *Högne*
At han det tækkes skulde —
Havde de[14]) sig besindet
Den Svig var röbet bleven! —
Gunnar Reisen lovte
Hvis *Högne* saa vilde
Högne den afslog
Da hin derom talte. —
8. Miöd bare de Favre,
Mange Slags[15]) frembragtes,
Af Horn en Mængde tömtes
Til nok man drukket fik.
9. Mager Seng beredte
Som mageligst dem tyktes —
Kyndig var *Kostbera,*
Hun kunde skjelne Runer;
Ved Ildens Skin
Ord-Stave hun læste —
(Hun for begge Gummer
Tungen vogte maatte) —[16])

12. 13) o: Udsendingerne.
14) Brödrene.
15) o: Drikke og Retter.
16) Efter et gammelt

Forvildrede de vare
Og neppe tydes kunde.

10. Hun siden gik
Med *Högne* til Seng,
Den Folk-milde drömte,
Det ej heller skjulte,
Klog det Kongen sagde
Saa snart som hun vaagned.

11. "Fra Hjemmet vil du *Högne!*
De Raad du vel betænke,
Faa ere fuldkloge;[17])
Far du en anden Gang.

12. Jeg tyded de Runer
Som ristet har din Söster;
For denne Gang dig ej
Den Favre har indbudet;
Mest over Et jeg undres
Og end ej det forstaaer,
Hvad vel den Vise hændtes
At vildt[18]) hun ridse skulde;
Thi saa der sagdes
Som[19]) det blive vilde
Död for Eder begge

Ordsprog, omtrent som den nyere Talemaade: "at holde Tungen midt (eller lige) i Munden," for ikke at sige noget som er galt eller urigtigt. 17) Egtl. faa forstaa sig fuldkommen paa Runer, ɔ: deres rette Læsning eller Betydning.

18) ɔ: feilagtig, urigtig.

19) E. O. *som om der under var* o. s. v. Disse Udtryk har *Vols. S.* beholdt, og de skulle muelig sigte til en Forfalskning af Runerne ved Gravstikken eller Tælgekniven.

Hvis I snarlig kom. —
En Stav [20]) hun fattes eller
Andre det maa volde." —
13. HÖGN. "Ondartede ere de [21]) alle,
Ej sligt jeg vente kunde, [22])
Vil det ej heller söge [23])
Mens vi det ej fortjene [24]) —
Os vil med glödrödt Guld
Den Könning overvælde —
Aldrig jeg ræddes,
Skjönt Rædsel vi spörge."
14. KOSTB. "Eders Gang skal vakle [25])
Hvis I did mon stunde;
Kjærlig Gjæstning der
Dengang ej I finde;
Högne! jeg har drömt,
Det jeg skjuler ikke,
Jer Modgang forestaaer
Som frygte jeg maa.
15. Jeg tyktes at dit Lagen
I Ilden brændte,
Og at höjen Flamme
Mit Hus gjennembraged."
16. HÖGN. "Her ligge Lin-Klæder [26])
Som lidet I agte,

20) El. flere, o: Bogstave, Rune-Karakterer.
21) o: Runerne. 22) o: at Advarselen er grundet.
23) o: forudsætte, antage.
24) Meningen er: da vi ere uskyldige, frygter jeg ikke.
25) o: til Fald. 26) "Her ligge Klæder for at farves" har *Vol. S.* (43de Kap.) Dens Opregnelse af disse Drömme

Som Lagenet du saa
Snart de brænde skulle."

17. KOSTB. "Jeg saa en Björn indkomme,
Den Bænkene[27]) slog sönder
Og rysted sine Labber
At rædde vi bleve;
I Gabet greb os mange
Saa intet vi formaaede;
Der opkom en Dundren
Som ikke var liden."

18. HÖGN. "Et Væir vil paakomme,
Snart stormende rase;
Den hvide Björn du saa
Til Hagl fra Östen bliver."

19. KOSTB. "Jeg tyktes gjennem det hele
Hus en Örn indflöj;
Svart det vil os vorde,
Med Blod den os alle stænkte —
Af Ordene[28]) jeg troede
At *Atles* Ham*) det var."

20. HÖGN. "Rundelig vi slagte,
Rödme[29]) da vi see;
Det ofte Öxne betyder

---

viser at den har havt flere Qvad og afvigende Læsemaader at rette sig efter.

27) El. Stokkene, Bjelkerne. *Vol. S.* "Kongens Höjsæde."

28) Orig. *Heitom*, ↄ: enten *Trusler* eller *Benævnelser*; i sidste Fald synes Navnet *Atle* at være sammenlignet med det tydske *Adler*, gr. ἄετος, oldnord. *Ari* (en Örn). *) Fölgeaand.

29) Orig. *Ródra*, röd Vædske, her vel *Blod* (Sanscr. *Rudhira* eller *Rodhira*).

Naar om Örne man drömmer [30] —
Oprigtig er *Atles* Hu
Hvad end du drömme kan."
Ej talte de mere,
Hver Tale faaer Ende. —

---

21. Vaagnede Velbaarne,
Det ligervis dem gik;
Glömvare derpaa agted
At Sövnen Ondt behuded,
Som hindred *Gunnar* hen
Og hjem uskadt at drage. [31]
22. "Jeg tyktes dig en Galge
Var reist, du gik til Snaren —
At jeg dig traf, hvor Orme
Dig levende fortærte —
At Gudernes Tusmörke [32],
Kom paa — udtyd de Drömme!
23. Jeg saa et blodigt Sværd
Ud af din Skjorte taget —
Ondt er om saadan Sövn [33])
Sin Mage at fortælle! —
Jeg end en Landse saa
Dig midt igjennem staa
Og ved dens begge Ender
Jeg Ulve tude hörte."

---

30) Maaske af Ligheden mellem Ordene *Örn* og *Örn*.

31) E. O. at Sövnens (eller Drömmenes) Skade (eller Farer) formente *Gunnar* at lægge de tvende Veje tilbage.

32) Kan og her forklares ved *Fyrsternes Undergang*.

33) o: Dröm.

24. GUNN. "Hunde der rende
Og heftig ville gjöe —
Tit Hundeglam bebuder
Landsernes Flugt."
25. GLÖMV. "Jeg her en Elv saa löbe
Langs efter Huset;
Den voldsomt frembruste,
Bænke overskylte,
Eders, begge Brödres,
Födder sönderbröd;
Intet Floden skaante —
Det noget vil betyde! [34]) —
26. Jeg syntes döde Qvinder [35])
Kom hid i Nat,
Ej tækkelig klædte,
Kaare dig vilde,
Til sine Bænke
Böde dig i Hast —
Jeg troer at dine Diser [36])
Dig have alt forladt."
27. GUNN. Sligt for sildig siges —
Saa er nu besluttet
Ej jeg den Reise skyer
Som engang var bestemt;

---

34) Her have de Digte, som *Vols. S.* Forfatter fulgte, været udförligere. Den taler om tvende Oversvömmelser, og indeholder tillige *Gunnars* Fortolkning: at de vilde gaa over en bölgende Ager isteden for Elven o. s. v.

35) Formodentlig *Hels* Terner. Jfr. III, 209, 223.

36) o: Skytsgudinder.

Os mange Varsler vise
Vor Levetid blir kort." [37]

28. Saasnart Dagen gryede [38]
De reiselystne alle
Sig skyndte op at staa,
De andre det fraraadte —
De fem tilsammen fore;
Kun dobbelt flere
Huskarle vare med [39] —
(Ej ret betænkt det var)
Snævar og *Solar*
De vare *Högnes* Sönner,
Orkning en nævntes
Som og dem fulgte,
Den blide Skjoldbærer
Var Broder til hans Qvinde. [40]
29. Dem fulgte faver-klædte
Til Floden dem adskilte;
De Skjönne dem fraraadte,
Ej Heltene det ændsed.

37) Her kan man ej andet end tænke paa det bekjendte horatziske: *Tenacem propositi virum* o. s. v.

38) E. O. *a)* de saa da det dagedes, el. *b)* da Farverne oplystes (af den unge Dag). 39) El. *kunde være med*, da Meningen ikke nu er tydelig. Jfr. Anm. 40.

40) Jfr. her foran S. 105. *Vol. S.* kalder *Solar* og *Snævar Havars* Sönner, uden Tvivl ved en Skriverfeil (da *Hav.* skulde læses *Havgna* i Orig.) Strophens mellemste Liniers Mening er noget dunkel, men forekommer mig at være den, at de fem nævnte fyrstelige Heltes Fölge bestod af ti Huskarle eller Drabantere. Jfr. Udtrykkene om deres Fölge i *Vol. S.* 46de Kap.

30. *Glömvare* talte,
Gunnars Mage,
Saa til *Vinge*,
Som hun værdigt troede:
"Ej veed jeg om I lönner,
Som önske vi maa —
Forbrydersk er Gjæstens Komme,
Naar det Ulykker volder."

31. Soer da *Vinge*
Sig han lidet skaante:[41])
"Ham[42]) Jætterne eje
Hvis for Eder han löj,
Og Galgen hans Krop
Om Fred han vil bryde!"[43])

32. *Bera*[44]) saa talte
Blid i Hu:
"Steiler med Held,
Sejer eder fölge
Gaa det som jeg önsker! —
Den Færd ej hindres kan!"[45]) —

33. *Högne* da svarte
(Godt sin Slægt han undte):
"Fatter Mod I Vakkre!
Hvor det end mon gaa —

---

41) Enten ved at anstille sig heftig og ubændig, eller ved at tilönske sig fortjente Ulykker.

42) Her synes *Vinge* at benytte sig af det Kunstgreb ej at tale om sig men en tredie Person (maaske *Atle*) i det han forbander Forræderen. I *Vols. S.* nævner *Vinge* sig selv.

43) El. pönser paa Forræderie. 44) o: *Kost-Bera*.

45) o: da Reisen ikke kan forhindres.

Mange sligt sige,
Dog med stor Forskjel, [46])
Somme lidet ændse
Afskedsfærd fra Hjemmet." [47]) —

34. Öjekast de vexled
Til Afstand dem skjulte —
Da vendtes Skjæbnens Gang
Og skiltes deres Veje!

35. Kraftig de roede,
Kjölen halv frastödte,
Vældig Aaren svinged,
Vrede Kroppen böjed, [48])
Tougene [49]) sprange,
Rorpindene brödes —
Ej Færgen de fæsted [50])
För fra den de ginge.

36. Lidet derefter
(Jeg Enden vil mindes)
Den Borg saa de staa
Som *Budle* ejet havde —
Höjt knirkede Porten
Da paa den *Högne* banked.

---

46) ɔ: enten de mene det eller ikke.

47) El. For Mange er det ikke magtpaaliggende hvorledes (med hvilke önsker) man tager Afsked med dem fra Hjemmet.

48) Faldt stærkt tilbage (for at forstærke Aaretagene).

49) hvori Aarerne vare fastgjorte.

50) Ved Anker eller Pæl (da de ej ventede at behöve den ved Tilbagerejsen). Denne Söfart beskrives ikke allene i *Vols. S.* og *Vilkina-Saga*, men ogsaa i *Nibelungenlied* og de danske Kjæmpeviser om Fru *Grimild*, hvor *Hüna-land* er forvandlet til *Hven* o. s. v.

37. Ord sagde da *Vinge,*
Utalt det være burde:
"Farer fjærnt fra Huse,
Ej Indgang did er tryg —
Snart jeg faaer jer brændte;
Strax I hugges skulle —
Blidt jeg bad jer komme,
Svig var skjult derunder —
Venter her mens jeg
For eder Galgen reiser." [51])
38. De Ord sagde *Högne* —
Ej agted han at vige,
Ham intet forfærded
Af alt som ham mödte —
"Tænk ej os at skræmme,
Det sjelden du pröve;
Om et Ord du tillægger
Dit Onde det forlænger." —
39. Til *Vinge* de stödte,
Ihjel de ham sloge,
Med Öxer ham fældte;
Aanden veg med Hulken.
40. *Atle* og hans Flokke
Brynier da paatoge,
Gik i Rustning frem,
Et Gjærde [52]) dem adskilte;

51) Det var muelig med Hensyn til disse Ord at *Thiodolf* fra *Hvine* (i det 9de Aarh.) kaldte Galgen *Vinges Træ. Yngl. S.* Kap. 26. Jfr. Str. 31 og 55.

52) o: *Mur, Vold* eller og en *Gaard*, *Gaardsplads* (da *Gardr* kan betyde begge Dele).

Ord de sammen vexled
Alle i Vrede:[53])
"För vi fast beslutted
At skille jer ved Livet."

41. "Ilde det sig viser
At I det för bestemte;
End ere I uberedte
Og En vi fældet have,
Slaget tildöde —
Af eders Flok han var."

42. Rasende de bleve
Da slige Ord de hörte,
Ud Fingrene strakte
Og Strængene[54]) spændte;
Skjöde skarpt, men sig
Med Skjolde selv forsvarte.

43. Ind bragte Sagnet
Hvad ude de bedreve,
Höjt for Hallen det
Hörtes Trællen raabe.

44. Opbragt blev *Gudrune*
Ved den Sorg at höre,
Tildækket med Hals-Smykker
Dem alle bort hun kasted,

---

53) Her synes adskilligt at mangle: Det bekræftes af *Vols. Saga* (K. 45) hvor *Atle* fordrer af sine Svogre *Sigurds* efterladte Skat, som tilhörende *Gudrun*; da de nægte den, truer *Atle* med at hævne den gode *Sigurds* Mord. Saaledes har han troet at finde antagelige Skingrunde for sin Niddingsdaad.

54) ɔ: til Kastespyd eller Buer.

Slængte saa Sölvet
At sönder sprang de Ringe.
45. Ud gik hun siden
Ej ret lemfældig; [55])
Foer frem uden Sky,
Hilste de Komne;
Hasted til Niflunger,
Den Hilsen var den sidste,
Oprigtighed den fulgte
Og flere Ord hun talte:
46. "Med Lignelser [56]) jeg sögte
Fra Reisen jer at holde;
Mod Skjæbnen Ingen magter,
Thi skulde I her komme." —
Med stor Forstand hun talte
Om de forliges kunde,
Ej derpaa de agted,
Alle *Nej* de svarte.
47. Saa da den Held-baarne [57])
At haard blev dem Legen;
Paa tapper Færd hun pönsed
Og Kaaben fra sig smed.
Et nögent Sværd hun greb
Og Brödres Liv forsvarte,
I Kampen behændig
Hvor Hænder til rakte.

---

55) E. O. slog ikke Dörrene lempelig i.

56) El. Sindbilleder, nemlig Ringen med Ulvehaarene.

57) o: födt til Lyksalighed (af en fyrstelig og vældig Slægt).

48. *Giukes* Datter lod
Trende Kjæmper segne,
Saared *Atles* Broder,
Han siden bæres maatte;
Saa snildelig hun slog
At Slaget Foden tog;
Hun saa hug en anden
At han ej meer sig reiste,
Til *Hel* ham sendte — hendes
Hænder ej skjalve.

49. Den Strid som der stod
Af Rygtet ophöjes,
Dog *Giukes* Börns Bedrifter
Alt andet fordunkled;
Saa spurgtes *Niflunger*
Medens selv de leved,
Svinge Kampens Sværd,
Söndersplitte Brynier,
Og Hjelme saa hugge
Som havde de Mod.

50. Den Morgen mest de kjæmped
Til Middagsstunden,
Hele Otten[58]) og
Den halve Dag —
För der nok var stredet,
Blod paa Sletten strömmed.
Atten faldne vare;
Over dem vandt Sejer

58) *Otta, Ottestunden* var Nattens sidste eller Morgenens förste Deel. See den kbh. Udg. II, 446-47, 748.

Bera's tvende Sönner,
Hendes Broder med.
51. Rask da *(Atle)* talte,
Vred han dog var:
"Ondt er sig om at skue,
Eders Skyld er sligt;
Vi tredive vare
Stridbare Mænd,
Kun elleve [59]) efter leve —
Alt for stort er Tabet. [60])
Fem [61]) Brödre vi vare
Da *Budle* vi misted;
Hel de halve haver,
Hugne [62]) tvende ligge.
52. Stort Svogerskab fik jeg,
Ej kan jeg det skjule,
Forfærdelige Kone!
Ej godt af det jeg nyder;
Sjelden blidt jeg havde
Siden hid du kom;
Jeg Frænder beröves,
Föler tit mig sveget;
Til *Hel* min Söster I sendte [63])
Som mig bittrest er."

---

59) *Vols. S.* har blot sex (hvor dog sikkerlig en Fejl maa være indlöben). 60) Orig. har den Talemaade af samme Mening, at et alt for stort Stykke der var brændt bort.

61) *Vols. S.* fire. 62) Her maaske: svært saarede. Jfr. Str. 48. 63) o: *Brynhilde*, for hvis Död *Atle* gav *Giukungerne* Skylden. See foran S. 104. *Vols. S.* siger her: "I have forraadt min Söster." *Rafn* troer at *Oddrun* menes derved.

53. "Sligt *Atle!* nu du mindes
Som för du selv bedrev;
Min Moder du greb
Og myrded for Skatte;
Vakker Sösterdatter [64])
Du sulted i en Hule —
Kun Löjer det mig tykkes
Naar Sorger du opregner;
Guderne jeg takker
At det gaaer dig ilde."

54. "Jeg egger eder Jarler!
Overmodig Qvinde
Stor Harm at tilföje,
Det Syn mig glæde vilde!
Anstrænger alle Kræfter
At *Gudrune* klynker,
See jeg det önsker
At ej hun Glæde nyder. [65]) — —

55. Tager I *Högne,*

---

64) El. Södskendebarn. Om dette Slægtskab bör henföres til *Gudrun* eller *Atle* sees ikke tydelig af Texten. See Registeret over Mænds og Qvinders Egennavne under *Grimhilde* (samt den kbh. Udg. II, 878).

65) Ved Qvadets omhyggelige Betragtning og dets Jevnförelse med *Vels. S.* seer man, at det her, som paa flere enkelte Steder, maa fattes et ikke ubetydeligt Stykke, som suppleres af nysnævnte Saga i Begyndelsen af det 46de Kap. Giukungerne trængte nemlig *Atle* tilbage ind i Hallen, hvor der skete et stort Slag og Mandefald; tilsidst blev först *Gunnar* og siden *Högne* overmandede og fangne, efter at alle deres Ledsagere vare faldne. Da först kan *Atle* give de fölgende grusomme Befalinger til sine Drabantere; men *Högne* svare i en afmægtig og værgelös Tilstand.

Ham med Kniven flænger,
Skjærer Hjertet ud,
I skulle det fuldbringe;
Grumsindet *Gunnar*
Til Galgetræet binder,
Kraftig Strikken knytter,
Kalder Orme did." —

HÖGNE sagde:

56. "Gjör som du lyster,
Glad derpaa jeg bier;
Rask jeg skal mig vise,
Jeg för har værre [66]) prövet —
Skade I finge
Mens karske vi stode,
Saa os Saar nu böje
At selv I raade maa." — —

57. Det *Atles* Bryde [67])
Beite sagde:
"*Hjalle* skulle vi tage
Men *Högne* skaane, [68])
Halvt Værk da fuldbyrdes,
Han at döe forskylder;
Saa længe som han lever
En lumpen [69]) (Træl) han bliver." —

---

66) Andre: *biartara*, lysere (herligere, bedre) o: Skjæbne, for *brattara*. 67) Orig. *Briti* betyder egentlig en Forvalter (her vel en Art af Slotsforvalter); i den Egenskab havde *Beite* vistnok Hals og Haand over alle Kongens Trælle; derfor kan han, uden videre, lade *Hjalle* dræbe.

68) El. redde, befrie.

69) Orig. *lavskr* kan betyde svigfuld eller doven.

58. Ræd blev Kjedles Vogter,
Sin Plads han snart forlod,
Godt han klynke kunde,
Klavred i hver Vraa; [70])
Sin Ufærd han beklaged
For andres Kamp at böde,
Og den Ulykkes-Dag
Naar döe fra Svin han skulde,
Fra al den Overflod
Som didtil nydt han havde.

59. *Budles* Træl [71]) de grebe
Og blottede Kniven,
Ond Usling tuded
För Odden han fölte;
Lovte Tid sig tage
Til at gjöde Marker,
Værst Arbeid forrette
Hvis vel derfra han slap;
Sig glad *Hjalle* sagde
Hvis saa han Livet fik. [72])

60. *Högne* da beslutted,
Faa det gjöre vilde,
For Trællen at bede

---

70) For at undkomme.

71) Orig. *Brafs* er nu ubekjendt i den Forstand, men betyder ellers Metal, Jern. Muelig havde *Hjalle* været mere yndet i den gamle *Budles* Levetid. *Brafs* bruges endnu i Islandsk for *kaad*, *fræk*, *uforskammet*, og det kunde en Konges Yndlings-Træl let blive.

72) Ved at læse *Hjalles* Skildring af Trællestanden kan man ikke andet end tænke paa *Karkers* Udladelser derom i *Oehlenschlaegers Hakon Jarl* (1ste Scene).

Saa han undslippe kunde —
"For mig jeg agter mindre
At öve denne Leeg;
Hvi skulde her vi taale
At höre paa den Skraal!"

61. De toge den Folk-gode
Da for strænge Mænd
Ej Midler længer gaves
Slig Gjerning at forhale —
Högne da lo, [73]
Det hörte Dagens Sönner; [74]
Han sig hærde kunde,
Qvaler vel han taalte. —

62. Harpen tog *Gunnar*,
Den med Tæer [75] slog,
Slaa han den saa kunde
At Qvinder græde;
Og de Kjæmper rörtes [76]
Som kunde nöjest höre —
Raad gav han bold Dronning [77] —
Bjelker sönder sprunge. [78]

---

73) Jfr. *Atlaqvida* Str. 24.

74) el. Frænder. Maaske de med Dagens eller Solens Straaler til Jorden ankommende Lysalfer. Jfr. foran S. 43, samt dette Digts Str. 63.

75) Orig. *Ilqvistir* betyder ordret: *Fodsaalens* (Fodens) *Qviste*.

76) o: *bevægedes*, *bleve rörte* (til Graad).

77) Orig. *rikri*, den mægtige eller rige (Qvinde). Ordet *Drottning* (Dronning) forekommer ingensteds i disse eddiske Kjempeviser (skjönt det er indfört i det prosaiske Supplement til *Völundarqvida*). Det er maaske et ikke uvigtigt Kjendetegn paa deres höje Ælde.

78) ved Harpens stærke Toner. Her

63. Saa de Herlige döde
I Dagens förste Stund;
Efter sig de lode
Leve Stordaads Minde.

64. Stor tyktes *Atle* være,
Han steg over dem begge; [79])
Den Ædle [80]) Sorg [81]) han sagde
Med smædelige Ord:
"Morgen er nu *Gudrun!*
Du misted dine Hulde,
Selv har du Skyld i noget
At saa det har gaaet."

65. GUDR. "Glad er du nu *Atle!*
Mord du forkynder,
Anger skal dig gribe
Inden alt du pröver.
Den Arvedeel [82]) dig levnes
Dig jeg kan fortælle:
Fra Ondt du aldrig skilles
För ogsaa jeg er död."

66. ATLE. "Sligt kan jeg hindre,
Jeg seer et andet Raad
Meget [83]) mildere —
Godt vi tit forkaste —

forekommer intet om den Slange, som skal have stukket *Gunnar* ihjel o. s. v. Ellers synes noget her at være bortkommet af Digtet. 79) Mauske tildels af en ældgammel Overtro. See min Anm. i den kh. Udg. II, 952.

80) o: *Gudrun.* 81) Sörgelige Tidender.

82) o: Efter de dræbte Svogre, isteden for *Fafners Arv.*

83) E. O. dobbelt.

Jeg vil dig tröste
Med herlige Gaver,
Livegne — snehvidt Sölv
Saa meget du vil eje."

67. GUDR. "Det Haab til intet vorder,
Jeg vil det afslaa;
Forliget jeg bröd
For mindre Bröde —
Ublid för jeg tyktes,
Foröges det vil —
Alt Nag[84]) jeg undertrykte
Medens *Högne* leved.

68. Opfödte vi vare
I et Hus tilsammen,
Mangen Leg vi legte,
I Lunden opvoxte —
Grimhilde os begaved
Med Guld og Hals-Smykker —
Brödres Tab du aldrig
Erstatte mig kan,
Eller det gjöre
Som godt mig tykkes. — —

69. Mænds Vold Qvinders
Kaar nedtrykker;
I Skjödet Frugten falder
Hvis Grenene bugne,[85])

---

84) El. Splid; enhver Anledning til Stridigheder.

85) El. svækkes, brydes, giver efter. Stedet er dunkelt da Ordet *hnefi* (Næve) ellers ikke forekommer for Frugt. *Afzelius* oversætter: Haanden (Næven) synker til Knæerne (i Skjödet) naar Armene (Grenene) visne.

Træet snart vil lude
Naar Roden man beskjærer —
Nu *Atle!* over Alt
Du ene her kan raade." —

70. Stor var den Uforstand [86])
At Kongen saadant troede,
Vel synlig var den List
Hvis vogtet sig han havde;
Ænghjertet [87]) *Gudrun* tale
Da mod sin Tanke kunde;
Letsindig sig anstilte,
Med tvende Skjolde legte. [88])

71. Et Gilde hun beredte
Som Brödres-Arve-Öl,
Det *Atle* ligervis
For sine [89]) give vilde.

72. Det ved Aftalen blev —
Og Drikken var tillavet;
For stor var Ödselheden
Der i det Samfund hersked —
Haard var behjertet Qvinde,
Hun *Budles* Slægt modstod;
Mod egen Mand hun vilde
Udöve grusom Hævn.

73. Hun lokkede de Smaa,
Lagde dem paa Stok; [90])

---

86) Orig. *Grunn-ýdgi* er lige det modsatte af det nyere: *Dybsindighed.* 87) E. O. sammenkrympet, kroget.
88) En ældgammel Talemaade om Forstillelse eller Utroskab.
89) ɔ: faldne Brödre. 90) Blok, Bjelke el. Bænk.

De Grumme [91] Modet tabte,
Græde dog ikke —
I Moders Favn de fore,
Fritted hvad de skulde.

74. "Spörger lidt derefter,
Jeg begge vil forkomme;
Længe jeg har lystet
At læge jer for Ælde." [92]

75. "Dræb Börn som du vil,
Det Ingen forbyder —
Kort Ro venter Vreden —
Hvis Brödrenes [93] friske
Barndom, du Stridslystne!
Ret forsöger, [94]
Alt gaaer som det bör." [95] —
Hun begges Hoved afskjar. — —

76. *Atle* snart spurgte
Efter sine Drenge,
Hvorhen til Leeg de ginge
Da han dem ikke saa.

77. GUDR. "Jeg vil gaa did over [96]
Atle det at sige." — —
"*Grimhildes* Datter
For dig ej sligt vil skjule;

---

91) o: Haarde, Haardföre. 92) En Talemaade om Drab.

93) Her fölger jeg den stokh. Udgaves Læsemaade, jævnfört med Udg. Anm. 94) o: ved at lade dem voxe frem.

95) Denne Linie tillægger den latinske Oversætter Digteren med denne Mening: "Alt gik naturlig til" (som man kunde vente).

96) El. Jeg drister mig til at gjöre det Skridt at fortælle *Atle* det.

Naar alt du erfarer
Atle! mindst du glædes;
Du stor Ulykke vakte
Ved mine Brödres Drab!

78. Meget sjelden sov jeg
Siden de faldt;[97])
Haardt jeg dig trued,
Nu har jeg dig erindret.
En *Morgen*[98]) mig du fortalte,
Det mindes jeg nöje,
Nu er det *Aften*
Og du bör det spörge.

79. De Sönner har du mistet
Som mindst du skulde;
Vid, deres Hovedskaller
Haves til Drik-skaaler;[99])
Din Drik[100]) jeg dröjed
Med deres röde Blod. —
Jeg tog deres Hjerter

---

97) *G. Magnæus* anmærker meget rigtig at det sees heraf at en rum Tid var forlöben fra Brödrenes Död til denne Samtale, samt ligeledes rimeligvis fra Drengenes Mord.

98) Jfr. Str. 64.

99) Herom siger *Vols. S.* "Deres Hjerneskaller ere her som Bordbægere," og den *yngre Edda:* "Kort efter (Giukungernes Mord) dræbte *Gudrun* sine to Sönner, og lod Bordkar forfærdige med Guld og Sölv af deres Hovedskaller, og da holdtes Niflungernes Arveöl" o. s. v. Jfr. III, 253. At de gamle Skandinaver ellers urigtigen beskyldes for at have plejet at drikke af deres Fienders Hovedskaller, har jeg o. fl. bevist. See f. Ex. den kbh. Udg. II, 953, *Saga-Bibl.* II, 497 og *Rafns Vols. S.* S. 164.

100) Vin; *Vols. S.*

Paa Tenen[1]) dem stegte,
Dig siden dem bragte
Som de var af Kalve. —
Ene sligt du voldte! —
Intet du levned,
Brugte trolig Tænder,
Tygged ret med Lyst. —
80. Saa fandt du dine Sönner,
Faa sig det værre lave! —
Min Deel jeg selv har naaet
Og vil deraf ej prale!"[2])
81. ATLE. "Grum var du *Gudrun!*
Da saa gjöre du kunde
Med egne Börns Blod
At blande min Drik —
Den Slægt du ombragte
Som burde du mindst —
Og mig uophörlig
Ulykke tilföjer."
82. GUDR. "End er det min Villie
At ende dit Liv,
Neppe nok af Ondt
Ydes slig en Konning,
För havde du bedrevet
I denne Verden[3])
Daarlig Grumheds Værk
Blandt Folk uhörte. —

1) For Spid, Stegespid; bruges og i de danske Kjæmpeviser.
2) And. og leer dog ikke deraf.
3) El. Vaaning, Bolig.

Du har nu dem formeret
Som nys vi spurgte,
Stor Udaad udövet —
Dit Arv-Öl har du givet."

83. ATLE. "Paa Baal skal du brændes
Og stenet för vorde —
Da har du det opnaaet
Hvortil du immer stræber."

84. GUDR. "Slig Sorrig du dig selv
I Morgen fortælle —
Jeg ved en skjönnere Död
Til andet Lys vil drage." [4]) —

85. I samme Gaard [5]) de sade,
Vexled hadske Tanker,
Kasted Vredes-Ord —
Begge Glæden savned.

86. I Had en Niflung [6]) opvoxte,
Han paa Stordaad pönsed;
For *Gudrun* han det yttred
At fiendsk han var mod *Atle*.

87. *Högnes* Medfart randt
Hende i Tanke;
Held for ham hun sagde,

---

4) Om disse Udtryk og vore hedenske Forfædres Udödelighedstro, see den kh. Udg. II, 473. 954.

5) El. *a)* Bye; *b)* Hange.

6) Uden Tvivl et Stamme-Navn, skjönt *Vols. S.* gjör det til et Egennavn. *G. Magnæus* mener at dette var *Giuke*; see (foran S. 105) samt at han menes i *Atla-Qv.* Str. 12. Den yngre Edda kalder ham *Högnes* Sön, uden ellers at nævne ham. I *Vilkina S.* heder han *Aldrian*, i de danske Kjæmpeviser *Ranke*.

Hvis Hævn han fuldbyrded. —
Dödet blev da *Atle*
Inden stakket Tid;
Ham *Högnes* Sön saared
Og selve *Gudrun* med.

88. Talte da den Raske,
Hans Sövn forstyrret blev,
Snart Vunder han fölte, men Bindsel
Behöves, han sagde, dog ej —
"Siger det sandeste,
Hvo slog [7]) *Budles* Sön?
Haard Medfart har jeg prövet." —
Ej Haab til Liv han sagde.

89. GUDR. "*Grimhildes* Datter
For dig det ej vil skjule,
Vid jeg det volder
Dit Liv gaaer til Ende,
Og *Högnes* Sön har Deel
I dine Ulivs-Saar." [8])

90. ATLE. "Fræk gik du til
Afskyeligt [9]) Mord;
Ondt er at forraade
Ham, som dig vel troede,
(Saa) drog jeg [10]) fra mit Hjem
Til dig at beile, *Gudrun!*

---

7) ɔ: dræbte, eller og: saarede.

8) E. O. de Saar, som udmatte eller plage dig.

9) El. som stred mod Naturen.

10) Orig. tillægger *beidr* (ɔ: som Frier) maaske rettere *beiddr*, anmodet, ɔ: af *Grimhilde*, *Gudruns* Moder.

91. En [11]) Enke du var,
Man sagde storsindet; [12])
Vi det ingen Lögn
Være siden pröved.
Hid hjem du drog,
Hærskarer os fulgte;
Herlig da var
Vor hele Færd.

92. Al Hæder vederfores
Höjbaarne Gjæster [13]) —
Overflod af store
Öxne var til Föde —
Af Rigdomme Nok,
Som decltes blandt mange. [14])

93. Jeg Fæstensgave yded
Den Ædle; Smykkers Mængde
Tredive Trælle
Syv vakkre Terner [15]) —
Hæderligt var sligt,
Sölvet var dog mere.

94. Alt det du agted
Som intet det var,

---

11) Orig. tillægger *efterladte*, maaske fordi at Ordet *Eckia* i gamle Dage undertiden betegnede en Kone overhoved, ligesom det finske *Acka*, hvormed det sikkerlig er beslægtet.

12) El. berskesyg, egenraadig.

13) En ærefuld Pragt saaes overalt (ved Brylluppet); der vare mange höjbaarne Gjæster.

14) til Afsked (efter Oldtidens nordiske Skik). Man kan og oversætte: *Mange havde bragt dem til Veje.*

15) *Vols. S.* anderledes: *Tredive gode Riddere* (el. Ryttere) *tyve hæderlige Möer og mange andre Mænd.*

Mens de Lande laa urörte
Som levnet *Budle* havde;
Saa du undergrov[16]) —
Intet blid modtog[17]) —
Din Svigermoder[18]) tit
Forgrædt du sidde lod;
Af Tyendet[19]) jeg siden
Ej nogen saa fornöjet."

95. GUDR. "Nu lyver du *Atle!*
Skjönt lidet jeg det agter;
Sagtmodig var jeg sjelden,
Men svare Hug du uddeelte[20]) —
I Brödre sloges unge,
Hinanden bagtalte;
Hælvten af dit Hus
Til *Hel* nedstyrted;[21])
Alt ravede som
Til Held skulde tjene.

96. Tre Södskende vi vare,
Kjække vi tyktes,

---

16) o: min Lykke eller Velstand.

17) El. *Jeg modtog Intet* (som Medgift eller Arv efter dine Slægtninge). 18) El. Svigerinde.

19) *Hión* kan baade betyde *Ægtefolk* og *Tyende;* her menes formodentlig *Atles* Husfolk i det Hele (siden *Gudrun* blev gift med ham). 20) Forf. af *Vols. S.* har læst *jókstu* (for *hóstu)* o: Men du forögede siden meget (min Sindsuro).

21) *Attila* dræbte virkelig sin Broder *Bleda*. *Jornandes* siger og om ham (i 35te Kap.) at han sögte at forstærke sin Magt ved sine nærmeste Slægningers Mord, og voldte almindeligt Uheld ved sine Frænders Drab. Jfr. den kh. Udg. II, 955. Saaledes ogsaa *Vols. S.* "Her have ofte været store Uroligheder i din Gaard og ofte sloges Frænder og Venner" o. s. v.

Af Landet vi fore,
Fulgtes med *Sigurd.*[22])
Vi sværmed omkring,
Et Skib förte hver,
Paa Reiser Lykken sögte
Til öster paa vi kom.
97. En Konning först vi fældte,
Landet der indtoge;
Herser os til haande ginge,
Det vidnede om Frygt.
Fra Skoven[23]) vi frelste
Hvem Freden vi undte,
Til Velstand den ophöjed
Der intet för besad.[24])
98. Hunnisk Helt[25]) döde,
Snart daled min Lykke,
Stor Sorg den Unge plaged;
En Enkes Lod blev min.
Qvalfuldt var at leve
Og komme i *Atles* Hus —
En Helt var för min egen,
Haardt var det Tab!
99. Ej kom du fra et Möde
Saa vidt vi spörge kunde,

---

22) Om disse Begivenheder har man vist för havt mange Sagn og Sange som nu forlængst ere tabte.

23) o: Fredlöshed, Landflygtighed.

24) Efter Erobrerens sædvanlige Grundsætninger.

25) *Sigurd.* Saa kaldes han paa flere Steder som S. 62, 63, 66, 81. Efter *Vols. S.* vare hans Forfædre Konger i *Hunaland*, ligesom og hans Fader *Sigmund.*

At ret din Sag du søgte
Og Sejerherre blev;
Du vilde stedse vige,
Intet kjekt forsvare. [26]) —
Det tyst vi blive lade."

— — — — —

100. ATLE. "Usandt du *Gudrun!* siger,
Kun lidt derved forbedres
Din Lod eller min,
Vi alle meget tabte —
Nu af din Godhed
Gudrun du handle
Os til Hæder,
Naar ud jeg skal bæres." [27])

101. GUDR. "Et Skib [28]) vil jeg kjöbe,
En Kiste af Steen, [29])
Vel Lagener væxe
Til Svöb om dit Lig, [30])

---

26) Med Sandhed kunde sligt vist ikke siges om *Attila*, men Digteren lader en opbragt Qvinde tale, og her kunde desuden sigtes til hans bekjendte ulykkelige Tog til Gallien, som endtes med en uhæderlig Flugt.

27) ɔ: til det forestaaende Jordefærd.

28) El. Baad, hvori de gamle Nordboer bleve begravne, isteden for de senere Træ-Ligkister.

29) En Grav opfört af Steen eller Murværk. Den kaldes udtrykkelig en *Steenkiste* i *Vols. S.* See foran S. 52 (Anm. 53) samt den kbh. Udg. II, 955, hvor en saadan hunnisk Steenkiste (ved *Merseburg* i Saxen) med udgravede og overmalede Figurer beskrives. Orig. *steinda* vilde efter nyere Talebrug betyde: *malet*.

30) Allerede *Herodot* fortæller at Skytherne indsvöbte de Dödes Lig i Vox (eller væxede Lagen). Om de gamle Assyrier og Perser fortælles og at de tildels have begravet deres Döde i Vox.

Hver Mangel afhjelpe
Som havde för vi elsktes." —
102. Afsjælet blev *Atle*,
Dybt sörged hans Slægt;
Ædelbaaren opfyldte
Alt hvad för hun loved [31] —
(Snart) vis *Gudrun*
Vilde sig omkomme;
Hendes Dage dvælte,
Hun döde en anden Gang. [32]
103. Salig den kaldes
Hvo slige Börn
Föder, som de,
Der avledes af *Giuke*.

---

31) *Jornandes* beskriver *Attilas* Ligbegjængelse (i 25de Kap.) Den blev holdt *hemmelig* og dette giver strax Mistanke om hans voldsomme Död, som skulde skjules for Almenheden. Desuden fortælle flere (især byzantinske) Historieskrivere, at *Attila* er bleven myrdet ved Nattetider i Sengen, af hans Kone eller Medhustru og af en Vaabendrager (her *Högnes* Sön) efter at han i Forvejen havde faaet sig en stærk Rus o. s. v. See min Anm. i den kbh. Udg. II, 954, og den magnæanske Commissions Fortale S. IX–X, XXIII–IV. Virkelig synes begge Sangene om *Atle* saavel som de tvende fölgende, at være, allerede i de hedenske Tider, komne til Skandinavien fra de i Udlandet boende Gother, som stode i saa mangefoldig Forbindelse med Hunnerne, ligesom siden med Slaverne eller Venderne, hvilke Nordboerne ogsaa tillagde det hunniske Navn. Mærkeligt er det ellers, at Slottets og Hoffolkenes Brand, som besynges i *Atla-Qvida*, slet ikke ommeldes her, og at Sangenes Fortællinger ogsaa her afvige meget fra hinanden, til end et Bevis for at de ikke kunne være forfattede af den samme Digter.

32) *Vols. S.* K. 141. "*Gudrun* vilde ej leve efter dette Værk, men hendes sidste Dag var endnu ikke kommet." Jfr. Samlerens Indledning til *Gudruns Opfordring*.

I hvert et Land
Skal leve tit foryngęt
Deres Eftermæle
Hvor Folk det Ören laane.[33])

GUDRUNES OPFORDRING

[el. Tilskyndelse; i Orig. *Gudrúnar-Hvata* el. *Hvöt*. See den kh. Udg. II, 519-34, 956-59. *Saga-Bibl.* II, 82-92. *Vol. S.* Kap. 48-50. Den *yngre Edda* (eller *Skálda*) Stockh. Udg. S. 142-45. Jfr. *Saxos* danske Histories 8de Bog og *Jornandes de rebus Geticis* 24de Kap. I sit anförte Skrift har *P. E. Müller* tilstrækkelig godtgjort at de nordiske Sagn ere grundede paa gamle Folkesange og aldeles uafhængige af *Jornandes*, hvis Fortællinger igjen ere byggede paa syd-gothiske Qvad og Traditioner. Jfr. min Anm. til den kh. Udg. II, 956].

Gudrun gik til Stranden efter at hun havde dræbt *Atle*; hun gik ud paa Söen og vilde ombringe sig selv; hun kunde ikke synke,[1])

33) Isteden for dette *Epiphonéma* udtrykker Forf. af *Vols. S.* sig saaledes: "Volsungerne og Giukungerne siger man har været de heltemodigste og vældigste Mænd, og saa berettes det i alle Oldtidens Qvad." (Rafns Overs. S. 141).

1) See *Atlamaal* Str. 102. *Vols. S.* Kap. 48. "*Gudrun* gik "til Söen, tog Stene i sit Skjöd og sprang ud i Vandet, i den "Hensigt at drukne sig. Da hævede store Bölger hende hen over "Havet, og hun bevægedes ved deres Kraft og kom omsider til "Kong *Jonakurs* Borg. Han var en mægtig Konge" o. s. v. Jfr.

men drev over Fjorden til Kong *Jonakurs* Land. Han tog hende til Ægte. Deres Sönner vare *Sörle*, *Erpur* og *Hamder*.[2]) Der opfödtes *Svanhilde*, *Sigurds* Datter.[3]) Hun blev gift med *Jormunrek den Mægtige*. Hos ham var *Bicke*. Han gav det Raad at *Randver*, Kongens Sön, skulde tage[4]) hende. Det sagde *Bicke* til Kongen. Kongen lod *Randver* hænge, men *Svanhilde* trædes (ihjel) af Heste.[5])

---

her foran S. 80. Den yngre Eddas Beretning (S. 142) er her aldeles overensstemmende med detto nærværende Sted af den ældre.

2) Hermed stemme *Vols. S.* og d. *y. Edda* l. c. Den sidste lægger til om dè tre Brödre: "De havde alle ravnsorte Haar ligesom *Gunnar* og *Högne* og andre *Niflunger*." Ordenen er i *Vols. S. Hamder*, *Sörle*, *Erp*; i d. *y. E. Sörle*, *Hamder*, *Erp*. *Erp* synes at have været *Jonakurs* men ikke *Gudruns* Sön, efter Digtet *Hamdersmaal* (Især 10de og 11te Str.)

3) Jfr. foran S. 77, 78, 80, 104. 4) o: bortföre eller ægte.

5) Det 49de Kap. i *Vols. S.* indeholder en meget udförligere Beretning om *Jormunreks* Frierie til *Svanhilde*, *Gudruns* Raad om Afslag, *Bickes* forföriske Taler paa Hjemreisen med *Randver*, samt om en Hög, hvoraf han plukkede Fjædrene da han blev fört til Galgen, og sendte sin Fader den som et Sindbillede, der dog blev for sildig forstaaet m. m. *Muller* slutter rigtig heraf, at *Vols. S.* Forf. har havt flere Qvad om denne Tildragelse at rette sig efter, end de vi nu have. Den *y. E.* Fortælling herom er ogsaa temmelig vidtlöftig, og formodentlig hentet fra samme eller lignende Kilder. Efter den havde *Randver* og *Svanhilde* virkelig fattet det Forsæt at fölge *Bickes* onde Raad, men i *Vols. S.* bliver det ved venlige Samtaler. Her siges og, at *Jormunrek* og hans Hoffolk nedtraadte *Svanhilde* under Hestefödder, da de rede hjem fra Jagten, men hun sad ude for at blege sit Haar (ligesom *Brynhilde* og *Gudrun* i Rhinen, efter samme Forf. Beretning, ved deres förste Ordstrid). Efter *Vols. S.* blev *Svanhilde* bunden i Borgporten, men da hun slog Öjnene op torde Hestene ikke trampe hende. Da *Bicke* saa det, raadte han at trække en Bælg over hendes Hoved, og saaledes lod hun sit Liv. *Saxo*

Da *Gudrun* spurgte det tiltalede hun sine Sönner: [6])

1. Den Ordstrid jeg
Grueligst spurgte,
Tung Tale fremsagt
Af stor Sorrig,
Da haardsindet
Med grumme Ord
Gudrun egged sine
Sönner til Kamp.

2. "Hvi sidder I,
Bortsovende Livet?
Hvi jer tungt ej falder
At tale muntre Ord?
Da *Jörmunrek*
Eders Söster,
Ung af Alder,
Nedtraadte med Heste
Hvide og sorte
Paa Hær-Vejen, [7])

---

siger at Hestene ikke vilde sætte deres Födder paa hendes Krop förend hun blev lagt paa Jorden med Ansigtet vendt mod den. Haus Fortælling ligner ellers de övrige i de fleste Poster, undtagen deri, at *Randver* (som han kalder *Broder)* endelig slap for at döe i Galgen. Den er uden Tvivl ligeledes grundet paa gamle Folkesange. Lignende Afvigelser finde vi endnu mellem visse af de danske, færöiske, svenske, skotske o. fl. Folks Kjæmpeviser, skjönt de ere bygte paa den samme Hoved-Grundvold.

6) Af det fölgende Digt er det 50de Kap. af *Vols. S.* et kortfattet Uddrag.

7) o: Kongevejen, Landevejen; Alamau. *Herwech*, i nyere Tydsk *Heerstrasze*.

Med graa gang-tamme
Gothers [8]) Ög.
3. Ej bleve I lige
Gunnar og Dem,
Eller saa kjække
Som *Högne* det var —
Hende I skulde
Hævne söge
Hvis mine Brödres
Mod I havde
Eller *Hunne*-Kongers
Haarde Sind."
4. Da sagde det *Hamder*
Heftig i Sind:
"Lidt vist du har
Högnes Daad berömmet,
Da de *Sigurd* af
Sövne vakte
Og dine blaahvide
Tepper farvedes
I din Mages Blod
Ud af Vunder strömmet. [9])
5. Brödres Hævn,
Hastig fuldbyrdet,
Blev dig grum og svar
Da Sönner du myrded; [10])

---

8) Den historiske *Ermerik* eller *Ermanrik* var virkelig Gothernes Konge. Jfr. Str. 16. Ellers kan Ordet *Gotnar* ogsaa betyde *Mænd* i Digtersproget.

9) See foran S. 67, 68.

10) See S. 179.

Nu med enigt Sind
Kunnet vi havde[11])
Paa *Jörmunrek* hævne
Vor unge Sösters Drab.

6. Bær da *Hunne*-Kongers
Kostbarheder frem;
Os har du egget
Til Sværd-Stævne." —

7. Leende *Gudrun*
Sprang til Forraadshuset,[12])
Af Kister optog[13])
Kongers Hjelme,[14])
Side Brynier,
Og Sönner bragte —
Bolde de Hestes
Bove nedtynged.

8. Da sagde det *Hamder*,
Heftig i Sind:
"Saa skal gjenkomme
Moder at hjemsöge
Spydsvingeren, fældet
I *Gothers* Land,
At Arve-öl du efter

---

11) ɔ: dersom de havde levet.

12) Her indskyder *Vols. S.* fölgende: "*Gudrun* fyldte store Bægere som hun gav dem at tömme." 13) E. O. valgte.

14) E. O. Hjelmprydelser. Den *y. Edda* siger óg: "Da de lavede sig til Reisen gav hun dem Brynier og Hjelme, saa stærke at de ikke kunde gjennemtrænges af Jernvaaben." (Jfr. *Hamdersmaal* 26de Str.) I *Vols. S.* heder det her blot: "Hun udvalgte dem gode Brynier og Hærklæder."

Os alle drikker —
Efter *Svanhilde*
Og Sönner dine." [15]) —
9. Grædende *Gudrun*
Giukes Datter
Gik nödig til Sæde
Og Samtale, [16])
For med Taarer
At fortælle
Mangfoldige Sagn
Om Frænders Vanskjæbne. [17])
10. "Tre Ilde jeg kjendte,
Tre Arner jeg kjendte;
Til trende Ægtemænds
Hus blev jeg fört;
Bedre end alle
Mig ene *Sigurd* var,
Og ham mine Brödre
Bragte Döden!
11. Ikke (de) svære

---

15) Jeg har för troet at Strophens Orden maatte være forrykket af Afskriverne, men falder fra den Mening ved at læse *Afzelius's* Oversættelse — hvorimod Textens *meirr* vel maatte læses *man (mun)* eller *kömz (kémst)* for *komaz*. Man havde den Overtro i det gamle Norden, som paa flere Steder, at de Afdöde indfandt sig ved deres Arve-öl. See f. E. den af *Thorkelin* udgivne *Eyrbyggia-Saga*, om en slig Begivenhed paa Gaarden *Frodaa*.

16) "til at sidde paa Tærno," oversætte mine Forgjængere. *Tá* er egentlig en Samtale mellem Tvende. See Gloss. til den kbh. Udg. II, 812-13.

17) Kunde og oversættes: *At fortælle sin Broder* (el. Frænde, — men om ham vide vi ellers intet) *sörgelige Sagn*.

Saar jeg hævne kunde, [18])
End mere de tyktes
Mig dog bedröve
Da de Ædlinge
Med *Atle* mig gifted. — —

12. Jeg raske Drenge kaldte
Til hemmelig Samtale;
Ej fik jeg mine Sorger
Fuldelig hævnet
För jeg de *Niflungers*
Hoveder afskjar. [19])

13. Til Stranden jeg gik,
Gram var jeg Norner,
Jeg vilde deres grumme
Forfölgelser standse;
Mig hæved höje Bölger
Men ej nedsænked,
Og Land jeg besteg
For leve jeg skulde! [20])

14. I Brudeseng jeg gik —
En bedre Skjæbne vented —
Tredje Gang med
En mægtig Konning.
Börn jeg födte
Arv at vogte —
Arv at vogte
For *Jonakurs* Sönner. [21])

---

18) Her maaske *vilde* (da hun elskede sine Brödre saa höjt). Jfr. *Atlam.* Str. 67-68.

19) See den 5te Str. med Anm.

20) See Indl. med Anm. 1.

21) Er Læsemaaden her

15. Men omkring *Svanhilde*
Sade Terner,
Af mine Börn hende
Mest jeg elskte —
Saa i min Sal
Svanhilde var
Som en Solstraale
Ynderig at skue. [22])

16. Med Guld og herligst Dragt [23])
Begaved jeg hende,
För hende jeg bortgifted
Til *Gothers* Land. [24]) —
Haardest af alle
Sorger mig det qvæler,
At de *Svanhildes*
Skinnende [25]) Haar
I Dynd lod nedtrampes
Af Gangeres Födder —
Dog bittrest er den Harm
At de min *Sigurd*

---

rigtig er Meningen, at hendes med *Jonakur* avlede Sönner vare kun bestemte til at vogte eller beskytte hans andre Sönners Arv, men ikke til selv at faa den i Besiddelse. Ellers maatte Ordet *for* udelades og Talen kun være om de tre Brödre.

22) Jfr. foran S. 78. *Vols. S.* har disse Ord (Kap. 48): "Saaledes overgik hun andre Qvinder i Skjönhed som Solen med sin Glands fordunkler Himlens övrige Stjerner." Den *y. Edda* "Hun var skjönnest af alle Qvinder."

23) I Orig. *Gudvef.* Altsaa Klæder eller Tepper (maaske begge Dele) af dette kostbare Töj. See foran S. 90, Anm. 2.

24) Jfr. Str. 2, Anm. 8.

25) E. O. hvide (lyse). Jfr. Anm. 5, om den Umage hun gjorde sig for at blege det.

Sejer berövet,
I Sengen myrded —
Og den grummest
Da i *Gunnars* Bryst
De glindsende
Slanger indtrængte —
Men den hvassest
Som Hjertet gjennembored,
Da de haardför Konning
Levende opskjare. [26])

17. Jeg mindes Uhelds Mængde,
Mængde af Sorger —
Vend *Sigurd!* hid
Din sorte Ganger;
Den hurtige Hest
Hid du rende lade [27]) —
Her ingen Sönnekone
Eller Datter sidder,
Som *Gudrun* med Gaver [28])
Glæde kunde.

18. Kom *Sigurd!* ihu
Hvad vi talte
Da sammen vi begge
Sade paa Lejet,
At du, Höjmodige!
Hjemsöge mig skulde,

---

26) See foran S. 175.

27) Jfr. III, 305, 307, 310. *Helhesten* er endnu bekjendt blandt Almuen.

28) El. med Godt, gode Ting, Kostbarheder.

Fra Dödninges Land —
Dig jeg fra Verden! [29])

19. Opreiser I Jarle!
Egebaalet,
Lad det under Himlen [30])
Höjest vorde,
At harmfuldt Bryst
Brænde kan,
Ild om Hjertet
Sorger optöe." [31]) —

20. Alle Jarlers Sind
Lettere vorde!
Alle ædle [32]) Qvinders
Sorrig mindre —
För denne Klagers Række
Fremsiges til Ende! [33])

---

29) Disse mærkelige Ord udtrykkes saaledes i *Vols. Saga*: "Bedre var det at *Sigurd* kom mig i Möde, og jeg foer med ham. Her er nu ingen Sön (læst *Sonr* for *Snör*) eller Datter for at tröste mig. Mindes nu *Sigurd!* om det vi talte da vi stege i en Seng, at du vilde besöge mig fra *Hel* og hente mig."

30) Saaledes i den svenske (*himni*). Andre læse *hilmi* (Kongen, Fyrsten).

31) Heraf skulde man slutte, at *Gudrun* fölte sin Död nærme sig, og saaledes anordnede sin Ligbegjængelse ved Dödningbaalet. Jfr. S. 63.

32) Egtl. dannede (*Snótom*).

33) Den sidste Strophe fremsiger vel Digteren i sit eget Navn. Jfr. III, 144, 172.

HAMDER'S-MAAL
ELLER
SANG OM HAMDER.

[See den kbh. Udg. II, 487-518, 959-63, samt de övrige nysanförte Skrifter. Da nogle Afskrifter kalde dette (nu vistnok meget ufuldstændige) Digt *det gamle Hamdismaal*, saa er det rimeligt, hvad *Müller* mener, at man har havt flere Sange af det sidste Navn, som og ere blevne benyttede af *Volsunga-Sagas* Forfatter, men at denne ogsaa har brugt det nærværende, sées tydelig nok af de derfra i Sagaen indrykkede fire Vers-linier. Af *Brage* den Gamles Qvad om *Ragnar Lodbrog* (og hans Slægt) findes 5 hertil hörende Stropher i den yngre Edda l. c. S. 145].

1. Snart kom paa Tale
Ukjære Bedrifter
I Skumringens Tid,
Som Alfer bedröved [1])
Tidlig en Morgen,
For Menneskers Plagers
Samtlige Smerter
Med Sorg at optænde. [2])

2. Ej var det nu
Eller i Gaar,

1) o: Morgenskumringen, som driver Mörkets Alfer paa Flugten. 2) *Gudruns* smertelige Erindringer kunne siges at indeholde de fleste Arter af Menneskelivets Sorger.

Lang er den Tid
Der siden forlöb;
Faa Ting ere ældre,
Og dobbelt för det var [3])
Da *Gudrun* af
Giuke avlet
Egged unge Sönner
Svanhilde at hævne.

3. "Eders Söster blev
Svanhilde kaldet,
Hende *Jörmunrek*
Med Heste nedtraadte
Hvide og sorte
Paa Hærvejen,
Med graa, gangtamme
Gothers Ög. [4])

4. Jer siden Sorger trykke, [5])
I Konningbaarne!
Af min Æts Poder [6])
Endnu I leve. —
Enlig er jeg vorden
Som Aspen paa Bakke,
Frænder berövet
Som Fyrren Grene,
Skilt ved al Glæde

---

3) Disse Udtryk maa sigte til andre nyere Begivenheder, som den samme Skjald havde senest besjunget, förend han forfattede eller reciterte det nærværende Digt.

4) See *Gudruns* Opford. 2den Str., som, tillige med flere andre, allerede i gamle Tider er bleven indflettet i denne Sang.

5) El. Siden omgives I af Trængsler. 6) o: Grene.

Som Skoven ved Löv,
Da den Qvist-tærende [7])
Kom en lummer Dag." — —

5. Da sagde *Hamder*
Heftig i Sind: [8])
"Kun lidet har du *Gudrun!*
Högnes Daad berömt,
Da de *Sigurd* af
Sövne vakte;
Paa Lejet du sad
Og Morderne loe,
Men dine Tepper,
De blaahvide,
Som Kunstnere [9]) væved,
Flöd i Mandens Blod.
Da *Sigurd* döde
Du sad over Liget,
Ej Glæder du ændsed —
Gunnar sligt dig voldte.

6. Du *Atle* tyktes plage
Med *Erpurs* Mord

---

7) Her menes formodenlig Solen, der fortörrer Qvistene og tærer de visnede Blade, eller maaske en Hagl- eller Tordenbyge i Sommervarmen? 8) Den hidsige *Hamder* overöser sin Moder med Bebrejdelser, med Hensyn til hendes Klage over at have mistet sine Slægtninge, ɔ: dels ved hendes Brödres og dels ved hendes egen Grusomhed, som Skyld i slige Tab.

9) Her er Egennavnet *Völand* blevet til en Hæderstitel for udmærkede Kunstnere (efter vor Oldtids Begreber). Det heder ogsaa i *Vilk. S.* 24de Kap. at *Velent* eller *Völund* er bleven saa berömt i den hele nordlige Deel af Verden, at de bedste Kunstnere, hver i sin Art, hædres med hans Navn.

Og med *Eitils*
Undergang,
Dig selv blev det værre —
Saa skulde enhver
Svinge hvas-egget
Sværd til Andres Fald,
At ej mod sig
Selv han strider."
7. Andet sagde *Sörie*,
Forstandigt var hans Sind:
"Ej vil jeg med
Moder trættes —
Enhver af eder
Ord [10]) synes mangle —
Hvorom beder du *Gudrun!*
Da Graad din Tale hindrer." — —
8. "Begræd kun dine Brödre
Og blide Sönner *Gudrun!*
Nærmeste Frænder
Lokkede til Kampen; [11])
Os begge du begræde
Som til Död bestemte
Her paa Heste sidde
At söge den langt borte!" —
9. Fra Gaarden de foere
Og fnyste af Harme —
Unge fremsvæved

10) ɔ: sömmelige Ord, el. Eders Samtale er uvedbörlig.

11) Her menes vel Giukungerne, lokkede til den sidste Strid ved *Atles* forræderiske Indbydelse.

Over vaade[12]) Fjelde
Paa hunniske Heste
Mordet at hævne.
10. Og den Gang
Erpur[13]) sagde
(Den Vakkre leged
Paa Gangerens Ryg):
"Ondt er at vise
Vej den Fejge"[14]) —
Haard nok de sagde
Træl-Ungen[15]) være.
11. Paa Vej de fundet havde
Den Rænkefulde[16]) —
"Hvor vil den brune Knold[17])
Os Bistand yde?"

---

12) Et hos vore ældste Digtere hyppigt Tillægsord om Fjeldene, dels fordi de trække Regn og vaade Dunster til sig, dels fordi de som oftest give Floder og Elve deres Udspring.

13) Om ham siger *Vols. S.* (Kap. 51): "Da de vare komne paa Vejen traf de deres Broder *Erp.*" Det samme kan man her slutte af 11te Str. Den yngre Edda synes derimod at antage at alle Brödrene fulgtes ad hjemme fra.

14) I disse Ord ligger sikkerlig en Bebreidelse (hvorom mere i den kh. Udg. II, 495), men her synes adskilligt at være bortkommet og Sammenhængen derfor utydelig.

15) Orig. *Hornungr* er efter Graagaasen en Frigivens Sön med hans forrige Ejerinde, men bruges ellers om Börn som tilsidesættes af Forældrene for de övrige Södskende. See Anm. 2 til *Gudr. Opford.*

16) El. listige, snedige.

17) Orig. *Jarpskamr* er bleven ordret oversat i Latin *fuscobrevis*; Brödrene synes at bebreide *Erp* hans brune eller sorte Haar (hvilke den yngre Edda ellers tillægger alle Niflunger, samt *Brage* den Gamle især *Hamder* og *Sörle*) der tillige vare korte eller afskaarne, ligesom ellers paa Trælle. See den kbh. Udg. II, 497-98, 960.

12. *Erpur* da svarte,
Af anden Moder födt,
Den Kloge sagde
At saa han vilde
Frænder Hjelp bringe
Som en Fod den anden
Eller Kroppens ene
Haand den anden. [18])

13. Af Skeden de flux
Klingen uddroge,
Svange Sværdets Eg
Til Jættindens [19]) Glæde;
Om en tredie Deel
De svække egen Kraft,
Saa ung Slægtning lode
Segne til Jorden. [20])

14. Kaaberne de rysted,
Sig til Strid beredte; [21])

---

18) *Vols. S.* "Ligesom Hænder og Födder hjelpe hverandre:" Den *y. Edda:* "ligesom Haanden kommer Foden til Hjelp." I begge disse prosaiske Paraphraser fortælles hvorledes een eller begge af de efterlevende Brödre snublede, men reddede sig fra Fald med at stötte sig ved Hænderne, da de indsaa Sandheden af *Erps* Ord. Dette, med mere, er for længst bortkommet af nærværende Digt.

19) Dödsgudinden *Hels*, eller overhoved Jættindernes, Troldqvindernes (hvis Gangere, Ulvene, mættedes af Rov).

20) De forstode *Erps* Svar saaledes som om han ikke vilde hjelpe dem. Den yngre Edda siger at de vare blevne saa ustyrlig vrede af deres Moders heftige Ord, da hun eggede dem til Toget, at de dræbte *Erp*, hendes Yndlings-Sön, for ret at gjöre hende imod. Da kunde man vel sige at de fortiente deres endelige Skjæbne.

21) E. O. fæstede eller istandsatte deres Sværd eller Landser.

Höjbaarne iförtes
Herlig Klædning.[22]

15. Frem Vejene laa,
De fandt Ulykkens Stier[23]
Og Sösters Sön[24]
Saaret i Galge —
Vindkolde Mordtræer[25]
Vesten for Borgen,[26]
Den hængte hæslig dirred[27] —
De her ej bie lysted. —

16. Höjt Hallen gjenlöd
Af Drikkendes Glæde;
Ikke de mærked
Hestenes Trampen[28]
Förend de hörte
Hornblæserens Tuden.[29]

---

22) Det tit ommeldte *Gudvef*; Nordboernes Purpur.

23) ledende til Retterstedet.

24) ɔ: *Randver*, deres Sösters Stedsön. See d. kh. Udg. II, 501.

25) E. O. *Varg-Træer*. *Varg* betyder en *Ulv* og en *Fredlös* eller *Misdader*. See d. kh. Udg. II, 501, 828. De gamle Romere kaldte Galgen *det ulyksalige Træ (arbor infelix)*. Jfr. Anm. 26.

26) Middelalderens tydske Love kaldte Galgen (vistnok af dens da sædvanlige Beliggenhed) *det nordlige Træ*. Jfr. Anm. 25.

27) Grunden for denne Oversættelsesmaade har jeg fremsat i Glossariet l. c. S. 817, 819.

28) *Vols. S.* taler intet om Drikkegildet, men siger blot at Brödrene gik ind til Kong *Jörmunrek* og gjorde strax Anfald paa ham, *Skalda* (eller den y. E.) beretter, at de overfaldt ham sovende om Natten, og det samme sees tydelig af *Brage* den Gamles der anförte Digt. *Saxo* siger at *Jarmerik* udholdt en Beleiring, förend Brödrene bröde med deres Hær ind i Slottet.

29) E. O. Förend den modfulde Mand (Forposten eller den paa Udkik staaende Skildvagt) tudede i Hornet (for at advare om fiendtligt Overfald).

17. Hen de ginge
Jörmunrek at sige
At seet man havde
Hjelmdækkede Kjæmper —
"Taler nu om Raad,
Vældige hid komme;
I for de stærke Mænd
En Mö (ihjel) lod træde."

18. Da lo *Jormunrek*,
Sit Skjæg med Haanden strög;
Brynie ej begjærte,
Kun med Vinen stred —
Rysted brune Lokker
Saa til hvide Skjold,
Sig i Hænder svæve
Lod den gyldne Skaal. [30]

19. "Salig jeg mig priste,
Hvis see jeg kunde
Her i min Hall
Hamder og *Sörle*;
Jeg skulde dem binde
Med Buestrænge,
Giukes gode Börn [31]
Paa Galgen opfæste." —

20. Da sagde *Hrodurglade*, [32]

---

30) Den hele Strophe udtrykker *Jormunreks* Foragt for et saa uforsigtigt Anfald, og hans trygge Lid til sin store Overmagt.

31) for Afkom (Dattersönner).

32) Synes at være et Egennavn, og da at betegne *Jörmunreks* Moder; men det kan og betragtes som et Tillægsord, der vel betyder: *hoverende* (over Sejer) og kunde da maaske antyde Niflungernes Moders *(Gudruns)* uformodentlige Nærværelse, for at

Stod paa höjen Tillie: [33])
"Fyrste!" — til Manden [34])
Sagde hun — "De tvende
Mænd ene formaa
Mod tusende [35]) Gother,
Thi sligt de vove,
At hine dem ej kunne
Binde eller slaa
I Borgen den höje." [36]) —

21. Strid stod i Salen,
Sönder Bægre sprunge;
I Blod af *Gothers* Bryst
Laa de faldne Mænd.

22. Da sagde *Hamder*
Heftig i Sind:
"Du *Jörmunrek*
Önskede vort Komme;
See nu dine Födder,
See nu dine Hænder
Jörmunrek! kastes
I hedeste Ild." [37]) — — —

styrke dem ved overnaturlig Trolddomskunst. En saadan Fortælling har ogsaa *Saxo* fulgt, da han siger at en Troldqvinde, som heed *Gudrun*, hjalp Brödrene ved Koglerie, saa at *Jarmeriks* Folk bleve slagne med Blindhed og dræbte hinanden indbyrdes.

33) Forhöjning eller Arne (see Glossar. l. c. S. 669–70, samt Anm. 961) — maaske for ret at kunne öve Trylleriet.

34) El. Sönnen, Slægtningen. 35) E. O. ti Hundrede.

36) Jfr. Anm. 32, i Slutningen. *G. Magnæus* vil at den talende Qvinde er Kongens Moder, og giver den hele Strophe den Mening (ved en anden Construktion og en spörgende Retning) om vel to Mænd formaa at binde eller slaa 1000 Mænd? o. s. v.

37) *Vel. S.* "*Hamder* afhug begge *Jörmunreks* Hænder og *Sörle* begge hans Födder." *Skalda:* "De hug Hænder og Födder af ham."

23. Med hule Röst som Björnens
Brummen ligned,
Da brynieklædte Kjempe [38])
Kjendt blandt Fyrster [39]) svarte:
"Kaster Stene paa
Jonakurs Sönner,
Af Landser, Egge, Staal
Da ej de saares kunne." [40])

Saxo: "*Jarmerik* havde mistet baade Hænder og Födder, laa saaledes lemlæstet og væltede sig meliem de döde Kroppe." Dermed stemme *Brage* den Gamles Udtryk temmelig nöje. Efter *Jornandes* blev *Ermanarik* meget svækket ved de svære Saar som Brödrene havde tilföjet ham. En forunderlig Overensstemmelse blandt saa mange forskjellige Vidner!

38) Orig. *Baldur*, som i Poesie baade kan betegne en anden Gud, og en Helt eller Fyrste overhoved. I Island bruges endnu Talemaaden: *Mann-Baldur*, o: en *Baldur* blandt Menneskene, om en ypperlig Mand.

39) El. Guder; eller vel kjendende Guderne o. s. v. *(regin-kunngr)* eller nedstammende fra, beslægtet med Guder eller Fyrster *(regin-kungr)*.

40) I det foregaaende har *Vol. S.* Forfatter troet at *Odin* var meent. Han siger nemlig: "Mange Mænd faldt for deres Hænder, men Jern beed ej paa dem; da kom en Mand til, der kun havde et öje og var noget til Alders. Ej ere I vise Mænd, sagde han, at I ej knnne tilföje disse Mænd Bane. Kongen svarede: Giv os Raad dertil, om du kan. Han sagde: I skulle slaa dem ihjel med Stene, og saa blov gjort." — — *Brage* den Gamle beretter og, i de Brudstykker som vi have af Qvadet om *Raguar*, at Brödrene tilsidst bleve stenede ihjel, uden at tale om, hvo der gav det Raad. I *Skalda* heder det: at da Brödrene ej kunde overmandes ved Vaaben, fordi de Harnisker og Hjelme som *Gudrun* havde givet dem ej kunde beskadiges af Jern, gav *Jormunrek* det Raad at kaste Stene paa dem. *Saxo* siger udtrykkelig, at *Odin*, der altid havde faderlig elsket de Danske (som Forf. gjör til *Jarmeriks* Undersaatter) havde nndervist dem om at kaste store Stene paa Brödrene, da ingen Vaaben kunde bide paa dem, fordi de havde gjort sig haarde ved Tryllesange. Her har man ellers Oprindelsen til forskjellige af Stenenes poetiske Benævnelser, endog i meget gamle Digte, f. Ex. *Jonakurs Sönners Harm* i *Ynglingatal* (fra det 9de Aarh.) i *Yngl. S.* 39te Kap. Jfr. *Saga-Bibl.* II, 377.

24. Det sagde da *Hamder*
Hefüg i Sind:
"Du gjorde Broder! ilde
Ved denne Bælg[41]) at aabne,[42])
Tit af den Bælg
Bittre Raad udføre."[43])
25. "Mod har du *Hamder!*
Blot du havde Forstand!
Den Mand fattes meget
Som mangler Fornuft. —
26. Af Hovedet nu var
Hvis *Erpur* levet havde,
Han vor kamp-raske Broder
Hvem paa Vejen vi fældte,[44])
Den modige Kriger!
Os Diserne[45]) egged
At dræbe vi skulde
Fred-hellige Mand!
27. Ej burde os hændes
Ulvenes Færd
Indbyrdes at slaaes
Som Nornernes Hunde,[46])
Der glubske i Örkner
Opfostrede vare.

41) Sandsynligvis Munden. Jfr. III, 136 (Var. 26) den danske Talemaade: *Skvalderpose*, og Ordsproget: *Man kan ej binde for Folkemunde.* 42) E. O. *lose.* See Anm. 41.

43) Uden Tvivl mangler her et betydeligt Stykke, som för har underrettet om Aarsagen til denne Irettesættelse af *Hamder* til *Sörle*. Det var maaske *Sörle* som begyndte först at kaste med Stene, mod *Gudruns* Raad, efter *Vols. S.* Fortælling.

44) Disse 4 Linier anföres i *Vols. S.* 51de Kap.

45) De onde el. vrede Norner. 46) Jfr. III, 278 (Anm. 10).

28. Vel have vi kjempet,
Staa paa Dynger Lig
Af sværdmattede Mænd
Som Örne paa Qviste;
Heltes Ære have vi naaet
Om i Dag eller Morgen[47] vi falde,[48])
En Aften Ingen lever
Efter Norners Dom."[49]) —

29. Der faldt *Sörle*
Ved Salens Gavl,
Men bag Huset
Hamder segned.[50]) —

---

47) I Orig. Enten vi döde (skulde dö) i Gaar eller i Dag.

48) Jfr. III, 121-22 (*Hayamaal* 76-77) 154.

49) Jfr. Anm. til den kh. Udg. II, 517-18, hvor *G. Magnæus* anförer det hertil passende Sted af *Æneiden* 9de Bog: *Stat sua cuiqve dies, breve & irreparabile tempus.*

50) Ogsaa efter *Vols. S.* endte de her deres Liv. I *Skalda* heder det: "Der faldt *Sörle* og *Hamder*; da var ogsaa *Giukes* hele Slægt og Afkom uddöd." *Gudrun* skulde altsaa, efter nogle Qvad eller Sagn, ikke have oplevet sine længstlevende Sönners Död. Muelig har hun forudseet den, og saaledes endelig er död af Sorg, tillige over hendes elskte *Erpurs* Mord. Jfr. *Gudruns Opfordr.* Str. 19, Anm. 31. Saaledes endes det store Sörgespil, hvis Optrin Oldtidens fleste Skjalde, efter *Skalda's* Vidnesbyrd, have besjunget paa forskjellige Maader. Ogsaa sögte man at give billedlige Forestillinger deraf; saa siger f. Ex. *Brage den Gamle* i det tit anförte Digt, om et Skjold som Kong *Ragnar Lodbrog* havde skjænket ham, og hvorpaa *Sörles* og *Hamders* sidste Bedrifter vare fremstilte:

De Heltes Fald jeg skuer
Paa Skjoldets favre Hvælving
Med andre Sagn i Mængde. —
Mig *Ragnar* det har givet.

(Jfr. *Saga-Bibl.* II, 384-96, samt mine *Bidrag t. nord. Archæologie* S. 86 o. f.)

HENVISENDE ORDBOG

OVER DE I DEN

ÆLDRE EDDA

FOREKOMMENDE

MYTHOLOGISKE NAVNE.

[De, som betegnes med en Stjerne ere hverken nævnte eller ommeldte i den ældre Eddas her oversatte Digte, men blot i Kommentaren].

A.

Aandrimner (Andhrimnir) GudernesKok el. Kjögemester I, 172, 237, 239.

Ae (Ái) en Alf I, 36, 58.

Agnar, Hrödungs Sön, opfostret af *Frigga* I, 165. Hans endelige Skjæbne 166, jfr. 189, 192.

Agnar, Geirröds Sön, viser sig velvillig mod *Odin*, der kaldte sig *Grimner*, og undervises af ham I, 167 o. f. Bliver Konge i *Gothland* 188, jfr. 191-92. Mythens Betydning I, 134.

Albrænderen. S. *Alsvidur.*

Alda-fadir (Alldafadir) a) Tidernes eller *b)* Folkenes Fader I, 101. See *Odin.*

Alf (Álfr, Álfur) et særegent men ellers almindeligt Navn for Alfe (hvoraf Dvergene ere enArt) I, 36. S. *Alfe* og jfr. Egenn. Register.

Alfader (Alfadir, Allfadir) et af *Odins* ypperste Navne, tillagdes ham som vor Verdens Skaber samt Guders og Menneskers Fader I, 76, tillige som Aarets og Tidens Fader, samt Gud for Lysets eller Solaarets förste Maaned 157, jfr. 272; tillagt ham i Almindelighed I, 185. II, 218, 230. III, 285. (I Henseende til Universet maatte Navnet dog snarere tilkomme den höjeste ufattelige Gud, som gav Verdensstoffet det förste Liv og Bevægelse. Jfr. I, 67, 69, 110-111). Selv den kristne *Arnor Jarlaskald* (först i det 11te Aarh.) tillod sig at kalde *Odin Alfader.* Ellers svarer det ganske i Betydningen til det gr. Παντωπατηρ, anvendt af *Orpheus* paa *Zevs* eller *Juppiter.*

Alfe, Alfer (Álfar, Enkt. *Alf)* aandelige Mellemvæsener mellem Guder og Mennesker; Naturens underordnede og som oftest usynlig virkende Elementar-Aander,*) inddel-

*) En skjön og treffende Beskrivelse over *Alferne* eller *Feefolket (Fairies)* findes i en gammel skotsk Folkevise: *the young Tamlane* (hvortil *Walter Scott* har skrevet en berömt og lærerig Indledning) i *Minstrelsy of the Scottish border* II, 197-98. De siges der at kunne forandre deres Skikkelser og Legemer, boe i Jord og Luft, i Nöddeskallen som i

te i to Hovedklasser, nemlig 1) *Lysalfe*, der atter vare *a)* empyræiske eller overhimmelske, hörende til Lysalfernes (samt maaske tillige Flammeverdenen *Muspels)* överste Regioner, og *b)* hörende til vor Himmel eller Verden. De vare af Asagudernes Natur og stode under deres, især Solguden *Freyrs* Overbefaling I, 197. II, 197. Jfr. 107, 119. 2) *Mörkalfe* eller *Sortalfe*, som især hörte til Underverdenen, samt vare Jætterne undergivne. Til disse regnes som oftest *Dvergene*, skjönt *Valas Spaad*, dog synes at kalde alle Jordens Alfe tilsammen med dette Navn, mueligen paa Grund af deres atomistiske og som oftest usynlige Væsen. En stor Deel af dem opregnes i det nævnte Digt I, 34-37, jfr. 57-59, 67. II, 119. See endvidere I, 49 o. fl. St. II, 28-29, 31. III, 162. Deres Dyrkelse II, 35. Som en Art af erotiske Genier II, 34. III, 40, 54. *Alferne* siges at *skjelne*, samt sættes for alle de bedre Elementaraander overhoved II, 218, 230. De til Alferne hörende qvindelige Væsener kaldtes *Diser*. See *Lysalfe, Mörkalfe, Alfmöer, Diser, Dverge, Vætter*.

I Oldtiden dyrkede man Alferne ved visse Fester og Offre som kaldtes *Álfa-blót*. Deres Navn og Overtroen om dem have forplantet sig blandt Almuen i de nordiske Lande paa mangfoldige Maader. I Danmark kaldes de *Elve, Ellefolk, Ellisser*; i Norge *Alfe, Alve*; i Sverrig *Ælf, Elf (Elfwor)*; i Engelland og Skotland *Elf (Elves)*; i Tydskland *Alp, Olp, Elb, Elf* o. s. v. Angelsaxerne kaldte dem *Ælf (Ylfe)* samt afdelte dem efter deres Boliger i Bjerge, Skove, Træer, Floder, Kilder o. s. v. Dvergene holdte de og for en Art af Alferne. Den svenske Almue inddeler dem endnu i *gode* og *onde*. De förste opholde sig i Luften, dandse paa Marken eller sidde paa Træernes Blade. De sidste ansees som et underjordisk Folk, der ofte foraarsager Sygdomme og andre Uheld. Overhoved sporer man endnu Alfernes gamle Virkekreds i den skandinaviske Mythologie, da *Havmand, Havfrue, Marmæle, Strömkarl, Fosse-Grim* og *Nökke* boe i Have, Söer og Elve; *Djurrer, Huldrer, Skovfruer, Ellepiger* o. fl. i Skove og Marker; *Dverge, Pu-*

Hallen, slumre i Rosenknoppen, boltre sig i Strömmen, flagre i Vindene og fremglide paa Solstraalen.

ker,*) *Ellefolk*, *Underjordiske*, *Vætter*, *Toftevætter* eller *Tomtegubber*, *Nisser* i Bjerge, Höje og underjordiske Huler. Af Hedningernes Offringer til Alferne finder der endnu overalt Levninger blandt meget overtroiske Almuesfolk. Ogsaa ansees de endnu paa mange Steder som gode Væsener; det sees best af deres Biuavne i forskjellige Lande, som i Island *Liúflingar* (Yndlinge; kjære, blide Folk); i Norge og tildels i Danmark *gode Vætter*, *gode Drenge*; i Tydskland *gute Kinder*, *Huldchen*, *das stille Volk*; paa Man og Irland *good People*; Skotlands Lavlande *good Neighbours* (gode Naboer); *good fellows* (gode Fyre) samt *seely people*, *seely Wights* (salige Folk eller Vætter); Höjlandene *Fredens Folk* o. s. v.

Alfheim (*Álfheimr*) Lysalfernes eller Lysets Aanders Bolig eller Opholdssted. *Freyrs* Gudeborg eller Himmeltegnet Stenbukken I, 148, 169, 196, jfr. 152 o. f. **). S. *Alfe*, *Lysalfe*, *Sortalfe*.

Alfmöer eller Nympher, maaske erotiske (9 i Tallet) hos *Menglade*, tilbedte af deres Dyrkere III, 55, 63. S. *Alfe*, *Diser*.

Algrön, en mythisk Öe II, 143, 157. Angelsaxen *Cædmon* kalder Jorden *Algrön* (*AElgrene*) og her kunde maaske den selvsamme Benævnelse betegne den paa en allegorisk Maade.

Alsvid (*Alsvidr*, *Alsvinnr*) den ene af Solens Heste I, 80, 263-64. IV, 47. Jfr. II, 219, 231.

Alsvid (*Alsvidr*) el. *Asvid* (*Ásvidr*) Jætternes ældste Runemester III, 139, 166.

Alsvid. S. *Surtur*.

---

*) I Sverrig og Island (en Art af Dverge); deraf *Shakespeares Puck*, som uden al Tvivl, ligesom hans fleste övrige Aande-Væsener, tilhörer den engelske Overtro i hans Dage, men ikke hans egen Opdigtelse.

**) Ellers satte man et andet *Alfheim* (Sortalfernes Hollger) under Jorden, hvortil Almuens senere Forestillinger i Island, Skotland, Danmark, Norge o. fl. Lande, mest have hæftet sig. Det kan og kaldes *Alfríki* (Alfernes Rige) hvoraf vel det skotske *Elrick* ligesom *Elfland* er det isl. *Alfland*. Jfr. *Heldenbuchs* Dvergkonge *Elberich*. I *Thorsdrapa* nævnes Sortalfernes Verden *Alfheim*, da Talen er om en Jætte, deres Frænde. Et Landskab ved Norges og Sverrigs Grændse (mellem Gothelven og Romelven) har og baaret Navnet *Alfheim*, ligesom og dets Indbyggere deraf kaldtes *Alfer*. Det er uvist om Dæmoner eller Mennesker menes ved Alfer III, 249-50, hvor *Volund* kaldes deres Anfører eller Staldbroder.

Alsvid. S. Egenn. Reg.

Altyv (Alþiófr) en Sortalf, betegnende Natten eller Mörket I, 35, 58.

Alvalde (Allvaldi ellers kaldet *Ölvaldi)* Jætten *Thiasses* Fader I, 44.

Alvis (Alvis) en Dverg eller Sortalf om hvem Digtet *Alvismaal* handler II, 3 o. f.

Alvitur, en halvmenneskelig Valkyrie. S. Eg. Reg.

Amsvartner (Amsvartnir). en mythisk Sö med en Holm (kaldet *Lyngve)* hvorpaa Fenris-Ulven er fængslet I, 248. II, 297, 314). (Den beskrives udförlig i haandskrevne Exemplarer af *Skalda*; man kan lettelig slutte sig til, at ved den menes de sorte og störknende Lavaströmme). S. *Fenrer.*

Anar, en Alf I, 35.

Andvare (ɔ: *Andvari,* Luftning, Kuling) *Oins* Sön, en Alf eller Dverg, som opholdt sig undertiden i Vandfaldet *Andvarefos* i Skikkelse af en Gjedde, men fangedes af *Loke,* og tvanges til at afhænde ham alt sit Guld til den sidste Ring, som siden stiftede alle Ulykker saavel i Modtageren *Hreidmars,* som siden i Volsungers, Budlungers og Giukungers Slægt IV, 19 o. f.

Angeia (Ángeya) en af *Heimdalls* ni Mödre III, 19, 31-32.

Angurbode (Ángurbodi, ɔ: den, som bebuder Sorg eller Uheld, efter Nogle *Augurbodi, Ögurbodi,* af samme Betydning) I, 57, jfr. 120. II, 230. Med denne Jættinde avlede *Loke* tre Uhyrer, nemlig *a) Fenris-Ulven* I, 248. III, 20. *b) Midgaardsormen* II, 68, 80, og *c)* Dödsgudinden *Hel* II, 218, 230.

Arvakur (Árvakur) den anden af Solens Heste I, 80, 263-64. IV, 47.

As, Asa, Asa-gud (Áss) II, 105, 224; i Flertallet:.

Aser (AEsir,, maaske undertiden *Ásar)* Stjernehimmelens eller AEtherens og overhoved vor Verdens ypperste Guder*) I, 67, 33, 169, 194. II, 29, 40, 118-19, 197, 306. Tre af dem *(Börs* Sönner, hvoraf *Odin* var den överste) skabe Verden eller opföre Verdensbygningen I, 32, 55; anlægge Gudernes Templer

---

*) Tydelige Beviser for en saadan Tro om Guderne hos Germanerne indeholde Ansivarernes Taler i *Tacit. Ann.* XIII, 54, 56. Perserne kaldte Himmelen *Asman* (Zend. *Asmenem)* o. s. v. Overhoved vil vel *Lucretz's* Udsagn gjelde om de fleste Folkeslag:

In coelo Deum sedes & templa locarunt.

Jfr. dette Værks I, 33, 169. III, 69 o. fl. St.

eller Slotte paa *Ida*-Sletten, samt fremstilles som de förste Værkmestere eller Kunstnere; anordne Dagens og Aarets Tider; lege med Stjernehimmelens Guldtavl I, 33, 56. Deres kosmogoniskeKrig med *Vanerne* I, 94, 114-15. II, 295, 313. De skabe Dvergene eller Alferne som höre til vor Verden I, 34-37, 57-59, samt de förste Mennesker I, 37, 59. Straffe *Guldveiges* Drab, begaaet af Menneskene I, 40, 60. Raadslaa over *Freyas* Bortförelse I, 40-41, 61. Raadslaa for at gjenfinde *Thors* Hammer II, 110. Raadslaa over et Gjæstebud som *Ægir* skulde give dem, og den store Bryggerkjedel som han manglede dertil II, 60 o. f. Betages af tunge Anelser II, 218, 230. Söge at udforske det Tilkommende ved Spaadomskunster II, 60, 75, 218-19, 230-31. Raadslaa atter om *Baldurs* Drömmes Betydning II, 251. Komme sammen til et Gilde II, 60 — i *Vingolf*, tilligemed Asynierne II, 225; ligeledes hos *Ægir* II, 272 o. f. 283 o. f. De drikke ellers, eller bivaane Gilder, i Einheriernes Selskab I, 95, 115-16. Udelukke Morderen *Loke* af deres Samfund II, 284, 287 o. f. De holde Dom ved *Ygdrasill* I, 177, 254. Asers og Jætters Slægtskab og Fjendskab I, 112 (jfr. 106) II, 172. Asers *Sönner (Asa-synir)* oftest det samme som Aser I, 182, 268. II, 186, 285. Synes at betyde Asafolket el dets Hövdinger II, 19, jfr. 31. Asers *Venner*, eller Fölgesvende *(Aslidar)* II, 191, 204. Asernes *Land* er Himlen I, 169, 194. Jfr. II, 29-30. (S. *Asgaard, Valhall)*; deres *Bro* er Regnbuen I, 177, 254. (S. *Bif-röst)*; deres *Vej* Melkeveien *(Bil-röst)* I, 217-18; deres *Heste* opregnes I, 177, 254. Aserne siges at have været elleve efter *Baldurs* Död III, 17; paakaldes af Menneskene IV, 43. (S. Bönner, Offringer); forsamles til et Stævne för den sidste Kamp begynder I, 49, 67. De undergaa tilligemed vor Verden I, 47-51, 67-68. (Jfr. *Oscopner, Vigrid)*; men forsamles atter, efter Verdens Foryngelse, paa Ida-Sletten, samt tiltræde deres forrige Forretninger og Ejendele I, 52, 68-69, 130. (Gudinderne kaldes *Asynier)*.

Af Asernes Dyrkelse har man i de nyere Tider villet finde forskjellige Levninger i det norske Almue-Sprog, f. Ex. Udraabet *As*, Ordet *As-Vær* o. s. v. Om Aserne som menneskelige Hierarker

og de efter dem opkaldte Folk see Indledn. XLVI. II, 314-15. Jfr. III, 25-26. Meget rigtig har *Nyerup* anmærket herved at *Strabo*, at Geterne, visinok et med Gotherne beslægtet Folk, gave deres Kongers Raadgivere Titel af *Guder*: *Fyrsterne* kaldtes *Guder* af mange asiatiske o. fl. Folk, ligesom det endnu skeer, og i vore ældste Skjaldedigte have Guder og Fyrster de samme Benævnelser. (Det menneskelige Asa-Folks Forhold til Guderne vil nærmere udvikles i min *Edda-Lære*). Jfr. *Asgaard*, *Börs* Sönner, *Odin* o. fl.

Aser og *Alfer* nævnes sammen som beslægtede Væsener I, 49, 67, 169, 194. II, 107, 119, 182-83, 197, 270, 283, 307, 288. III. 143, 144. IV, 32, 48.

As-Odin, *Asa-Thor*. See *Odin*, *Thor*.

Asgaard (*Ásgardr*, *Ásgardur*, i Fl. *Ása-gardar*) Gudernes Land, ɔ: Stjernehimmelen, AEther, Jordens Himmel I, 156, 169, 194, 270-71. II, 6, 77, 106, 118, 123. III, 68, 70. I yngre Skrifter forekommer det og som et Gudebjerg eller et jordisk Land, liggende midt i Verden, hvor Guderne först aabenbarede sig for Menneskene, eller Fyrster herskede, som udgave sig for incarnerede Guder og udbredte derfra den asiatiske Gudsdyrkelse til vore nordiske Lande. *Asgaard* kaldes og *Godheim* (Gudernes Verden) og *Asaheim* (*Asa*-Folkets Boliger); *Asgaards* Navn i de nyere Kjempeviser II, 95-97. See foran under *Aser*.

Ask, *Askur* (*Askr*, *Askur*) den förste Mand, hans Skabelse I, 37, 59, 119. Jfr. III, 164.*) (De græske Myther omhandle paa flere Maader Menneskets Skabelse af AEsketræet, uden at nogen Rimelighed kan antages for deres Indvirkning paa de nordiske i Middelalderen).

Asmund (*Ásmundr*) en Jætte eller Kjæmpe, hos hvem *Odin* var som Gjæst under Navn af *Jaulk* I, 185.

Asynier (*Ásyniur*) ɔ: Asinder, Asa-gudinder; deeltage i Asernes Gilder og Raadsforsamlinger II, 226

*) Semnonernes Sagn (hos *Tacitus*) om en hellig Skov eller Lund "hvorfra Folket var oprandet" synes virkelig at vidne om en saadan Tro hos de gamle Tydske (*Germania* Cap. 39). Saxernes förste Anförer *Askanes* er vel Eddaernes *Askur*, ligesom deres Folkesagn ogsaa ville, at han er fremvoxet af en Skov ved en Kilde i Harzbjergene, ligesaavel som det hele Folk. S. *Grimm* Volkssagen II, 62.

251, 283 o. f. Paakaldes af Menneskene I, 219. III, 11. IV, 43, 132. Videre see *Freya*, *Frigga* o s. v.

Atla, en af *Heimdalls* ni Mödre III, 19.

Atridi, et af *Odins* Navne I, 85. (Tillægges ogsaa *Freyr*).

Atvard (Atvardr) en Alf III, 54. (Efter nogle eller endog de fleste Afskrifter maa han bortfalde, og de övrige der opregnede blive da ni, naar *Loke* undtages. Dette er glemt at anmærkes i Varianterne, hvorfor Anmærkningen til *Fsv. M.* Str. 35 er bleven noget uforstaaelig).

Audumbla en mythisk Ko, som opfostrede *Ymer*, den chaotiske Jætte, samt gav *Bure* Tilværelse og Liv I, 106.

Audur, Nattens Sön I, 107, 108.

Aurboda, udtalt *Öjrboda (Aurbodi) Gymers* Hustru og *Gerdes* Moder I, 167. III, 17. (*Aur* betyder *Dynd* og sandsynligvis i det ældste Sprog tillige *tykke Dunster*. *Gymer* er uden Tvivl Oceanet, især det nordlige, hvis Mage *Dunstkredsen* eller *Nordpolens Taage* kan siges at være, men *Gerda* eller *Nordlyset* begges Foster el. Datter).

Aurboda. S. *Alfmöer*.

Aurgelmer. S. *Orgelmer*.

Aurgiafa. S. *Öirgiafa*.

Aurvangr. S. *Öirvang*.

Austre. S. *Östre*.

B.

Baldur (Balldr, Baldur) Odins anden Sön (næst efter *Thor*) Gud for Sommersolen, den skjönne, blide og lyse Aarstid overhoved, samt alt det gode i Naturen, dog især, som Maanedsgud for Himmeltegnet Tvillingerne eller Solbuset *Breidablik*, og saaledes dyrket ved Midsommers-Festen m. m. I, 16-18, 148, 171, 212-15. II, 200, 243, 266, 278, 312. Jfr. 153. Kaldes *Ullers* Frænde eller Vinterens Broder I, 196. II, 252, 260. Hans sörgelige Drömme II, 245, 251, 260. Hans Mord af *Höder* eller Mörket I, 20, 43, 62-63, 214. II, 243 o. f. 256 o. f. Hans Moder *Frigga*, alle Guderne og hele Naturen (paa *Thöck* eller *Loke* nær) begræde hans Död I, 43-44, 63, 214. *Odin* hvisker ham hemmelige Ord i Öret förend han lagdes paa Ligbaalet I, 99. 129-30. (Ellers blev han brændt i sit Skib *Hringhorne*, som stödtes ud paa Söen af Jættinden *Hyrrokin*; jfr. *Draupnir*). Hans Ligbegjængelse var en Hovedgjenstand for ældgamle bil-

ledlige Forestillinger II, 47. Hans Bolig og Modtagelse i *Helheim* II, 255-56, 262. *Hermod* söger (forgjæves) efter *Odins* Befaling, at hente ham tilbage I, 209. Han savnes af *Frigga* i *Ægers* Gjestebud II, 293. Nævnes som död af *Hyndla* III, 17, 30. Hans Betydning i ethisk-allegorisk Henseende II, 278. Efter hans Död vare Aserne kun elleve III, 17. Han oplives atter og gjenkommer til den nye Verden, hvor alt Ondt forsvinder, samt boer i *Odins* Vaaning I, 53, 69, 214-15. Hans Död er Forbilledet for Verdens Undergang o. s. v. I, 214-15. *Baldurs-braa* (eller Öjenhaar) en ham helliget Blomst (ligesom Urterne: *Baldblomme*, *Baldrian* o. fl. ogsaa menes at bære hans Navn) I, 213. Hærens eller Folkets *Baldur* kaldes en ypperlig Fyrste IV, 66. (Endnu kaldes en ypperlig Mand i det islandske *Mann-Baldur* eller en *Baldur* blandt Menneskene). *Baldur* dyrkedes ogsaa af Venderne, og ligeledes, som *Solen*, under Navnet *Beal*, *Bealan* af de celtiske o. fl. Folk, som tændte Midsommers-Baalene til hans AEre m. m. Den asiatiske Baals Dyrkelse synes tildels at ligge til Grund for en stor Deel af det europæiske Hedendom II, 243-44. Den yngre Eddas vidtlöftige Fortælling om *Baldurs* Död og Forsögene til at udfrie ham af Underverdenen kan læses i *Rasks* Udgave S. 64 o. f. *Nyerups* Oversættelse S. 76-83, hvormed hans *mythol. Wörterbuch*, der ogsaa har taget Hensyn til *Saxos* Beretninger, kan sammenlignes. Foruden *Evald* og *Oehlenschlaeger* har *de la Motte Fouqvé* ogsaa bearbeidet dette rige Stof dramatisk i hans *Baldur der gute, ein Heldenspiel in sechs Abentheuern* 1818. — *Baldursbrönd*, Navnet paa en Landsbye mellem *Kjöbenhavn* og *Roeskilde* (ommeldt af *Saxo*) vedligeholder endnu Erindringen om denne Gud og den mythiske Tidsalder i Danmark; ligeledes *Balderslohe* i det Slesvigske m. fl.

Baleyg (*Báleygr*) et af *Odins* Navne I, 184.

Barre (*Barri*, *Bari*) en Alf III, 54.

Barre (*Barri*) en Lund (eller *Barey*, en Öe) hvor *Freyr* og *Gerde* komme sammen til et Kjærligheds Stævne II, 168, 173, 194, 205-6.

Baugregin. S. *Kredsguden*.

Baugvör. S. *Böjgvör*.

Bavör, en Alf I, 35.

Bedöveren. S. *Dain*.

Bele, Beli (Beli) en Jætte, ombragt af *Freyr* I, 50, 67. II, 169, 176, 186, 198-199.

Belsta eller *Bestla*, en Jættinde, *Börs* Hustru og *Odins* Moder I, 106. III, 138, 165.

Bergelmer, en kosmogonisk Jætte (fra hvem alle de nyere Jætter og Riser siges at nedstamme) I, 91, 93, 106, 109.

Berg-riser, en Art af Jætter.

Bestla. S. *Belsta*.

Beygver (Beyggvir) Freyrs Tjener eller Opvarter II, 283. Hans Ordstrid med *Loke* 298-99. Betydning m. m. 307, 314. Jfr. *Beyla*.

Beyla, Freyrs Terne II, 283. Ordstrid med *Loke* 302. Betydning m.m. 307, 317. Jfr. *Beygver*.

Bjergriser (Berg-risar) en Art af Jætter (tildels lignende den græsk-romerske Mythologies Satyrer og Fauner) som mentes at opholde sig inde paa Jordkredsen, især ved dens yderste Kanter, samt i Örkener og paa vilde Fjelde. Undertiden forvexles de og med de udgaardske Jætter. Visse Ur-Iudvaanere i de nordiske Lande sagdes at nedstamme fra Riser og Halv-Riser. S. *Jætter*.

Bif-linde (Biflindi, Biflyndi) et af *Odins* Navne I, 185. Som Maanedsgud I, 158.

Bif-röst, Regnbuen eller Gudernes Bro, hvorover *Thor* dog ikke ager I, 177. Ypperst af alle Broer 183, 270. Bevogtes af *Heimdall* II, 221. Bestiges af ham i Morgenstunden II, 229, 239. Jfr. IV, 47. Den er sandsynligvis forskjellig fra:

Bil-röst, ɔ: Melkevejen (ellers kaldet Gudernes Vognvej eller Kjörevej) som brister under *Muspells* Sönner, da de drage ovenfra til den sidste Kamp, saa at deres Heste maa svömme gjennem (Luftens) store Floder. IV, 33, hvor *Bilröst* efter Membranen og de fleste andre Haandskrifter vel maa restitueres for *Bifröst*. (*Bil* regnes af den yngre *Edda* blandt Asynierne, og hörer uden al Tvivl, ligesom Maanen, især til den natlige Himmel. Om *Melkevejen* kaldtes hendes Vej, kunne vi nu ikke sige med Vished. Andre Forklaringer over Navnet, og nærmere Beviser for denne Sætning, skulle nöjere udvikles i min *Edda-Lære*).

Bild (Bildr, Bildur) en Alf I, 36.

Bileyg (Bileygr) et af *Odins* Navne IV, 184.

Billing (Billingr) en Alf I, 36. Jfr. III, 157.

Bilskirner (Bilskirnir) Thors Slot med 540Hvæl-

vinger, betyder Athmosphæren eller Skyluften I, 174, 250. II, 50.

Biugvör (Biúgvör) en allegorisk Furie III, 217, 228.

Bivör, en Alf I, 35.

Biört, ɔ: Klar, Skinnende. S. *Alfmöer*.

Blid
Blidur} ɔ: Blid, Blidhed. S. *Alfmöer*.

Brage (Bragi) Digtekunstens og Veltalenhedens Gud, *Idunnas* Ægtemand, kaldes den ypperste blandt Skjalde I, 183, 270. Fremtræder som Gudernes Taler II, 287. *BragesTaler (Braga rædir)* en Deel af den yngre Edda, siges at være grundede paa hans Fortællinger til *Ægir*, da han besöger Asaguderne II, 270-71. Runer paa *Brage's* Tunge IV, 47. Han elsker stærke Drikke II, 90, 310. Han udsendes af *Odin*, tilligemed *Heimdall* og *Loke*, for at udfritte den i Jætteverdenen fortryllede *Idunna* II, 212, 222. Bliver der hos hende 224, 237. Var i *Ægers* Gjæstebud II, 253. Hans Ordstrid med *Loke* (som bebreider ham Feighed og Pralerie) 287-89, 309. *Brage*-Bægeret, helliget ham, uddrikkes Jule-Aften ved höjtidelige Löfters Aflæggelse III, 269-70. Hans Betydning og Egenskaber II, 308. Jfr. *Idunna*. [Rimeligvis har hans Erindring vedligeholdt sig i Sverrig og Norge ved Troen paa forskjellige musikalske Aander, skjönt hans rette Navn der har tabt sig; derimod findes det maaske i den engelske Folketro, som *Brag* eller *Barguest*. See *W. Scotts Minstrelsy* 5 Ed. Indl. CVI].

Brages-Lund, et Stedsnavn III, 296.

Breidablik, *Baldurs* Gudeborg, eller Himmeltegnet Tvillingerne I, 148, 171, 212 o. f. Jfr. 153.

Brimer (Brimir) den Flammende, Skinnende (af *Brimi* Ild) et mythisk Jættesloti *Ocolne* I, 45. (Andre ville gjöre *Br.* til Jættens eget Navn).

Brimer (den Flammende) *Odins* Sværd I, 183. IV, 47.

Brising, Brisingamen (Brisingr o. s. v.) *Freyas* Halssmykke I, 219. II, 109, 121. *Heimdalls* og *Lokes* Kamp derom, billedlig forrestilt 47. Brister (eller springer fra Halsen) ved *Freyas* Vrede II, 109, 121. En oprindelig mythisk, men af Munke fordærvet Beretning om dette Stykkes Tilblivelse er indflikket i den store Saga om Kong *Oluf Tryggveson*, trykt i den Skalholtske Udgave, samt bagved den fuldstændige *Snorra-Edda* S. 355. Mærkeligt er det at *Brising (Brisingr)* er et ed-

disk Navn for Ilden, og tillægges endnu Midsommers-Baalet eller St. Hans Ilden i det nordl. Norge.

Brune (Bruni eller *Brúni)* en Alf I, 36. Fra ham synes Skotternes, Shetlændernes og Orcadensernes Hus-Alf *Brownie* at nedstamme. S. *Jamiesons Scot. Dictionary* og *W. Scotts Minstrelsy of the Scottish border* Vol. I. Introd. S. CI. (Ed. 5).

Brynhilde, en halvmenneskelig Valkyrie under Navn af *Sigurdrifa*. S. Egenn. Reg. Jfr. *Hilde*.

Bumbur, en Alf I, 35. *(Bumba* betyder ellers en Tromme).

Bur, Bör (Börr, Borr, Burr) et kosmogonisk Væsen, Sön af *Bure*, Fader til *Odin, Hæner* eller *Vile, Ve* eller *Loder*, de tre skabende Guder I, 32, 106, 265. III, 17.

Bure, en Alf I, 36, er vistnok forskjellig fra:

Bure, Fader til *Bur (Bör)* I, 106. *Mone* troer at man ved ham har tænkt sig den uorganiske Verdens drivende og skabende Kraft, samt at Saltet af den Aarsag var saa helligt for de gamle Germaner. *(Gesch. des nord. Heidenth.* I, S. 317-18). Jfr. *Grimms deutsche Volkssagen* II, 1-2.

Byleist, Bileist (Býleistr, Bileistr) den ene af *Asa-Lokes* tvende Brödre I, 49, 66. II, 278-79. Jfr. III, 157.

Böjgvör (Baugvör, ɔ: Ringomgivende) den ældste af *Njords* Döttre III, 218, 229. I nogle Exemplarer kaldes hun *Baugveig*; i et eneste, som de svenske Udgaver her fölge *Rádveig (Raad-veig)* ɔ: Raadende eller herskende Kraft m. m. Jfr. *Kreppvör*.

Bölthorn (Bölþorn) eller *Bölthor (Bölþór)* en Jætte, *Belstas* Fader, III, 138, 165.

Bölverk (Bölverkr) et af *Odins* Navne I, 183. II, 226, svarer i en anden Betydning til det græske ὀδὺν (Smerte). Jfr. III, 130, 159.

D.

Dag, Dagen (Dagr, Dagur) som mythisk Person I, 86, 102, 90, 107-8. Nattens Sön (ligesom hos *Hesiod)* I, 107. En skjön digterisk Beskrivelse over dens Frembrud II, 228, 239. Dagen og dens Sönner (eller Slægtninge) ɔ: Lysalferne, paakaldes IV, 43. Jfr. IV, 175. Gamle norske Sagn lade *Dag, Dellings* Sön, gifte sig med *Sol, Mundilfares* Datter, og avle en Datter, kaldet *Svanhilde*

Guldfjæder, som giftedes med *Alf* (en Sön af Kong *Raum*, *Nors* Sön) opdraget hos *Berg-Finn*, en Jættesön (af finsk Oprindelse) og derfor kaldet *Finn-Alf*. Deres Sön blev *Svan hin röde* (see videre III, 12). Disse mærkelige Beretninger synes at vise, at Sagnene om *Dag*, *Sol* o. s. v. under disse Navne ere af finsk Oprindelse, samt ere tillige et tydeligt Bevis for den Maade, hvorpaa Præsters eller Digteres Indfald med Tiden forvandledes til historiske Sætninger, ved den bogstavelige Fortolkning. S Udskriften af Flatöbogen bag ved *Rasks Snorra-Edda* S. 362.

Dagstiderne og deres Guddomme I, 152-54.

Dain (*Dáinn* af *Dá* Dannelse, Afmagt, dyb Stilhed) en Alf eller Dverg I, 35, samt en af Nattens og Sövnens ypperste Aander. Han frembringer Sövnen ved sit magiske Scepters Vink II, 223-24, 235. Skal forklare *Baldurs* Drömme II, 219, 231. Er Dvergenes ypperste Runemester III, 139, 146. Forfærdiger *Freyas* gyldenbörstede Galt, kaldet *Hildesvine* III, 10, 25.

Dain, en af *Ygdrasils* fire Hjorte I, 178. Jfr. 256, 259-60.

Delling (Dellingr) Dagens Fader I, 90, 107-8. II, 228, 239. III, 143, 171.

Delling, en Alf eller Genius af uvis Betydning III, 54.

Diser (Dísir, Enkelt. *Dis*, *Dise)* et almindeligt Navn for alle qvindelige mythiske Væsener overhoved; dog bruges det især om Menneskers Fölgeaander I, 274, f. Ex. de beskyttende IV, 163; forræderiske eller forfölgende IV, 28. 63. Kristelige Diser (eller Helgeninder) nævnes III, 206, 222. Jfr. 216. I Hedendommen holdtes de saakaldte *Disa-blot* eller *Dise-Offre* til deres Ære; deraf fik *Distinget* sit Navn, som endnu vedvarer i Sverrig, og er tillige en Levning af den ældgamle Fest. S. *Asynier*, *Alf*, *Alfmöer*, *Norner*.

Dolgthraser (Dolgþrasir) en Alf I, 36; er maaske en Personification af vedholdende Storm eller kold og skadelig Blæst.

Dorre (Dorri) en Alf eller Genius af uvis Betydning III, 54. Bruges ellers nu om en Buk eller Vædder.

Draupner (Draupnir, ɔ: Dryppende, Regnfrembringer o. s. v.) en Alf I, 36, 58.

Draupner (Drupnir) Odins Ring, givet *Baldur* og brændt med ham — tilbydes *Gerde* af *Skirner* II, 187, 200-201.

dum i England *Dverg* (siden *Dwarf)* Skotland *Duergh*. For Troen paa Dvergene i Danmark, i de nyere Tider, indeholdes mangfoldige Beviser i *Thieles* danske Folkesagn. Jfr. *Alfe*, *Sortalfe*, *Dain*, *Dvalin*, *Durin* o. fl.

Dödninge, *Gjenfærd*, flygte for Solen og Dagen II, 228. Deres Aabenbarelser for deLevende III,307 o. f. Gravhöjene kaldes Vaaninger for Gjenfærd III, 311. (Originalen har *Draug*, norsk *Drau*, skotsk *Droigh*, *Dreich* — dog snarere om Dverge — angelsax. *Dreah)*. De indfinde sig ved Arveöllet eller Begravelses-gildet IV, 194. Jfr. Sag-Registeret under: *Nekromantie*.

Dödningevejen. S. *Gjallarbro*, *Underverden*.

Dödninges Kyst. See *Nastrond*.

Dödninges Volde el. *Gitter*. See *Nágrind*, *Helgrind*.

E.

Egeskjold (Eikinskialdi) *a)* En som bærer et Egeskjold, el. *b)* beskytter Ege og Træer overhoved, el. *c)* huses eller skjules af Ege eller Træer. Navn for to Alfe eller Dverge i forskjellige Flokke I, 36.

Eikin. S. *Himmelfloder*.

Eikthyrner (Eikþyrnir) en Hjort, som staaer paa *Valhalls* Tag eller Himmelhvælvingens Spidse og fra hvis Horn Vand nedrypper i Afgrunden, hvorfra saaledes alle Floder have deres Udspring I, 175, 252 o. f. II, 116.

Einherier (Einheriar, Enkelt. *Einheri)* de afdöde og til *Valhall* optagne Helte. Deres Beskjæftigelser I, 95, 115-16, jf. III, 306. Deres Föde I, 172, 237-40; Drik 95, 116, 174, 243, 250, jfr. III, 309. Den bringes dem af Valkyrier I, 180, 243, 262. De slaaes indbyrdes for en Valkyries Skyld III, 285. De siges at ynde eller beskytte jordiske Fyrster eller Helte I, 186, 274. 432,000 Einherier gaa paa engang ud af *Valhalls* Porte til den sidste Kamp I, 174, 249-50. En enkelt Gang tillægges denne Benævnelse ogsaa Guderne (dog som forringende) II, 303, jfr. III, 121 (Var. 58) 154.*)

*) Navnet *Einheri* synes at være bleven vedligeholdt blandt den tydske Almue i Folkesagnet (1570) om den tappre og vidunderlig stærke Rise *Einheer*. *Grimms Deutsche Sagen* I, 25.

Eir. S. *Alfmöer.* Ellers var *Eir* eller *Eyr* Lægekunstens Gudinde hos vore Forfædre (ligesom deres Læger som oftest vare af Qvindekjönnet). Gjerningsordet *eyra, eira* betyder *a)* at være fornöjet, *b)* at skaane, ynde; og *eyrd, eird, Fred, Rolighed* synes saaledes at være beslægtet med det græske εἰρήνη.

Elder (Eldir) Ægers Opvarter ved Gjæstebude II, 284. Hans Samtale med *Loke* 284-86. Betydning 307-308. (*Elder* nævnes i *Heidreks Gaadelösning,* hvor Bölgerne kaldes hans Brude eller Veninder).

Eldhrimner. S. *Ildrimner.*

Elgia, en af *Heimdalls* ni Mödre II, 19, 31 32.

Elivaga (kun i Flertallet *Elivagar)* Underverdenens Floder, som forenes med det Jorden omgivende, samt til *Udgaard* og Jætteverdenen henhörende ubefarlige Ocean, som ogsaa undertiden faaer dette samme Navn I, 64, 92, 110-12. II, 39-40, 62, 76, 223. 235.

Embla, den förste Qvinde; hendes Skabelse I, 37, 59. Jfr. 119. Det er uvist om hendes Navn (ligesom den förste Mands) betegner en vis Træart. *Skule Thorlacius* troede at det staaer i Forbindelse med det hebr. אם *(Em)* Moder (ellers *Eme, Emma, Ella* i forskjellige Nord-Asiatiske Sprog).

F.

Fafner, en Halv-Rise, Dverg eller Sortalf, *Hreidmars* Sön, dræber sin Fader og bemægtiger sig hans Skatte IV, 23 Forvandler sig siden til en Slange eller Drage, og bevogter Skatten paa *Gnitaheide* 24 o. f. Hans Adfærd og Samtale med *Sigurd* 29 o. f. Hans Drab III, 17. IV, 29. Hans Hjerte steges og fortæres 37, 39, jfr. 95. Beskrivelsen over hans Jernhus og efterladte Skatte 41.

Falhofner, en af Gudernes Heste I, 177.

Farbaute, Asa-Lokes Fader II, 274.

Farmatyr, et af *Odins* Navne I, 185.

Feng (Fengr) et Navn som *Odin* giver sig selv IV, 26.

Fenrer (Fenrir) eller *Fenris-Ulv (Fenrisúlfr)* et af Afgrundens farligste Uhyrer, avlet af *Loke* (snarere oprindelig *Udgaards-* end *Asa-Loke)* II, 273-74, 278, 314. III, 20, 33. Betegner undertiden Afgrunden, som I, 46, 64, andre Gange især dens underjordiske Ild (lige-

som *Ulven* og *Ilden* have adskillige poetiske Benævnelser tilfælles) II, 314. Han afbider *Tyrs* ene Haand eller Arm II, 42, 283, 296, 313-14. Fængsles af Guderne, og smægter i Lænker til Verdens Undergang, hvorpaa han dog rolig venter II, 297, 314. I, 173, 248-49. Lösnes af sine Lænker I, 47, 65. Styrter frem for at ödelægge Verden 49, 66 Kjæmper modEinherierne I, 174, 249-50. Siges at opsluge Solen I, 96, 119. Overvinder eller opsluger *Odin* 50, 67, 98, 128-29. Ombringes af *Vidar* I, 50, 67. Den udförligeFortælling om *Fenris-Ulvens* Fængsling af Guderne kan eftersees i den yngre Edda, *Rasks* Udg. S. 33 o f. *Nyerups* Oversætt. S. 34, 41-44. At Nogle have i Oldtiden forestilt sig *Fenrer* som *Afgrundens Mörke*, der opsluger Himlen, kan man slutte sig til af Gaaden om *Mörket* el. *Taagen* i *Heidreks Gaadelösning*, hvor det heder:

Hvo er vel det Uhyre,
Som over Jorden svæver,
Men Vand og Skove sluger;
Stormen han frygter,
Men Folk ikke,
Udfordrende Solen til Strid.

I Svaret siges Uvæirs-Mörket at opstaa fra *Gymers* (Isbavets) Leje eller Boliger, skjule Himlen,*) dræbe Solens Skin og kun flygte for *Forniots* Sön, ɔ: Stormen; i Gudekampen overvindes det kun af *Vidar*, den stærkeste Hvirvelvind. Jfr. *Ulve, Solulve.*

Fensale (Fensalir, ɔ: de dybt liggende Boliger) Verdens-Gudinden *Friggas* jordiske eller nær ved Jorden liggende Slot I, 44, 63.

Fialar, ɔ: den Foranderlige eller Mangefoldige, en Alf I, 36.

Fialar, en Dverg som engang dræbte *Qvaser*, lavede og besad *Digterdrikken*, og hvem *Odin* gjæstede paa et af sine eventyrlige Tog III, 107, 147. (Ordet er ellers en almindelig Benævnelse for Jætter i *Skalda*, og kan da mueligen her betegne *Suttung*, som ommeldes i det fölgende, ligesom ellers *Skrymner* 147, 160, hvor Originalens *Fialar* oversættes ved *Jætte*).

Fialar, en mythisk lysröd Hane I, 46, 65; maaske betegnende Nordlyset.

*) I den kjöbenh. Udgave er dette saaledes oversat: *suam prolem diligit* (elsker sit Afkom). *Hervarar-Saga*, da forklaret af en Mathematiker, som ellers ikke befattede sig med Sprog- eller Old-grandskning, trænger höjlig til en korrekt Udgave og Oversættelse.

File (Fili) en Alf (maaske den *fjælende, skjulende,* og betegner da en Taageaand) I, 35.

Fimafeng (Fimafengr) Ægers hurtige Opvarter; dræbes af den avindsyge *Loke* II, 284. Betydning 307.

Fimbulthul (Fimbulþul) en Himmelflod I, 175.

Fimbulthuler (Fimbulþulr) oversættes ved *den store Taler* III, 122, 139. Et Navn for *Odin* eller for hans Ypperstepræst. Jfr. 155, 160, 165.

Fimbul-tyr (Fimbultýr) oversat: den höje (eller store) Gud, et Navn for *Odin,* I, 52.

Fimbul-vinter (Fimbulvetr) den store Vinter, der varer i tre Aar, og som bebuder Verdens forestaaende Undergang; synes endog af Digteren at sættes isteden for denne I, 96, 117-18. III, 20-34. Jfr. I, 47, 65.*)

Finn (Finnr, Finnur, ɔ: Finder, Opdager) en Alf I, 36. Ordet, som ellers betyder en Finn, Finlapp eller Finlænder, blev siden til et skandinavisk Egennavn, Kjæmpevisernes *Find* o. s. v. Jfr. *Funden.*

Fiölner, et af *Odins* Navne I, 52, 184. Som en Maanedsgud I, 157. Paataget af ham selv IV, 26.

Fiölsviuu, Fiölsvid (r) ligeledes I, 184.

Fiölsvinn, Fiölsvid (r) Menglades Borgvogter III, 39, 41 o. f. 46 o. f.

Fiölvar, et mythisk, nu ellers ubekjendt Navn II, 143.

Fiorgyna (Fiörgyn) Jorden i dens ældste Tilstand, *Friggas* Moder, II, 133, 153, 163-64, 311.

Fiörgyn (Fiörgynr) forekommer ellers som *Friggas* Fader, ventelig da i samme eller lignende Betydning II, 292, 311. Anföres og saaledes i *Skalda.*

Fiörm, en af Himmelfloderne I, 175.

**Fiörsvartner,* Nattens anden Hest I, 103. Jfr. *Rimfaxe.*

Folkvang (Fólkvángr) Freyas Himmelborg, ellers Himmeltegnet *Löven* I, 148, 171, 219 o. f. Jfr. 153.

Forn-jot (Forniótur) ɔ: den gamle Jætte; hans Frænder eller Sönner Vindene II, 225. Han var ellers den samme som *Ymer* eller *Örgemler,* og sagdes at være Fader til *Loge* (eller *Loke*) *Æger* (eller *Hler*) og *Kare* (nemlig *Ild, Hav* og *Vind*) II, 278. Da denne Tro sand-

*) De gamle Perser o. fl. antoge ogsaa en rædsom og vedholdende Vinter for et af Kjendetegnene paa Verdens forestaaende Undergang.

synligen tilhörte Finnerne har Traditionen sat ham i deres Egne. See Udskriften af Flatöebogen bagved *Rasks Snorra-Edda* S. 358.

Forsete, Herre for Gudeborgen *Glitner* eller Himmeltegnet *Jomfruen* og Efteraars Jevndögn, Retfærdigheds og Dommeres Gud I, 148, 171, 228. Hans Skildring i det Hele 228-230.

Franangur (Frånångur) en mythisk Flod; en Fos eller Vandfald deri II, 305, 318.

Frar (Frår, ɔ: den Hurtige) en Alf I, 36.

Freke, den ene af *Odins* Ulve I, 173, 240-242. Jfr. *Gere, Sol-Ulve*. Blev siden et almindeligt Navn for Ulve.

Freya, som Herskerinde for Gudeboligen *Folkvang* (samt Palladset *Sefsrumner)* eller Himmeltegnet *Löven* *) I, 148, 171, 219 o. f. jfr. I, 153. Hendes Skildring i det Hele som Nattens Dronning, Gudinde for alskens Frugtbarhed, Kjærlighed, Sang o. s. v. 219-28; for Maanen, og hendes Forhold dertil I, 107, 115, 219-20. II, 89, 92, 306, 312. III, 3, 24-25, 35; for Planeten *Venus* og for Fredagen I, 138, 220; for Foraaret og detsBlomstren II, 93. Hun paakaldes af Barselkoner IV, 132; dyrkes og af Mænd III, 11. Har de Faldnes Hælvte mod *Odin* I, 171, 219, 221. Modtager afdöde ædle Qvinder, især Jomfruer I, 222. Trolddomskunster tillægges hende II, 294, 312. Er födt i *Vanaheim* og Datter af *Njord* I, 114-15, 219-20. II. 113, 124. Gift med *Oder* eller *Odur* I, 41, 61, 219. Moder til *Hnos* (eller *Hnossa)* og *Gerseme* 219. Hendes fire Diser eller Nympher 223-26. Hendes Hals-Smykke, s. *Brising*. Hendes Fjederham II, 106, 108, 117. Hendes gyldenbörstede Galt, s. *Hildesvine*. Hun loves Jætterne (tilligemed Sol og Maane efter den yngre *Edda)* I, 41; men Löftets Fuldbyrdelse hindres af *Thor* 42, 60-61, samt II, 90 o. f. Hendes Vrede ved *Lokes* Anmodning om at drage med ham til *Jotunheim* II, 109. Hun drager paa en Natterejse til *Valhall*, tilligemed Jættinden *Hyndla*, og förer en lang Samtale

*) Altsaa ogsaa for Juli Maaned, da *Sorterup*, af andre Grunde, troede at hendes Fest især helligholdtes. Skjön er hans Forklaring over *Freyas gyldne Taarer*, at de betyde den da for Sæd og Frugter saa dyrebare Regn (og Nattedug). Om den plejer man og at sige: *nu regner der Guld ned; den Regn er Guld værd* o. s. v.

306, samt den Jorden omgivende og befrugtende Luft II, 306. Hendes Venskab for *Vile* og *Ve* II, 292. Hun sidder med *Odin* i *Lidskjalf* og seer ud over den hele Verden I, 166, jfr. 133, 189-91. Fraraader *Odin* det farlige Tog til Jætten *Vafthrudners* Bolig I, 74, 83-84. Opfostrer og beskytter *Agnar*, men forfölger *Geirröd* I, 165 o. f. Er med *Odin* til et Gilde i *Vingolf* II, 227. Tager alle Væsener i Eed for at skaane *Baldur*, hendes Yndlings-Sön II, 245, 252, 260. Aner hans Död II, 252, 260, begræder den*) I, 43-44. 63, og savner ham i *Ægers* Gjestebud II, 293. Hendes Taler der II, 292-93. Hun kjender den skjulte Skjæbne II, 293, 310. Paakaldes af Barselkoner IV, 132. Skal begræde *Odins* Fald I, 50, 67. *Frigga* eller *Odins* Hustru sættes i et kristeligt Digt isteden for *den onde Verden* III, 217, 228. Efter hende kalder Almuen i visse Egne af Sverrig endnu et Stjernebillede (*Orions* Belte) *Friggas* Rok; dogkunde man her have sat hende isteden for *Freya*, ligesom det allerede, formedelst Navnenes Lighed, undertiden skete i den kristne Middelalder. *Friggas* Hof-möer og Sendebud, see *Fulla*, *Lyna*. (Om *Gna* see *Nyerups* og *Mönichens* mythol. Ordböger). Hendes Bolig, s. *Fensale*.

Frode-Fred. S. Sag-Regist.

Froste (Frostens Frembringer) en Alf I, 36.

Froste, et gammelt Maaneds-Navn I, 196.

Frost-Jætter, *Rim-thurser*, *(Hrim-Þursar)* nedstamme fra *Ymer* I, 110, jfr. II, 239. I, 44, 66. Boe under en Rod eller (den nordlige) Stamme af *Ygdrasill* I, 178, 255, 257. II, 228, 239. Forestaa Vinterens Rædsler, samt Mörkets og Kuldens Rige overhoved II, 132, 190, 202-203. Ere noget forskjellige fra de egentlige Jætter II, 191, 204. Jfr. *Jætter*, *Thurser*.

Fræg, *Frægur (Frægr*, Berömt; som höres eller spörges vidt omkring, og synes saaledes at forestaa Hörelsen, Talen el. Rygtet) en Alf I, 36.

Fulla, *Fylla (Full*, ɔ: Fylde, Overflod) *Friggas* Æskemö og fortrolige Sendebud I, 166. Hun

*) *Sorterup* troede at have udfundet at *Frigga* dyrkedes især ved en stor Fest i Junii Maaned. Hun ommeldes og udtrykkelig i *Valas Spaadom* (ligesom *Baldur* og *Heimdall*) som jeg troer især var bestemt for Midsommersfesten. S. *Baldur*.

bar ellers udslagne Haar og et Guldbaand om Hovedet, passede *Friggas* Pynteæske, Klæder og Skotöj. *Nanna* sendte hende (fra *Helheim*) en Finger-Ring. Hun nævnes blandt *Asynierne* i *Asgaard*, ved det Gilde hvor *Æger* var til Gjæst. Skjaldene lade hende fælde gyldne Taarer, ligesom *Freya*. Hun synes at være en nordisk *Phyllis* eller *Flora*, ligesom man ogsaa maaske troede at hun aabenbaredes i det skjönne og kjærkomne *Kornmod*, som vistnok maatte höre til *Friggas* Fölge. En Vise i *Landnama* sætter hende isteden for Jorden eller den blomstrende Mark (p. 416).

Funden (Fundinn, ɔ: den Fundne, Opdagede) en Alf I, 35. Jfr. *Finn.*

Fölge-Aander (Fylgiur, Enkelt. *Fylgia)* III, 270. IV, 161. S. *Hamingier, Diser, Norner, Valkyrier.* (Denne Overtro har endnu Sted blandt den norske og islandske Almue).

G.

Gagaraad. (S. *Gangraad)* I, 101.

Gand-Alf (Gand-álfr) en Alf eller Dverg. *Gaadr* betyder blandt andet en *Slange*. Muelig betegnedes da derved den Dæmon, der efter en ældgammel Overtro beherskede eller besjælede de som Alfe eller Husguder dyrkede eller höjt anseete Slanger eller Snoge. (I Norge endnu kaldet *Bu-Orm*, i Island *Snackr* o. s. v.) Om andre Betydninger af Ordet *Gandr* see II, 222, 234. Jfr. *Odin, Slanger.*

Gaaglere (Gángleri) et af *Odins* Navne I, 183 Betyder enten En, som *er trættet af Gang*, eller En, som *standser andres Gaag ved Træthed eller Mathed.*

Gangraad (Gángradr) det Navn som *Odin* gav sig hos *Vafthrudner* I, 75, 101. Kan betyde *en Vandrer*, men ogsaa En, som *raader for* (Andres) *Gaag* Jfr. *Virgils* bekjendte:

Deum namqve ire per omnes Terrasqve tractusqve maris cœlumqve profundum.

Garmur (Garmr) et mythisk Udyr og en Art af *Helvedeshund* I, 47 o. f. 65 (i Texten *Garmr* for Udyr, Hund). Kaldes den störste eller ypperste blandt Hunde I, 183, 271. Jfr. II, 245, 253-54, 261. [Saavel *Stormen* som *Ilden*, forsaavidt de ere voldsomme eller skadeli-

ge, kaldes ellers Huses, Skoves og Træers Hund *(elris garmr* o. s. v.) eller Ulv, ɔ: Fortærer m. m. i det poetiske Sprog]. Ordet kommer vel af *gér*, graadig. Jfr. *Gere, Maanegarm, Hel.*

Gastropner, en mythisk-allegorisk Gaard eller Hus III, 49 o. f. 60.

Gaut (Gautr) et af *Odins* Navne I, 187.

Gefion, Gefione (Géfiôn) en jomfruelig Gudinde, som mentes at modtage og huse afdöde Möer II, 310. Var tilstede i *Ægers* Gjestebud; hendes Ordstrid med *Loke* II, 290-91, jfr. 310. Hun kjender den skjulte Skjæbne 291, 310. Siges at have opplöjet Sjælland fra Mælar-Söen i Sverrig med otte Troldöxne II, 53. (S. videre derom *Thieles danske Folkesagn* I, 1, 161, og de der paaberaabte Værker). *)

Gefn, Gefna (Géfn, ɔ: Giverinde, den Gavmilde) et af *Freyas* fire Hovednavne I, 227, 233.

Geirröd (Geirrudr, Geirrödr, Geirraudr) Hrödungs Sön, en Konge i *Gothland*, hvem *Odin* havde opfostret og hvem han siden besögte under Navn af *Grimner* I, 134. 165-67 o f. Hans Död 186-88. Jfr. 189-91. 192.

**Geirröd (Saxo's Geruth)* en Jætte i *Udgaard* efter den yngre *Edda* I, 133.

Geir-Skögul (maaske her rettere *Geir-ölul)* en Valkyrie I, 42.

Geir-Vimul. S. Himmelfloder.

Geir-ölul, en Valkyrie I, 180.

Gerde, Gerda (Gérdur) Gymers Datter, *Freyrs* skjönne Elskede, af Jætteslægten, omhandles i Digtet *Skirners Reise* II, 77, 167 o. f. 171, 180 o. f. 195 o. f. Hendes Betydning som Nordlyset eller *den nordiske Aurora* 171-75, 197, 306, 310. Siges at have været gift med *Freyr* III, 17, 30.

Gere (Geri, ɔ: den Graadige) den ene af *Odins* Ulve I, 173, 240-42. Jfr. *Freke*, samt:

Gere, en Vagthund III, 50, 60. Jfr. *Gifur.*

**Gestur Blinde (Géstr blindi)* et Navn som *Odin* paatager sig aabenbaret som en vis menneskelig Person, efter *Hervarar-Saga* (ommeldes og af *Saxo* samt *Ericus Olai*) I, 130.

Gjallar-bro (Giallarbrú) en skinnende Bro for de Afdödes Skygger over Floden *Gjöll* eller *Gialla*,

*) Ved det sorte Havs Kyster havde man i Oldtiden det Sagn (blandt flere lignende) at en Gud havde opplöjet det Sund med Tyre, som deraf kaldtes *Bosporos. (Orphei Argonaut.* v. 1051 sq.)

paa den nordlige Vej til Underverdenen; betyder formodentlig Nordlyset ll, 233-34, 261. S. *Gjöll.* At de engelske Katholiker af Almuestand endnu antage en *Rædselsbro (Brigg o' Dread)* hvorpaa den Döde maa vandre, sees af *W. Scotts Minstrelsy* ll, 368, jfr. 364.

Gjallar-hornet (Gjallarhorn) Heimdals Basun l, 15, 41, 48, 66, 215, 217. Kaldes *Odins* skingrende Horn, bevogtet af *Heimdall* ll, 224, 237, 229, 239-40.

Gjallar-hornet, kaldes ogsaa *Mimers* Bæger l, 255.

Gjalp (Gjálp) en af *Heimdalls* ni Mödre lll, 19. Ellers en af Jætten *Geirröds* Döttre i *Udgaard* 32.

Gjenfærd. S. *Dödninge.*

Gimle (Gimli, Gimlir) den överste empyræiske Gudeborg og de Saliges evige Vaaning under *Surturs* Överherredömme l, 53, 69. Jfr. *Surtur, Lysalfer.*

Gin-Regin synes at betegne de höjeste Magter i Digtet *Alvismaal* ll, 5 o. f. 21, 23. De kaldes og *Up-Regin,* de överste Magter 5, 17, 29. Ellers skrive nogle *Ginn-Regin* 62, og lll, 122, 139. Paa de to sidste Steder synes Talen at være om Asa-Guderne, samt *Ginn-Regin* og *Gin-Regin* saaledes forskjellige. Rummet tillader os her ikke nogen vidtlöftig Undersögelse om disse (med Hensyn til de nyeste Fortolkninger) særdeles mærkværdige Ord. S. *Regin.*

Ginnar (den Lokkende, Skuffende) en Alf; maaske raadende for Taage, skuffende eller blændende Dunster m. m. l, 36.

Ginnunga-gab (Ginnunga-gap) det chaotiske Svælg l, 32, 105, 110, 255, 265. ll, 219, 231. Her opdyngedes efterhaanden de Master hvoraf Jorden og dens Athmosphære siden skabtes. *Ginnúngr* betegner *a)* en Hög, en af de höjest flyvende Fugle; *b)* en Fisk; altsaa tilsammentaget Luftens og Vandets Beboere, hvis Gab eller Svælg man har faldet paa at kalde det oprindelige Verdensrum, som ellers er bekjendt under Navn af Chaos; *c)* en Jætte. Endelig har man kaldt en Tosse, som let lader sig lokke, *Ginnúngr* af Gjern. Ordet *ginna,* lokke, forlede, hvilket Navn man og kunde give Jætterne, med Hensyn til deres Forhold til Aserne. Efter *Skalda* kan man kalde den Luft, som nu omgiver Jorden, *Ginnungagap,**) og nogle ha-

*) Denne Benævnelse retfærdiggjöres ved en anden i *Höstlöng,* nemlig: *Ginnúnga ve,* hvor det sidste Ord betyder

ve tillige villet betegne den nordvestlige Deel af Ishavet derved.

Gipul. S. Himmelfloder.

Gisl (Geisl, Geisli, ɔ: Straale) en af Gudernes Heste I, 177. 254.

Gjöll, Gjalla (Gjöll, Gjaull) den mest berömte af Underverdenens Floder, hvorover *Gjallar-broen* ligger; nævnes blandt de jordiske, som nedflyde til *Helheim* I, 176, 254. ellers: II, 231, 233-34. Den var endnu bekjendt og antaget i Kristendommen III, 210, 224. (Navnet betyder *a)* den Skinnende; *b)* den Brusende, Höjt-lydende).

Glad (Gladr, Gladur) en af Asagudernes Heste I, 177. 254.

**Glad,* Dagens anden Vogn-Hest I, 102 Jfr. *Skinfaxe.*

Gladsheim, Hropters eller *Odins* Gudeborg el. Himmeltegnet *Vædderen.* Gjennem den er Indgangen til *Valhall* (som udbreder sig derover) eller den överste Deel af Himmelhvælvingen, ligesom de Gamle ellers kaldte Foraarsjevndögn og dette Himmeltegn Solens eller Himmelens Porte I, 148, 170, 206 o. f. Jfr. 153.

Glanur, Glenur, Glorner, Solens Ægtemand I, 263, 264.

Glapsvid (Glapsvidr) et af *Odins* Navne I, 184.

Glemsels-Hejre. S. Sagregisteret.

Glitner, Forsetes Gudeborg eller Himmeltegnet *Jomfruen* I, 148, 171, 228. Jfr. 154.

Gloe (Glói, ɔ: den Gloende eller Glimrende) en Alf I, 36, 58; kan betegne Ilden, Straaler m. m.

Glær, en af Gudernes Heste I, 177. 254.

Gnipa- eller *Gnupa-Hulen (Gnipa-* eller *Gnúpa-hellir)* et mythisk Stedsnavn I, 47-48. *(Gnipa, Gnúpr* betyder ellers en Fjeldspidse, Tind eller höj Klint).

**Godheim (Godheimr)* Guderverdenen, identisk med *Asgaard* II, 5. III, 167.

Goe, Goa (Gói, Góa) en Dise eller finsk Gudinde, især for *Saga's* Maaned, maaske da en anden hende tilkommende Benævnelse; endnu et nordisk (svensk, norsk og islandsk) Maanedsnavn I, 148, 204.

Goin (Góinn)
Graaryg (Grábakr) } Slangenavne I, 179.

Grad (Grád). S. Himmelfloder.

Gram (Gramr). S. Sværd.

Grane (Grani, ɔ: den Skjæggede) et af *Odins* Navne (jevnfört med *Apollo Grannus*) II, 132.

Boliger, Egne, som stode i Lue ved *Thors* lynende Fart. (S. *Thorlacii* Udg. p. 5, 13-15).

S *Harbard*, *Sidskjæg*, *Sid-grane* m. fl.

Grane (Grani, Grâni) Helten *Sigurd Fafuersbanes* Hest, valgt fra Kong *Hjalpreks* (danske) Stutterie IV, 5, 19. Efter *Vols. S.* 22de Kap. nedstammede den fra *Sleipner*, *Odins* Hest, og blev paavist af ham selv i Skikkelse af en gammel langskjægget Mand. Hans Sorg over *Sigurds* Död IV, 85, 107-108 See endv. IV, 41, 48, 55-56. lll, 250, 286. I de senere danske Kjæmpeviser kaldes den *Graamand*, ligesom dens Löd ogsaa her siges at have været graa IV, 85.

Grav-vitnir (Grafvitnir) og *Grav-volder(Grafvölludr)* Slangenavne l, 179.

Greip, en af *Heimdalls* ni Mödre lll, 19. Ellers en af Jætten *Geirröds* Döttre i *Udgaard* 32.

Grim (Grimur)
Grimar (Grimar) } *Odins*
Grimner (Grimnir)
Navne l, 183-84. I en svensk Kjæmpevise fra Middelalderen paakaldes *Odin* saaledes:

"Hjelp nu *Odin Asa-Grim!*"
o. s. v. *)

Grimner (Grimnir) som kan betyde *a)* den Formummede, *b)* den Grumme, kaldte *Odin* sig især hos *Geirröd* l, 167, 185.

*Grimner (ɔ: den Grumme) *Vinterens* Frænde, et allegorisk Væsen l, 109.

Groa (Gróa) en Vala eller Troldqvinde, som opvækkes fra Döde af hendes Sön, for at give ham gode Raad lll, 273 o. f.

Groa, en Jættinde, som forgjæves söger at udtage Hvæssestenen af *Thors* Hoved lll, 172. S. den *y. Edda* l. c. S. 110-111. — *Möinichens* mythol. Ordbog S 175.

Guder, s. *Aser*, *Asynier*, *Regin*. Gudernes o. fl. Tungemaal ll, 6 o. f. — Afkom eller Folk, s. *Gother* (i Egenn Reg.)

Guldtand. S. *Gullintanne*.

Guldtop (Gulltoppr) Heimdalls Hest l, 177, 216, 254.

Guldveig (Gullveig, ɔ: Guldets Kraft eller Grund-Æmne, en qvindelig Personification af dette höjt hædrede Metal) **) ogsaa kaldet *Heide (Heidur*, ɔ: Guld, Rigdom) slaget og brændt af Menneskene, men oplives paa ny, hvilket Drab dog Guderne hævne. Hendes henrivende og fordærvelige Egenskaber l, 39-40, 60.

*) Den gjemmes i Haandskrift paa det kongl. Bibliothek i *Stockholm*. See *Svensk Lit. Tidn.* 1819, No. 43. Tildragelsen er sikkerlig den berömte Kong *Alfs* Död, hvorom ogsaa en færöisk Kjæmpevise handler, der kalder *Odin Euan*.

**) Det samme antog ogsaa allerede den sindrige *Gudmund Andresen*, ved hans förste Anmærkninger til *Valas Spaadom*,

Loke eller Ilden siges at have slugt eller fortæret hendes Hjerte III, 33.

Gullintanne (Gyldentand) *Heimdalls* Binavn I, 215-16 (sigter muelig tilRegnbuens Udseende).

Gullner, en Jætte III, 287.

Gungner (*Gúngnir*) *Odins* Landse; Runer paa den IV, 48

Gunlöd, Gunlade (*Gunnlöd*) Jætten *Suttungs*Datter, som skulde bevare Digtermjöden, men blev overrumplet af *Odin*, som kjælede for hende og bortförte den III, 107. Hun giver ham Drikken, beskytter ham mod Jætternes Forfölgelser og hjelper ham til at undkomme 129-30, 158-59.

Gunn (*Gunnur, Gudur*) en Valkyrie I, 42, 262.

Gunnthorin (*Gunnþorin*) og *Gunnþró* (*Gunthro*). S. Himmelfloder.

Gust (*Gustr*, ɔ: Vind, Luftning, norsk og engl. *Gust*) et almindeligt Navn for Dverge (eller Alfe) forekommer IV, 21. (Str. 5, V. 2, oversat: *Dvergen*). I Norge kaldes endnu visse Sygdomme blandt Mennesker og Kreature *Gust, Alf-Gust*, fordi Almuen mener at Sortalferne have foraarsaget dem ved deres Pust eller Aande. (Ligeledes tillægges den Vind, som kommer fra Smedeessen, Navnet *Alv*).

Gyldenbörste (*Gullinbursto*) *Freyrs* Galt, forestillende *Solen* I, 269. III, 24. Om den siger den yngre Edda (*Nyerups* Overs. S. 124, 126): "*Freyrs* Galt "med Guldbörster kunde "fare afsted baade i Luft "og Hav, Nat og Dag, "stærkere end nogen "Hest, og det maatte være saa mörkt og skummelt som det vilde, saa "blev der lyst nok af Börsterne." *Gyldenbörste, Freyas* Galt (forestillende *Maanen*) s. *Hildesvine*.

**Gylfe* (*Gylfi*) en mythisk Fyrste i *Sverrig*, som reiste til *Asgaard* for at undervises om den eddiske Gudelære Indl. XXXI, III, 68. (Det var ogsaa ham der overlod det Plöjeland, hvoraf Sjælland blev til, og i hvis Sted Mælarsöen opkom. S. *Gefion*).

Gyller (*Gyllir*, ɔ: Forgyldende, Gylden) en af Gudernes Heste I, 177, 254.

Gymer (*Gymir*) *Gerdes* Fader, Ishavets el. det nordlige Oceans Hersker II, 167 o. f. 171, 182, 197, 214. III, 17. Var en vældig Kjæmpe II, 188, 201. Egentlig den samme som *Æger* II, 282. Hans Rigdom paa Guld 187, 201. Jfr. *Æger*. Hans Hyrde og Hunde 184, 198.

Gymersgaarde (*Gymisgardar*) Havjætten *Gymers* nordlige Bolig ll, 171, 180, 182, 184, 185.
Göll, en Valkyrie l, 180.
Gömul. S. Himmelfloder.
Göndler, et af *Odins* Navne, l. 185
Göndul, en Valkyrie l, 42. Blev ellers, tilligemed *Skögul*, udsendt af *Odin* for at hente *Hakon* den gode til *Valhall*, efter *Eyvind Skaldaspillers* berömte Digt.
Göpul. S. Himmelfloder.

H.

Haler (*Halir*, Enkt. *Halr*) kaldes Dödningerne eller *Helheims* Beboere i Digtet *Alvismaal* ll, 5. *Hala* forekommer og som Navn for en Jættinde lll, 265 (i Texten Str. 17, Lin. 2). Ellers betyder *Haler* ligefrem Kjæmper, Mænd.
Hamingier (*Hamingiur*) en Art af Skytsgudinder ll, 253 (oversat *Lyksaligheds Norner*) 260.
Hallinskeidi, et af *Heimdalls* Tilnavne; forklares l, 215. Ogsaa *Sorterup* mener at det staaer i Forbindelse med denne Almuens Tale-Maade: Solen *haler* (isl. *hallar*) nu mod Nedgangen.
Hanar, en Alf l, 35.
Har (*Hár*, ɔ: den Höje) og *Havi*, *Hávi* (af samme Betydning) et af *Odins* Navne l, 39, 116, 184. ll, 169. *Hars*, *Haves*, ɔ: den Höjes Hall, er Himmelhvælvingen eller Verden l, 55, 60. lll, 68, 69, 70, 131, 145, 160, 172. Jfr. *Odin*.
Har (*Hár*, kan betyde *den Höje*, men ogsaa *den haarrige, laadne, graahaarede*) en Alf l, 36.
Harbard (*Harbardr*, *Hardbardr* eller *Hárbardr*) et af *Odins* Navne l, 185. ll, 131, 132 o. f.
Harbard, en Vinterjætte eller Vinterens Repræsentant, omhandlet i *Harbards Sang*; hans Ordstrid med *Thor* ll, 131 o. f. 139 o. f. 155 o. f.
Hate (*Hati*) den Ulv som daglig forfölger Maanen l, 181, 265. Jfr. *Ulve*, *Solulve*, *Maanegarm*, *Skoll*, *Fenrer*.
Hate (*Hati*) en Jætte lll, 264.
Haugspore (Höjbetræder, som efterlader sine Spor paa Höjene) en Alf eller Dverg l, 36. Jfr. det i Danmark, Sverrig, Storbritannien og flere europæiske Lande almindelige Sagn: at de Kredse eller Bölgelinier, som undertiden sees i Græsset, især paa store grönne Höje, frembringes af Alfernes el. Ællefolkenes Dandse.
Heelkold, et allegorisk Navn lll, 48, 59.

*) Denne Bemærkning af Ordet har *Gudmund Andresen* allerede l. c. udförligen bevist.

lens) Spidse; derfra kunde han best see *Muspels* SönnersNærmelse til den sidste Kamp, men paa *Bifröst* var han nærmere Jætterne].

Hel, Hela (*Hel*) Dödens og Dödningernes Gudinde; avlet af *Loke* og *Angurbode* (q. v.) ll, 273-74. lll, 20, 33. Hendes Boliger l, 47, 48, 65, 178. ll, 189. 254, 261, 364. Sættes for Graven eller Döden IV, 32, 34 o. fl. St. *Hels* Möer byde de Döende til hendes Boliger lll, 209, 223. IV, 163. *Hels* Reeb Sygdommens Smerter lll, 208, 223. Hendes Hest (som endnu kaldes *Helhesten* af den danske Almue) IV, 197. *Hels* Hane l, 47, 65. Hendes Hund, s. *Garmur*. *Hela* dyrkedes under dette Navn af Venderne, som og synes at have kjendt hendes Hund under Navn af *Mita*. (Jfr. *Garmur*). See ellers *Nyerups* mytholog. Wörterbuch.

Helblinde, et af *Odins*Navne l, 84.

**Helblinde*, en af *Lokes* to Brödre l, 67. ll, 279.

Helgrind, *Hels* Port eller Gitter m. m. (modsat *Valgrind*, Himlens Port eller Gitter) ll, 189. Dens Knirken höres af den Döende lll, 209.

Helheim, Hel (*Hel, Helia, Helheimr*, ɔ: Dödens Verden) l, 96. Den 8de af de ni Verdener ll, 5. 18 o. f. (Heraf det nyere *Hel-viti*, ɔ: *Hels* Straf, hvoraf atter det danske *Helvede*, engl. *Hell*, tydske *Hölle*). S. *Hel*.

Hepte (*Hepti, Hefti*) en Alf l, 35.

Here (*Heri*) en Alf l, 37.

Herfadir. S. *Hærfader*.

Herfiötur (ɔ: Hær-Fjætter) en Valkyrie l, 180.

Herian (Hærföreren eller den Hærgende, Krigförende) et af *Odins* Navne l, 43, 184, 272. ll, 224. Jfr. IV, 100. Som Maanedsgud l, 157.

Hermod, Hermoder (*Hermódr*) *Odins* Sön, udsendt for at hente *Baldur* tilbage fra *Helheim* l, 209. Faaer Hjelm og Brynie af *Odin* som Gaver lll, 8, 24. Efter den yngre Edda var han særdeles hurtig og kjendte alle Veje overhaands vel. I den Henseende lignede han *Mercur* el. *Hermes* med hvem han og maaske er beslægtet af Navn. *Hropt* (*Hroptur*) er muelig ellers en ham tilkommende Benævnelse l, 209.

Herteit (*Herteitr*) et af *Odins* Navne l, 184.

Hjelmbærer (*Hiálmberi*) ligeledes l, 184.

Hilde, Hilda (*Hildur*) en Valkyrie l, 42, 180. Sættes undertiden for Krigen eller Fægtningen, og siges saaledes at vækkes

naar Slaget begynder III, 295. Krigen kaldes hendes Leg IV, 36 Hun gav Helten *Beovulf* en kunstig Hjelm (efter et angelsaxisk Digt) III, 24-25. Var det egentlige Navn for Skjoldmöen *Bryn-Hilde* (ɔ: den bryniesklædte eller hjelmbedækkede *Hilde*) IV, 92. Navnet tillægges ellers en Prindsesse, som blevAarsag til Feider og Mandefald III, 303. *Hilde* synes at have været meget dyrket af de gamle Angelsaxer; med Tiden sammenblandede man denne Valkyrie eller Krigsgudinde — ligesom med vor *Brynhilde* — med en dansk Prindsesse, som var Aarsag til et blodigt og langvarigt (af *Brage den Gamle* besjunget og forhen paa et Skjold afbildet) Slag mellem hendes Fader *Högne* og hendes Bortförer *Hedin* paa *Há* eller *Háey*, nu *Hoy*, en af Örkenöerne (*Orkneys*) hvor en lokal Tradition vilde at Fægtningen fornyedes hver Nat, indtil en af den norske Kong *Olaf Tryggvesöns* Krigere troedes at have gjort Ende paa Trylleriet. Sagnene om *Hilde* have og fordum været bekjendte og besjungne i Tydskland, samt henförte til de nordiske Riger. Mangfoldige nordiske, tydske og angelsaxiske Egennavne maa og deriveres fra hende, f. Ex. *Hildebrand*, ɔ: *Hilde's* Sværd o. s. v.

Hildesvine (*Hildisvíni*) Navnet paa *Freyas* gyldenbörstede Galt (ɔ: Maanen) paa hvem hun drager frem ved Nattetide III, 9, 10, 24-25. Derfor anbragte de germaniske, angelsaxiske og nordiske Krigere en Vildgalteskikkelse paa deres Hjelme for at bringe Ejerne Lykke, og de erholdt saaledes undertiden Navnet *Hildesvine* og *Hildegalt* III, 24.

Hildolf (*Hildólfr*, *Hildálfr*) et mythisk-allegorisk Navn II, 141, 156.

Himmelbjerg(*Himinbiörg*) *Heimdalls* Gudeborg og Himmeltegnet *Krsbsen* I, 148, 171, 215 o. f. Ellers ogsaa betragtet som selve Himmelen, dens, Melkevejens, Solbanens eller Regnbuens Top II, 228, 239.

Himmelbjerge(*Himinfiöll*) maaske en mythisk-allegorisk Benævnelse III, 274.

Himmelbryder (*Himinbriótr*, efter Nogle *Himinhriótr*) den Tyr som *Thor* dræbte, for at bringe dens Hoved til Lokkemad for Midgaardsormen II, 43 o. f. Jfr. 67.

Himmelfloder, mythiske, opregnes I, 175-76, 252-54. Jfr. *Saga*, *Urde*.

Hindarfield. S. Eg. Reg.
Hjorvard (*Hjörvardr*, ɔ: Sværdvogteren) Jættinden *Hvednas* Fader III, 18.
Hlebard (*Hlébardr*) en Jætte II, 145, 158-59.
Hler (*Hlér*) antoges af Finnerne eller Nordens fra dem nedstammende Indbyggere for en Sön af *Fornjot* (identisk med *Ymer*) samt Havets Gud II, 278. Selv er han vel den samme som *Æger*. Jfr. *Dag, Kare, Loge.*
Hlésey (*Læsfö*) digtedes af Nogle, i senere Tider, at have været Havguden *Hlers* eller *Ægers* fornemste Opholdssted II, 149, 161, 270. S. *Hler* samt Egenn. Reg.
Hlevang (*Hlévángr*) en Alf I, 36, 58.
Hlidskjalf. S. *Lidskjalf.*
Hlif, Hlif-thursa. S. Alfmöer.
Hliodolf (*Hliódólfr, Hliód-álfr*, ɔ: Lyd-Alf) en Alf I, 37, 58.
Hlodyna (*Hlódyn*) et af Jordens eller Jordgudindens Navne I, 51. *Skule Thorlacius* har vist i en ypperlig latinsk Afhandling (1782) at de gamle Germaner ogsaa have dyrket hende under Navn af *Hludana*.
Hlorride (*Hlórridi, Hlódridi*) et af *Thors* Navne II, 39 o. f. II, 62, 66, 301, 302, 316.
Hlyna, Lyna (*Hlyn, Hlin*) en Asynie I, 50, 67. Hun beskyttede ellers *Friggas* Yndlinge i overhængende Farer.
Hlöck, en Valkyrie I, 180.
Hnikar, Nikar, et af *Odins* Navne I, 184. *) Som Maanedsgud I, 157. Under det aabenbarer han sig for *Sigurd Fafnersbane* og underviser ham om Krigens Varsler IV, 25-28. Jfr. Fortællingen om *Nornagest*, oversat ved *Grundtvig*, i *Heimdall* (1816) S. 36 o. f.
Hnikad (*Hnikadr*) et af *Odins* Navne I, 185. Som Maanedsgud 157. Jfr. *Hnikar*.
**Hnos, Hnosfa* (*Hnofs*) den ene af *Freyas* Döttre I, 219, 227.
Hoddmimer. S. Kredsjætten.
Hoddropner, et mythisk-allegorisk Væsen IV, 46.
**Horn* (Nogle *Hörn*, ikke *Hórn*, som Andre urigtigen mene) et af *Freyas* Navne I, 219, 227.
Horn, et allegorisk Navn for en brusende Flod III, 180.

---

*) Da Asaguderne i Middelalderen, ligesaavel som Olympierne, forvandledes til *Djævle* i Folketroen, kom *Satan* og i England til Navnet *Nick*, *Old Nick*, i Island *Nikar* o. s. v. Jfr. det tydske *Nichs, Nichse, Nix*, hvoraf igjen det danske *Nisse* o. s. v.

Hornborer (Hornbori, Andre *Hornbogi, Fornbogi*) en Alf I, 36.

Korsetyr (Hrosþiófr) en Jætte (nævnes og i *Skalda*) III, 18. (Maaske *Saxos Rostioph*).

Hrödung (Hrödúngr) en Fyrste, Fader til *Agnar* (opfostret af *Frigga*) og *Geirröd* (opfostret af *Odin*) I, 165 o. f.

Hrödung, Hrödunger, der nævnes som Stamfader til *Hjordise, Sigurds* Moder III, 16.

Hreidmar, en Halv-Rise eller Sortalf, Fader til *Otur, Fafner* og *Regin*, fordrer og faaer Böder af *Loke* for den Förstnævntes Drab IV, 19 o. f. Videre see Egenn. Reg.

Hrid (Hríd) en af Jordens mythiske Floder I, 176.

Hrimfaxe. S. *Rimfaxe*.

Hrimgerde (Hrimgerdur) en Jættinde, *Hate's* Datter; drukner Söfarende III, 266. Forvandles til Steen ved Dagens Skin 264 68. Hendes Moder ödelægger en heel Flaade 266.

Hrimgrimner. S *Rimgrimner*.

Hrimner, en Frostjætte II, 189, 202. III, 18.

Hrimthurser. S. Rimthurser, Frostjætter.

Hrist, en af Valkyrierne som især bragte *Odin* Drikkehornet I, 180. Jfr. *Mist*.

Hrodvitner, en mythisk Ulv, *Hates* Fader I, 181, 265. Jfr. *Fenrer, Hate* o. s. v.

Hropt, Hropter, Hroptur (Hroptr) Herre for Gudeborgen *Gladsheim* eller Himmeltegnet *Vædderen*, maaske identisk med *Odin* I, 148, 170, 209-10, eller og med *Hermod* 209. Modtager (eller udkaarer) hver Dag i *Gladsheim*, som *Valhalls* Port eller Forstad, de faldende Krigere 170, 209. Ordet betegner ellers Gudernes Hövding, Udraaber eller Herold (maaske deres jordiske Præst*Hroptr rögna) Havamaal* 145 (III, 144). Deraf kaldes *Odin* igjen *Heroldernes* (der tillige som oftest vare *Skjalde*) eller *Præsternes Gud (Hropta-tyr. Havam.* 153) III, 144, samt I, 187 (*Grimnersm.* 53; der maaske Raabernes, ɔ: de tudende Stormes Gud. Ogsaa i Oldtiden kan man have forklaret slige mythiske Benævnelser paa forskjellige Maader). *)

Hroptatyr. S. *Hropt*.

---

*) F. Ex. som Grækerne forklarede *Plutos* Tilnavn Κλύμενος (Raaber) enten fordi han kalder alle til sig eller fordi han höres af alle. Det selvsamme kunde gjelde om *Odin* som Nordboernes *Hropt*, ligesom ogsaa Grækerne forvexlede

Hrotte. S. Sagreg. under *Sværd.*

Hrungner (Hrúngnir) en Jætte, overvundet af *Thor* II, 49, 66, 79, 143, 157, 303, 318. Den gamle *Sorterup* antog at denne Mythe sigtede til Kampen mellem Kulde og Varme,*) og har vel virkelig Ret deri. See ellers *Nyerups mythol. Wörterb.* under *Hrūgner.*

Hrym, Hrymur (Hrymr) en Frost- eller Ild-Jætte, af *Hrim, a)* Rimfrost, *b)* Sod; drager frem for at ödelægge Verden I, 48, 105.

Hræsvelg (Hræsvelgr) en gigantisk Örn, siddende ved Nordpolen og frembringende Vinden, især Nordenstormen I, 93, 113-14, 206. Efter *Gunnar Paulsens* Gisning**) er Ordet *Klósigi*, der i Island betegner visse Skysamlinger som forkynde Storme, draget af dens *Klo* eller *Klöer.* Efter *Walter Scotts* nye Fortælling *the Pirate* skal en magisk Sang endnu være vedligeholdt paa *Unst*, en af *Shetlands* Öerne, som stiles til *Stormen* eller *Nordvestens Örn* (uden Tvivl vor *Hræsvelg*) og hvoraf han har givet Verden en skjön og kraftfuld Efterligning. Jfr. *Örn* i Sag-Reg.

Hrönn, en af Jordens mythiske Floder I, 176.

Hugin (Huginn, ɔ: det samme som *Hugi*, Hu, Tauke) den ene af *Odins* Ravne I, 173, 243-47. Selvsamme Betydning har Navnet *Hugi*, der tillægges Tanken som en flink Löber i Mythen om *Thors* Reise til *Jotunheim.* Jfr. *Munin.*

HunnersLund forekommer som et mythisk Sted (i en Variant) I, 44, 63.

Hvedna, en Jættinde III, 18.

Hvergelmer, det underste Dyb eller midterste Afgrund (omgivet af *Nastrond*, ɔ: Lig- eller Död-ninge-Kysten) I, 64, 111, 175, 252, 256. II, 40, 53, 204.

Hyfiaberg, et allegorisk Bjerg III, 54, 63.

Hymer (Hymir), ogsaa kaldet *Ymer (Ymir, Imir)* en Jætte i *Udgaard*, om hvem *Hymisqvida* handler II, 39 o. f. Hans Kjedel er Oceanet eller Ha-

Gudens Præst med ham selv. See *Pausanias* 2den Bog, 35te Kap., samt *Creutzers* Symbolik 2den Udg. IV, 38, 47.

*) Hans egne Ord ere disse: *Non aliud vult pugna Hrungneris et Thori qvam caloris et frigoris dissidium.* Den samme Mening er ret nyligen vidtlöftig udviklet af *Mone.*

**) I hans *in margine* tilföjede Bemærkninger ved den kjöbenhavnske Udgaves af *Sæmunds Edda* 1ste Deel — Universitets-Bibliothekets Exemplar.

*) Tager man ellers Digtningen i bogstavelig Mening maa man tænke paa Skythernes uhyre Kjedel (ved Floden *Hypanis)* som rummede 600 Amphorer (eller Ankere) og var sexgange större end et andet helligt Kar, som forvartes ved *Pontus (Herodot.* IV, 81). Jfr. II, 53, 75-76. Cimbrernes store Offerkjedel er ogsaa bekjendt af den romerske Historie.

I.

*) Antager man at Ordets Oprindelse bör udledes fra det oldnordiske Sprog, saa betyder det enten *Forretningernes* eller snarere *Vrimmelens Mark*, af *Id* Vrimmel, Stimlen, hvoraf Gjerningsordet *Ida*; jfr. *Ida* en skummende Fos, hvor Vandpartiklerne saaledes vrimle og mylre. Navnet *Idavöllr* kunde da let betegne Himmelen, hvor det samme kan siges om Stjernerne.

**) I Digtet *Höstläng* kaldes hendes Bolig *Brunnakrar*, ɔ: Kilde-Agre eller Marke. En Benævnelse der paa en eller anden Maade vel sigter til Himmelen og dens Kilder, som vedligeholde Jordens Frugtbarhed m. m.

strende Drikke. Længere hen i Tiden fik Ideen en mere philosophisk Retning. *Brage* var allerede antagen til Digternes og Talernes Gud; i hans Forbindelse med *Idunna* lagde man da (efter *Bastholms* o. fl. Bemærkning) den Tanke: at Veltalenhed og Digtekunst gjorde udödelig og forevigede dem, som bleve besjunge af Digterne. Den berömte *Herder* har, i Anledning af dette Æmne, skrevet en fortreffelig Dialog, kaldet *Idunna oder der Apfel der Verjüngung* (om den nordiske Mythologies passende Anvendelse i de dannende og talende skjönne Kunster). Ogsaa *Gräter* har skrevet en Afhandling af samme Tendenz, indrykket i 4de Bind af Tidsskriftet *Bragur*].

Jernskoven (Járnvidr) en mythisk Egn, hörende til Udgaard I, 46, 64, 120.

Ifing. S. *Iving.*

Ildrimner (Eldhrimner) den Kjedel hvori *Sörimner* kaages I, 172, 237, 239.

Im. S. *Ym.*

Inguns-Freyr. S. *Freyr, Yngve-Freyr.*

Jora's Slette, et mythisk Stedsnavn I, 36.

Jord, Jorden (Jörd, Jörþ) *Odins* (Himmelens eller Himmelgudens) Ægtefælle I, 76.*) *Thors* eller Tordengudens Moder I, 51, 67. II, 50, 133, 140, 156, 302. Paakaldes IV, 43. Kaldes Dybets Himmel eller Dække II, 222-23, 235. *Jordens Skib* tillægges *Odins* Hustru som *den onde Verden* i et kristeligt Digt III, 217, 228.**) *Jordens Kraft*, et mythisk Udtryk III, 19, 21, 137, 162. IV, 113-14. Ellers kaldtes *Jorden Nattens* (og *Onars*) Datter IV, 43.

Jormungand (Jörmungandr, Jörmungandr, ɔ: Jordslangen) som og kaldes *Jordomgiveren* I, 52. S. *Midgaards-Orm.*

Jorunn (Jórunn) ellers et qvindeligt Navn (endnu almindeligt i Island) fo-

*) De gamle Perser kaldte (efter *Zend-Avesta*) den synlige Jord *Hethra*, *Herethra*, "som er qvindelig og bærer en Mand." Öjensynlig gjenfindes dette mythiske Væsen i den germaniske *Hertha* (ved vor Tidsregnings Begyndelse, vore Forfædres *Jörth*, ellers kaldet *Frigga*) o. s. v. At Skytherne ærede *Jorden* som Himmelgudens Gemahlinde, bevidner *Herodot* IV, 59. Græker og Romere antoge ogsaa de samme Meninger og Talemaader,

**) Mærkeligt er det, at de gamle Britter tillagde Jord-Gudinden *Ceridwen* et seilende Skib. Det Skib eller Baad er bekjendt som Germanerne ved vor Tidsregnings Begyndelse helligede deres *Isis*.

land see f. Ex. II, 135. III, 76. — Schles. *Jöden*, ɔ: isl. *Jötun*; Hessisk *Jette*; Dansk *Jette, Jætte.* I Skotland har man sagt *Eyttyn, Ettyn, Eaten (Jaten)* o. s. v. efter *Jamiesons Scottish Dictionary* (1818).

Jættinder, tre mægtige, som ankomme til Asagudernes Borg I, 34, 56, 57. Den gamle Jættinde i Jernskoven, som föder eller opfostrer Dybets Uhyrer I, 46, 64. II, 218, 230. Deres Nattevaodringer III, 3 o. f. 8 o. f. De kaldes Natteryttersker III, 265, liggraadige ssteds. Bære Haler 266. Snoe Reb eller Stræoge af Sand*) II, 144, 157. Stride med Jernköller II, 149, 162; ogsaa i de senere Kjæmpeviser II, 90.**) Söge at ödelægge Folk og Skibe 264 o. f. 266-67. Hindres derfra af Valkyrierne 267. Forstenes af Dagens Lys III, 268 (jfr. Jætter, Mörkalfe). *Tyrs* hæslige Oldemoder II, 115, 126. *Thryms* Frænke ssteds. Skjönne Jættinder II, 63, 77, 202. En Jættindes Samtale med den afdöde *Brynhilde*, som kjörer til *Hel* IV, 90 o. f. Jfr. *Angurbode, Hyndla, Gerda, Skade, Jætter, Jotunheim, Trolde.*

Jævnhöj. S. *Jafnhar.*

K.

Kár, Kári (udtalt *Kaur* o. s. v.) en mythisk Personification af *Vinden*, som Broder til *Ilden* og *Havet* I, 125. II, 278. I Udskriften af Flatöebogen l. c. S. 358 siges han udtrykkelig at have været *Vindenes Hersker* (efter Finnernes Tro). Jfr. *Dag, Forniot, Hler, Loge.*

Karlsvognen, et nordisk Stjernebillede II, 26. IV, 47.

Kialar, et af *Odins* Navne, som han tillagde sig da han trak Slæder (i en Vintermaaned) I, 185.

Kile (Kili, Kyli, ɔ: den Kjölende, Kulende) en Alf I, 35.

Kerlöjg (Kérlaug) to mythiske Floder af dette Navn I, 176-77, 254. Jfr. *Körmt, Ormt.*

Kólga (Kuling, Vove) en af *Ægers* Döttre; *Bölgen* er hendes Söster III, 282.

*) Skotterne troe at dette skeer at Aander eller Troldfolk, og at Rebene virkelig sees i lignende Sandstriber ved Havbredden. *Minstrelsy of t. sc. bord.* III, 257. Jfr. *Menia.*

**) Ligeledes i de skotske, see *Walter Scotts Minstrelsy of the Scottish border* II, 134, om en *Gyre* (den norske *Guru*) *Carlyng*, ɔ: *Kerling* (Hex, Jætteqvinde).

Kreds-Guden, et mythisk-allegorisk Væsen af uvis Betydning III, 213, 226.

Kreppvör (Krympende, Sammensnerpende) den yngste af *Njords* Döttre III, 218, 229. Jfr. *Böjgvör.*

Körmt, en af Skyluftens mythiske Floder I, 176-77, 254. Jfr. *Kerlöjg, Örmt.*

L.

Laaden (*Lodinn*) en Thurse paa Dollsöe III, 267.

Landvide (*Landvidi*) *Vidars* Gudebolig el. Himmeltegnet *Skorpionen* I, 148. 172, 235. Jfr. 154. — Senere har jeg seet af *Ihres Glossarium* at Himmelen, Horizonten, eller den nederste Deel af Himmelhvælvingen, som den viser sig for Öjesynet, kaldtes forhen i Sverrig *Wide*, *Vide* (uden Tvivl vort *Vidi*) samt endnu af de svenske Bönder *Videt*. Hertil sigter da, efter min Mening, den senere Deel af Ordet *Land-Vidi*. I Islandsk betyder *Vidi* en *vid Strækning*, og undertiden *det store Hav*, som indsluttes af Horizonten, der saaledes synes at höre, efter vore Forfædres Forestilling, til de Dele af Solbanen som helligedes *Vidar* og *Uller*, endskjönt det maatte forekomme dem, som boede i fieldomgivne eller meget nordlige Egne, at Solen, i den sidstnævntes Maaned, opholdt sig under Horizonten i de dybt liggende *Ydale*.

Laufej, S. *Lövö*.

Leiptur (ɔ: Lyn, Lynende) omtneldes som en af Jordens Floder, men tilhörer dog især Underverdenen (hvortil den allene henföres af den yngre Edda) I, 176 Ved den synes Nordboerne at have soret, ligesom Grækerne ved *Styx* III, 304. At selv Katholikerne have forestilt sig Helvedes Floder paa en lignende Maade sees f. Ex. af en legendarisk Romance i *Minst. o. t. sc. b.* II, 365 (*the water brend o' lightning and of thunder*). Jfr. *Giöll.*

Leirbrimer, et mythisk-allegorisk Navn (maaske for Urjætten *Ymèr*) III, 42, 49, 62.

Letfod (*Léttfeti*) en af Gudernes Heste I, 177.

Lidskjalf (*Hlidskiálf*) *Odins* Höjsæde, hvorfra han saa ud over den hele Verden I, 166. Han deler det med *Frigga* 192. *Freyr* sætter sig deri II, 167, 170, 180, 195, 222, 234. Jfr. I, 206.

Liosalfaheim (*Liosálfaheimr*) Lysalfernes Hjem eller Verden, den överste af Nordboernes ni Verdener II, 5. (Deri ligger

det översteGudeslotGimle q. v.) S. *Lysalfer.*

Liósberi, ɔ: Lysbringer, et Navn for den Maaned som helligedes Lysbringeren *Vale* I, 148, 201. II, 264.

Listvör, en allegorisk Furie III, 217, 228.

Litur (*Litr,* ɔ: Löd, Farve) en Alf eller Dverg som raader for denne Egenskab i Naturen I, 34, 58. Dette var ogsaa Navnet paa den Dverg, hvem *Thor,* efter den yngre Edda, sparkede ind i *Baldurs* Ligbaal, en physisk Allegorie, som kan forklares paa forskjellige Maader. Her anmærker jeg kun den, at ved Mörkets Sejer over Himmellyset, maaFarvernesVirkning paa Synet naturligvis ogsaa svækkes eller tilintetgjöres. Ellers finder man at Lithauerne have dyrket to Guder eller Alfe for Farverne, som paakaldtes af dem, naar de opsögte Farveplanter i Skovene.

Liv (*Lif*) og *Livthraser* (*Lifþrasir*) de sidste Mennesker i denne, men de förste i den nye Verden, da de overleve den store Fimbul-Vinter og skjules i *Hoddmimers* Skov, hvor de næres af Morgenduggen I, 96, 118-119.

Loder, Lodur (*Lódr*) giver Mennesket Blod og skjön Farve I, 37, 59. Var vel en af de tre Guder, *Börs* Sönner, som skabte Verden, ellers ogsaa kaldet *Ve*, samt betegnende Himmelilden 55, 59.

Lodfafner (*Lodfafnir*) en Yngling, undervist af en hedensk Præst eller Læremester III, 74-75, 130, 160-61.

Lofar, Stamfader til en stor Slægt af Alfe eller Dverge, som staa under *Dvalin* og saaledes vel mentes mest at færdes eller virke ved Nattetide I, 36, 37. S. *Alfe, Dvalin.*

Lofn, Lofna (*Lofn*) den anden af *Freyas* fire Diser eller Nympher, som fuldender de Elskendes Forbindelse I, 223-24. Saavel dette allegoriske Navn som Ordet *Lof* Yndest, Roes m. m. synes at komme af det gamle *leyfa* elske. Beslægtede ere det engl. *Love,* tydske *Liebe* o. fl. (Jfr. II, 95).

Lofnheide. S. Egenn. Reg.

Loge (*Logi,* ɔ: Lue, Flamme) Sön af *Forn-jot* eller den gamle Jætte; rimeligvis den samme som *Loke* II, 275, 278. *Loge* brugtes som et Mands-Egennavn i Island i det 14de Aarhundrede. (Jfr. *Forniot, Loke, Hler, Kare*). *Loge* er ellers den samme som *Há-Logi,* ɔ: *den höje Flamme* (sammendraget *Hölge, Helge*) der især synes at have

været dyrket paa det norske *Halogaland* el. *Helgeland.*

Loke (Loki); af dette Navn forekomme tvende vigtige (i Förstningen maaske identiske, men med Tiden adskilte) Væsener i den nordiske Mythologie, nemlig:

a) Udgaards-Loke (Útgarda-Loki) den ypperste Fyrste for de Jætter eller onde Væsener, som tilhöre vort Verdens-System. Navnet *Udgaard (Útgardar)* betegner vel især den Oceanet omgivende Fjeldkreds, der mentes at ligge i det yderste Mörke og de evig frysende eller brændhede Regioner; men kan ogsaa (i Modsætning til *Asgaard* og *Midgaard)* udstrækkes til den hele Underverden. *Loke* kan baade betyde den *Omgivende. Yderste, Sidste* (af hans egentlige Riges Beskaffenhed) samt *denEndende, Ödelæggende, Fortærende,* ɔ: den som frembringer Væsenernes el. Tidens Endeligt. Saaledes mentes han at efterstræbe Guders ogMenneskers Undergang. Jfr. II, 275. Som DybetsKonge var han naturligvis Mörkets Velynder og Befordrer. Da vi vide, at Afgrunden nærer vulkanisk Ild i sit Skjöd, og denne ofte frembryder af Jord og Hav; samt foraarsager store Ödelæggelser, var det naturligt at den onde *Loke* mentes at raade derfor, da man ogsaa erfarede, at selv den jordiske *Ild* (der dog fra Arildstider havde nydt en vis Dyrkelse, som hörende til de himmelske Elementarguder) ofte anrettede stor Skade, saa troede man tillige, at den ved slige Lejligheder besjæledes eller styredes af *Loke.* Saaledes antog man at denne Naturgud var af samme Art som det Element der bestyredes af ham, nemlig snart *nyttig* (hvortil den dog maatte holdes i en vis Tvang) og snart *skadelig,* efter sin oprindelige Tilböjelighed. Jfr. II, 275. *Luftilden,* der saaes at komme fra Himmelen eller fare gjennem Luften i forskjellige glimrende Meteorers Skikkelse, ansaa man vel saaledes undertiden for *Asa-Loke,* der vel var optaget i Gudernes Selskab, men hvis Herkomst man dog udledte fra Afgrundens Ild eller de den bevarende Jætter, og deres Hersker *Udgaards-Loke.* Jfr.II,274.

De ældste Mythen, uddragne af gamle Qvad (som nu ej mere haves) ved *Saxo* og *den yngre Eddas* eller *Skaldas* Forfatter, samt jævnförte

med den ældre *Edda*, synes da at lede til den Slutning, at *Udgaards-Loke* egentlig var den personificerede Afgrund, hvis Börn, avlede med Jættinden *Angurbode* (den Sorgbebudende); disse tre Uhyrer sagdes at være:

1) *Hel, Hela,* Dödsgudinden; Underverdenens rædsomme Dronning;

2) *Fenris-Ulven,* et glubende Udyr, som lænkebandtes af Guderne, men skal lösnes ved Verdens Undergang, og som rimeligvis ej er andet end en Personification af den underjordiske Ild; samt

3) *Midgaardsormen* eller Verdensslangen, som ligger i det store Ocean, der egentlig forestilles under dette Billede og hörer til *Udgaard*, eller Jætte-Verdenen, samt er en af Jordens og Asagudernes farligste Fiender. Jfr. II, 273-74. Saaledes bliver denne Mythes Sammenhæng os fuldkommen tydeligt og det tillige, at det maa være en Navne-Forvexling, naar *Asa-Loke* siges at være de nævnte Uhyrers Fader, med mindre men antager ham for at være, ved den saakaldte Emanation, identisk med *Udgaards-Loke*, der da mentes at kunne eabenbare sig i flere Væsener paa en Gang, ligesaa vel som *Odin* og flere af Himmelens Guder. Ellers maa vi antage, at efter vore Forfædres almindeligste Meninger herskede *Udgaards-Loke* især i de duukle og kolde Polar-Regioner; fra ham kom Mörket og den dræbende Kulde; han var saaledes den ypperste af Rimthurserne eller Frostjætterne. I Mytherne om *Thors* Reise til *Jotunheim* optræder han som *Vinterens* men Tordneren som *Sommerens* Hersker.

b) *Asa-Loke* var derimod *Udgaards-Lokes* og Jætteverdenens Afkom eller Frænde, skjönt han blev, som raadende for jordisk Ild, tildels og for Luftilden, optaget i Asagudernes Selskab; men bidrog dog tit til Mörkets og Kuldens Udbredelse i Verden, især ved at anstifte *Baldurs* Mord o. s. v. Virkede han noget Godt, blev han som oftest tvungen dertil af Aserne. (See II, 90, jfr. I, 60-61). Efter sin Herkomst, Frafald fra Guderne og endelige Skjæbne, maa hen dog henregnes til Jætterne.

Baade *Udgaards-Loke* og *Asa-Loke* siges at have været fængslede af Guderne i mörke Huler til en vis Tid. (Jfr. II, 277). Begge forestilte det onde Princip, ligesom Djæve-

len og Lucifer, *Satan* og *Belial* antoges ofte for noget forskjellige af Middelalderens Kristne. At *Loke* (udtalt som *Laake* efter dansk Maade) ellers i det Hele svarede til *Djævelen* eller *den Onde* efter vore Begreber, sees tydelig deraf, at Almuen i Norge, Island og visse Egne af Danmark, lige til vore Dage har givet ham Navn af *Loke* el. *Lāāke*.

I nærværende Oversættelse af den ældre Edda forekommer *Loke* ellers paa fölgende Steder: *Udgaards-Loke* nævnes især II, 44, 273-74. I det Fölgende er Talen vel mest om *Asa-Loke*: Hans Herkomst og Forældre II, 274. Fostbroderskab med *Odin* 287, 308. Han fortærer et halvategt Hjerta af en Qvinde, hvorved hans Natur blev saa fordærvet, at han fremavlede alle Jordens Uhyrer III, 20, 33-34. Drager ud i menneskelig Skikkelse med *Odin* og *Hæner*, dræber *Otur*, fanges af *Hreidmar*, griber Dvergen *Andvare* og skiller ham af med sit Guld o. s. v. IV, 19 o. f. (Efter den yngre Edda behövede han ikke at frygte for Nogen, da han havde faaet aine vidunderlige Sko paa, thi med dem gjennemfoer han Luft og Hav). *) Han hjelper *Thor* til sin bortstjaalne Hammer II, 89, 105, 117 o. f. Flyver i den af *Freya* laante Fjederham 106 o. f. Forklæder sig som *Thors* Terne paa Reisen til *Jotunheim* 112, 123. Forvandler sig til en Hoppe for at lokke Jættehesten *Svadilfare*, hvorved Gudehesten *Sleipner* blev til III, 20, 33. (Her synes ellers de to *Loker* at være urigtig forvexlede, hvis Mythen ikke i denne Post, som vel er mueligt, maa forklares paa en anden Maade). Udsendes tilligemed *Heimdall* for at udfritte den henrykte eller fortryllede *Idunna* ved *Mimers* Brönd II, 212, 221. Efter den yngre Edda hentede han hende tilbage da *Thiasſe* havde, efter hans egen Anstiftelse, ranet hende bort. S. *Idunna*. Efter Tilbagekomsten underholde Gudinderne sig især med ham 226, 237. Hans fortrolige Omgang med Gudinderne 307, 310, 316. Hans hermaphroditiske Natur 123, 291-92, 295,

*) Disse synes saaledes at have været forsynede med Vinger, hvorved *Loke* faaer en Lighed med *Merkur*, som han ellers har i flere Henseender, f. Ex. sin store Listighed og Tyve-Natur (hvorfor de nordiske Skjalde tit kalde ham *Tyven*); hyppige Reiser som Gudernes Udsending o. s. v.

311.*) Han giver *Thiasse* sit Ulivs-Saar 300, 316 (jfr. I, 210, 211). *Loke* er Skyld i *Thors* Bukkes Lemlæstelse eller Halten II, 73, 84-85. Hans Kamp med ***Heimdall*** **(om *Brisingamen*)** billedlig forestilt 47. Han forlörer *Höder* til *Baldurs* Drab 312 (jfr. 278). *Loke* var tilstede i *Ægers* Gjestebud 293, 312. Ombringer *Fimafeng* af Misundelse og udjages af Gudernes Selskab 284. Kommer tilbage og taler med *Elder* 284-85, 307-308. Begjærer atter Modtagelse af Guderne 286 o. f. Anfalder Aser og Asynier efter hinanden med Skjeldsord og Bebreidelser 288 o. f. Roser sig af at have været Skyld i *Baldurs* Mord 293, 312. Beskyldes for at have været det eneste Væsen, som ikke vilde græde over *Baldurs* Död, og at have stiftet mest Ondt blandt Aserne 265, 312. Han viger kun for *Thor* 304, Forfölges, fængles og straffes som Fredsforstyrrer II, 305, 318-19. I, 44, 63-64. Jordskjælv foraarsages af hans Krampetrækninger 305, 319. Han slipper lös af sit Fængsel I, 48, 66. II, 246, 259, 266, jfr. I, 105. Styrer Skibet *Naglfare* (efter *Valas* Beretning) I, 49. Om hans Betydning som den jordiske og underjordiske Ild I, 63, 266, 274-73, 304, 307-8, 318-19. Ellers kaldes *Loke* Lögnens Fader II, 269, samt Guders og Menneskers Skjændsel II, 280. Senere Folketro, Benævnelser og Talemaader ham vedkommende II, 95, 275-76, 278. *Lokes* Navn som en Benævnelse for Planeten *Saturn* m. m. I, 138-39. II, 317. *Loke* ommeldes tildels som en (allegorisk) listig Alf i *Fiölsvinnsmaal* III, 43, 52, 54. Jfr. *Loge*.

Lone (Lóni, ɔ: Dybets Indvaaner, Havaand el. Havmand) en Alf I, 36.

Lopt, *Lopter*, *Loptur (Loptr, Loftr*, ɔ: Luftfareren, Luftaanden, maaske især: Luftilden) et af *Lokes* Binavne II, 222, 234, 286, 308. III, 52, 62. S. *Loke*.

**Lora (Hlóra)* en Mö i *Thors* Fölge II, 26.

---

*) Mærkeligt er det, at de fleste af Ildens egentlige Benævnelser i det oldnordiske Sprog ere *Masculina*, som *Logi* (Lue) *Eldr* (Ild) *Gneisti* (Gnist) o. s. v. ere mandlige, men dens Frembringelser derimod qvindelige, som *Glód* (Glöd), *Eisa* (brændende Aske), *Eimyria* (Emmer), *Aska* (Aske) o. s. v. Af slige mærkelige Kjönsbestemmelser har vort Sprog mange at opvise, ligesom Mythologerne og have lagt Mærke til samme Egenskaber ved det gamle ægyptiske.

M.

*) At Angelsaxerne ogsaa ærede Lysalferne sees deraf, at endog deres kristne Digtere kaldte den bibelske Heltinde Judith *elfscinu,* o: skinnende som en Alf. De samme Begreber spores i den nyere brittiske Overtro om Alfer og Feer.

for Tordnerens Styrke, og dels maaske for den Foraarsmaaned hvori han atter kommer til Kræfter, efter at have fældet Vinterjætten, og ret har bortryddet de Ismasser der för nedtrykte ham og atandsede hans Virkninger. Jfr. *Mode.*

Mannheim (Mannheimr, ɔ: Menneske-Verdenen, den beboede Jord; den 5te af Universets 9 Verdener, ellers kaldet *Midgaard* (som den midterste, saavel af disse som af vor Verdena tre Dele) II, 5, 228, 239.

**Mardöll*(ogsaa*Marþavll*) et af *Freyas* Navne I, 219, 227.

Meile (Meili) Thors Broder II, 42. Saaledes nævnes han og i Skalde-Digtet *Höstlöng*, samt ellers i *Skalda*, blandt *Odins* Sönner. Hans Bedrifter og Betydning ere forlængst glemte, skjönt de vistnok have været almindelig bekjendte i det nordiske Hedenold.

Menglade (Menglöd) Svipdags Fæstemö, omhandlet i Digtet *Fiölsvinnsmaal* III, 39 o. f. 41-42, 48, 59. Jfr. III, 176.

Menia, den ene af de Jætteqvinder, som, efter det i Grottesangen besjungne Sagn, malede Guld (paa en fortryllet Qværn, som kunde saaledes frembringe alt hvad man önskede sig) for den danske Konge *Frode* IV, 77. Den anden hed *Fenia*. De vare længslede af ham og bleve tvungne til at male uden Ophör, indtil Sökongen *Mysing* overfaldt og dræbte ham, men bortförte de trællende Jættinder, og lod dem male Salt uden Hvile, indtil de malede ham med hele Skibet ned i Söen. Efter nogle gamle Beretninger skete dette paa *Petlands* Fjorden, nu *Pentland-Frith* (det Sund, som adskiller *Skotland* fra Örkenöerne) hvor der siden opkom en farlig Malström, ved det Söen strömmer ind giennem Qværnestenens Öje (el. midterste Hull). Naar den maler, saa maler Söen (eller lyder usædvanlig höjt, heder det i haandskrevne Exemplarer af *Skalda*). Endnu ere Malströmmene i *Pentlands*-Fjorden berygtede blandt de Söfarende. — Denne Mythe er oprindelig uden Tvivl af den Natur som *Amleths* (eller *Amlodes*) Svar (i *Saxos* 3die Bog) tilkjendegiver. Da man nemlig viste ham nogle Sandbanker og bad ham betragte det Meel, sagde han: *Det er malet af Stormvinde og Havets hvide Skum.* De Tilstædeværende berömte dette Svar, hvorom han og selv

sagde at han havde talt fornuftig. Paa andre Steder har jeg vist at vore Forfædre betragtede personificerede Stormvinde og Bölger som Jættinder af *Ægirs* Slægt (f. Ex. II, 144, 157-59, 161). Nu indsee vi at *Guldsand* kunde siges at være fremkommet paa samme Maade, og at Havet maler *Salt* er næsten bogstavelig Sandhed. I tvende Bemærkninger af *Grundtvig* og mig, indförte for faa Aar siden i et Tidsskrift (*Kjöbenhavns nyeste Skilderie*) blev det oplyst, at Havet af de samme Aarsager kaldtes af Nordens gamle Skjalde *Amlodes Qværn* og Skjærenes *Grotte* (ɔ: Mölle, hvoraf *Grottesangen* bar sin Benævnelse) hvorpaa Söens ni Möer (*Ægirs* Döttre) fordum malede. Forunderligt er det, at disse Ideer og Talemaader vedvarede blandt de danske Bönder lige til det 18de Aarhundredes Begyndelse, hvortil den særdeles skarpsindige *Sorterup* lagde Mærke, og har underrettet os derom i et paa det kongl. Bibliothek forvaret latinsk Haandskrift. Der heder det: "Vore Bönder sammenligne endnu Söens Bevægelser med en Qværns Malen. Naar Bölgerne i klart og stille Vær lyde usædvanlig höjt, spaa de at en Storm vil reise sig om kort Tid, med denne Talemaade (overenstemmende med den gamle eddiske): *Vi faa snart Uvæir, det maaler* (maler) *saa i Havet.*" Bölgegangens og Möllestenenes Lyd have ogsaa virkelig meget tilfælles. I Oldtiden var dette (ved tillige at betragte Brændingens malende Kraft) tilstrækkeligt til at skildre Havet som *Ægirs* Döttres, *Fenias* og *Menias*, Jættindernes eller ligefrem Stormvindenes Qværn.

Midgaard, *Midgard* (*Midgardr*) Jorden eller Verdensbygningen I, 32, 55, 182, 266. II, 223. Skyluften betegnes undertiden med dette Navn II, 108, 118, 120, 236. III, 12. *Thor* kaldes *Midgaards* Forsvarer I, 51, 67, jfr. II, 146 o. fl. St. See videre under *Mannheim*.

Midgaardsormen el. Verdensslangen (*Midgardsormr*) ogsaa kaldet *Jordslangen* (*Jormungandr*) samt (som det synes) *Jordomgiver* (*Moldþinurr*) I, 52 (jfr. II, 48-49 *) en Personification

*) Efter mine senere Undersögelser kan det dog vel være at disse Linier:

af det rasende Oceán I, 67, 249, 260. II, 51 o. f. *Thor* pröver paa at fange den eller give den sit Banesaar II, 44 o. f. 68 o. f. 80-82. *Thors* Kamp med den, billedlig forestilt samt besjunget af mange Hedenoldsskjalde II, 46-51. Den raser atter frem i Verdens Undergang I, 48, 66, 105, og ombringer Tordenguden 51, 67-68, jfr. II, 45, 47, 51, samt 98, 129. Den hades af alle Mennesker II, 189, 202. Levninger af Meningerne om den indflikkede i den kristne Tro II, 50-51.*)

Midvitner (Mid-vitnir, ɔ: Midtens Ulv eller Slange) I, 186. Man maa da formode, at enten *Fenrisulven* el. *Midgaardsslangen* her siges at have havt en berömt Sön, fældet af *Odin*, men som nu ellers er os aldeles ubekjendt. *Rask* mener at her bör staa *Miödvitnir* (og *Midvitner* kan, naar dette antages, have den selvsamme Betydning). Jfr. *Miödvitner.*

Mimameidr, ɔ: *Mime*-Træet eller *Mimers Træ*, af en allegorisk-mythisk Betydning III, 42-43, 51-52, 60-61.

Mimer (Mimir) ogsaa muëligen *Mimur (Mimr)* et synderligt Jætte Væsen. Han forestaaer Havets dybe Væld i Norden, samt modtager der *Odins* Öje eller Solen i Pant for Dybets Visdom I, 20, 41-42, 61-62, 255, 258-59. Visdommen skjules i *Mimers* Kilde II, 211-12, 220, 232. *Mimers* Mjöd I, 42, 61-62, 259 Drikkes og i *Vingolf* II, 227, 237. *Mimer* synes undertiden at betegne Urjætten *Ymer* eller *Imer*. Hans Hoved raad-

---

Ok um Moldþinur
Máttkan dæma

bör oversættes saaledes: Og dömme (raadslaa) omkring det væld̈ige store Jordtræ (Verdenstræ, ɔ: *Ygdrasill*). Grundene udvikles i mit Glossarium til den 3die Deel af denne Eddas store Udgave.

*) Paa samme Maade forklarer *Beda* virkelig den bibelske *Leviathan* ved de nordiske Fabler og Meninger om Verdens-Slangen og Fenrisulven m. m. Han siger nemlig om den, "at nogle sige at den omgiver Jorden og bider i sin Hale paa sin Vis. Naar Slangen forbrændes af Solens Hede vredes den og söger at gribe Solen; ved disse Anstrængelser bæver Jorden. (Jfr. III, 20). Undertiden opsluger den og en stor Mængde af Havets Vand, men giver det atter fra sig, hvorved Jordskjælv opstaa. — Efter Andres Mening komme endog Ebbe og Flod af den samme Aarsag. Man siger at vore Lande ligge i Nærheden af Leviathans Gab; den Grund som bliver til Syne, medens han sluger Bölgerne, bedækkes atter af dem naar han giver dem tilbage." (*Bedæ Opera*, Basileæ 1563. Fol. T. I, p. 377-78).

spörges af *Odin* IV, 46-47, samt atter ved Verdens Undergang (hvor man maaske bör anvende en anden Forklaring) I, 48, 66, jfr. 77. *Mims* el. *Mimers* Sönner (forklaret ved Jætter i Medhold af *Skalda*) dandse til Lyden af *Giallarhornet* i Verdens Undergang I, 48, 66. Jfr. *Mimameidr*, *Hodd-mimer*, *Baug-regin* (Kredsguden). Mine Forklaringer over de ommeldte Ord og Navne vinde vel meget i Styrke ved de forskjellige Benævnelser Himlen har i *Skalda*, nemlig: *Hregg-Mimer* (den Uvæir frembringende *Mimer*), *Vett-Mimer* (af uvis Betydning) o. s. v. Nogle ville at *Odin* selv kan kaldes *Mimer* II, 237, derfor erindrer jeg nu ingen Hjemmel (skjönt det vel kunde skee naar han betragtes som Himmelen); men vist er det, at han kaldes *Mims* el. *Mimers Ven*. *Mimer* selv, betragtet som en Havgud, menes muelig ved *Söck-Mimer* (Dybets *Mimer*) hvem *Odin* besögte under Navn af *Svidur* og *Svidrir*, efter *Grimnersmaal* I, 186. Jfr. 158 (hvoraf det vel indsees at Mythen sigter til Solens vinterlige Ophold i Dybet). Saaledes synes Digterne at have af den ene forvandlede *Ymer* dannet en *Mimer*, som med Tiden er bleven til to forskjellige Personer (Himmel og Hav).

Mist, Mista (Mist) en Valkyrie I, 180, 262-63. Luften kaldes hendes Hav eller Bærer III, 288.

Mistelten (Mistilteinn) det Spyd hvormed *Baldur* blev slaget ihjel I, 43, 62-63. (Jfr. II, 203). II, 230, 256, 262-63. Forekommer formodentlig under Navn af *Hævaten* III, 43, 52-53, 62. (*Mistelteіn* var ellers Navnet for et berömt Sværd som ommeldes i *Hervarar-Saga* o. fl. St.)

Miödvitner (Miödvitnir, ɔ: Miödkyndig; frembringende Miöd) en Alf eller Dverg som maaske især dyrkedes ved Miödbrygning I, 35. Jfr. *Midvitner*.

Miölner (Miölnir, Miöllnir, ɔ: Sönderknusende) *Thors* Tordenhammer. Brugt ved en Brudevielse II, 115, 126-27. Med den truer *Thor Loke* 302-303, 317. Kommer i hans Sönners, *Modes* og *Magnes* Vold I, 98, 129, 269. Ommeldes ellers II, 40, 73, 84, 85, 89, 96, 104, 117 o. f. 107. Korstegnet dens Sindbillede i Hedendommen II, 127. Jfr. *Magne*, *Mode*, *Thor*.

Mode (Módi, ɔ: Mod, den Modige, oprindelig maaske. den Saft- eller Kjer-

nefulde) *Thors* Sön. Ender Gudestriden, seirende med Hammeren *Miölner*, i Forening med sin Broder *Magne* I, 98, 129. II, 72. Jfr. *Magne.*

Modsogner (Módsognir) den ypperste af de först skabte Dverge eller Alfe I, 34, 57.

Moin (Móinn) en Alf eller Dverg I, 37.

Moin, en af de Slanger som ligge under *Ygdrasill* I, 179, 256, 260.

Mulmskoven. S. *Mörkved.*

Mundilfare (Mundilfari) Solens og Maanens Fader (den personificerede Stjernehimmel) I, 89, 106-107. Antages og for Stamfader til jordiske Fyrste-Slægter. S. *Dag.*

Munin (Muninn, Munin, ɔ: Minde, Hukommelse, den ene af *Odins* Ravne I, 173, 243-47. Jfr. *Hugin.*

Muspell, Muspelheim(Muspell, Muspellsheimr) den anden Verden (ovenfra regnet) i de gamle Nordboers kosmographiske System; tillige det egentlige Empyræum el. Flamme-Himmel I, 105-106, 110, II, 5. Derfra kom de lysende Luftsyn og Himmellegemer I, 266.

Muspells Sönner, Ildaanderne fra *Muspelheim*, staaende under *Surturs* Overbefaling, drage frem for at ödelægge vor Verden I, 49, 104-105. II, 169, 297, 314.

Mylin, et Navn for Maanen II, 18, 30.

Mögthraser, I, 122. (Er af nogle bleven anseet for et, ellers ubekjendt, Egennavn).

Möer (Orig. *Meyar*, Enkt. *Mey*, *Mær*, udt. *Mair)* bruges om Nornerne I, 38, 59, 79, 97, 123. Om Valkyrier III, 246 o. s. v. Uden Tvivl ere Germaners og Celters *DeæMairæ* o. s. v. (hvorom *Keysler* har skrevet en bekjendt Afhandling) de samme som vore Norner. Ordet *Mey* (i mythisk Forstand) gjenfindes efter min Mening i *Shakespeares May, Mays;* qvindelige Væsener, som sættes ved Siden af Feerne o. s. v.

Mörkalfe, Sortalfe (Döckálfar, Svartálfar) flygte for Dagens og Solens Skin II, 228, 239. Bedröves over Morgenens Frembrud IV, 199.

Mörkved(Myrkvidr) en undertiden mythisk Benævnelse (egentlig for en dunkel og vidtlöftig Skov) III, 246 o. f. Er ellers II, 277 et poetisk Gaadeudtryk, betegnende den mörke Luft som overdækkes af *Ygdrasills* Grene. Jfr. I, 65, 257-58.

N.

Naal (Nål) Asa-Lokes Moder, efter Nogles Beretning. Efter Andre hed hun egentlig *Laufei* (*Lövöe*) og havde dette Tileller Binavn II, 224, 237, 274.

Nabbe, en Dverg, som tilligemed *Dain* forfærdigede *Freyas* gyldenbörstede Galt III, 10, 24, 25.

**Naglfare (Naglfari)* Nattens förste Ægtemand I, 107-108, 268. S. *Nat.*

Naglfar, Naglfare (Naglfari) et mythisk Skib, hvorpaa *Muspells* Sönner, anförte af *Loke* (som Styrmand eller Veiviser, her maaske de empyræiske Ild) fremdrage for at ödelægge (og siden fornye) Verden I, 49, 66, 268. (Derved betegnedes maaske en brændende Komet eller selve Ildhimmelen, som mentes at nedsegne til vor Verden og sætte den i Brand).

Någrind, Någrindur, Dödningernes Gitter, Vold eller Port II, 190, 204, 304, 318. Jfr. *Helgrind, Valgrind.*

Nain (Nainn, ɔ: efter Ordet *Nær*, ɔ: *propinqvus)* en Alf eller Dverg I, 35.

Nale (Nali el. *Náli)* en Alf eller Dverg I, 35.

*Nanna, Nefs**) eller *Neps* Datter, *Baldurs* Hustru, *Forsetes* Moder I, 229. II, 221, 233. I den yngre Edda fortælles hvorledes hun döde af Sorg over *Baldurs* Drab, og blev opbrændt med ham paa hans Ligbaal. Fra *Helheim* sendte hun *Frigga* et skjönt Klædebon med flere Gaver, og *Fulla* en Guldring. (Efter *Saxo* var hun *Gevars* Datter og giftedes tilsidst med *Hother*, men ikke med *Baldur*. Jfr. Egenn. Reg.)

Nar, Naa (Nár, ɔ: Dödning) en Dverg eller Alf, maaske forestaaende döde eller uorganiske Legemer, eller endog betegnende Dödens Genius I, 35.

Nare (Nari) i d. yngre Edda ogsaa *Narve (Narfi) Lokes* Sön II, 305, 319.

Narve (Narfi) kaldet i den yngre Edda *Vale, Lokes* anden Sön, forvandlet af Guderne til en Ulv, hvorpaa han rev sin Broder ihjel II, 305, 319.

Nastrond (Nåströnd, ɔ: Dödning- eller Lig-Kysten) omgivende Afgrun-

*) Det kunde maaske være mærkeligt, af *Nef* i det kymriske eller gamle brittiske Sprog betyder *Himmelen*, ligesom *John Olafsen* har bemærket i sin haandskrevne Ordbog. Ellers er dette Ord uden Tvivl af ældgammel asiatisk Oprindelse.

den *Hvergelmer.* Begge udgjöre et Straffested for de Fordömte efter Verdens Undergang I, 45, 64. III, 227. Jfr. *Niflhel, Nidhug, Nagrind.*

Nat, Natten (Nótt) gives Navn af Guderne I, 33. Forestilles som Jætten *Nörves* Datter *) og dog en Natur-Gudinde I, 87, 102-103, 107-108. II, 23, 34, 221, 233. Ellers (formodentlig) som en Jættinde I, 46, 64. Hendes Flugt for Dagen til *Niflheim* og det yderste Nord II, 228-29. Natten er Eftertankens Veninde II, 227, 237. III, 171. Natten og hendes Datter (Jorden) paakaldes IV, 43. Betragtet som Urmörket og en ond Jættinde er hun vel identisk med *Angurbode* I, 120.

Naut (udtalt *Nöjt*) en af Jordens mythiske Floder I, 176.

Nida-Fielde (Nida-fiöll, oversat *Mörkets Fjelde) Fiall,* nu et Fjeld, synes i Förstningen at have betydet ethvert *Skjul,* saa at Ordenes Mening og kan være *Mörkets Huler,* nemlig Underjords-Dragen *Nidhugs* (her det personificerede Mörkes) Opholdssted i Afgruoden I, 44, 54, 64, 70. Jfr. *Nidhug.*

Nide (Nidi). S. *Næ.*

Nidhug, Nidhögg (Nidhöggr, ɔ: den i Mörket Huggende eller Bidende) Underverdenens Drage I, 21, 30, 45, 54, 64, 70. (Jfr. Indled. XLIX) 178, 260. Tærer paa *Ygdrasills* Rödder 179, 260.

Niflheim (Niflheimr) Taage- el. Skygge-Verdenen I, 105, 110. Den niende, sidste og nederste af de ni Verdener II, 228, 239. **) Jfr. *Niflhel, Nastrond.*

Niflhel (Niflhel) Skygge-Döden el. Dödens Skygge-Rige; ellers *Niflheim,* hvor de Fordömtes evige Straffesteder ligge I, 96, 117.

Niord, Njord (Niördr) en Gud fra *Vanaheim,* sendt Guderne som Gidsel og optaget blandt Aserne, men skal vende hjem tilhage i Tidens Fylde I, 94, 114-15. II, 295, 313. Var Fader til *Freyr* og *Freya* I, 114-15, 232. II, 113, 295. Som Herre for Solhuset *Noatun* eller Himmeltegnet *Vægten* I, 148, 171, 230. Hans Skildring i det Hele, som Dunstkredsens og Vandenes

---

*) Nogle gamle Skjalde gjöre hende til *Onars* eneste Datter. See *Onar.*

**) I Middelalderen antoge de Tydske en saadan mythisk Verden, Troldes og Uhyrers Opholdsted, under Navn af *das Nebelland Magonia,* hvorfra ödelæggende Haglbyger udfore for at hærge Markerne o. s. v.

Gräters grundige Afhandling om *Nornerne* (i hans *nordische Blumen* S. 41-90) hvoraf *Nyerup* har givet et kort Udtog. Overtroen om dem og deres jordiske Præstinder har længe vedligeholdt sig paa *Shetlandsöerne*, efter de Beretninger som *Walter Scott* har benyttet ved Udarbeidelsen af Fortællingen *the Pirate*. *Angelsaxerne* kjendte dem vistnok, om ikke under Navn af *Neorchn*, saa dog af *Wyrd (Urd)* o.s.v. Paa Færöerne hede de endnu *Norner*, *Nodner*, (som nærmere udtrykker den islandske Udtale) ligesom det norske *Naadn*, *Nodn*.*) Jfr. *Urde*, *Verdande*, *Skuld*, *Urder*, *Diser*.

Ny (Nyi) en Dverg eller Alf, forestaaende denne Maanens bekjendte Egenskab I, 35, 57. Jfr. *Nyraad*.

Nyraad (Nyrádr, ɔ: Nyvolder, Nygiver) altsaa muelig *a)* den som tænder el. frembringer Nyet, *b)* fremhjelper enhver vordende Tings Grundspire, *c)* indgiver nye Raad *(Nyrád)* maaske især i Drömme I, 35; jfr. II, 227, 237. Disse Egenskaber tænkte vore Forfædre sig som forbundne med Nyets Virkekreds. Jfr. *Ny*, *Raadsvid*.

Nyt (Nyt, ɔ: *Nyttig)* en af Jordens mythiske Floder I, 176.

Næ (Nidi) en Dverg el. Alf, forestaaende denne Maane-Periode I, 35, 57. Jfr. 33, 90.

Nödvendigheden (Naudr, *Naudur)* ogsaa *Neid*, *Neyd*, skotsk *Neide*, engl. *Need*, dansk *Nöd*, tydsk *Noth* o. s. v. ɔ: Skjæbnen (Ἀνάγκη, *Necessitas*) III, 247. Udtrykt ved Runebogstavet ᚼ (Naud, N) III, 86. IV, 45.**)

Nönn, en af Jordens mythiske Floder I, 176.

Nörve, *Niörve (Nörvi*, *Niörfi)* en kosmogonisk Jætte, Nattens Fader I, 90, 107-108. II, 23, 34, 221, 233.

O.

Odin (Ódinn, *Ódin)* Himlens överste Gud i den skabte Verden, Jordens eller *Friggas* Ægtemand,

---

*) Mueligt er det at de latinsk-etruriske *Nona*, *Morta*, *Nortia*, ere Levninger af Nornernes ældste celtiske Benævnelser. Jfr. *Möer*.

**) Skulde Grækerne ikke have havt det samme Begreb om *Nede* (Νέδη) *Zeus's* Fostermoder, og kunde hun ikke igjen være beslægtet med den ægyptiske *Neith?* Mythologiske Navne kunne, ligesaavel som andre Ord, forplantes gjennem Aartusinder og i de fjærnest fra hinanden liggende Lande.

af hvilken Forbindelse Guder og Mennesker fremkom, og kaldes af de Aarsager *Valfader* I, 31, 55, samt *Alfader* m. m. I, 176, 272. Ellers især Himlens, Luftens og Aandens Gud II, 209, 132, 317. III, 67, 164. Som Himlens Aand eller Verdens Sjæl I, 244 o. f. 257. Han var den ypperste af *Börs* Sönner eller de tre skabende Guder I, 32 o. f. 37, og af Aserne overhoved I, 183, 270. Kaldes Gudernes Fyrste el. Overhoved I, 52. *Odin* afhugger *Heiddraupners* eller *Ymers* Hoved, hvoraf Himmelen blev dannet, og udgrunder (i den derfra udströmmende Vædske, ɔ: Vandet) Naturens Runer IV, 46-47. Staar hjelmbedækket paa (Himmel-) Bjerget med flammende Sværd, adspörgende *Mimers* Hoved IV, 47 (jfr. I, 48, 66). Kaldes *Tidernes Fader* I, 84, o. fl. St. 101, 129. Er den ældste og ypperste Aarsgud I, 155 o. f. Det vises af hans 12 Navne i det mythiske *Asgaard* (el. Himmerig) som sigte til Aarets 12 Maaneder I, 157-59.

Paa en anden Maade kan han antages for Aarets Gud, som Herre for Gudeborgen *Gladsheim* eller Himmeltegnet *Vædderen*, samt tillige for *Valhall* eller Himmelhvælvingens överste Deel I, 148, 170, 206 o. f. Pantsætter sit ene Öje til *Mimer* I, 41, 42, 255, 257-59, Kaldes Hærenes Fader. Hærfader, Hærförer (*Herian*) o. s. v. som Gud for de himmelske og jordiske Hære I, 42, 62. Han udskyder förste Gang sit Spyd fra Himmelborgen i Vrede mod Menneskene I, 40, 60. *Odins* Fostbroderskab med *Loke* II, 287, 308. *Odin* giver Mennesket Aanden I, 37, 244. III, 164. Han giver sine Dyrkere Forstand, Veltalenhed, Manddom og Rigdom; Krigerne Vaaben, Söfarerne Bör og Digterne Sange (Begeistring) III, 8-9, 24. Er ellers Sejerens förste Giver og Uddeler (skjöut han undertiden overdrog Valkyrierne dette Hverv) IV, 43. Kaldes *Sejerfader* o. s. v. II, 303, 317. *Loke* bebreider ham Uretfærdighed i Sejerens Uddeling II, 291, 311. *Odin* modtager, som Aandens Giver, Menneskets Aand I, 241, 244-47. Siges ellers at dele Hælvten af de daglig faldende Krigere el. Mennesker overhoved med *Freya* I, 171, 221-22. Han tilegner sig især dem, som falde i Kamp I, 208-209, 237, 241, 246. II, 146, 160. *Odins* hemmelige Tale

til *Baldur*, förend han blev lagt paa Ligbaalet I, 99. 129-30. Hans Reise til Jætteverdenen for at besöge *Vafthrudner* og pröve Styrke med ham i Visdom I, 74 o. f. Overvinder ham 99. *Odin* udsender *Heimdall, Brage* og *Loke* for at udfritte *Idunna* ved *Mimers* Kilde om det Tilkommende II, 221. Bestyrer et höjtideligt Gilde i *Vingolf* II, 225-227. Nedrider paa *Sleipner* til *Helheim* for at udforske Skjæbnen ved at raadspörge en *Vala's* Gjenfærd II, 245, 253, 261 o. f. Opvækker Spaaqvinden fra Döde og taler med hende 254 o. f. *Odin, Hæner* og *Loke* drage omkring i menneskelig Skikkelse, efter den yngre Eddas Udtryk. "for at besee den hele Verden," og komme til *Andvarefos*, hvor *Loke* dræber Dvergen *Otur*, som havde forvandlet sig til en Odder IV, 19. De gribes af *Hreidmar**) *Oturs* Fader, hos hvem de gjæstede, og maatte love, for at slippe derfra, at tildække Odderbælgen med Guld 20. *Andvare*, en Dverg, nödes til at afhænde dette Guld, som forbandes af ham og ydes siden af *Loke* til *Hreidmar* (hvorfra alle Volsungers, Niflungers og Budlungers Ulykker) 21 o. f. *Odin* beværter *Ægir* i *Valhall* II, 271 o. f. Er selv til Gjæst hos *Ægir* II, 272 o. f. Hans Ordstrid med *Loke* 291 o. f. *Odins* Tog til *Sattungs* underjordiske Huler, Eventyr hos *Gunlade* og Digtermjödens Erhvervelse III, 129-30, 158-60. Han fængsles eller bedöves af Glemsels-Hejrens Vingeslag i *Gunlades* Bolig — og drikker for meget hos *Fialar*, den kloge Dverg eller Jætte III, 107, 146-47. Hans Kjærlighed til *Rinde* III, 126-28, 157. Jfr. II, 257, 264-65. Hans Luftfarter og Ophold paa *Samsöe* II, 292, 311. *Odin* foer (som incarneret Gud) til Himmels fra Ligbaalet III, 140, 166-67. *Odin* opholder sig paa Jorden i Menneskeskikkelse som Kong *Geirröds* Opfostrer I, 165 o. f. 189 o. f. Aabenbarer sig for ham som en Vandrer i en *blaa* Klædning 167, 192; underretter ham om de himmelske Boliger, samt andre mythiske Sager (i Digtet *Grimnersmaal*) I, 134 o. f. 169 o. f. *Odins*-Troens ethiske Lære, fremsat under hans Navn i *Havamaal* III, 67 o. f.

*) Efter den yngre Edda kom *Odin* atter til sin Guddomskraft ved at faae sin Landse i Haanden.

104 o. f. Hans mystiske Runesang III, 138 o. f. Han er RunernesOphavsmand blandt Aserne III, 139, 165-66, jfr.IV, 46-47. Regler ved Runers Ristsen, Bönner og Offringer til Guderne III, 139-40, 166. Hans Navn givet Runebogstavet ᚬ (O) 86. Opregnelse af atten forskjellige Tryllesange,samt de derved udrettede Mirakler 140 o. f. De mythologiske Sange om *Odin* behandlede historisk i *Ynglinga-Saga*; Beviser derfor 167 o. f. Formedelst lignende Anskuelser betragtedes han iMiddelalderen som en Bedrager 68. I Hedendommen forkyndtes *Odins Frede* Vederparten ved Krigserklæringen III, 278. Til ham offres for Faderhævn 303. Formildet derved laaner han *Dag* sin Landse til Hævnens Udförelse sstds. *Odin* beskyldes for at have været Aarsag til Strid og Mord 305. Han ophöjer en Helt til sin Medregent i *Valhall* (vistnok ved en enkelt Digters Indfald) 306. Han aabenbarer sig for *Sigurd Fafnersbane* under Navn af *Hnikar*, stiller en Havstorm og underviser ham om Krigsvarslers Betydning m. m. IV, 25. Straffer Valkyrien *Sigurdrifa* eller *Brynhilde* for Overtrædelse af hans Befalinger IV, 40, 42-44, 93. Til ham offredes Ting ved at ophænge dem i Luften I, 244. III, 167. Han næres alene af Vin*) I, 173, 242-43. *Odins* Lande, Himmelen II, 153, 164 (jfr. I, 169, 194); Vange el. Marker, Gaarde I, 95, 116; Sale (i *Valhall*) III, 311; Hustru, s. *Frigga*, *Jorden* (jfr. *Rinde*, *Gunlade* o. fl.) I et kristeligt Digt kaldes Verden saaledes III, 217, 228. *Odins* Sönner, see *Thor* o. s. v. (thi alle Guder kunne kaldes hans Sönner); Möer (Diser el. Nympher) kaldes Valkyrierne I, 43; Hest, s. *Sleipner*; tvende Ulve I, 173, 240-42; tvendeRavne 173, 243-47. III, 164; Höge III, 308, jfr. *Höjbrog*; Hunde (kaldes Ulvene) III, 278; Landse, s. *Gungner*; Hjelm IV, 47 (den yngre Edda omtaler saavel hans Guldhjelm eller Krone, som hans Guldbrynie, naar han ruster sig til den sidste Kamp). *Odin* raadspörger *Mimers* Hoved, da Verdens Undergang nærmer sig I, 48, 66. Han opsluges selv af *Fenris-*

---

*) I *Grimnersmaals* 19de Strophes sidste Linie er denne i Rettelserne overseete Trykfeil indlöbet: *ene* istedenfor *evig* eller *immer*.

Ulven eller Dybets glubende Uhyre I, 50, 67, 98, 129. II, 303, 317. III, 21, 34, jfr. II, 259. Er sandsynligvis selv blandt Aserne, hans i den nye Verden gjenoplivede Slægt I, 52, 68-130. (Hans evige Liv bekræftes ogsaa udtrykkelig af den y. Edda, *Rasks* Udg. S. 4. *Nyerups* Overs. S. 5). Ham helligedes Planeten *Mercur* og *Onsdagen* opkaldtes efter hans Navn I, 138-39. Jfr. *Odins* mange Binavne som *Alfader, Sigfader, Hnikar* o. s. v. Videre om *Odin* see især *Nyerups* mythol. Ordbog. *Löftet ved Odin* og *hans hellige sorte Sten* (en vis Klippe, hvori en Aabning gjennem hvilken man giver hinanden Hænder) skal endnu ansees for meget hellig blandt Nogle af Örkenöernes Indbyggere (jfr. III, 304. IV, 125).

Odreyrer (Öd-reyrir, Odrærir) det Kar eller Kjedel, hvori Visdommen eller Digterdrikken forvaredes II, 219, 231. III, 129, 159. [*Ódr* Fornuft, Digtning, Sang; *ræra, hræra* at röre, sætte i Bevægelse — fra disse Sprogrödder maa Ordet vist udledes. *Bodn*, den Bebudende eller Bölgende, kaldtes det andet Kar og det tredie *Són*, ɔ: Lyd, Sang. Först tömte *Odin Odrærer*, siden *Bodn* og endelig *Son*, heder det i den yngre Edda (*Rasks* Udg. S. 86. *Nyerups* Overs. S. 111). Man kan saaledes antage *Odreyrer* for *Begeistringen*, *Bodn* for den derved og, saa at sige, ved en bölgende Tænkegang frembragte Digtning, men *Son* for dens Fremsigelse eller Recitation. Denne sidste, efter min Mening sindrige Bemærkning, skylder jeg Provsten Hr. *Torfe Johnson* til *Breidebolstad* i Island. Ellers synes de gamle Britters Myther om Poesien at stemme synderligen overens med den eddiske Den mystiske eller Gudinden *Ceridwen* helligede Kjedel svarer saaledes til *Odreyrer*, bevogtet af *Gunlöd*. Ogsaa er det her mærkeligt, at Bardernes Lærlinge indviedes i Mysterierne med *Vin* og *Mjöd*. Dette forekommer mig at bestyrke min Forklaring over den nordiske Digterdrik].

Oder, Odur (Ódr) Freyas Ægtemand, som drog langvejs bort fra hende, hvorfor hun græder gyldne Taarer I, 41, 61, 219, 226-27.

Ofner (Ofnir) 1) et Navn for Slanger I, 179,*) hvilket 2) *Odin* dog tillæg-

*) Ved Slangens Navn kan man ikke andet end tænke paa det Græske ὄφις, og ved Guden paa *Ophion* og fl., som synes

ger sig selv 187. For at komme i Besiddelse af Digterdrikken havde han ogsaa forvandlet sig til en *Slange*.*) Det er da sandsynligvis fra *Odinstroen* at den svenske og norske Overtro om visse mythiske *Orme* el. *Slanger* som gode og overnaturlige Væsener, der især give *stor Forstand*, nærmest maa udledes. See *Svenska Folkvisor* (ved *Geyer* og *Afzelius*) III, 121 (om *Lindormen* eller *den hvide Slange*) samt *Ströms Söndmörs* Beskr. I, 192 (om *Hvidormen*). Jfr. *Svafner*.

Oin (Óinn) synes at betyde den Frygtende, Frygtsomme; en Dverg eller Alf, Fader til *Andvare* IV, 20.

Okolne (Ókólni, Ókólnir, Ukold, ɔ: det hede, varme Land) en mythisk Egn I, 45, 64. Jfr. *Brimer*.

Ome (Ómi) et af *Odins* Navne I, 157, 185. Som Maanedsgud I, 227.

Onar (Ónar) 1) en Dverg eller Alf I, 35; maaske den samme som 2) Nattens anden Ægtemand, muelig identisk med Grækernes *Onar* (Ὄναρ) ɔ: Skygge, Sövn, Dödens Broder I, 107, 108. *Onar* kaldes og i *Skalda*, saavel som af nogle gamle Skjalde *Jordens Fader* (som havde den til eneste Datter, ligesom *Natten* og var dens Moder) saa at det vel er mueligt, at han har, efter *Skule Thorlacius's* Mening, undertiden betegnet et kosmogonisk Væsen. Mere herom i min *Edda-Lære*.

Ore (Óri) en allegorisk Alf III, 54 (i den yngre Edda, *Rasks* Udg. S. 16 nævnes han, efter *Vala's Spaadom*, blandt de övrige Dverge). *Órar* betyder Galskab, Sværmerie, kaad Lystighed; *Svefn-Órar*, phantastiske Drömme.

Oske (Óski) et af *Odins* Navne I, 185. Som Maanedsgud 157.

Oskopner (Óskopnir) det ene Navn for den sidste Kampplads mellem *Surtur* og Asaguderne I, 104. IV, 33. Jfr. *Vigrid*.

(efter *Zoegas* og Fl. Mening) at være bleven tillagt Himlen, ved at sammenligne dens og Himmellegemernes Gang med Slangens bugtede Bevægelser. Efter et af de orphiske Skabelses-Systemer var Alting frembragt af Slangen *Herakles* eller *Chronos*.

*) Mærkeligt kunde det da være, at de gamle Franker forestilte sig Menneskets Sjæl i Skikkelse af en liden Slange, som kunde udforske forborgne Ting. S. *Grimms Volkssagen* II, 90-91.

Ottar hjemske (*Ottar heimski*) en Helt eller Fyrste, som især dyrkede *Freya* og beskyttedes af hende i en Arvegangstrætte mod *Angantyr*, som maatte oplyses med vidtlöftige Slægtregistre III, 4 o. f. Opbygger et Steualter og offrer ni Öxne derved til Ære for *Freya* 5, 23, 35-36. Han ledsager *Freya* og *Hyndla* paa deres Natterejse og lytter til deres Taler 5, 16. Faaer en Mindedrik af *Hyndla*, efter *Freyas* Befaling, for at han ret kan erindre dem 21, 23, 34, 36. Den forbandes af *Hyndla*, men velsignes af *Freya* 23, 35-36.

Otur, en Dverg, som undertiden paatog sig en Odders Skikkelse og dræbtes i den af *Loke* IV, 19. Drabet maatte bödes med Guld, hvorfor dette kaldes *Odderens Erstatning* m. m. 20. (Efter *Herodot* ærede Ægypterne Odderen som et helligt Dyr).

P

maa næsten udelades, da intet eddisk Navn begynder dermed; ej heller forekommer det i det egentlige Rune-Alphabet, og synes overhoved at have mangtet i vort ældste Sprog. Dog anmærke vi her:

Paradiset; det forestillede Middelalderens Katholikersig som forskjelligt fra det egentlige Himmerig, og som et Forberedelsessted dertil for de Salige III, 190, 193. *Sir Walter Scott* har (*Minstrelsy* l. c. II, 366) lagt Mærke til det samme, og bemærker derhos at denne Lære er udtrykkelig talmudisk. Den stemte ogsaa overens med vore hedenske Forfædres Ideer om ædle Sjæles forelöbige Opholdsted i *Vingolf* eller *Valhall* o. s. v. indtil de kunde optages til den höjeste Salighed i *Gimle*. Ligesom Hedningernes *Helheim* og *Nifheim* paa den anden Side vare forskjellige, saaledes ogsaa Katholikernes Skjersild og Helvede i lignende Forhold.

Q

burde vel udelades af samme Aarsag, da det i vort ældste Sprog og Alphabet er identisk med K (ᛩ). Dog satte man dette Bogstav, efter den latinske Skrifts Indförelse foran *v* istedenfor *k*. Derfor forekommer her:

**Qvaser*, et mythisk Væsen af hvis Blod Digterdrikken blev lavet IV, 113. (See om ham *d. y. Edda*,

Rasks Udg. S. 69, 83-84. *Nyerups* Overs. 108 o. f.) Jfr. IV, 74 (og min der paaberaabte Afhandling om Digterdrikken). Stor-Britanniens Almue har, lige fra Middelalderen af, moeret sig med Digtninger af samme Art om *Allan a Maut (Malt)* og *John Barleycorn (Bygget)* som bleve dræbte, hvis Blod (Öllet) man drak for at faae Vid og Kræfter o. s. v. Sex forskjellige af dette Slags læses i *R. Jamiesons Popular Ballads and Songs* Vol. 2 (*Edinburgh* 1806). Tydske Digtninger af samme Art om *Vinen* har jeg ommeldt i min ældre Undersögelse.

R.

Raadsvid (Rádsvidr, Rádsvinnr, ɔ: den raadkloge, vise Raadgiver) en Alf eller Dverg I, 35 (maaske *Drömmen*). Jfr. *Nyraad*.

Raadsö (Rádsey) et allegorisk Stedsnavn II, 141, 156.

Raadveig. S. *Böjgvör*.

Radgrid (Rádgrid) en Valkyrie I, 180.

Ragnarök (Ragnarök, Gudernes el. Elementernes Oplösning eller Undergang) eller *Ragnaröck (Ragnarök, -röck, -röckur*, ɔ: Gudernes Tusmörke eller Aften-Skumring) bekjendte Navne for Verdens Undergang I, 47, 91, 95. II, 219, 231, 246, 259, 266. III, 307. IV, 162. Videre see *Nyerups mythol. Wörterb.* og *Bastholms* der anförte grundige Bedömmelse over Mythens AElde og Oprindelse fra det asiatiske Hedendom.

Ran (Rán) AEgers Hustru, Havets Herskerinde (af Jætteslægten); laaner *Loke* sit Garn for at fange Gjedde-dvergen *Andvare* IV, 20. Et Raad givet hende af *Rinda* eller Jorden III, 180, 184. Skibbrudne (el. södöde) Mænd siges at gives hende (ligesom Mange mente at optages i hendes Boliger, og den svenske Almue endnu beretter det samme om *Havfruen)* III, 266. Valkyrierne vriste Skibe af hendes Hænder III, 283. Hvorfor Guldet kaldes hendes Skin, Lys o. s. v. I, 232. Uden Tvivl var hun og (ja maaske især) dyrket af de finske Folkeslag under Navn af *Raune, Ruone*. Jfr. *AEger*.

Randgrid (Randgrid) en Valkyrie I, 180.

Ratatösk (Ratatöskr) et mythisk-allegorisk Egen, paa AEsketræet *Ygdrasill* I, 178, 260.

Rate (Rati) Odins mythisk-allegoriske Jordboer III, 129, 159.

Regin (Regin i Flertallet, formodentlig, ligesom *Rögn*, af det obsolete *Ragn)* oversættes her paa mange Steder ved *Magter,Kræfter, Guder*, samt betegner især i Originalen Elementernes og Naturkræfternes Guddomme. S. f. Ex. I, 100. II, 234. Jfr. *Ragnarök, Rögner* (ogsaa i Glossarierne til den storeUdgave) samt *Gin-Regin, Up-Regin.*

Regin (Reginn) en Alf eller Dverg I, 35, 58. Ordet kan betyde *a)* Magt Kraft; *b)* Regn, Væde I, 102.

Regin (Reginn) en Halv-Dverg af Sortalfernes Slægt (og derfor kaldet Jætte). Brodertil *Fafner*, der först var bekjendt i Menneske- og siden i Slange-Skikkelse. See Egenn. Reg.

Reginleif, en Valkyrie I, 180.

Rig, Rigur (Rigr) Menneskenes, eller Nordbnernes især, guddommelige Stamfader, siges at have været en Incarnation af *Heimdall*, efter Forerindringen til det ældgamle Digt *Rigsmaal*, der findes som Anhang til den Wormske Codex af den yngre Edda, men er dog optaget i den svenske Udgave af den ældre, samt den dertil hörende Oversættelse I, 15, 55.

Rimfaxe (Hrimfaxi) Nattens Hest I, 87, 102-103. II, 227, 238. Jfr. *Fiörsvartner.*

Rimgrimner (Hrimgrimnir) en Thurse el. Frostjætte II, 191.

Rin (formodentlig det samme som Rhin) nævnes som en himmelsk Flod, eller hörende til Gudernes Kredse I, 175, 253-54. De gamle Germaner sagde maaske om Rhinen ligesom Inderne om *Ganges*, at den havde sit Udspring fra Himmelen. I det mindste veed man at de ærede den som guddommelig. Jfr. IV, 149, samt mine Bemærkninger ved den store Udg. II,568, 887. 948.

Rinde (Rindur) Vale's Moder ved *Odin*, ellers en Personification af Jorden, især den vinterlige I, 200. II, 227, 237-38, 257, 264-65. Hendes mythiske Historie forekommer i *Havamaal* og er bearbeidet af *Saxo* III, 126-28, 157. Hendes Raad, givet Havgudinden *Ran* III, 184. Den yngre Edda regner hende til Asynierne, ligesaavel som *Jorden* selv under dette hendes mest bekjendte Navn.

Rindende (Rennandi) en Himmelflod I, 175.

Roska. S. *Röskva.*

Rota, en Valkyrie I, 262. Mærkeligt er det at *Rota* i *Skalda* er et Navn for en Byge eller Stormvind. Jfr. *Mist*.

Rudur, et allegorisk Navn for en Flod III, 180.

Rögner (Gudernes Fyrste eller Anförer) et Navn for *Thor* eller *Odin* IV, 47.

Röskva, Roska (Ravsqva, Röskva) en Mö i *Thors* Fölge II, 26, 74, 84-86. Hun nævnes og af Enkelte blandt de Hedenoldsskjalde, af hvis Digte den yngre Edda har opbevaret os Brudstykker.

S.

Sadur (Sadr, Sadur den Sande, eller *Sádur* den Saaende) et af *Odins* Navne I, 184. Begge Benævnelser bruges om Himmelguderne hos andre gamle Folk, som *Satia* (den Sande) hos Inderne, *Schaddai* hos Hebræerne; men ogsaa *a) Saturnus*, *b)* (Jupiter) *Sator* (den Saaende) o. s. v. Det er mueligt, at dette nordiske Gudenavn, men ikke det Romerske *Saturnus*, er nærmest forvandlet til Saxernes *Satur, Sater*, Alem. *Seater* o. s. v., der forestiltes som bærende Blomster og Frugter, som vel kunde passe til den himmelske Sædemand. Jfr. *Sanngetall*.

Saga (Saga el. *Sága)* Herskerinde for Gudeborgen *Söckvabeck* eller Himmeltegnet *Fiskene* I, 148, 170, 203. Hendes Skildring i det Hele 203-205. Hendes Samdrikken med *Odin* 170, 203, 205. Som Historiens Gudinde 204-205.

Sanngetall (den rigtig Gjættende eller Sandheds Opdager) et af *Odins* Navne I, 184. Jfr. *Sadur*.

**Sessrumner (Sessrúmnir)* *Freyas* Pallads I, 221. Jfr. *Folkvang*.

Sid, en af de himmelske Floder I, 175.

Sidhat (Sidhöttr)

Sidgrane } ɔ: Sidskjæg
Sidskeggr }

Odins Navne I, 184. II, 15, 27, 132. Jfr. *Harbard*.

Sejerfader, Sejerguden, Sejerguder. S. *Sigfadir, Sigtyr, Sigtivar*.

Sif, Sifa (Sif) en mythisk Personification af *Jorden* som *Ullers* Moder I, 195. *Thors* Hustru o. s. v. I, 195. II, 49, 61, 133, 148, 151, 161, 163. Er i *Ægers* Gjæstebud II, 283, 306. Skjænker Mjöd for *Loke* men overvældes af ham med Skjeldsord 301, 316. Hendes Haar I, 269. *Skalda* regner *Sif* til Asynier-

ne, og i utrykte Exemplarer deraf anföres hendes Navn som en af Jordens poetiske Benævnelser. — Endvidere kan det tillægges ethvert Kar som indeholder Öl el. andre stærke Drikke (da *Sif*, som Jorden, ansaaes for deres Giverinde). Jfr. II, 301. Den yngre Eddas Fortale, som vil udlede Nordens Mythologie fra den phrygiske, antager *Sif* for den samme som *Cybele*. *Sif* dyrkedes i Norges hedenske Templer, ligesom og af Venderne o. fl. fremmede Folk; hos disse især som en skjönhaaret Gudinde, givende Blomster og Frugter.

Sigfader (*Sigfadir*) *a)* Stridens el. Sejerens, *b)* Lyksalighedens, og *c)* den fremglidende Stjernehimmels Fader eller den som frembringer og styrer Himmel-Legemernes Bevægelser — et af *Odins* Navne I, 50, 185. II, 303, 317. Jfr. *Sigtivar*, *Sigtyr*, *Alfader*, *Hærfader*, *Valfader*.

Sigmund. S. Egenn. Reg.

Sigrun, en Valkyrie eller Skjoldmö. S. Valkyrier og Egenn. Regist.

Sigtivar, *Sigtifar*, *a)* Sejerens, *b)* Lyksalighedens, og *c)* Stjernehimmelens Guder I, 47. II, 221. Sejerguders Sönner (Aser og maaske tillige Alfer) II, 285. Mennesker IV, 35. (Jfr. *Sigfader*). Er maaske ellers Fleertallet til:

Sigtyr (et Navn for *Odin*) betyder: *a)* Sejerens, *b)* Lyksalighedens, *c)* Stjernehimmelens Gud. Hans Bjerg: Himmelen selv eller et jordisk Offersted IV, 150. Jfr. *Sigtivar*, *Sigfader*.

Sigurdrifa (*Sigurdrif*, *Sigurdrifa*) en Valkyrie af menneskelig Slægt siden kaldet *Brynhilde*. See Egenn. Reg. samt *Odin*, *Valkyrier*.

Sigyn (*Sigyn*, efter Nogle *Sygin*, *Sigun*, *Signy*) *Lokes* Hustru, sidder sörgende over sin fængslede Mage*) I, 44, 63, og beskjærmer ham mod neddryppende Slangegift II, 305, 317. (Efter den yngre *Edda* eller *Brages* Taler, samt og tillige efter *Skalda*, regnes hun til Asynierne og var Moder til *Nare* eller *Narve*).

Sin, *Sina* (*Sin* eller *Syn*) den sidste af *Freyas* fire Diser, som formener Adgangen til hendes Helligdom I, 225.

Sindra (*Sindra*, *Sindur*) en af *Heimdalls* ni Mödre III, 19, 31-32.

Sindre (*Sindri*) muelígen et mythisk Væsen (af Jæt-

*) Erindringen om hende bevares maaske endnu af Finlapperne i Sagnet om den *bundne Djævels Hustru*. *Leem* S. 471.

te- eller Dverge-slægten) I, 45. [*Sindre* hed ellers en kunstig Dverg af *Ivaldes* Sönner (den samme som *Eitre*) og Ordet betegner en straalende Steen].

Siner (Sinir, Sinir) en af Gudernes Heste I, 177.

Sinmara, en allegorisk Trold eller Jættinde III, 52-53, 62.

Siofn, Siofna (Siofn, Siöfn) en af *Freyas* fire Nympher eller Diser, Kjærlighedens förste Stifterinde I, 223.

Skade (Skadi) Jætten *Thiassis* Datter, ophöjet, efter hans Fald, til en Gudinde, og gift med Havguden *Njord* II, 283. III, 17. Herskerinde for Solhuset *Thrymheim* eller Himmeltegnet *Tyren* I, 148, 170-71, 210-11. Hendes Skildring i det Hele som Jagtens Gudinde, Foraarsstormens Styrerinde o. s. v. I, 211-12. II, 306, jfr. 258. Ægteskab I, 211-12, 231, 235. *Freyr* kaldes hendes og *Njords* Sön II, 180-81, 195. Hendes Samtale med *Skirner* 180-81. I *Ægers* Gjæstebud II, 283. Hendes Ordstrid med *Loke* 300-301. Hun hænger en giftig Slange over den fængslede *Lokes* Ansigt II, 305, 319. Den *yngre Edda* regner *Skade* blandt Asynierne, og man finder at hun ellers (ligesom her I, 171) især kaldes *Gudebruden*. Aarsagen dertil ligger efter min Mening deri, at *Skades* Forlig med Asaguderne og hendes Bryllup med *Njord* erindredes eller forestilles dramatisk ved Vaarfesterne (eller Majigilderne) i det hedenske Norden, som Vinterens og Sommerens Forlig og Forening. Grundene for denne Sætning vilde det dog her blive for vidtlöftig at udvikle. *Skaden*, en Fugl, hvorom Overtroen har vedvaret til vore Dage, synes at have været helliget denne Gudinde, som bærende hendes Navn o. s. v. (Norges Historieskrivere lade *Skade* have forladt *Njord* og giftet sig med *Odin*, som avlede med hende en Sön kaldet *Seming*, fra hvem de mægtige *Lade*-Jarler udledte deres Herkomst. Dette grundes formodentlig paa en Navneforvexling eller Skjaldenes Fictioner til Fyrsteslægternes Forherligelse).

Skafid (Skafidr) en Alf eller Dverg I, 36. Synes at betyde Vinden, forsaavidt den omdriver Stövhvirvler, Sand eller Snefog, eller nedvifter Frugter el. Blade af Træerne o. s. v., hvilket sidste især kaldtes (at) *skafa* (overs. *fyge*) II, 145, hvoraf vel de svenske Loves *Skaf* og

Skafl, der bruges om Træfrugter under Et. Muelig dyrkedes da hin Alf som Træfrugternes Bevogter.

Skate's Lund (Skatalundr, Heltenes eller Fyrsternes Lund) muelig et mytbisk eller allegorisk Navn for det Sted, hvor *Brynhildes* Skjoldborg stod IV, 93.

Skeidbrimer (Skeidbrimir) en af Gudernes Heste I, 177.

Skibladner. S. *Skybladner*.

Skilfing (Skilfingr, Skylfingr, den Rystende eller Bævende) et af *Odins* Navne, udeglemt, tilligemed *Vafud*, ved Skriverens el. Sætterens Feiltagelse blandt Navnene i *Grimnersmaals* 53de Strophe S. 187 (mellem *Thund* og *Vakur)*.

Skinfaxe (Skinfaxi) Dagens Hest I, 86, 102. Jfr. *Glad*.

**Skjold (Skjöldr)* siges at have været *Odins* Sön, og Stamfader for Skjoldungerne, den danske Kongeslægt III, 26.

Skirner (Skirnir) Freyrs Vaabendrager, Forelöber og Udsending II, 168. Hans Samtale med *Skade* 180-81. Faaer en Hest og et Sværd af *Freyr* for en Frier-Reise til *Jotunheim* II, 183, 197. Denne Reises Gang og Udfald 179 o. f. 183 o. f. Samtale med *Gymers* Hyrde 184; *Gerdes* Terne 185; *Gerde* selv 186 o. f. og med *Freyr* 193-94. Efter den yngre Edda sendte *Odin Skirner* og til Sortalfernes Verden, for at formaa dem til at forfærdige den Lænke, hvormed *Fenris-Ulven* skulde bindes. Rimeligvis skeete det og ved Tvang, da Jætte- og Sortalfe-slægten maatte ræddes og give efter for den himmelske *Opklarer*. (Jfr. II, 172, 195 o. f.)

Skirver (Skirvir) en Alf eller Dverg, formodentlig af samme Betydning som *Skirner* I, 36.

Skjægöld (Skjeggöld) en Valkyrie I, 180.

Skoll, Sköll, den Ulv, som daglig forfölger Solen I, 181, 265. Ordet synes at være meget gammelt, og Andre have allerede gjættet at det er af samme Oprindelse som det græsklatinske *σκυλλα (Scylla)* et Hunde-Ubyre med tre Hoveder i en bekjendt Malström, samt forskjellige asiatiske Ord der betegne en *Schakal* eller Ræv, Ulv, som det hebr. *Sgal* o. s. v. Jfr. *Sol, Ulve*, Sol-Ulve, *Fenrer, Hate*.

Skrymer (Skrymir, Skrymnir) det Navn som *Udgaards-Loke* gav sig da han viste sig for *Thor* som en uhyre Jætte, paa hans Tog til *Jotunheim*. Han forvarede *Thors* Kost i en Vadsæk med Jernbaand, som han ikke kun

de komme til at löse II, 304, jfr. 140 (hvor *Harbard* spaaer *Thor* at han kommer til at mangle Næring, da hans Moder, *Jorden*, er död, ɔ: hendaanet i Vintertiden) 155. S. den yngre Edda *Rasks* Udg. S. 51-53, 59. *Nyerups* Overs. 61 o. f. Jeg troer (og seer nu at *Mone* er af samme Mening) at denne Mythe er ænigmatisk og sigter til Vinterjætten, som kan siges at hindre Tordneren fra at komme til sin Næring ved at omgive Jorden med *Isens* Baand, som ligne *Jernet*, ligesom *Is* (t. *Eis*) og *Isarn* (t. *Eisen*) ere beslægtede i etymologisk Henseende. Jfr. II, 140, 156.

Skuld, Skulda (*Skuld*, ɔ: den Tilkommende, som skal vorde, Eftertiden) den tredie store Norne I, 38, 59. Jfr. *Norner*, og

Skuld, som Valkyriernes skjoldbærende Anförerinde I, 42, jfr. 62, 262.

Skybladner, *Skibladner* (*Skiþ-bladnir*) *Freyrs* eller overhoved Gudernes Skib, forfærdiget af Dvergene; dets Betydning I, 182, 268-70. Er det bedste af alle Skibe I, 183, 270.

Sleipner (*Sleipnir*) *Odins* (efter den yngre Edda ottefödede) Hest, den ypperste af sit Slags o. s. v. I, 183. II, 32, 253, 261. IV, 47, jfr. I, 248. Avlet af *Loke* og *Svadilfare* III, 20, 33. See den yngre Edda *Rasks* Udg. S. 45-47. *Nyerups* Overs. 55 o. f. Mythen om hans Tilblivelse, de af Jætten omkring *Asgaard* opförte Volde o. s. v., sigte rimeligvis til Vinterens aarlige Færd og Flugt, hvilket Andre allerede have bemærket. Jfr. I, 40-41, 61. (I *Heidreks Gaade-Visdom* skildres *Odin* paa *Sleipner* udtrykkeligen som *farende over Landene*).

Slid (*Slid*, *Slidur*) en af Jordens til *Helheim* nedfaldende Floder I, 176, 254. Siges at fremvælte Mudder og Sværd, samt falde gjennem Gift- eller Frostdale I, 44. Regnes ellers til Underverdenens Floder 64.,

Smyl, *Smyl*, Originalens Navn for onde Aander; synes at være beslægtet med det gamle ægyptiske *Smy* og sammes Sprogrod I, 166, 191.

Sol (*Sól*) som en Gudinde eller styrende Nymphe for dette Himmellegeme, bliver til og tager mod de himmelske Hestes Styrelse I, 32, 55. Hendes övrige Historie I, 89-90, 106-107, jfr. 102. Er Maanens Söster I, 89, 107. IV, 27. Hendes Forhold til Solguderne I, 264. III, 195. Kaldes Alfers Be-

*) Danskes og Nordmænds smaa *Trolde*, Tydskernes onde *Kobold*, Skotternes *brown men of the Muirs* o. s. v. ere egentlig Sortalfe. I *Sorterups* Tid forestiltes endnu *Sortalferne* i Julelegene under Navn af *Jule-Vætter*, som sorte af Hudfarve, krybende, med en lang Hale o. s. v.

Ströncl, en af Jordens mythiske Floder I, 176.

Surtur, Surt, Surter (Surtr) synes at betegne den höjeste Gud, som hersker i Evighed I, 58, 59. Er vel den ældste Alfader, som den der udsender Heden og derved giver Verdensstoffet det förste Liv I, 106, 110-111. Siges at være end vældigere end *Thor* III, 21, 34. Hans flammende Tog fra Sönden eller oven og Kamp mod Solguden *Freyr* I, 50, 67. Jfr. 88, 104-5. IV, 33. Verdens Ödelæggelse kaldes *Surturs Brand* I, 98, 124. *) Jfr. *Rngnarök.* Han opbrænder Verden for at fornye, foryngе og forbedre den I, 52-53, 67, jfr. 48 (Var.) Han forestaaer *Muspelheim* el. Empyræet, samt tillige *Gimle*, Lysalfernes Verden eller det höjeste Lys I, 69. (Efter den Upsalske Eddas udtrykkelige Vidnesbyrd skulle de Saliges Aander leve hos *Surtur* i *Gimle*).

Surtur (Surtr) et allegorisk Navn el. Ord III, 43, 52.

Suttung (Suttúngr) burde vel, ligesom *John Olafsen* fra *Grunnnvig* allerede anmærkede, skrives *Súptúngr* (af Gjerningsordet *súpa* söbe, suppe, drikke) — en af Dybets Jætter, Fader til *Gunlade*, fra hvem *Odin* bortförte Digterdrikken II, 204. III, 129-30, 158, 160. Dybets Jætter overhoved kaldes *Suttungs Sönner* II, 25, 36, samt *Suttungers Sönner* II, 5, 191, 204. (Flertallet *Suttúngar* er da en Benævnelse for slige Jætter overhoved).

Svadilfare (Svadilfnri) en mythisk Hest (betegnende *Vinterluften*, som opdynger Isbjerge paa Hav og Jord, der true med at omgive den hele Verden) III, 20, 33. Jfr. *Sleipner*, *Loke*.

Svafa. S. *Svava.*

Svafner (Svafnir, ɔ: den Sövndyssende, Bedövende) *a)* et af *Odins* Navne I, 187, men *b)* tilkommer ellers en Slange. S. *Ofner.* (*Slangen* var ellers fra ældgamle Tider Himlens, Aarets og Evighedens Sindbillede, samt nöd en guddommelig Dyrkelse, saavel i de ældste Tider i AEgypten og andre sydlige Lande, som senere blandt Sarmater, Celter og de östersöiske Kystlandes Beboere).

*) *Gunnar Poulsen* har vist i sine förommeldte haandskrevne Anmærkninger til *Sæmunds* Eddas mythologiske Sange at *Surts, Surtar* og *Surta* forekomme i Genitivet af *Surtur*, ligesom *Raums* og *Rauma* af *Raumur* m. m. *Surta Logi* er altsaa det samme som *Surtur Logi*.

Svafur, et allegorisk Navn III, 48, 59.

* *Svalbrystet* (*Svalbriôstadr*, ɔ: Koldaandende) en af Vinterens Frænder I, 109.

Svalin (Svalinn) Solens eller Solgudens Skjold I, 181, 264-65. IV, 47.

Svasud, Svasad (Svasadr, Svasudr) Sommerens Fader I, 91, 109.

Svava (Svafa, Svava) en Kongedatter og tillige en Valkyrie. S. *Valkyrier* samt Egenn. Reg.

Svidrer (Svidrir) og

Svidur (Svidr) to af *Odins* Navne, som han gav sig hos *Sökk-Mimer* (Afgrundens Jætte eller *Mimer* i Dybet) og skuffede ham (uden Tvivl for at svække hans Kraft og bevare Solen for fuldkommen Undergang) da disse to Navne tilhöre Aarsguden i de tvende förste Maaneder efter Begyndelsen af Solens aarlige Nedfart til Underverdenen I, 158, 186.

Svipal (Svipall) et af *Odins* Navne I, 184.

Svipdag (Svipdagr) en mythisk eller allegorisk Helt som hjemsöger sin Fæstemö *Menglade* efter en langTids Fraværelse, men indlades ikke af Borgvogteren *Fiölsvinn* förend efter en lang Samtale III, 39 o. f. 41-42, 46 o. f.

Svöl (sval, svalende) en Himmelflod I, 175.

Sydri (Sudri) en af de Dverge el. Alfer som forestaa Himlens 4 Kanter og Hovedvinde, samt siges at bære den I, 35, 57.

Sylg (Sylgur, ɔ: *slugen* eller *Drik)* en af Jordens mythiske Floder I, 176.

Syr, Sir (Sýr, Sír) et af *Freyas* Navne I, 219, 228.

Sægiarn, maaske et allegorisk Navn III, 52 (Var.)

Sækin (Sögende, Ivrig) en Himmelflod I, 175.

Söck-Mimer (Söckmimir) Afgrundens Jætte el. Dybets *Mimer*, hvem *Odin* gjæstede under Navnene *Svidur* og *Svidrer* (kanske i det Hele Havet, hvori Solen synes at opholde sig i Vintertiden) I, 186. Jfr. *Odin*, *Mimer*, *Svidur*.

Söckvabeck (Söckvabeckr, ɔ: Synkebæk o. s. v.) *Sagas* Bolig og Himmeltegnet *Fiskene* I, 148, 170, 203 o. f.

Sölvertopp (Silfurtoppr) en af Gudernes Heste I, 177, 254.

Sörimner (Særimnir) en Galt, som tjener Einherierne (og, som det synes, tillige Aserne) til Spise I, 95, 172, 237-40. II, 225.

T. Th. (þ).

Theck, Theckur (þeckr) 1) et af *Odins* Navne I, 184. (I Tunkin og Cochinchina er *Thecka* et af de Navne som tillægges den der dyrkede *Budha*, ligesom denne Guddoms Tilhængere i selve Indien ogsaa kalde ham *Thakur* eller *Thekur*). 2) en Alf eller Dverg (maaske raadende for blid Luft eller skjönt Veirlig) I, 35. 58.

Thialfe (þiálfi) *Thors* Fölgesvend II, 74, 84-86, 150, 162. (þiálf betegner i Island svært Arbeide o. s v. Navnet er vistnok ligesaa allegorisk som *Thrude, Magne, Mode, Roskva* o. s. v., og har da ligeledes Hensyn til en eller anden af Tordenens Phoenomener eller Virkninger, formodentlig den dermed fölgende *Storm* eller Vind, da *Thialfe*, hos *Udgaards-Loke*, forgjæves prövede at löbe om Kap med Tanken). *)

Thiasfe (þiasfi) en Jætte, der först boede i *Thrymheim*, som siden blev givet hans Datter *Skade* I, 70 71. Hans Bedrifter, Skjæbne og Betydning I, 210-11. II, 144 Han kaldes den pragtelskende Jætte, og siges at have været *Gerdes* Frænde III, 17. *Loke* roser sig af at have været den förste til at give ham sit Ulivssaar II, 300, 316. *Thiasses* Öjne forvandles af *Thor* (eller *Odin*) til Stjerner I, 211. II, 44, 158. Det Baal, hvor han fandt sin Död, forestilt ved Almuens Vaarfester o. s. v. I, 210. II, 135-36, jfr. III, 316. (En anden Jætte, ved Navn *Thiasfe*, siges i *Hervarar-Saga* at være bleven dræbt af *Svafurlame*).

Thiodnuma, en af Jordens mythiske Floder I, 176.

Thiodreyrer (þiód-reyrir) en Alf eller Dverg III, 143, 171.

Thiodvarta (þiód-varta). S. Alfmöer.

Thiodvitner (þiód-vitnir) Verdens-Ulven, formodentlig et af *Fenrirs* Navne I, 173. See ellers Anmærkningen til det hele dunkle Sted S. 248-49.

Thor (þórr, þór) Sön af *Odin* og *Jorden* I, 50-51, 67, 214. II, 15, 27, 142. Kaldes ellers *Jordens* Sön II, 50, 133, 140, 156, 302; *Fiörgynes* Sön II, 153,

*) Den *Thialfar* der ommeldes i Begyndelsen af de Beretninger som findes bag Gutlands-Loven, og som bragte Ild paa Landet for at det ikke skulde synke (ved de onde Vætters Magt) var rimeligvis den eddiske *Thialfe*.

*) Det oldnord. og isl. *Reidar Þruma* (et Tordenslag) betyder egentlig *Vogns Larm* eller *Rumlen*. Jfr. den svenske Talemaade derom: *Thor Gubben akar*.

**) Af lignende Aarsager fik en udmærket Fraadser det græske Ögenavn Κεραυνος (Torden). S. *Athenæus* i 10de Bog. Ellers var *Logo* eller Ilden den störste Æder efter Nordens Mythe og flere gamle Digteres Skildringer. See for Ex. *Ovid Metamorph.* VIII, 840 o. f. Jfr. *Creutzers* Symbolik l. c. IV, 137.

gaardsormen 44 o. f. 68, 69, 80 o. f. Gamle billedlige og digteriske Forestillinger af disse Scener 46, 50. *Thor* söger forgjæves at komme over paa *Harbards* Færge og hans Ordstrid med denne Vinterjætte II, 131 o. f. 39 o. f. 155 o. f. Hans Krige overhoved med Jætter, Jættinder og Trolde 145 o f. Ogsaa af *Freya* skildres han som Jættindernes Fiende, skjönt han dog kunde lade sig bevæge til at skaane dem III, 9, 24. Hans Sövn 89, 117, eller Fredlöshed i Vintertiden 142, 156, 164. Eventyrer (af en lignende Art) paa hans Reise til *Jotunheim* II, 84-86, 146-47, 160, 303-304. Han kommer ikke med de övrige Guder til *Ægers* Gjestebud II, 283, 306, men senere (efter at *Loke* har nævnet ham paa en forsmædelig Maade) 302. Hans Trusler mod Gudernes Æreskjænder 302-304. *Thor* vader gjennem Skyluftens Floder naar han vandrer til *Ygdrasill*, da Gudebroen ellers vilde brænde I, 176 77, 254. Han modtager de afdöde Trælle eller Trællenes Slægter (maaske et gothisk Skjeldsord for de finske eller celtiske Stammer, som viste hin Gud en fortrinlig Dyrkelse) II, 146, 160, jfr. I, 250. Han blev og tilbedet af en vis skandinavisk Sekt som den överste Gud II, 117, 134. Mange nordiske Hedenolds-Skjalde digtede Lovsange til hans Ære 48-50, 134. Hans Navne i de yngre Kjempeviser og nyere Tider II, 95 o. f. 97. Ellers forvandles han i Kristendommen til den hellige *Oluf* II, 90 o. f., samt til *St. Peder* eller *St. Mathiis*, som aarlig kaste varme Steue i Vandet I, 204. *Valas* Spaadom om *Thors* sidste Kamp med *Midgaards-Ormen* I, 51, 67-68. Videre see *Nyerups myth. Wörterb.* (*Thors* Dyrkelse og Levninger deraf have vedvaret meget længe i Danmark, Sverrig, Norge og Island, hvilket Rummet dog ikke tillader mig at udvikle).

Thorin (Þ*orin*, djærv, modig) *a)* en Alf eller Dverg I, 35. *b)* et allegorisk Navn III, 48, 59.

Thrain (Þ*ráinn*, ɔ: længe vedholdende, langvarig) en Dverg eller Alf, formodentlig raadende for Vind eller Vær I, 35. Spörges om *Baldurs* DrömmesBetydning II, 219, 231. (Ellers forhen et Mands-Egennavn, f. Ex. i *Niala*).

Thridie. S. *Tredie.*

Thror (Þ*rór*, ɔ: stærk, kraftig eller styrkende) et af *Odins* Navne I, 185, 271 o. f. Jfr.

*) Ogsaa i det gamle af *Sorterup* anförte Ordsprog: Var dig, at *Tossen* ikke tager dig. I Svensk forekommer Ordet nu som *Tösse*, norsk *Thusse*, *Tussel*, *Tusling*.

Trolde (Tröll, i Enkelt. og Flertall.) forekommer undertiden ligesaavel som *Uvætter (Ovættir)* som en almindelig Benævnelse for alle Uhyrer af Jætte- og Sortalfe-Slægten, men betegner især de værste og fæleste af dem. S. f. Ex. I, 46. *Troldqvinde* kaldes en saadan Jætteqvinde som III, 269 (ridende paa en Ulv med Slanger for Tömme).*) I Kristendommen blev Ordet mere almindeligt, og blev endog udstrakt til de forhen dyrkede hedenske Guddomme, som hörende til Djævle eller Trolde efter de nye Ideer; deres Paakaldelse og Dyrkelse regnedes da til *Trolddom*, hvorfra de nye Ord *Troldmand, Troldqvinde*, som i Betydningen ere forskjellige fra de ældre. Den ældre Betydning og selve Mytherne om *Thor* og Jætterne gjenkjendes endnu i det bekjendte Ordsprog: *Var ikke Torden lagde Trold Verden öde*, o. fl. Jfr. II, 99, 119 o. f., samt *Peder Syvs* Ordsprog under *Djævel, Trolde*; *Nycrups Almuelæsning* S. 246; samt mange blandt *Thieles* Folkesagn. Af *Trold (Trolden) Trold* kommer vel det jydske *Drol (Droll) Drolen* i Almue-Eder hos *Holberg*, men det savnes i den danske Ordbog.**)

Tyr, Tir (Týr, udtalt *Tir, Tiir*) en Asagud, efter *Skalda, Odins* Sön, men siges her at nedstamme fra en Jættinde II, 41-42, 63, 77. Hans Venskab og Fölgeskab med *Thor* II, 62 o. f. 76 o. f. Han pröver to Gange at löfte *Hymers* Kjedel II, 72. Hans Forhold mod *Fenris-Ulven* II, 40, 238, 283, 296, 313-14. Han var i *Ægers* Gjestebud II, 283. Hans Ordstrid med *Loke* 296-97. Han paakaldes ved at indskjære Sejer-Runer paa Sværdet IV, 44. Dyrkedes som Krigsgud II, 42. Ham helligedes Planeten *Mars*, og en Ugedag (endnu kaldet *Tirsdag*) I, 138. II, 238, samt Runebogstavet ᛏ (T. *Tyr, Tir*) III, 86. Han synes ellers at betegne den hornbærende Maane II, 41-42, 306.

*) Paa samme Maade forestiller en gammel svensk Almuesang en Troldqvinde som ridende paa en *Ulv*, med en *Slange* istedenfor Pidsk. *Sv. Folkv.* I, 76. Overhoved hörte Ulve og Slanger hos vore Forfædre (ligesaavel som hos de gamle Perser) især til Troldenes Verden.

**) Det engelske *Droll*, fr. *Drole*, synes og at være det samme Ord. See videre en Afhandling af *Callander* om visse skotske Julelege i *Transactions of the Society of Antiquaries of Scotland* Vol. I. *Edinb.* 1818. (Med et Tillæg af Præsidenten *Sir George Mackenzie*).

U.

Ud, Uder, Udur (*Údr*) et af *Odins* Navne I, 184.

Udgaard (allene i Flertall. *Útgardar*, ɔ: de yderste Kredse eller Egne) den Fjeldstrækning som mentes at omgive Verdenshavet og Jorden I, 64, 120. II, 39, 80, 99, 155. Sættes undertiden for *Jotunheim* eller Jætteverdenen II, 5, og omvendt 106 o. f. 118, 171, 273-74.

Udgaards-Loke, Jætternes Fyrste eller *Jotunheims* Behersker, sættes undertiden som en *Vinterjætte* i Modsætning til *Thor* som Sommergud II, 44, 273-74, 318. S. *Loke*.

Uller, *Ullur* (*Ullr*) som Maanedsgud og Herre for Solhuset *Ydale* el. Himmeltegnet *Skytten* I, 148, 169, 194, jfr. 152. Er *Sifs* Sön og *Thors* Stedsön I, 195. II, 50. Han er ogsaa en Snee- og Vintergud, samt for Krigere, Jægere, Skytter, Skie- og Sköite-löbere m. m., og Vinteren i det Hele *) I, 194-96. Han beskytter dem som vove sig til eller i Ilden I, 182, 267, 68.

Ulve, mythiske. S. Sagregist. Jfr. *Fenrer*, *Hrodvitner*, *Hate*, *Skoll*, *Maanegarm*, *Freke*, *Gere*.

Ulvrun, *Ulvrune* (*Úlfrún*) en af *Heimdalls* ni Mödre III, 19, 31-32. Nævnes som den vigtigste af dem, eller som hans rette Moder II, 229, 239.

Uni
Uri } to allegoriske Alfe III, 54.

Up-Regin (de överste Magter). S. *Gin-Regin*.

Urde, *Urda*, *Urd* (*Urd*, *Úrdur*, ɔ: den Vordne, som har været, Tilblivelse, Fortid, Skjæbne) den ældste og ypperste af de tre store Norner I, 38, 59, 203. Hun formener Aserne Kundskab om Skjæbnens Löndomme II, 211. Bevogter Digterkjedelen *Odreyrer* eller Visdommens Kar II, 219, 231. Hendes Domme ere uimodsigelige III, 57, 63. Hendes mægtige Beskjærmelse III, 180, 184.

Urdarsær (*Urdarbrunnr*, ɔ: *Urdes* himmelske Hav, Sö eller Kilde) **) Æthe-

*) Da *Ullers* Navn komme af *Ull* (Uld) er det maaske mærkeligt at Finlapperne (som endnu bevare mange Levninger af det oldnordiske Hedenskab) bære *Uld* som et Amulet mod en stræng Vinter.

**) De mange af Brödrene *Grimm* samlede Tydske Folkesagn om vidunderlige *Svaner*, som förte skjönne Riddere til Jorden og bortförte dem igjen, eller forvandledes til Mennesker o. s. v. staae rimeligvis i Forbindelse med den

ren I, 19, 38, 97, 122, 203, 256-58. III, 130, 160. Heraf detAS. *Wyrd*, det gamle skotsk-engelske *Weird*, *Weerd*. Jfr.

Urder (*Urdir* i Flertallet) et Navn for Nornerne eller Skjæbnens Gudinder overhoved IV, 62. Herfra det AS. *Wyrde* Nornerne (Parcæ); *Shakespeares Weird-Sisters* (Skjæbne-Söstre) o. s. v. Jfr. *Verdande*, *Skuld*, *Norner*.

V.

Vaarkold (*Vorkaldr*) et allegorisk Navn; den foregivne Fader til *Vindkold* III, 42, 48, 59.

Vadgelmer (*Vadgelmir*) en Helvedesflod IV, 21.

Vafud, *Vafad* (*Vafudr*, *Vafadr*, ɔ: den Vævende, Flagrende eller Omfarende) et af *Odins* Navne, udeglemt tilligemed *Skilfing* ved Skriverens eller Sætterens Feiltagelse blandt Navnene i *Grimnersmaals* 53de Strophe S. 187 (imellem *Thund* og *Vakur*).

Vafthrudner (*Vafþrúdnir*) en Jætte, til hvem *Odin* drager under Navn af *Gangraad*, for at pröve Styrke med ham i Oldtidens Visdom I, 73-75, 77 o. f. Hans Spörgsmaal til Vandreren og dennes Svar 86-88. Gjensidigt Væddemaal om Liv eller Tilværelse 88. *Gangraads* Spörgsmaal med *Vafthrudners* Svar 89-99. Til det sidste formaaer Jætten ikke at svare, og erklærer sig for overvunden 99.

Vakur (*Vakr*, *Vakurr*) et af *Odins* Navne I, 187.

Vala, skrevet af nogle Danske og Fremmede *Vola* (*Vala*) forekommer her som et mythologisk Væsen: *a)* forsaavidt en saadan, i Digtet *Valas Spaadom*, udgiver sig for at være identisk med eller besjælet af en af de höje Norner, og fremsiger sine Spaadomme i dissesNavn I, 5, 20. Hendes Samtale med *Odin* 41-42, 61-62. *b)* En *Valas* Gjenfærd hjemsöges i *Helheim* af *Odin* og opvækkes af Graven til Spaadom om *Baldurs* Skjæbne II, 245 o. f. 254, 261. Alle *Valaer* siges at nedstamme fra *Vidolf* III, 18, 31. Om *Valaerne* som jordiske Spaa-

ældste Tro paa de to himmelske Svaner i *Urdes* Kilde. Jfr. Sagnet om Valkyrierne som forvandledes til Svaner III, 246 (som og tildels har vedligeholdt sig i Tydskland til vore Dage. S. *Musæus's* romantisk bearbeidede Folkesagn).

qvinder, som i Hedendommen tildels nöde en næsten guddommelig Tilbedelse, som Nornernes Præstinder eller Yndlinger I, 3, 5-12, tilsidst anseete for udædiske Troldqvinder og forfulgte i de kristne Tider 12-13. Jfr. II, 292. III, 285. Runer paa en *Valas* Stol IV, 48.*)

Valaskialf (Vala-Skiálf, Valaskiálf) Vales Gudeborg og Himmeltegnet *Vandmanden* I, 148, 169, 200 o. f., jfr. 152. Jfr. *Vale.*

Vale (Vali) en Lys- og Foraars-Gud; hævner *Baldur* ved at fælde *Höder* eller Vintermörket I, 20, 43, 63, 201. II, 257. III, 17. Herre for Gudeborgen *Valaskialf* el. Himmeltegnet *Vandmanden* med den dertil svarende Maaned I, 148, 169, 200, jfr. 152. Hans Skildring overhoved som en tapper Kriger med gyldne Pile o. s. v. 200-203 Hans Fakkelfest 201-202. Han opbygger eller beboer Gudernes hellige Steder efter Verdens Ödelæggelse I, 98, jfr. 236.

**Vale (Vali)* hed en af *Lokes* Sönner efter den yngre Edda II, 319. Jfr. *Nare, Narve.*

Valfader (Valfadir) et af *Odins* ypperste Navne I, 41, 42, 55, 61, 185. II, 252.

Valgrind, et Gitter foran *Valhalls* Porte, samt dets Betydning I, 173, 249, 250. Det kaldes *Asgrind (Asgrindur)* i den yngre Eddas Fortælling om *Thiasse* og *Hrungner*. Jfr. *Helgrind, Nágrind.*

Valguder (Val-tifar, ɔ: Himmelguder) Aserne II, 60. Om Ordets Betydning jfr. I, 55, 220.

Valhall, Valhalla, Valhal (Valhöll) Odins, Asers og Einheriers Hoved- og Fælles-Slot I, 44, 63. Dets Beskrivelse I, 170. Udtydning I, 55, 148, 206-10, Jfr. 221. 540 Dörre eller Indgange I, 174, 249-50. Dets Indretning eller Udpyntning ved et Gilde, da *Æger* var der til Gjæst II, 270-71. Dets Tag er bedækket med skinnende Skjolde **) (ɔ: de skin-

*) Endnu vedligeholdes i Island Erindringen om *Valaerne* som Spaaqvinder, ved en Leeg, som bestaaer deri, at en Knokkel eller Astragel, der kaldes *Vala*, kastes paa Bordet som en Terning, med et Spörgsmaal angaaende et Raad, en tilkommende Begivenhed o. s. v. med denne Formular: *Sig mig det Vala!* o. s. v. Af den Kant, der vender op, slutter man sig til *Valaens* Svar. Herved erindres man tillige om Hedningernes Sortilegier, religieuse eller overtrolske Lodkastning.

**) Den Pragt som tillægges *Valhall* o. s. v. stemmer overens med den Beskrivelse som Gudernes Fyrste gav den frisi-

nende runde Himmellegemer) som *Ossians Lodas Hall, bedækket med natlige Luer* I, 207. II, 271. (Derfor kaldte de nordiske Skjalde Skjoldene *Valhalls* el. *Odins* Tagspaane o. s. v.) At *Saxo* ommelder *Valhall* efter sin Tids Begreb har *Nyerup* vist i sit tit anförte Værk. Ellers henviser jeg især med ham til *Gräters* skjönne og sindrige Afhandling: *Ueber Walhalla und ihre Helden* i *Nordische Blumen* S. 322-72. Kaldes det hellige Slot eller Bolig III, 8, jfr. 3.

Valkyrier (Valkyriur, Enkelt. *Valkyria)* de som egentlig henhörte til *Valhall* og de himmelske Væsener. Deres Opregnelse I. 42, 43, 62. Deres förste Tog sstds. En anden Opregnelse 180. Deres Sorg el. Længsel II, 218, 230. Skyerne ere deres Heste, af hvis Manker Hägl drysses over Skovene, men Dug over Dalene III, 268. Med dette Navn kaldtes og visse Skjoldmöer, begavede af *Odin* for en Tid med hine himmelske Disers Navn, Magt og vidunderlige Kræfter III, 246, 262, 269, 279-80, 290-91, 294, 312. IV, 43. De flyve tildels i Svanehamme eller med Svanevinger, og lægge dem fra sig for at spinde Lin III, 246, eller ride paa Heste som fare gjennem Luften og over Havet III, 263, 294, jfr. IV, 40. De vise sig saaledes omgivne af Lyn og Flammer III, 279, 299, og med straalende Landser 279. Nedsvæve fra Luften prydede med Hjelme 290-91. Beskjærme deres Yndlinger i Kampen III, 263. IV, 43, og i Havsnöd III, 299. Fare ni sammen i en Flok III, 262, eller tre Gange ni 268 (Var.) De straffes af *Odin*, naar de uddele Sejeren mod hans Befaling eller Tilladelse IV, 40, 43-44. Valkyrierne kaldes Krigens Söstre III, 295. Valkyrier af en ond og lav Art, synes at ommeldes III, 285. Kort Udsigt over de forskjellige Synsmaader hvorpaa *Valkyrierne* have været betragtede II, 262-63. (Den mig foreskrevne indskrænkede Plads tillader her ikke nogen udförligere Fremstilling deraf, og denne maa da endvidere forbeholdes min systematiske *Edda-Lære*. Ellers henviser jeg til *Gräters* Afhandling om dem

ske *Radbod* over de gyldne Huse hvori han i Evighed skulde boe, hvis han vilde vedblive i hans Lære. See *Grimms Volksagen* II, 122-23.

i *Nordische Blumen* S. 252-321). Angelsaxerne kjendte Valkyrier under Navn af *Vaelcyrge, Vaelcyrian.*

Valland betegner vel her sydlige Lande overhoved II, 146, 159.

Valtam (Valtamr) et allegorisk Navn, som *Odin* tillægger sin Fader i det han selv giver sig Navn af *Vej-tam* II, 255, 262.

Van. S. *Von.*

Vanadis (Vana-dis) Vanernes Gudinde, et af *Freyas* Navne I, 219. S. *Vanaheim, Vaner.*

Vanaheim (Vanaheimr) Vana-Gudernes Verden I, 94, 114-15, 198, 218, 231. Er den 4de af de ni (ovenfra regnet) II, 5. S. *Vindheim, Vaner.*

Vaner (Vanir, Enkt. *Vanr,* men bruges dog neppe i Nævneformen, hvorimod *Vaningi* saaledes forekommer, oversat *Vaner* II, 193) for *Vanaheim* raadende el. derfra komne Guder, især *Njord* med hans Börn *Freyr* og *Freya**) (I, 94, 114-15) samt *Heimdall* (II, 110, 122). De ere Skyluftens fredelige Beherskere II, 5, 30 o. f. Asers og Vaners kosmogoniske Feide og Forlig I, 114-15; dog drage Vana-Guderne ud (som det synes mod Menneskene) efter *Odins* Befaling, for at straffe *Guldveiges* eller *Heides* Drab I, 40, 60. Vanerne siges at *vide* II, 218, 230; kaldes *vise* I, 115. II, 110, 122, 186. IV, 48. Ord af *Vanernes* Sprog II, 17-18, 20-22, 24 (med tilh. Anm.) Jfr. *Vanaheim.*

Vaninge. S. *Vaner.*

Vara (Var, Vör) den tredie af *Freyas* fire Diser, som hörer og bevog'er de Elskendes Eder og Löfter, men straffer deres Overtrædere I, 224-25, 226. Paakaldes ved Ægtevielser II, 116, 127.

Varr, Var, en allegorisk Alf III, 54.

Varulve; Overtroen om dem forekommer II, 221, 253, 305. III, 285-86. *Herodot* ommelder (IV, 105) dem allerede som gjængse blandt Neurerne, et Skythisk Folk. Seue-

---

*) *Freyr* var en *Vaner* og *Freya* kaldtes af den samme Aarsag *Vanadis* m. m. Etruskerne havde en *Deus Venus*, der dog var forbunden med Gudinden. Skulde dette tilkjengive end en Forbindelse mellem Celters og Gothers ældste Lære, ligesaa vel som *Baldur-Beal* o. s. v.? Hr. *Robert Jamieson* (i *Illustrations of Northern Antiqvities.* 4. S. 516) antager at *Vanr* o. s. v. kommer af Isl. *vænn, væn* skjön, væn; Gaelisk *ban, bhan, van* hvid, skjön o. s. v., hvorfra og det latinske *Venus* m. m. Den sidste Mening yttrer ogsaa Dr. *John Jamieson* i hans *Hermes scythicus.* 8. S. 123. Begge Skrifter udkom i *Edinburgh* 1814.

Vedrheimr (Vœirets el. Vindenes Verden) o. s. v.

Vindkold (Vindkaldr) et allegorisk Navn som Vandreren *Svipdag* har paataget II, 39, 42, 48, 59.

Vindsval (Vindsvalr) Sön af *Vasad* (den Sludfulde) eller *Vindlone* — Vinterens Fader I, 90, 109. (Forekommer i *Skalda* som en Jætte).

Vingolf, en himmelsk Egn med et Pallads, der egentlig synes at være Gudindernes fælles Bolig, ligesom *Valhall* er Gudernes II, 213, 225, 237. At slutte deraf at *Odin* er höjere end *Frigga*, ligesom Guder og Mænd stedse sættes over Gudinder og Qvinder, maa *Vingolf*, hvor Gudinderne havde deres Tempel og Opholdsted, antages for at ligge under (eller lavere*) end *Valhall*, og dette fölger ligeledes af Fortællingens Gang i den yngre *Edda* (*Rasks* Udg. S. 14-15. *Nyerups* Overs. S. 18). Det forekommer mig at være tydeligt, at det Tempel eller Slot som Guderne först opförte, det prægtigste af alle, samt prydet overalt med Guld, valgt til deres eget Opholdssted, med Sæder til de 12 Aser foruden *Odins* eget Höjsæde, er det samme som *Valhall*, skjönt Nogle antage det for *Gladsheim*, thi Originalen siger: *i þeim stad kalla menn Gladsheim*, ɔ: *I denne Borg er et Sted som man kalder Gladsheim*; eller: *Her er et Sted som man kalder Gladsheim*, og igjennem dette antog man, som jeg för har vist (I, 170, 206, 208-210) Indgangen til *Valhall* at være. Naar det ellers heder (i samme Værk S. 24. Overs. S. 27) at de Mennesker, som faldt i Kamp, fik Plads i *Valhall* og *Vingolf*, saa har vel den oprindelige Mythe taget Hensyn til de forskjellige Kjön, da der ogsaa gaves Skjoldmöer og qvindelige Heltinder i det gamle Norden. Det samme kan vel tildels siges om end et Sted i den yngre Edda (Orig. S. 4. Overs. 5) som anviser de Dydiges Sjæle Plads i *Gimle* eller *Vingolf* (hvor Navnenes Orden dog burde være omvendt) skjönt Meningen her vel og er tillige den: at de Gode af Mandkjönnet, som ikke faldt i Kampen eller mærkedes paa det Yderste med Spydsod, og fölgelig ikke (efter

*) Dette tilkjendegives og udtrykkelig af Ordet *Gólf* (Gulv). Saaledes kaldes Jorden ogsaa Værihallens eller Vindhvælvingens Gulv eller Bund o. s. v. *Jorden* er saaledes lavere end *Vingolf*, og dette atter lavere end *Valhall*.

de i Hedenskabets sidste Tider herskende Begreber) kunde optages i *Valhall*, undtes Ophold i *Vingolf*. For den Mening blandt de nordiske Hedninger, at södöde og sotdöde Mænd ogsaa optoges til de himmelske Boliger, kunde jeg anföreBeviser som det indskrænkede Rum ej tillader her, og de maa da forbeholdes min *Edda-Lære*. Jfr. I, 222. *Vingolf* har formodentlig i de ældste Tider hedt *Vindgólf*, ɔ: Vindenes Gulv, Hvælving eller lavere Kreds, saa at man har tænkt sig det i eller nærved Skyluften, ligesom *Valhall* i Ætheren el. vor Verdens höjeste Himmel. Jfr. *Vindheim*.

Vingskorner (*Vingskornir*) en mythisk Hest for Valkyrien *Sigurdrifa* IV, 40.

Vingthor (*Ving-þór*) den samme som *Thor*, der forekommer under dette Navn i *Alvismaal* II, 4, 14, 27, og *Thrymsqvida* 105, 117. S. *Thor*.

Vinter (*Vetur*) dens mythiske Personification I, 90, 91, 108-109. I nyere Tider II, 135.

En *Vante* (*vöttr*) eller Handske, dens Hieroglyphe II, 160, 303, 317.

Virver (*Virvir*) en Alf eller Dverg I, 36, maaske det samme som *Hvyrfir*, *Hvirfir*, ɔ: *a)* hvirvlende, omhvirvlende, *b)* Forvirring. Jfr. det danske Ord *Virvar*.

Vitur (*Vitr*, ɔ: Vis, Seende) en Alf eller Dverg I, 35 (maaske Videts el. Synets Genius).

Von, *Van* (*Von*, *Ván*) en af Jordens og Underverdenens Floder I, 176, 248, 254. Dens Drager III, 212, 225-26. Jfr. *Fenrer*.

Vætter (*Vættir*, Enkt. *Vættur*, *Vætur*) egentlig et *Væsen*, da alle Ting i de ældste Tider ansaaes for at være besjælede eller beherskes af en Aand eller Guddom. Disse *Væsener* vare dels *gode*, og Ordet brugtes da om alle Guddomme, især de qvindelige, som *"hulde Vætter"* IV, 132, dels *onde*, som den der nævnes IV, 10. Disse sidste kaldtes ellers *U-vætter* (*U-vættir*) og *Meen-Vætter* (*Mein-Vættir*). Ordet er endnu til i det danske Almuesprog, især i sammensatte Ord, som *Vættehat*, *Vættesten* (i Norge *Alfpile*; Tydsk *Alpenstein*, *Alpschloss*; Engl. *Elfshot* o. s. v.) *Land-Vætter* kaldtes et Riges eller Lands udkaarne Skytsguder, samt især de dets Bjerge, Skove, Floder o. s. v. beboende Alfe og Diser. Levninger deraf ere de Underjordiske, Klin-

tekonger o. s. v., som endnu beskytte *Bornholm* og andre danske Oer efter Almuens Sagn og Forestillinger. *)

Völund (Völundr, Vaulundr) en mythisk Kunstner. S. Egenn. Reg.

Vönd, en af Jordens mythiske Floder I, 176.

Vör. S. *Vara.*

Y

synes at være et aldeles fremmed Bogstav for det islandske og oldnordiske Sprog, da det ganske udtales som *i* eller *í* og forekommer neppe heller i det ældste Rune-Alphabet (skjönt Nogle ville at ᛦ, der ellers saa ofte forekommer som *R*, skal betegne det). I de nyere Skrifter anbringer man i Almindelighed *y* for *i* af etymologiske Grunde, som i Middelalderen naturligvis vare saare vaklende, naar det ellers ikke betegner Ord af fremmet Oprindelse.

Ydale (Ýdalir) Ullers Gudeborg eller Himmeltegnet *Skytten* I, 148, 169, 194-95, jfr. 152.

Ygdrasill (Ygg-drasill) det oldnordiske Verdenstræ; dets Beskrivelse i *Valas Spaad.* I, 38, 59; i *Grimnersmaal* 178-79, 255-62. Kaldes *Middeltræet,* da dets Hovedstamme bærer Jorden I, 32, 48, 55-65. *Alt-nærende* 51, 68. *Urtræet (Adel-* eller *Hoved-*Træet) II, 228. Det ypperste af alle Træer I, 182, 270. Det himmelvante hellige Træ I, 41. Ved det holde Guderno Dom I, 177, 254. Det antændes ved Verdens Undergang og rystes vældig, men staaer dog I, 48, 66. Omhvirvles tilsidst af Rögskyer og Flammer I, 51, 68. Er et digterisk Billedė for vor Verdèn I, 59, 118, 255 o. f. II, 262. Stjernehimmelen er dets Krone I, 18, jfr. 257-58. Er det samme som Saxernes *Irmensul (Jörmunsúla)* III, 61.

Ygg, Yggur (Yggr, ɔ: den Grublende eller Frygtelige) et af *Odins* Navne I, 84, 101, 187. II, 61, 225. IV, 40.

Yggiung (Yggiúngr) ligeledes, og maa vel afledes fra *Yggr;* forekommer i Originalen, *Valas Spaadom* Str. 26 (I, 41) samt *Odins Ravnesang* Str. 18 (II, 226).

**Yler (Ýlir,* ɔ: Hyler, den Tudende) et ældgammelt Navn for *Ullers* Maaned, ellers kaldet *Froste* og *Frost-Maaned* I, 196.

Ylg (Ylgur) en af Jordens mythiske Floder I, 176.

*) See f. Ex. *Ingemanns* bornholmske Fortælling *de Underjordiske,* samt mange blandt *Thieles danske Folkesagn.*

Æ.

*) Dog kaldes Guden ogsaa *Inge-Frey* i det ældgamle Digt *Hostlöng*.

mand41.(*Ægis-Hjelmen* kan ellers jevnföres med *Ægis*, *Jupiters* forfærdende Skjold, eller *Minervas* Bryst- el. Skulder-Skjold af samme Navn, ligesom de nordiske Ord *Ægia* forfærde, *Ægi* Frygt o. s. v. ere beslægtede med det græske ἄγος o. fl.) Hos senere Skjalde forekommer *Ægers Hjelm* metaphorisk sat i Steden for den Forfærdelse, som tappre eller mægtige Krigere indgjöde deres Fiender (f. Ex. i *Sturla Thordarsöns Hakonar-qvida*).

Æsir. S. *Aser*.

Ö.

Öirgiafa el. *Örgiafa (Aurgiafa, Örgiafa)* en af *Heimdalls* ni Mödre III, 19, 31-32.

Öirvang, *Örvang (Aurvángr)* en Alf eller Dverg, som synes at beherske en vis Jordart I, 36, 58.

Ölrun, *Aulrun*. S. Egenn. Reg.

Ölvalde. S. *Alvalde*.

Örboda, *Öirboda (Örboda)*. S. *Aurboda*.

Örgemler, *Örgelmer*, den ældste chaotiske Jætte I, 91-92, 109-112. S. *Ymer*.

Ormt, en af Skyluftens mythiske Floder I, 176.

Östre (Austri) en af de fire Dverge som forestaa Himlens Kanter og Hovedvinde, samt siges at bære den I, 35, 57, 266.

* *Örvandil (Örvandill, Aurvandill)* af hvis Taa, som *Thor* opkastede paa Himmelen, en vis Stjerne fik Navn II, 317. III, 173.

REGISTER

OVER

DE HISTORISKE EGENNAVNE

SAMT

JORDISKE STEDSNAVNE.

A.

B.

*) Hidtil mentes den at ligge ved *Helgeland* (forhen *Halogaland*) i Norge; men nylig har en lærd svensk Forfatter (i *Idunna* IX, 115 o. f.) sögt at vise, at *Bolm (Bólmr)* er det samme som *Holm (Hólmr*, lat. *Holmus)* et i Middelalderen almindeligt Navn for *Bornholm.* Dette er saa meget sandsynligere, som det lange *Borgundar-hólmr* let kunde sammendrages til *Bólmr.*

*) Det samme berettes dog i Tillægget til *Landnama*. See den khavnske Udg. S. 383.

D.

E.

F.

*) Om Frankernes Forvandtskab med de nordiske Folk see den st. Udg. II, 888.

*) Meningen kunde ogsaa være at *Sigar* og *Siggeir* strede mod en fælles Fiende.

Grimild qvaltes af Hungers Qvide
Hos Nidings*) Skat uden Bröd.

*) Eller *Nöglings*, ɔ: *Niflungs*. Flere Overeensstemmelser mellem Kjæmpeviserne og de eddiske Sange om *Niflungerne* har jeg anmærket i den store Udgave.

H.

I.

K.

L.

M.

N.

Nerike) III, 244. *) Overfalder, plyndrer, lemlæster og fængsler *Völund* 248, 251. Til Hævn derfor dræbes hans to Sönner og hans Datter krænkes 252 o. f. Hans onde Dronning 251, 253, 255.

Niflunger, s. *Giukunger* (især Brödrene *Gunnar* og *Högne*); bemægtige sig *Fafners* Skat og ligge i Feide med deres Svoger *Atle* IV, 104 o. f. Jfr. 148, 149, 170. Ville tilbyde *Gudrune* Drabs-Böder 112. *Giukungernes* Undersaatter eller Slægtninge kaldes saaledes 146, samt *Högnes* efterladte Sön 182. S. den st. Udg. II, 885.

Norge, Norrige (*Norvegr, Noreg*) det Land, hvor Kong *Hiorvard* herskede III, 269. Jfr. *Rogheim*.

O.

Oddrune, Oddrun (*Oddrún*) *Budles* Datter, *Atles* Söster; *Brynhildes* Spaadomme om hende IV, 78 o. f. Elskes af *Gunnar*, *Giukes* Sön, som frier til hende, men faaer Afslag af *Atle* 105, 129, 133 o. f. 137. Hun var bestemt til *Gunnars* Brud, men Skjæbnen vilde at han skulde ægte *Brynhilde* 134. Hun hjelper *Borgny* i Barnsnöd 129 130-31. Deres Samtale 130 o. f. Hendes ædle Löfte at hjelpe alle i lignende Tilfælde 132. Klagesang over hendes hele Levnetslöb 133-39.

Oenus, en irsk Ridder; hans Aabenbaringer III, 192-93. Han kaldes *Sir Owain* i en gammel legendarisk Romance, hvoraf Pröver gives i *Walter Scotts Minstrelsy of the scottish border* II, 364 o. f. 412 o. f.

Olaf, Oluf (*Olafr, Oleifr*) den Hellige, Norges Konge; sattes i Kristendommen til dets Skytspatron o. s. v. istedenfor *Thor* I, 78. II, 90, 91, 119.

Olaf Paa (*Olafr Pá*) en Hövding i Dalene i Island; lader sin Gildesal pryde med Billedværker, forestillende de hedenske Guders Bedrifter og Begivenheder I, 46 o. f. jfr. III, 36.

Olöf, Olufa. S. *Alof*.

Orkning (*r*) *Högnes* Svoger, fölges med *Giukun-*

*) *Vilkina-Saga* kalder ham *Nidung* og lader ham regjere over *Thiod* eller *Thy* i Danmark. Maaske er han og de tydske Nibelung-Digtes *Nüdunch* eller *Nydung*. Jo ældre en Mythe er, til des flere forskjellige Steder bliver den knyttet af Traditionen ved Folkesagn og Viser. Det indsees ogsaa klarlig af det gamle Grækenlands heroiske Historie.

P.

R.

S.

Sparinshede, et Stedsnavn III, 289.

Sporvitner III, 289.

Starkad (Starkadr) Granmars Sön III, 297, 302.

Strande (Strandir) Kysten ved *Stævns* i Sjælland III, 281.

Styrkleife (Styrkleifar) et Stedsnavn III, 302.

Stævnsnæs, Stævns (Stafsnes, Stæfnsnæs) i Sjælland III, 281.

Svafner, Konge i *Svafaland* (her maaske Holstein) III, 259, 261.

Svan den röde (Svanr hinn raudi) Ottars Stamfader III, 12. Efter gamle Slægtregistre var han en Sön af *Alf* eller *Finn-Alf*, *Raums* Sön og Konge i det jordiske *Alfheim*. Denne *Svan*, eller maaske rettere hans ældste Stamfader, gave Skjaldene *Solen* til Moder. See *Dag* i d. myth. Ordb.

Svanhilde (Svanhildur) Sigurds og *Gudrunes* Datter IV, 104. *Brynhildes* Spaadom om hendes Skjæbne IV, 78, 80. Hendes Giftermaal med *Kong Jormunrek* og deraf følgende ulykkelige Endeligt 190, jfr. 191, 196, 200. Hendes udmærkede Skjönhed 78, 196.

Svanhvide (Svanhvit). S. *Ladgunne*.

Svarinshöj (Svarinshaugr) formodentlig i Vester-Gothland III, 283, 297.

Svava (Svafa, Svava) Hildegunnes Moder III, 13. Muelig er hun den samme som *Svava* (Skjoldmöen *Hervaras* Moder) fra *Aldeigia* eller *Ladoga*. *Almveig*, hin *Svafas* Datterdatter, kom i det mindste til vort Norden fra de samme Egne. Skulde den herommeldte Sökonge da være *Angantyr, Arngrims* Sön, *Hervares* Fader? Jfr. III, 15.

Svava, Kong *Eylimes* Datter og tillige en menneskelig Valkyrie, beskjærmer *Helge Hjorvardsön* III, 262 o. f. 267-68. Forloves med ham 269. Hendes sidste Sammenkomst med ham 271-73. Anmodes af *Helge* fremdeles at elske hans efterlevende Broder *Hedin* 273. Hun födes paa ny 274 som *Sigrun*, ogsaa en Valkyrie 294; siden som *Kara* 312.

Svavad (Svafadr) et allegorisk Mandsnavn III, 202, 221.

Svaver, Svever (Svafar) et Folkeslag i Holstein eller det nordlige Tydskland III, 261.*)

---

*) Saaledes maa det blive os meget mærkeligt, at *Tacitus* skildrer sine *Svever*, *Gothoner* og *Svioner* som Broderfolk af en Hovedstamme. Sveverne ved *Bregenz* dyrkede *Vodan* eller *Odin* först i det 7de Aarh. I Folkevandringens Tid stiftede Sveverne Riger i Belgien, Gallien og Hispa-

T.

---

nien. *Vilkina-Saga* gjör *Svava*-Skoven til *Sigurds* Födselssted (i 140de Kap.)

*) Efter nogle Afskrifter maa *Svipud* og *Svegiud* være Egennavne for Mænd, efter Andre (og *Vols. S.*) for Heste.

U.

*) Det er dog muelligt at *Valland* paa en logogryphisk Maade betegner *Valpladsen* II, 146, men *Ligenes Brandplads* IV, 91.

SAGREGISTER.

Tillæg og Rettelser

til alle fire Dele.

I[ste] Deel.

S. 68 L. 14. *idiu* læs: *idia.*
- 112 - 6. istedenfor *"den Upsalske"* l. *den (danske) Kongelige og Wormske.*
9. *ti* l. *til.*
- 187 Mellem Linie 5 og 7 er udeladt: *"Vafud* og *Skilfing".*
- 235 - 18. For *Nov. Dec.* l. *Oct. Nov.*

II[den] Deel.

S. 49 L. 24. *Einar* læs: *Eystein.*
- 137 - 21. *Samsö* l. *Læfsö.*
- 163 - 1. *Heimir* l. *Heimr (Heimur).*
- 209 - 15. *Pausen* l. *Paulsen.*
- 255 - 18. *Flet* (overs. *Leje)* kan og betyde *Bolig, Huus, Sal.*
- 316 - 19. *Indl.* l. *Anm.* [S. 85.]

III[die] Deel.

S. 139 L. 22. *Alsvid* læs: *Asvid (Ásvidr).*
- 229 - 19. efter *Navne* er udeladt: *skulle her.*
- 255 - 16. *jeg sover* l. *ind sover.*

IV[de] Deel.

S. 6 L. 8. *udslette* burde snarere oversættes *hævne.*
- 31 - 9. *Kunne* l. *kunde.*

S. 45 L. 18. *dem riste* l. *de ristes.*
- 59 - 4. *Völund* l. *Volsungerne.*
- 114 - 15. *udskaarne* l. *uskaarne.*
- 123 - 31. Efter *Silius Italicus* bör tillægges: 5 *Bog* (V. 175).
- 128 - 2. *Oddrúngr.* l. *Oddrúnar.*
- 213 Der gaves to Alfer eller Dverge af Navnet *Ái* nemlig: 1) af *Modsogners* og 2) af *Dvalins* Flok eller Slægt I, 35, 36.
- 216 L. 7. I, 41. læs: II, 144.
- 218 - 36. a. II, 6. l. II, 5.
- 235 - 19. *Master* l. *Masser.*
- 309 a. 20. Efter *Haagen Adalsteinsfostre* &c. l. I, 209.

De, som önske at subscribere paa Udgiverens *Edda-Lære*, vilde behage snarest muligt at tegne sig derfor i den Gyldendalske Boghandling.

Fortegnelse

over

Subscribenterne paa nærværende Værk.

	Exempl.
Hans Majestæt Kongen	6 Trykp.
Hans Höjhed Prinds *Christian Frederik*	1 Skrivp.

Danmark.

Hr. *v. Abrahamson*, Kammerjunker og Divisions-Adjutant, R. af D. &c.	1	Trykp.
— *Adeler*, Kammerherre og Dr. juris . .	1	—
— *Andersen*, Fuldmægtig i Statsgjelds-Directionen	1	—
— *Bache, P.*, Comtoirist	1	—
— *Barner*, Cand. jur.	1	—
— *Bechmann*, Cand.	1	—
— *Bentzen*, Stud. Theol.	1	—
— *Benz*, Cand.	1	—
— *Berg, J. G.*, Maler	1	—
— *Bertelsen, L.*	1	—
— *Bjerring*, Advokat	1	—
— *Borch*, Forstander ved Opfostringshuset	1	—
— *Boesen*, Cand. Theol.	1	—
— *Borgen* Cand.	1	—
— *Boye, A. E.*, Kgl. Fuldmægtig	1	—

	Exempl.
Hr. *Brink-Seidelin*, Kammerjunker	1 Trykp.
— *Brockdorf*, Sognepræst	1 —
— *Brorson*, Justitsraad	1 —
— *Brummer*, Universitets-Boghandler . .	3 Skrivp. 10 Trykp.
Frue Conferentsraadinde *Bruun*	1 Skrivp.
Hr. *Bull*, Copiist i General-Post-Directionens tydske Secreteriat	1 Trykp.
— *Busch* i Nyborg for Hr. Kammerherre *Juel* til *Juelsberg*, Pastor *Laub* o. Fl. .	5 —
— *Buurhenne*	1 —
Hs. Excell. Geheime-Conferentsraad *Johan Bülow* til Sanderumgaard, R. af E. . .	1 Velinp. 4 Skrivp.
Hr. *Christensen*, *C. F.*, Portræt-Maler . . .	1 —
— *Christensen*, *J.*	1 Trykp.
— *Christensen*, Skolelærer i Stubberup .	1 —
— *Clausen*, Stiftsprovst, R. af D.	1 —
— *Clausen*, *H. A.*, Kongl. Skuespiller . .	1 —
— *Cold*, Conferentsraad, Deputeret i det Kgl. Danske Cancellie S. K*. og D. M.	1 —
— *Colding*, Boghandler	2 —
— *Collin*, Etatsraad, Deputeret for Finanzerne, R. af D.	1 —
— *de Coninck*, *P. E.*	1 Skrivp.
— *Dahl*, i Frederiksborg	1 Trykp.
— *Dajon*, Professor ved Kunst-Academiet	1 Skrivp.
— *Deichmann*, Cand. Theol.	1 Trykp.
— *Dirkinck*, Baron	1 —
Directionen for Universitetet og de lærde Skoler	18 —
Hr. *Dons*, Boghandler i Viborg	1 —
— *Eckersberg*, Professor ved Kunst-Academiet	1 —

		Exempl.
Hr. *Engelbreth*, Cand.	1	—
— *Engelstoft*, Etatsraad, Professor m. m.	1	Skrivp.
— *Estrup*, Dr.; Lector ved Soröe Academie	1	Trykp.
— *Fabricius*, Commandeur i Sö-Etaten R*.	1	—
— *Fenger*, *A.*	1	—
— *Flemmer*, Cand. Theol.	2	Trykp.
— *Freuchen*, *H. P.*	1	—
— *Friborg*, Capitain	1	—
— *Friis*, Pastor	1	—
— *Friis*, *Ch.*, Cand. Theol.	1	—
— *Frisch*, Cancellie-Secretair	1	—
— *Frost*, Secretair	1	—
Fyens militære Bibliothek	1	—
— *Geelmuyden*, Cand.	1	—
Hr. *Grönberg*, Fuldmægtig	2	Skrivp.
— *Gudmundsen*, *Th.*, Stud. Theol.	1	Trykp.
— *Güntelberg*, *de*, Cand. jur.	1	Skrivp.
— *Haffner*, *Carl* Captain	1	Trykp.
— *Harboe*, Grosserer	1	—
— *Hafsager*, Student	1	—
— *Hempel*, Bogtrykker i Odense	4	—
— *Henrichsen*, *R. J.*	1	—
Md. *Henriqves*	1	—
Herlufsholms Skole-Bibliothek	1	—
Hr. *Herschend*, Kammerraad, Told- og Consumtions-Skriver i Kallundborg	1	—
— *Heyse*, Forstander ved Seminariet i Brahetrolleborg	1	—
— *Hohlenberg*, Licentiatus Theologiæ	1	—
— *Holck*, *A.*, Lotto-Assistent	1	—
— *Holm*, Cand. jur.	1	—

	Exempl.
Hr. *Holten*, Etatsraad, R*. og D. M.	1 Skrivp.
— *Höyen*, *N. L.*, Cand. Philosoph. . . .	1 —
— *Jantzen*, *H. N.*, Etatsraad	1 Trykp.
— *Jessen*, Boghandler i Aarhuus	3 —
— *Johnsen*, Justitsraad	1 —
— *Juel Wind*, *A. O.*, Baron.	1 Skrivp.
— *Juul*, Cancellist	1 Trykp.
— *Jörgensen*, Laud-Inspecteur	1 —
— *Jörgensen*, Möllebygger	1 —
— *Kall*, Auditeur og Bureau-Chef	1 —
— *Kirstein*, Etatsraad, R. af D.	1 —
— *Kolderup-Rosenvinge*, Professor juris	1 —
— *Krarup*, *A. B.*, Dr. Philosophiæ. . . .	1 —
— *Krossing*, Cantor	1 —
— *Kruse*, Copiist	1 —
— *Lange*, *R.*, Etatsraad	1 —
— *Lange*, Procurator	1 Skrivp.
— *Langeland*, Justitsraad R. af D. . . .	1 Trykp.
— *Larsen*, Fuldmægtig i Kjöbenhavns Politieret.	1 —
Frue *Leiner*	1 —
Hr. *Leuning*, Cand.	1 —
— *v. Lillienskjold*, Ritmester	1 —
— *Ludewig*, Boghandler, for DHerr. Capt. *Boyesen*, Pastor *Wegener*, Adj. *Christensen*, Fuldm. *Find*, *Luplau*, *Jensen* og *Beck*	7 —
— *Lund*, Justitsraad	1 —
— *Lunn*, Capitain og Herregaardseier . .	1 —
— *Löschou*, Procurator og Forvalter . . .	1 —
Hs. Excell. Hr. Geheimeraad *Ove Malling*, Kongl. Historiograph S. K*. D. M. &c.	1 Skrivp.

	Exempl.
Hr. *Mandix*, Etatsraad og Deputeret i Rentekammeret	1 Trykp.
— *Melchior*, Professor	1 —
— *Meyer*, Bygnings-Commissar	1 Skrivp.
Metropolitanskolen i Kjöbenhavn	1 —
Hr. *Milo*, Boghandler, for Hr. Kammerjunker *Schöller* o. Fl.	1 Skrivp. 2 Trykp.
— *Molbech, C.*, Professor og Bibliothek-Sekretær	1 —
— *Monrad*, Kammerjunker	1 —
— *Muhle*, Assistent ved den Færöiske Handel	1 —
— *Müller*, Justitsraad	1 —
— *Mynster*, Dr. Theol., Medlem af Directionen for Universitetet og de lærde Skoler	1 Skrivp.
— *Möhlmann*, Fuldmægtig	1 Trykp.
— *Möller*, Fuldmægtig i det Danske Cancellie	1 —
— *Nathan-David*, *D.* Cand.	1 —
— *Neergaard*, *J. T.*, Pastor	1 —
— *Nielsen*, Kammertjener hos Hs. Maj. Kongen	1 —
— *Nielsen*, *M.*, Professor, Bestyrer for Institutet Borgerdyden	1 —
— *Nissen*, Etatsraad, R*. D. M.	1 —
— *Nöer*, Boghandler	2 —
— *Oddsen*, *G.* Cand. Theol. og Lærer ved Sö-Cadet-Academiet.	1 —
— *Palme*, Hof- og Stads-rets Procurator	1 —
— *Parelius*, Amts-Forvalter	1 —

	Exempl.
Hr. *Paulson*, Fuldmægtig i Rentekammeret	2 Trykp.
— *Petersen*, Professor ved Kjöbenhavns Universitet	1 —
— *Petersen*, Secretær	1 Skrivp.
— *Ployen*, Geheime-Legationsraad	1 Trykp.
— *Rafn*, Lieutenant og Lærer ved Land-Cadet-Academiet	1 —
— *Rasmusfen*, Professor ved Kjöbenhavns Universitet	1 —
— *Rasmussen*, Auditeur	1 —
— *Rasmusfen*, *N. T.*, Stud. Theol.	1 —
— *Rehder*, Krigs-Assessor	1 —
— *Reingaard*, Pastor	1 —
— *Reinhardt*, Premier-Lieutenant	1 —
— *Reinhardt*, Professor i Naturhistorien	1 —
— *Repholz*, Pastor	1 —
— *Riis-Lowson*, Cancellieraad	1 —
— *Rosendahl*, Rector i Fridericia	1 —
— *Rudelbach*, Dr. Philosoph.	1 —
— *Sadolin* i Aalborg	2 —
— *Saltoe*, Factor ved det Schultz. Bogtrykkerie	1 —
— *Sandal*, Professor	1 Skrivp.
— *Santi*, Greve, Keiserl. Rusf. Legations-Secretaire	1 Trykp.
— *Scavenius*, Kammerjunker	1 —
— *Scheel*, Major og Klasse-Lotterie-Inspecteur, R. af D.	1 Skrivp. 1 Trykp.
— *Schou*, Etatsraad	1 —
— *Schow*, *J. E.*, Cand. Theol.	1 —
— *Schmith*, *C. W.*	1 —

Exempl.

Hr. *Schubothe*, Hofboghandler . . . . {2 Skrivp. 8 Trykp.

— *Seidelin*, *A.*, Capitain samt Hof- og Universitets-Bogtrykker, for Hr. Rector *Fibiger* o. Fl. . . . . 4 —

— *Sibbern*, Professor i Philosophien . . . 1 —

Sjællands Stifts-Bibliothek . . . . 1 —

Hr. *Smith*, *L.*, Adjunct ved Roeskilde lærde Skole . . . . 1 —

— *Smith*, *T.* Amtsprovst . . . . 1 —

— *Smith*, Cand. . . . . 1 —

— *Stampe*, Kammerjunker . . . . 1 —

— *Strambou*, *J. H.* . . . . 1 —

— *Ström*, Dr. Medic. . . . . 1 —

Sö-Cadet-Academiet . . . . 1 —

Hr. *Thomsen*, *J.*, Justitsraad . . . . 1 —

— *Thomsen*, *J.*, Cancellieraad . . . . 1 —

— *Thoring*, Professor . . . . 1 —

— *Thorkelin*, Etatsraad og Geheime-Archivarius, R. af D. . . . . 2 Skrivp.

— *Thorlacius*, *B.*, Etatsraad og Professor, R. af D. . . . . 10 Trykp.

— *Thygesen*, *L. C.*, Student . . . . 1 Skrivp.

— *Timm*, *G. F.*, Stud. juris . . . . 1 Trykp.

— *Toft*, *J.*, Adjunct . . . . 1 —

— *Torst*, Cand. . . . . 1 —

— *Troiel*, *O. S.*, Cand. . . . . 1 —

— *Ursin*, Cand. Theol. . . . . 1 —

— *Valentin*, Cand. . . . . 1 —

— *Velskow*, *H. M.*, Stud. Theol. . . . . . 1 —

— *Viinholt*, ... 1 Skrivp.

— *Visbye*, *C. H.*, Stud. Theol. . . . . . . 1 Trykp.

	Exempl.
Veterinær-Skolens Bibliothek	1 Trykp.
Wahls Boghandel	1 Skrivp.
Hr. *Walther*, Portrætmaler	1 Trykp.
— *Wassard, H.*, Grosserer	1 —
— *Wedersöe, C.*, Cand. jur.	1 —
— *Werlauff*, Justitsraad og Professor . .	1 —
— *Westengaard*, Adjunct i Vordingborg	5 —
— *Westengaard*, Adjunct	1 —
— *Westenholz*, Major og Byfoged i Fridrikshavn.	1 —
— *Wiborg*, Justitsraad	1 —
— *Wichmann, C. F.*	1 —
— *Wilstrup*, Krigs-Assessor R. af D. . .	1 —
— *Winholt*, Krigs-Assessor	1 Skrivp.
— *Winkel-Horn*, Capitain i Artillerie-Corpset	1 Trykp.
— *Winther*, Kammerraad	1 —
— *With*, Assessor	1 —
— *Wyllich*, Cand.	1 —
— *Ørsted*, Etatsraad og Deputeret i det Kongl. Danske Cancellie, R. af D. . .	1 —
— *Ørsted*, Professor R. af D.	1 —

I Hertugdömmerne.

Hr. *Aug. v. Hennings*, Kammerherre og Administrator af Grevskabet *Ranzau R.*	1 Trykp.
— *Jaspersen*, Told-Inspecteur	1 —
— *Spies*, Kanzler R. af D.	1 —

Færöerne.

Hr. *Schröter, J, H.*, Pastor	1 Trykp.

Exempl.

Island.

Bardestrands Syssels Læseselskab	1 Trykp.
Hr. *Bjarnesen, Th.*, Student	1 Skrivp.
— *Ebbesen, C. W.*, Kjöbmand	1 Trykp.
— *Gunlögsen, B.*, Adjunct ved Bessesteds lærde Skole	1 —
— *Gunnarsen, G.*, Amanuensis	1 —
— *Hjaltalin, O.*, Districts-Chirurg paa Vesterlandet	1 Skrivp.
— *Johnsen, St.*, Provst i Rangervalle og Vestmannöe-Syssel	1 Trykp.
— *Iversen*, Handels-Assistent i Reikevig	1 —
— *v. Moltke*, Stiftamtmand over Island .	1 Skrivp.
— *Paulsen, G.*, Provst i Sönder-Mule-Syssel	1 Trykp.
— *Paulsen, Svend*, Districts-Chirurg i Sönder-Amtet	1 —
— *Stephensen*, Dr. Juris, Conferentsraad og Justitiarius	1 Skrivp.
— *Sivertsen, S.*, Kjöbmand	1 Trykp.
— *Teitson, B.*	1 —
— *Thorgrimsen, S.*, Land- og Byefoged	1 —
— *Thorsteinson, B.*, Amtmand over Vesteramtet	1 Skrivp.
— *Thorsteinson, A.*, Provst	1 Trykp.
— *Vidalin, G.*, Biskop, R. af D.	1 —

Norge.

Hr. *Aall, J.*, Jernværksejer, R. af D. . . .	1 Trykp.
— *Boie*, Overlærer i Drammen	1 Skrivp. 3 Trykp.
— *Hallager*, Boghandler i Bergen	1 —

	Exempl.
Hr. *Hartmann*, Boghandler i Christiania, for DHerr. Biskopper *Beck* og *Neumann* o. Fl.	1 Velinp. 1 Skrivp. 20 Trykp.
— *Hertzberg*, *P. H.*, Pastor	1 —
— *Kielland*, Agent i Stavanger R. af D.	1 —
— *Lund*, Lector i Christiania	1 —
— *Manne*, Boghandler i Trondhiem	1 —
— *Preus*, Overlærer i Christiansand	4 —

Sverrig.

Hr. *Afzelius*, Kongl. Hofprædikant	1 Skrivp.
— *Bergwall*, Regiments-Pastor	1 Trykp.
— *Bring*, *E. Sam.*, Jur. Adjunct	1 —
— *Bruzelius*, *M.*, Adjunct	1 Skrivp.
— *Cnattingius*, *A. J.*, Vice-Comminister	1 Trykp.
— *Faxe*, *Jac.*	1 —
— *Fremmling*, *Math.*, Professor	1 Skrivp.
— *Hammarsköld*, Bibliothekar	1 Trykp.
— *Hanson*, *J. P.*, Histor. Docens	1 Skrivp.
— *Hedrén*, *J. P.*, Theol. Doctor, Over-Hof-Predikant i Stokholm	1 —
— *Hylander*, *Sv.*, Magister legens	1 —
— *Levyn*, Krigs-Justitiarius i Stokholm	1 Trykp.
— *Lidbek*, *A.*	1 —
— *Lidfors*, *Elias*	1 —
— *Lilliegren*, *J. G.*, Professor	1 —
— *Lilliencrona*, *C. W.*, Auditeur	1 —
— *Lindfors*, *A. O.*, Professor	1 —
— *Olin*, *P. O.*	1 Skrivp.
— *Petersen*, *A. J.*, Professor	1 Trykp.
— *Rääf*, *L.*, Kammerjunker	1 —
— *Retzius*, *A. A.*, Medic. Dr.	1 —

	Exempl.
Hr. *Retzius*, *N. J.*, Boghandler	1 Skrivp. 3 Trykp.
— *Rydberg*, *S.*, Jur. Docens	1 —
— *Schröder*, *J. H.*, Amanuensis ved Univ. Bibliotheket i Upsala	1 —
— *Sondén*, *P. A.*, Rector Scholæ	1 —
— *Tegnér*, *Esaias*, Professor	1 Skrivp.
— *Testrup*, *Gustaf Adolf*	1 Trykp.
Uuiversitets-Bibliotheket i Upsala (ved Professor *Aurivillius*)	1 —

Rusland.

Deres Excellence, Greve og Statsraad *Romantzof*	1 Skrivp.
Hr. *Hipping*, Pastor i Petersburg	1 Trykp.

Tydskland.

Hr. *Krieger*, Boghandler i Marburg	1 Trykp.
— *Ritter*, *C.*, Professor i Berlin	1 —
Stettinische Buchhandlung i Ulm	1 —
Hr. *Stiller*, Boghandler i Rostock	1 —
— *Weber*, Boghandler i Bonn, for Professorerne *Arendt* og *Welcker*	1 Skrivp. 1 Trykp.

Preussen.

Brödrene *Bornträger* i Königsberg	1 Trykp.

Frankerige.

Hr. *Chaumette des Fofsés*, General-Consul, Ridder m. m.	4 Velinp. 1 Skrivp.
— *Kirstein*, *H. E.*, i Bourdeaux	1 Trykp.

Exempl.

Engelland.

Hr. *W. C. Trevelyan*, til Wallington i Northumberland . . . . 1 Skrivp.

Skotland.

Hr. *Robert Jamieson*, Esq. i Edinburg . . 1 Skrivp

Ostindien.

Hr. *Wolff*, Secretær, i Calcutta . . . . 2 Skrivp.

